

OPĆINA KAKANJ

PRIJEDLOG

**STRATEGIJA
RAZVOJA OPĆINE KAKANJ
ZA PERIOD 2021 – 2027.GODINA**

Kakanj; 2021/2022. godina

OPĆINA KAKANJ

STRATEGIJA
RAZVOJA OPĆINE KAKANJ

ZA PERIOD 2021-2027. GODINE

Kakanj, 2021/2022. godina

Općina KAKANJ
Ulica branilaca br. 1
72240 Kakanj

opcinaka@bih.net.ba

032 771 800

www.kakanj.gov.ba

UVODNA RIJEČ	9
LISTA UČESNIKA	10
UVOD I METODOLOGIJA.....	14
Lista tabela	15
Lista slika i dijagrama	16
I STRATEŠKA PLATFORMA (SITUACIONA ANALIZA)	17
1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ I PRIRODNE KARAKTERISTIKE OPĆINE KAKANJ.....	17
1.1. Geografske odlike područja (položaj, reljef, klima i resursi)	17
1.2. Prirodni resursi	18
1.3. Izvorišta termalnih voda–Tičići.....	19
1.4. Šume	19
1.5. Riječni tokovi.....	19
1.6. Ostali prirodni potencijali	20
2. DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I KRETANJA	20
2.1. Stanovništvo (starosna i spolna struktura)	20
2.2. Prirodni priraštaj stanovništva.....	21
2.3. Etnička struktura i geografska raspoređenost stanovništva prema popisima iz 1991. i 2013. godine.	22
2.4. Razvojni problemi i potrebe stanovništva	23
3. EKONOMSKA KRETANJA.....	23
3.1. Nivo razvijenosti.....	23
3.2. Poslovni subjekti na području općine Kakanj.....	23
3.3. Podaci o vanjskotrgovinskoj razmjeni i najznačajnijim izvoznim proizvodima i preduzećima	25
3.4. Podaci o većim investicijama u građevine koje su realizirane na posmatranom području ili su u toku	26
3.5. Poslovne zone.....	27
3.6. Stanje prostorno-planske dokumentacije u pogledu vrste dokumenata, pokrivenosti područja prostorno-planskom dokumentacijom i u pogledu ažurnosti planova	27
3.7. Nosioi privrednih aktivnosti	28
3.7.1. JP Elektroprivreda BiH –Podružnica Termoelektrana “Kakanj” Kakanj.....	28
3.7.2. RMU “Kakanj” d. o. o. Kakanj	28
3.7.3. Tvornica cementa d. d. Kakanj.....	29
3.8. Poljoprivreda i šumarstvo	29
3.8.1. Poljoprivreda	29

3.8.2. Šumarstvo	35
3.9. Saobraćaj i veze	37
3.10. Turistički potencijali	37
3.10.1. Kulturno-historijski spomenici	37
3.10.2. Izletišta na području općine Kakanj	37
3.11. Razvojni problemi privrede	39
4. PREGLED STANJA I KRETANJA RADA NA TRŽIŠTU OPĆINE KAKANJ	39
4.1. Broj zaposlenih i neto plaće na području općine Kakanj	39
4.1.1. Zaposlenost po djelatnostima/sektorima	40
4.1.2. Iznos neto plaće po djelatnostima na području općine Kakanj	40
4.2. Nezaposlenost na području općine Kakanj	41
4.3. Podaci o broju penzionera i visini penzija	43
4.4. Razvojni problemi i potrebe tržišta rada	44
5. JAVNA UPRAVA I JAVNA SREDSTVA OPĆINE KAKANJ	45
5.1. Općinska administracija	45
5.2. Javna sredstva	46
5.2.1. Poreski i neporeski prihodi	46
5.2.2. Struktura rashoda u budžetu Općine Kakanj	48
5.2.3. Projekcija budžetskih prihoda i rashoda za općinu Kakanj za period 2021-2023.	50
5.2.4. Projekcija prihoda i primitaka	50
5.2.5. Projekcija rashoda i izdataka	51
5.3. Razvojni problem i potrebe budžeta	52
6. DRUŠTVENE DJELATNOSTI	52
6.1. Obrazovanje	52
6.2. Sport	54
6.3. Kultura	56
6.3.1. JU Kulturno-sportski centar Kakanj	56
6.3.2. JU “Gradska biblioteka” Kakanj	56
6.3.3. Civilno društvo	57
6.4. Vjerske zajednice (broj vjerskih objekata, ulaganja)	57
6.4.1. Katolički vjerski objekti na području općine Kakanj	57
6.4.2. Pravoslavni vjerski objekti na području općine Kakanj	57
6.4.3. Islamska zajednica	57
6.5. Socijalna zaštita	57
6.6. Vojni invalidi	60
6.7. Kategorija civilnih žrtava rata: Broj civilnih žrtava rata	60
6.8. Zdravstvena zaštita	60

6.9. Stanje sigurnosti građana na području općine Kakanj.....	64
6.10. Razvojni problemi i potrebe društvenih djelatnosti	66
7. JAVNA INFRASTRUKTURA OPĆINE KAKANJ	66
7.1. Energetska infrastruktura	66
7.1.1. Stanje elektro-distributivne mreže na području općine	67
7.1.2. Broj kupaca / potrošača električne energije	67
7.2. Stanje vodovodne i kanalizacione mreže.....	67
7.3. Termoenergija	68
7.4. Cestovna infrastruktura i PTT saobraćaj	70
7.5. Ostale komunalne usluge.....	71
7.6. Parking prostor	74
7.7. Razvojni problemi i razvojne potrebe javne infrastrukture	74
8. STANJE OKOLIŠA.....	75
8.1. Zemljište.....	75
8.1.2. Fizički gubitak zemljišta i kontaminacija	75
8.1.3. Zelene površine.....	76
8.2. Zrak	76
8.3. Voda	78
8.3.1. Otpadne vode.....	78
8.3.2. Vodosnabdijevanje i kvalitet vode za piće	78
8.4. Biodiverzitet.....	79
8.5. Stanje šumskih eko sistema	79
8.6. Zaštićeni dijelovi prirode na području općine Kakanj.....	80
8.7. Energijska efikasnost.....	80
8.8. Upravljanje otpadom.....	81
8.9. Razvojni problemi i potrebe okoline	82
9. SWOT ANALIZA	82
10. STRATEŠKO FOKUSIRANJE.....	86
II STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE SA INDIKATIVNIM FINANSIJSKIM OKVIROM	88
11. STRATEŠKI CILJEVI	88
11.1. Opisi strateških ciljeva.....	89
S.C. 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede	89
S.C. 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj	89
S.C. 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu	90
11.2. Prioriteti i mjere.....	92
STRATEŠKI CILJ 1.....	92
1.1. Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza.....	92

1.1.1. Podrška rastu, razvoju i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva	92
1.1.2. Podrška privrednim subjektima u oblasti inovacija, tehnoloških unapređenja i digitalizacije.....	92
1.1.3. Podsticaj za izvozno orjentisana preduzeća	92
1.2. Unapređenje poslovnog ambijenta i poduzetničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje	92
1.2.1. Poboljšanje poslovnog ambijenta, usluga za podršku privrednicima i primjena JPP-a.....	93
1.2.2. Institucionalno jačanje kapaciteta općinske administracije u svrhu unapređenja i modernizacije javnih usluga	93
1.2.3. Podrška unapređenju ponude tržišta rada i programima zapošljavanja.....	93
1.3. Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam	93
1.3.1. Razvoj i promocija turističke ponude zasnovane na lokalnim turističkim resursima	94
1.3.2. Promocija i privlačenje investicija u ciljne turističke oblasti	94
1.4. Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje i šumarstva	94
1.4.1. Jačanje razvoja i konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača.....	94
1.4.2. Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje	95
1.4.3. Unapređenje ruralne infrastrukture i dostupnosti usluga u cilju održivosti poljoprivredne proizvodnje	95
STRATEŠKI CILJ 2.....	95
2.1. Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu	95
2.1.1. Priprema djece predškolskog uzrasta za odgojo-obrazovni proces	95
2.1.2. Jačanje tehnoloških kapaciteta odgojno-obrazovnog sistema	96
2.1.3. Podrška daljem razvoju sporta.....	96
2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu	96
2.2.1. Poboljšanje medicinske dijagnostike uz upotrebu modernih aparata, opreme i vozila	96
2.2.2. Povećanje stepena vakcinacije djece predškolskog i školskog uzrasta	96
2.2.3. Promocija i jačanje svijesti o značaju imunizacije.....	97
2.2.4. Akreditiranje timova porodične medicine	97
2.3. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u oblasti socijalne zaštite	97
2.3.1. Jačanje vaninstitucionalne brige i zbrinjavanja (savjetovaništa, sigurne kuće, projekti socijalne zaštite i NVO).....	97
2.3.2. Poboljšanje socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe.....	98
2.4. Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada	98
2.4.1. Razvoj programa stambenog zbrinjavanja mladih parova	98
2.4.2. Razvoj sistema dualnog obrazovanja	98
2.4.3. Razvoj cjeloživotnog učenja	98
2.5. Povećanje stepena javne sigurnosti	98
2.5.1. Sprečavanje nelegalne eksploatacije prirodnih resursa	99

2.5.2. Proširenje obuhvata i pokrivenosti sistema video-nadzora	99
2.5.3. Povećanje stepena sigurnosti učesnika u saobraćaju.....	99
2.6. Efikasan i transparentan rad javnih institucija	99
2.6.1. Jačanje kadrovskih kapaciteta kroz edukacije i osposobljavanja.....	100
2.6.2. Nabavka IT opreme	100
STRATEŠKI CILJ 3.....	100
3.1. Održivo upravljanje rizicima.....	100
3.1.1. Jačanje struktura i opremljenosti infrastrukture civilne zaštite.....	100
3.1.2. Sanacija postojećih i prevencija nastanka novih klizišta	100
3.1.3. Prevencija požara na području općine Kakanj.....	101
3.2. Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture	101
3.2.1. Poboljšanje sistema upravljanja komunalnim otpadom i prilagođavanje regionalnom konceptu odlaganja	101
3.2.2. Poboljšanje vodosnabdijevanja	102
3.2.3. Poboljšanje zbrinjavanja otpadnih voda	102
3.2.4. Izgradnja i modernizacija cestovne infrastrukture	102
3.3. Osigurati održivi sistema upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline	102
3.3.1. Povećanje površina pod zaštićenim područjem	103
3.3.2. Jačanje ekološke svijesti građana (smanjenje aerozagađenja, energijska efikasnost, vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda, zaštita prirode i dr.).....	103
3.3.3. Utopljanje javnih i privatnih objekata.....	103
3.3.4. Poboljšanje energetske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja	103
3.3.5.1. Smanjenje aerozagađenja.....	104
3.3.5.1. Izgradnja infrastrukture u užoj gradskoj jezgri u svrhu rasterećenja aerozagađenja (proširenje biciklističke staze, punionice za električne romobile, uvođenje sistema javnih bicikala).....	104
3.3.5.2. Poboljšano održavanje saobraćajnica i drugih javnih površina (korištenje savremenih metilica i sl.) - sprečavanje reemisije prašine	104
3.3.5.3. Poboljšanje kvaliteta zraka kroz sufinansiranje nabavke sadnje i održavanja drveća u svrhu smanjenja koncentracija suspendovanih čestica u zraku	104
3.3.5.4. Podrška izgradnji solarnih elektrana.....	104
3.3.5.5. Sufinansiranje nabavke kotlova koji koriste ekološki prihvatljivo gorivo i toplotne pumpe.....	104
3.3.6. Proširenje sistema daljinskog grijanja.....	105
12. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR	105
13. LISTA STRATEŠKIH PROJEKATA	111
13.1. USPOSTAVA POSLOVNOG INKUBATORA U SVRHU RAZVOJA PODUZETNIČKIH KAPACITETA NA PODRUČJU OPĆINE KAKANJ	111
13.2. RAZVOJ PLANINSKO-TURISTIČKOG KOMPLEKSA PONIJERI I ŠIRE, KAO I	

IZGRADNJA JEDINSTVENE TURISTIČKE PONUDE OPĆINE KAKANJ.....	111
13.3. AKTIVNA PODRŠKA ROBNIM PROIZVOĐAČIMA I PRERAĐIVAČIMA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA U OPREMANJU I IZGRADNJI OTKUPNO- PRERAĐIVAČKIH KAPACITETA ZA POTREBE RAZVOJA POLJOPRIVREDE	112
13.4. REKULTIVACIJA DEGRADIRANIH POVRŠINA ZEMLJIŠTA I PRIVOĐENJE KULTURI I NAMJENI.....	112
13.5. USPOSTAVA KONCEPTA KAKANJ- SMART CITY	112
13.6. NASTAVAK REKONSTRUKCIJE POSTOJEĆEG SISTEMA DALJINSKOG GRIJANJA I PROŠIRENJE MREŽE	112
13.7. MODERNIZACIJA INFRASTRUKTURE 2027.	112
13.7.1. MODERNIZACIJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE.....	112
13.7.2. MODERNIZACIJA PUTNE INFRASTRUKTURE	112
13.7.3. MODERNIZACIJA OSTALIH INFRASTRUKTURNIH OBJEKATA	112
13.8. IZGRADNJA ZATVORENOG GRADSKOG BAZENA	112
13.9. IZGRADNJA SPORTSKO- REKREATIVNOG KOMPLEKSA BARE	112
13.10. IZGRADNJA MOSTOVA NA RIJECI BOSNI: u naselju MODRINJE i kod AUTOBUSKE STANICE Kakanj.....	113
13.11. USPOSTAVA KONCEPTA KAKANJ- GREEN CITY	113
13.12. PODRŠKA IZGRADNJI I OPREMANJU SAVREMENOG RECIKLAŽNOG DVORIŠTA NA NOVOJ LOKACIJI I ZATVARANJE POSTOJEĆE DEPONIJE OTPADA	113
13.13. SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA KROZ AKTIVNE PROVODIVE MJERE	113
14. USKLAĐENOST S KLJUČNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA.....	113
OKVIR ZA CILJEVE ODRŽIVOG RAZVOJA U BIH - Usklađenost s SDG okvirom	115
15. PLAN PROVOĐENJA, PRAĆENJA, EVALUACIJE I IZVJEŠTAVANJA O STRATEŠKOM DOKUMENTU.....	116
SAŽETAK STRATEŠKOG DOKUMENTA	117
ANEKS STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE KAKANJ ZA PERIOD 2021 – 2027.GODINA .	119
STRATEŠKI CILJ 1.....	120
STRATEŠKI CILJ 2.....	131
STRATEŠKI CILJ 3.....	148

UVODNA RIJEČ

Poštovane Kakanjke i Kakanjci, Općina Kakanj je u proteklom periodu, kroz implementaciju Strategije razvoja općine Kakanj 2007-2017. godine i revidiranu Strategiju 2017-2020. godine ostvarila značajne rezultate u svim sferama života i održivog razvoja kroz realizaciju značajnog broja infrastrukturnih projekata, povećanu zaposlenost i izvoz, a postignut je i kontinuiran rast indeksa razvijenosti u odnosu na prosjek FBiH.

Strategijom razvoja općine Kakanj za period 2021-2027. godine, nastavljamo započete aktivnosti i planiramo kroz sistemski pristup razvojnog planiranju u kontinuitetu osigurati ravnomjeran i održiv razvoj naše lokalne zajednice, nastaviti izgradnju i modernizaciju infrastrukture, unaprijediti oblasti obrazovanja, zdravstva, kulture, sporta i drugih s posebnim fokusom na zaštitu i unapređenje životne sredine, energijske efikasnosti, prostornog planiranja, zaštite ljudi i imovine.

Realizacijom strateških razvojnih projekata u oblasti ekonomije i društvenog razvoja, zaštite okoline i prostornog planiranja strateški želimo izgraditi proizvodne kapacitete, rekonstruisati i proširiti sistem daljinskog grijanja, unaprijediti turističku i sportsko-rekreativnu infrastrukturu, jačati demografski razvoj, unaprijediti saradnju s dijasporom, razvijati proces digitalizacije usluga, pospiješiti energijsku efikasnost objekata, modernizirati putnu i drugu infrastrukturu, intenzivirati razvoj poljoprivrede...

Priprema i realizacija strateških projekata jedna je od najznačajnijih aktivnosti Općine Kakanj i predstavlja važan instrument poticanja lokalnog razvoja. Želja nam je da uz sredstva iz općinskog budžeta, maksimalno koristimo sredstva iz eksternih izvora posebno u području razvoja poduzetništva i investicijske klime, razvoja ekologije i ruralnih područja te razvoja ljudskih resursa i povećanje zaposlenja.

Kao općina sa povoljnim poslovnim okruženjem i posjedovanjem BFC certifikata veoma važnim smatramo nastavak aktivnosti na privlačenju stranih investitora koji će uvođenjem novih tehnologija jačati ljudske kapacitete i kreirati nova radna mjesta, omogućiti intenzivniji razvoj ruralnih područja, posebno kroz oblasti poljoprivrede i turizma.

Kakanj svakako zaslužuje svijetlu i bogatu budućnost, punu iskorištenost svih prirodnih resursa, razvijenu ekonomiju i prije svega zaslužuje zadovoljne i sretne ljude.

Posebno želim istaknuti da sam ponosan na sve građane općine Kakanj koji i pored svih nedaća ostaju ovdje i bore se za bolje sutra.

Na kraju želim da se zahvalim svima onima koji su na direktan ili indirektan način učestvovali i pomogli izradu Strategije razvoja općine Kakanj za period 2021- 2027. godine.

Vizija 2027. godine
Moderna i privredno prosperitetna općina
sa efikasnim i održivim korištenjem prirodnih i drugih resursa,
ugodna za život i rad, koja pruža jednake mogućnosti za svakoga.

OPĆINSKI NAČELNIK

LISTA UČESNIKA

Odlukom o izradi Strategije razvoja općine Kakanj za period 2021-2027. godine broj: 02/1-9992/20 od 31.12.2020. godine pokrenute su aktivnosti na izradi strateškog dokumenta.

Rješenjem broj: 02/1-1283/21 od 03.03.2021. godine imenovan je općinski razvojni tim i tematske/sektorske radne grupa za izradu Strategije razvoja općine Kakanj za period 2021-2027. godine.

Nosioци procesa izrade strateškog dokumenta su:

Mirnes Bajtarević – Općinski načelnik

Općinski razvojni tim:

Fadil Merdić - šef Odsjeka za lokalni ekonomski razvoj - koordinator;

Mirza Fazlić - pomoćnik općinskog načelnika za privredu, urbanizam i zaštitu okoline - član;

Džihad Berbić - pomoćnik općinskog načelnika za finansije - član;

Bahrudin Arnaut - pomoćnik općinskog načelnika za opću upravu, radne i zajedničke poslove, lokalnu samoupravu i mjesne zajednice - član;

Rešad Zaimović - pomoćnik općinskog načelnika za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike - član;

Nurudin Hrusto - pomoćnik općinskog načelnika za Civilnu zaštitu - član;

Enver Kusić - sekretar Općine Kakanj - član;

Saida Berbić - šef Odsjeka za zaštitu okoline - zeleni ured - član;

Emina Mandra - šef Odsjeka za društvene djelatnosti - član;

Zijad Neimarlija - direktor Zavoda za planiranje i izgradnju općine Kakanj - član;

Mirza Mušija - direktor JU „Kulturno - sportski centar " Kakanj - član;

Edin Bjelopoljak - direktor Razvojnog centra općine Kakanj - član;

Mediha Mamela - sekretar Saveza poljoprivrednih udruženja - Kakanjska poljoprivreda „KAP" Kakanj - član;

Aldin Čatić - sekretar Udruženja poslodavaca općine Kakanj „Centar za podršku biznisu" Kakanj - član;

Asim Kićo - Lilo Cosmetics d. o. o. Kakanj - član;

Dženan Kulović - Ekonomski fakultet u Zenici - član;

Alem Merdić - Ekonomski fakultet u Zenici - član

Dženita Berbić - sekretar ORT-a

Nedim Čelebić - konsultant

Tematske/sektorske grupe:

Radna grupa za privredu i ekonomiju

Mirza Fazlić, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – koordinator;

Dženita Berbić, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Mirela Mašić, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Asima Bjelopoljak, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Haris Veispahić, JP „Vodokom“ d. o. o. Kakanj – član;

Muamer Čelebić, JP „Grijanje“ d. o. o. Kakanj – član;

Alem Merdić, Ekonomski fakultet u Zenici – član;

Dženan Kulović, Ekonomski fakultet u Zenici – član;

Mahir Marušić, JU „Služba za zapošljavanje ZDK“, Biro Kakanj – član;

Mirza Zaimović, UPOK „Centar za podršku biznisu“ Kakanj – član;

Aldin Čatić, UPOK „Centar za podršku biznisu“ Kakanj – član;

Sead Imamović, RMU „Kakanj“ d. o. o. Kakanj – član;

Midhat Sikira, Termoelektrana Kakanj i Privredni savjet – član;

Izudin Neimarlija, Tvornica cementa „Kakanj“ d. d. Kakanj – član;

Asim Kićo, Lilo Cosmetics d. o. o. Kakanj – član;

Alma Zaimović, Trgošped d. o. o. Kakanj – član.

Radna grupa za poljoprivredu

Mediha Mamela, Savez poljoprivrednih udruženja - Kakanjska poljoprivreda „KAP“ Kakanj – koordinator;

Đenan Rahman, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Gordana Šimunović, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Dalibor Lovrić, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Almir Trakić, Udruženje uzgajivača krupne i sitne stoke „Farmeri“ Kakanj – član;

Nermin Mrkonjić, Udruženje građana pčelara „Bagrem“ Kakanj – član;

Meho Lušija, Udruženje pčelara „Matica“ Kakanj – član;

Nermin Marušić, Udruženje poljoprivrednih proizvođača „Oranica“ Kakanj – član;

Esad Begić, Udruženje poljoprivrednika „Kakanjski malinari“ Kakanj – član.

Radna grupa za budžet i finansije

Džihad Berbić, Služba za finansije – koordinator;

Mersud Kovač, Služba za finansije – član;

Mirsada Kusić, Služba za finansije – član;

Admir Uzunović, Služba za finansije – član;

Nikica Aždajić, Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj – član;

Mirnes Merdić, Komisija za budžet – član;

Saud Čobo, Porezna uprava Federacije BiH, Porezna ispostava Kakanj – član;

Muamer Čelebić, JP „Grijanje“ d. o. o. Kakanj – član;

Eldin Karahodžić, Tvornica cementa „Kakanj“ d. d. Kakanj – član.

Radna grupa za infrastrukturu

Zijad Neimarlija, Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj – koordinator;

Mirha Kulović, Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj – član;

Mubera Omeragić, Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj – član;

Muris Neimarlija, Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj – član;

Samir Kulović, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Ermin Hardauš, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Sadan Sikira, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Muamer Čelebić, JP „Grijanje“ d. o. o. Kakanj – član;

Edin Aliefendić, JP „Vodokom“ d. o. o. Kakanj – član;

Nihad Tukić, JU „Kulturno – sportski centar“ Kakanj – član;

Adnan Husika, Elektrodistribucija Zenica, PJD Kakanj – član.

Džemal Bećirhodžić, BH Telecom centar Kakanj – član;

Ajla Čišija, magistar saobraćaja i komunikacija – član.

Radna grupa za ekologiju

Saida Berbić, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – koordinator;

Ermin Hardauš, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Semra Hadžić, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Samir Kulović, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;

Elma Dervović, Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj – član;

Mahir Neimarlija, JP „Vodokom“ d. o. o. Kakanj – član;

Senad Bajrić, JP „Grijanje“ d. o. o. Kakanj – član;

Emir Ibrahimspahić, JP „ŠPD“ ZDK, PJ Šumarija Kakanj – član;

Almedin Aliefendić, UO Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH – član;

Mirza Čobo, Centar za ekologiju i održivi razvoj „Cekor“ Kakanj – član;

Melisa Čatić, Komisija za ekologiju – član.

Radna grupa za obrazovanje, sport, mlade i nevladin sektor

Emina Mandra, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike – koordinator;
Samir Lušija, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike – član;
Nirka Omerović, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike – član;
Helmina Murtić, JU za predškolski odgoj i obrazovanje „Mladost“ Kakanj – član;
Almir Aganović, Sportski savez općine Kakanj – član;
Fikret Kurtović, OŠ „Omer Mušić“ Brežani, Kakanj – član;
Maid Goralija, Gimnazija „Muhsin Rizvić“ Kakanj – član;
Behija Kulović, općinska vijećnica – član;
Merjema Purišević, općinska vijećnica – član;
Kenan Kozlo, Komisija za mlade – član;
Dinka Tepić, Udruženje žena općine Kakanj – član;
Maksuma Topalović, NVO „Alternative“ Kakanj – član;
Ahmed Kovač, Medžlis islamske zajednice Kakanj – član;
Ljubo Zelenika, Rimokatolički župni ured Haljinići – član.

Radna grupa za kulturu i turizam

Mirza Mušija, JU „Kulturno – sportski centar“ Kakanj – koordinator;
Senad Čišija, JU „Gradska biblioteka“ Kakanj – član;
Emina Mandra, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike – član;
Mirela Mašić, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline – član;
Dino Tica, Planinarsko društvo „Bobovac“ Kakanj – član;
Irfan Hasagić, JU „Kulturno – sportski centar“ Kakanj – član;
Rusmir Lizde, KUD „Fadil Dogdibegović-Dikan“ Kakanj – član;
Almedina Neimarlija, „Radio-Kakanj“ d. o. o. Kakanj – član;
Emina Karzić, NTV „IC“ d. o. o. Kakanj – član.

Radna grupa za socijalnu, zdravstvenu i boračko – invalidsku zaštitu

Rešad Zaimović, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike – koordinator;
Alisa Bečirhodžić, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike – član;
Fakir Ajdinović, JU „Centar za socijalni rad“ Kakanj – član;
Nadina Kovač, JU „Centar za socijalni rad“ Kakanj – član;
Irfan Imamović, Udruženje penzionera općine Kakanj – član;
Fazila Ahmetović, Crveni križ općine Kakanj – član;
Mirsad Tursum, JU „Dom zdravlja“ Kakanj – član;
Ahmed Begić, JU KB Zenica – član;
Jasmin Mušanović, Medicinski fakultet u Sarajevu – član;
Muvedeta Lemeš, Intermed Kakanj p. o. – član;
Mujo Fafulić, Centar za podršku roma „Romalen“ Kakanj – član;
Emina Kulović, Zavod zdravstvenog osiguranja Zeničko – dobojskog kantona – član;
Muhdin Begić, Savez udruženja boračkih organizacija općine Kakanj – član.

Radna grupa za opću upravu i ostale oblasti

Bahrudin Arnaut, Služba za opću upravu, radne i zajedničke poslove, lokalnu samoupravu i mjesne zajednice – koordinator;

Enver Kusić, Stručna služba za poslove općinskog načelnika – član;

Ferdo Mijač, Stručna služba za poslove općinskog vijeća – član;

Nurčo Kurtović, Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina – član;

Armela Hadžić, Služba za opću upravu, radne i zajedničke poslove, lokalnu samoupravu i mjesne zajednice – član;

Marijana Tomić, Služba za opću upravu, radne i zajedničke poslove, lokalnu samoupravu i mjesne zajednice – član;

Mukades Delibašić, Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina – član;

Madžid Bajrić, Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina – član;

Sedin Karahodžić, Služba za opću upravu, radne i zajedničke poslove, lokalnu samoupravu i mjesne zajednice – član.

Radna grupa za civilnu zaštitu i sigurnost građana

Nurudin Hrusto, Služba za civilnu zaštitu – koordinator;

Ibrahim Kulović, Služba za civilnu zaštitu – član;

Almir Škopo, Služba za civilnu zaštitu – član;

Halim Kulović, Služba za civilnu zaštitu – član;

Vahidin Topalović, PS Kakanj – član;

Elvedin Bešić, Gorska služba spašavanja-Stanica Kakanj – član;

Tarik Mehić, Radio klub Kakanj – član.

UVOD I METODOLOGIJA

Strategija razvoja općine Kakanj za period 2021-2027. godine predstavlja osnovni strateško - planski dokument koji određuje ciljeve i buduće pravce razvoja općine u narednom, sedmogodišnjem periodu.

Općina Kakanj je u proteklom periodu realizirala niz značajnih projekata i pokrenula aktivnosti u raznim oblastima koje danas predstavljaju dobru polaznu osnovu za dalje razvojno planiranje i nastavak razvoja općine Kakanj u okviru postojećih zakonskih okvira. U kontekstu integracija i praćenja savremenih evropskih i svjetskih tokova proces strateškog planiranja je prepoznat kao jedan od najvažnijih instrumenata za podsticanje razvoja te kontinuirano unapređenje poslovnog i institucionalnog ambijenta, jačanje lokalne ekonomije, razvijanje partnerstava sa civilnim i privatnim sektorom te povezivanje sa međunarodnim organizacijama, eksternim partnerima i drugim jedinicama lokalne samouprave u cilju realizacije zajedničkih projekata.

Shodno tome, Strategija razvoja općine Kakanj 2021-2027. godine predstavlja opću razvojnu platformu i okvir za uključivanje svih relevantnih aktera, predstavnika javnog, privatnog i nevladinog sektora na području općine Kakanj i njihovo sinergijsko i dugoročno djelovanje, kako u domenu ekonomskog i društvenog razvoja tako i u pravcu zaštite i unapređenja životne sredine.

Vizija razvoja i strateški ciljevi općine Kakanj definisani su za period 2021-2027. godine što je u skladu sa dinamikom i ciklusom razvojnog planiranja EU i EU terminologijom.

Strategija razvoja općine Kakanj 2021-2027. godine predstavlja nastavak i obezbjeđuje kontinuitet strateškog planiranja iz prethodnog perioda - prethodnih strategija i u skladu je sa strategijama i politikama viših nivoa vlasti, ali i sa drugim sektorskim strategijama u Bosni i Hercegovini.

Predmetni dokument će poslužiti kao polazni dokument i podloga za izradu DOB-a, budžeta, programa rada općinskog načelnika, trogodišnjeg plana rada općine i drugih tijela i godišnjeg programa rada Općinskog načelnika i općinskih službi.

Također, Strategija je usklađena sa procesom evropskih integracija i globalnim ciljevima održivog razvoja (SDG).

Regulatorni okvir za izradu Strategije razvoja općine Kakanj 2021-2027. godine predstavlja Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH (Službene novine FBiH broj 32/2017), Uredba o izradi strateških dokumenata u FBiH (Službene novine FBiH 94/19 i 2/21), Uredba o evaluaciji strateških dokumenata u FBiH (Službene novine FBiH 94/2019 i 2/21), Uredba o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH (Službene novine FBiH 94/2019 i 2/21) te ostala provedbena akta i dokumenti koji se očekuju u narednom periodu, uključujući i propis o metodologiji za povezivanje razvojnog, finansijskog i investicionog planiranja.

Ovim zakonom su uređeni ciljevi i principi razvojnog planiranja i upravljanja razvojem Federacije Bosne i Hercegovine, kantona i jedinica lokalne samouprave, vrste strateških dokumenata, vrste dokumenata neophodnih u postupku implementacije strateških dokumenata, tijela odgovornih za razvojno planiranje i upravljanje razvojem, proces razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji, programiranje, monitoring, evaluacija i izvještavanje o implementaciji strateških dokumenata, finansiranje implementacije strateških dokumenata i nadzor nad primjenom ovog zakona.

U procesu izrade ovog dokumenta korištena je metodologija propisana zakonskom regulativom. Ista je prilagođena EU terminologiji i ciklusu planiranja, što je u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Lista tabela

Opis	Strana	Opis	Strana	Opis	Strana
Tabela 1	18	Tabela 32	42	Tabela 62	71
Tabela 2	18	Tabela 33	43	Tabela 63	71
Tabela 3	19	Tabela 34	43	Tabela 64	72
Tabela 4	19	Tabela 35	43	Tabela 65	73
Tabela 5	20	Tabela 36	46	Tabela 66	73
Tabela 6	21	Tabela 37	47	Tabela 67	74
Tabela 7	21	Tabela 38	49	Tabela 68	76
Tabela 8	22	Tabela 39	50	Tabela 69	78
Tabela 9	22	Tabela 40	51	Tabela 70	79
Tabela 10	22	Tabela 41	52	Tabela 71	81
Tabela 11	24	Tabela 42	53	Tabela 72	89
Tabela 12	25	Tabela 43	54	Tabela 73	90
Tabela 13	25	Tabela 44	55	Tabela 74	91
Tabela 14	28	Tabela 45	55	Tabela 75	92
Tabela 15	29	Tabela 46	56	Tabela 76	93
Tabela 16	30	Tabela 47	58	Tabela 77	93
Tabela 17	30	Tabela 48	59	Tabela 78	94
Tabela 18	31	Tabela 49	60	Tabela 79	95
Tabela 19	31	Tabela 50	61	Tabela 80	96
Tabela 20	34	Tabela 51	61	Tabela 81	97
Tabela 21	35	Tabela 52	62	Tabela 82	98
Tabela 22	35	Tabela 53	63	Tabela 83	99
Tabela 23	35	Tabela 54	63	Tabela 84	99
Tabela 24	36	Tabela 55	63	Tabela 85	100
Tabela 25	36	Tabela 56	66	Tabela 86	101
Tabela 26	36	Tabela 57	67	Tabela 87	102
Tabela 27	37	Tabela 58	67	Tabela 88	105
Tabela 28	37	Tabela 59	68	Tabela 89	114
Tabela 29	39	Tabela 60	70	Tabela 90	114
Tabela 30	40	Tabela 61	70		
Tabela 31	41				

Lista slika i dijagrama

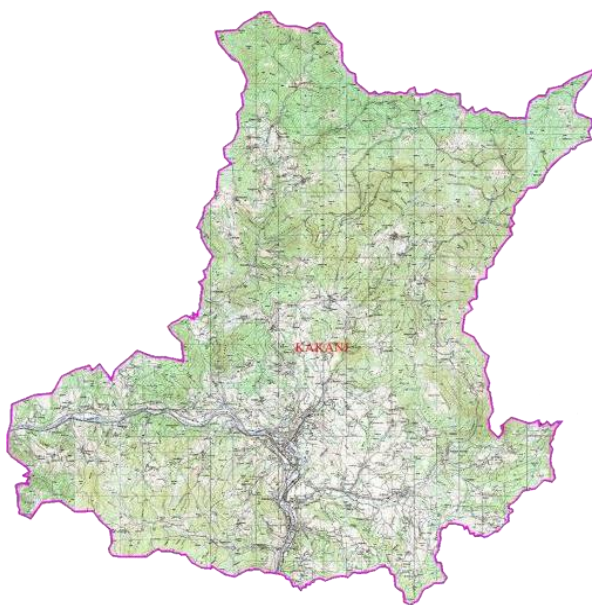
Opis	Strana
Slika 1. Karta općine Kakanj	17
Dijagram 2. Procjena kretanja broja stanovnika za period od 2013-2020.	21
Dijagram 3. Zastupljenost subjekata po djelatnostima (pravna lica)	24
Dijagram 4. Pokrivenost uvoza izvozom za period 2017-2020.	26
Dijagram 5. Investicije na području općine Kakanj po godinama	26
Dijagram 6. Neto plaće na području općine Kakanj po granama	41
Dijagram 7. Nezaposlenost po kvalifikacionoj strukturi	42
Dijagram 8. Zadovoljstvo korisnika usluga Općine Kakanj	46
Dijagram 9. Planirani i ostavareni prihodi 2017-2020.	47
Dijagram 10. Struktura budžetskih rashoda	50
Dijagram 11. Iznos isplaćene novčane pomoći po vrstama	59
Dijagram 12. Kretanje broja oboljelih na području Kakanja	62
Dijagram 13. Učešće težih bolesti u ukupnom broju oboljenja za 2020. godinu	62
Dijagram 14. Struktura kriminaliteta na području općine Kakanj u 2020. godini	66

I STRATEŠKA PLATFORMA (SITUACIONA ANALIZA)

1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ I PRIRODNE KARAKTERISTIKE OPĆINE KAKANJ

1.1. Geografske odlike područja (položaj, reljef, klima i resursi)

Općina Kakanj zauzima centralni položaj u Sarajevsko-zeničkoj kotlini, koja se nalazi sjeverno od Visokog i jugoistočno od Zenice, privredno najznačajnijem i najgušće naseljenom regionu BiH. Smještena je u Zeničko-dobojskom kantonu, u njegovom krajnjem južnom dijelu (40°00' - 44°22'30" s.g.š. i 18°00' - 18° 15' i.g.š). Površina općine Kakanj iznosi cca 377 km². Općina je smještena na nadmorskoj visini od 380 (Dobojsko polje) do 1.458 metara nadmorske visine (Lipničko brdo). Gradsko područje smješteno je na nadmorskoj visini od 384 metra. Općina Kakanj spada u red srednje naseljenih mjesta u BiH sa prosječnom gustinom naseljenosti od 99,31 stanovnika po kilometru kvadratnom. Stanovništvo naseljava ukupno 42 mjesne zajednice.

Slika 1. Karta općine Kakanj

Općina Kakanj ima povoljan geoprometni položaj, razvijenu mrežu magistralnih, regionalnih, lokalnih i nekategorisanih putnih pravaca. Kroz njen teritorij prolazi trasa Koridora Vc, kao i magistralni put M 17, što pruža dobre pretpostavke za razvoj saobraćajnih komunikacija. Općina Kakanj udaljena je od glavnog grada Bosne i Hercegovine-Sarajeva 50 km, od sjedišta Zeničko-dobojskog kantona odnosno grada Zenice 25 km, a od međunarodnog aerodroma u Sarajevu 51 km.

Paralelno sa Koridorom Vc, magistralnim i regionalnim putem pruža se i željeznička pruga Ploče-Bosanski Šamac u ukupnoj dužini 21 km unutar općine Kakanj.

Reljef općine Kakanj je pretežno brdsko-planinski, bogat mnogobrojnim izvorištima pitke vode, šumama, rudnim poljima, te drugim prirodnim resursima.

Na području općine Kakanj, preovladava umjerena kontinentalna klima sa umjereno toplim ljetima i hladnim zimama, dok u brdsko-planinskom području sa nadmorskim visinama i preko 1.000 m, imamo subplaninsku klimu gdje su prosječne godišnje temperature za nekoliko stepeni niže, a količina padavina iznosi više od 800 mm. Prosječna količina padavina na godišnjem nivou iznosi 861 mm.

Najveće količine padavina imamo u novembru i decembru, dok su u ostalom dijelu godine, izuzev juna mjeseca, dosta pravilno raspoređene. Prosječna godišnja temperatura iznosi 10°C. Najhladniji mjesec je januar, s prosječnom temperaturom od -2,3 °C, a najtopliji mjeseci su juli i avgust, sa temperaturama od 19,7 i 19,5 °C. Prosječna godišnja relativna vlažnost iznosi 81%.

Tokom posljednjih decenija primijećena je povećana klimatska varijabilnost tokom svih godišnjih doba i na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine: pet od posljednjih 12 godina su bile veoma suhe do ekstremno suhe, a četiri godine su bile obilježene ekstremnim poplavama.

Najosjetljiviji sektori na klimatske promjene u Bosni i Hercegovini su: zdravlje ljudi, poljoprivreda, vodni resursi, šumarstvo, biodiverzitet i osjetljivi ekosistemi, a zbog intenziviranja padavina u određenim periodima očekuje se povećanje broja nesreća i katastrofa naročito onih uzrokovanih hidro-meteorološkim opasnostima koje mogu biti okidač geoloških i drugih opasnosti.

1.2. Prirodni resursi

Raspoloživa prirodna bogatstva na području općine Kakanj su:

- mineralne sirovine (ugalj, lapor, krečnjak i termomineralne vode),
- šume,
- vode,
- obnovljivi izvori energije i
- poljoprivredno zemljište.

Geološka istraživanja su pokazala da se na području općine osim gore navedenih resursa nalaze i kvarcni pješčar, bituminozni i sedrasti krečnjaci, vulkanogeni sedimenti (spiliti, dijabazi, serpentiniti) i glina (kaolinske i dr.) u ograničenim količinama.

Energetski potencijal općine uglavnom se bazira na rezervama mrkog uglja. Karakteristika eksploatacionog polja na području općine Kakanj je da se u njima nalaze ležišta izdvojena kao posebne cjeline. U zavisnosti od vertikalnog položaja ugljenih slojeva, u odnosu na površinu, pojedini dijelovi eksploatacionog polja se eksploatišu jamski, a drugi površinski. Pregled rezervi uglja na području općine Kakanj i susjednim općinama dat je u narednoj tabeli:

Tabela 1. Pregled rezervi uglja (u tonama)

Lokalitet/ležište	Geološke rezerve	Vanbilansne rezerve	Eksploatacione rezerve	Potencijalne rezerve
Breza (2006.)	77.105.529	36.387.874	41.412.655	78.000.000
Kakanj (2007.)	249.140.096	56.061.000	164.228.103	126.847.283
Zenica (2006.)	282.924.568	119.830.669	163.063.230	1.042.722.518
Ukupno	609.170.193	212.279.543	368.703.988	1.247.569.801

Izvor: RMU Kakanj i Karta privrednih potencijala ZDK-a (oktobar 2020. g.)

U narednoj tabeli prikazana je proizvodnja uglja u ZDK-u u periodu 2015-2020. godine:

Tabela 2. Proizvodnja uglja u ZDK-u 2015-2018. i RMU Kakanj 2015-2020.

Rudnik mrkog uglja	2015. (t)	2016. (t)	2017. (t)	2018. (t)	2019. (t)	2020. (t)
Breza	473.126,00	541.639,00	676.544,85	729.695,00	-	-
Kakanj	1.008.054,00	962.557,00	1.301.193,00	1.108.566,00	1.140.408,00	1.102.409,00
Zenica	266.263,98	313.193,68	415.989,00	571.876,00	-	-
Ukupno	1.747.443,98	1.817.380,68	2.393.762,85	2.410.137,00	-	-

Izvor: RMU Kakanj i Karta privrednih potencijala ZDK-a (oktobar 2020. g.)

Djelatnost vađenja uglja na području općine Kakanj obavlja Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d. o. o. Kakanj. U ZDK se proizvodnja električne energije skoro u potpunosti obavlja u TE Kakanj. U narednoj tabeli su prikazani podaci o proizvodnji električne energije u ZDK u termoelektranama za trogodišnji period (2015-2017. godine):

Tabela 3. Proizvodnja električne energije u ZDK u termoelektranama za period (2015-2017.)

Termoelektrana	Proizvodnja 2015. (MWh)	Proizvodnja 2016. (MWh)	Proizvodnja 2017. (MWh)
TE "Kakanj" Kakanj	1.926.900,00	2.093.800,00	2.546.467,00
TE "Natron-Hayat" Maglaj	169.250,70	125.620,00	162.643,00
Ukupno	2.096.150,70	2.219.420,00	2.709.110,00

Izvor: Karta privrednih potencijala ZDK-a (oktobar 2020. g.)

Zapadno od Kakanja nalaze se praktično neograničene količine krednih krečnjaka koji se na užim lokacijama također eksploatiše kao sirovina za cementnu industriju. Zalihe krečnjaka prema podacima kojim raspolažu nadležne službe RMU Kakanj iznose 1.995.613,73 m³. Postojanje ove sirovine uslovilo je razvoj građevinske djelatnosti. U sektoru građevinarstva dominira nekoliko malih preduzeća i jedna veća kompanija: Heidelberg cement group-Tvornica cementa Kakanj d. d. Kakanj.

1.3. Izvorišta termalnih voda–Tičići

U proteklom period, između ostalog, urađena je studija o istraživanjima termalnih, mineralnih i termomineralnih voda na području općine Kakanj. Utvrđena je ukupna izdašnost izvedenih bušotina IT-1 i IT-2 je Q=57 l/s, temperatura na bušotini IT-1 Tv = 53°C, a na IT-2 Tv = 39°C, mineralizacija vode bušotine IT-1 = 846-1312 mg/l, mineralizacija vode bušotine IT-2 = 902-1262 mg/l.

1.4. Šume

Upravljanje šumskim gazdinstvom je u nadležnosti JP Šumsko-privrednog društva ZDK-a. Područje općine Kakanj najvećim dijelom pokriva Šumsko-upravno područje „Kakanjsko“. Ukupna površina kojom gospodari JP ŠPD Zavidovići iznosi 179.477,67 ha, a „Kakanjsko“ obuhvata 19.386,42 ha. Dozvoljeni obim sječe utvrđen je Integralnim planom gospodarenja šumskim resursima šumsko-privrednog područja „Kakanjsko“ za period 2013-2022. godine i isti je dat u tabeli u nastavku:

Tabela 4. Integralni plan gospodarenja šumskim resursima JP ŠPD Zavidovići

Red. broj	Šumsko-upravno područje	Datum važenja	Površina u ha	Godišnji etat u m ³		
				Četinari	Lišćari	Ukupno
1	Olovsko	2012-2021.	32.371,38	114.261	45.082	159.343
2	Gornje bosansko	2013-2022.	29.741,79	86.298	42.772	129.070
3	Kakanjsko	2013-2022.	19.386,42	33.616	43.565	77.181
4	Krivajsko	2017-2026.	83.134,09	89.831	111.330	201.161
5	Natron-Usorsko	2018-2027.	14.843,99	8.255	17.092	25.347
	Ukupno		179.477,67	332.261	259.841	592.102

Izvor: Integralni plan gospodarenja šumskim resursima JP ŠPD Zavidovići za "Kakanjsko"

1.5. Riječni tokovi

Područje općine Kakanj koje je pretežno brdsko-planinskog reljefa sa umjerenom kontinentalnom klimom, iznimno je bogato riječnim tokovima i izvoristima pitkih voda. U narednoj tabeli dat je prikaz rijeka čiji tokovi prolaze cijelom dužinom ili jednim dijelom svoga toka teritorijom općine Kakanj.

Tabela 5. Prikaz rijeka koje protiču kroz općinu Kakanj

Naziv rijeke	Dužina (km)	Dužina na području općine
Bosna	274	22
Trstionica	27	27
Ribnica	20,5	20,5
Marošićka	13,5	13,5
Mala rijeka	11,5	11,5
Žuća	6,6	6,6
Zgošća	6,5	6,5
Bijele vode	6,5	6,5
Vukanjska	5,5	5,5
Bukovica	2,9	2,9
Ukupno	374,5	122,5

Izvor: Mjerenja sa topografske karte BiH

Osim riječnih tokova, na području općine Kakanj postoji veliki broj potoka s tim da njih 17 prelazi dužinu od 1 km. Ukupna dužina svih potoka iznosi 68 km.

1.6. Ostali prirodni potencijali

Kada su u pitanju obnovljivi izvori energije općina Kakanj raspolaže sljedećim: energija sunca, vjetra, hidroenergija, geotermalna energija i energija biomase. U posljednjim godinama primjetan je veći interes za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. U period 2020-2021. godine registrovano je nekoliko fizičkih i pravnih lica kojima je osnovna djelatnost proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora. Za očekivati je da će u narednom periodu ova oblast imati značajan uticaj na privrednu sliku kako u BiH tako i na području općine Kakanj.

2. DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE I KRETANJA

2.1. Stanovništvo (starosna i spolna struktura)

Demografska slika Zeničko-dobojskog kantona u posmatranom je periodu doživjela primjetne izmjene. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, na području općine Kakanj ukupno je živjelo 55.950 stanovnika, a prosječna gustina naseljenosti je bila 148,4 st/km². Prema konačnim rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine na području općine Kakanj živi ukupno 37.441 stanovnika, a prosječna gustina naseljenosti je 99,31 st/km². Broj stanovnika u odnosu na 1991. godinu smanjen je za 18.509 ili 33 %.

Broj domaćinstava na području općine Kakanj iznosi 12.240.

Najveći udio čini stanovništvo srednje starosne dobi (15-64 godine) sa oko 72% u odnosu na ukupan broj stanovnika.

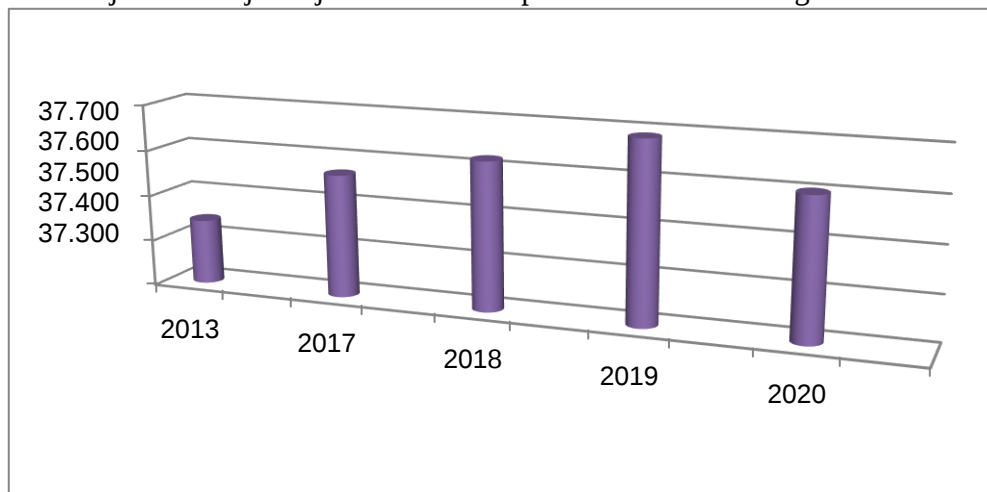
Tabela 6. Starosna struktura stanovništva na području općine Kakanj (popis 1991. i 2013. godine)

Starosna struktura	1991			2013		
	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
0-14	9.700	9.450	19.150	3.319	3.128	6.447
15-64	17.158	16.285	33.443	13.511	13.333	26.844
65+	2.057	1.300	3.357	1.821	2.329	4.150
Ukupno	28.915	27.035	55.950	18.651	18.790	37.441

Izvor: Popis stanovništva u BiH 1991. g. i Popis stanovništva u BiH 2013. g.

Dijagram 2.

Procjena kretanja broja stanovnika za period od 2013-2020. godine

Izvor: Na broj stanovnika iz popisa 2013. godine 37.441 dodat je prirodni priraštaj za 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu. (procjena nadležne općinske službe)

Zvanični podaci o ukupno iseljenom stanovništvu nisu dostupni, ali je potrebno istaći da se trend iseljavanja stanovništva, posebno mladih, nastavlja te da je u pitanju odlazak radno sposobnog stanovništva i ovom problemu je potrebno posvetiti posebnu pažnju. (Prema Anketi Agencije za statistiku BiH i Unije za održivi povratak i integracije u BiH i procjenama za Bosnu i Hercegovinu, u periodu od 2013. do 2019. godine, Bosnu i Hercegovinu je napustilo 530.000 stanovnika).

Osim pomenutih migracija, evidentna je i deruralizacija područja i sve veći trend naseljavanja gradskih i prigradskih područja stanovništvom iz okolnih sela.

Kretanje stanovništva kroz evidenciju prebivališta sa područja općine Kakanj za protekli period prikazano je u tabeli 7.

Tabela 7. Podaci o migracijama na području općine Kakanj

Godine	Napustili općinu (broj)			Doselili u općinu (broj)		
	M	Ž	□	M	Ž	□
1991.	-	-	-	-	-	-
2013.	104	176	280	57	93	150
2015.	84	169	253	68	108	176
2016.	71	159	230	67	136	203
2017.	105	157	262	58	111	169
2018.	86	157	243	41	123	164
2019.	96	162	258	40	125	165
2020.	94	147	241	43	88	131

Izvor: Podaci nadležne općinske službe i MUP-a (CIPS evidencija)

2.2. Prirodni priraštaj stanovništva

Prirodni priraštaj za period 2017-2020. pokazuje trend opadanja posebno u 2020. godini kada je zabilježen negativan priraštaj i najveći broj umrlih u nekoliko posljednjih godina. Ovakav trend može se pripisati utjecaju pandemije COVID-19 koja je značajno utjecala na sve aspekte života pa samim tim i na demografske pokazatelje.

Procjena kretanja broja stanovnika za period od 2017-2020. godine data je u sljedećoj tabeli:

Tabela 8. Podaci o prirodnom priraštaju stanovništva

GODINA	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
Broj rođenih	245	246	491	241	235	476	243	229	472	204	214	418
Broj umrlih	191	174	365	226	196	422	221	182	403	285	220	505
Prirodni priraštaj	54	72	126	15	39	54	22	47	69	-81	-6	-87

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

2.3. Etnička struktura i geografska raspoređenost stanovništva prema popisima iz 1991. i 2013. godine.

Na osnovu podataka iz popisa stanovništva iz 1991. i 2013. godine evidentno je da se broj stanovnika smanjio za 18.509 ili 33% te da je etnička struktura stanovništva značajno promijenjena.

Navedeno je posljedica ratnih dešavanja i migracija stanovništva.

Tabela 9. Etnička struktura stanovništva

Etnička struktura	1991.	2013.
	Σ	Σ
Bošnjaci	30.528	32.341
Hrvati	16.556	2.973
Srbi	4.929	281
Ostali	1.383	1.818
Jugosloveni	2.554	-
Nepoznata	-	28

Izvor: Popis stanovništva u BiH 1991. g. i Popis stanovništva u BiH 2013. g.

Prema geografskoj raspoređenosti 2/3 stanovništva živi u ruralnom dok 1/3 u urbanom području.

Tabela 10. Geografska raspoređenost stanovništva

Geografska raspoređenost	1991 godina	2013 godina
Urbano	21%	33%
Ruralno	79%	67%
Ukupno	0	0

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

2.4. Razvojni problemi i potrebe stanovništva

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Pad nataliteta i demografsko starenje stanovništva	Razviti mjere pronatalitetne politike kroz rješavanje pitanja zapošljavanja, stambenih pitanja, kvalitetnijeg obrazovanja i sl.
Iseljavanje stanovnika	Osmisliti i provoditi mjere za poticanje zadržavanja stanovništva na području općine Kakanj kroz osiguranje radnih mjesta, podršku privrednicima, poljoprivrednicima te svima koji rade na zapošljavanju i poboljšanju kvalitete života na području općine Kakanj; Kroz politiku i mjere ruralnog razvoja, zaustaviti proces deruralizacije i omogućiti zadržavanje seoskog stanovništva.

3. EKONOMSKA KRETANJA

3.1. Nivo razvijenosti

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja za 2019. godinu, općina Kakanj je po nivou razvijenosti rangirana u 3. kategoriju sa indeksom razvijenosti od 0,93. U odnosu na ostale gradove/općine FBiH nalazi se na 25. mjestu.

U odnosu na 2018. godinu došlo je do pada indeksa razvijenosti za 0,1 i ranga za dva mjesta, sa 23. na 25. mjesto, najvećim dijelom zbog smanjenja prihoda od poreza na dohodak u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu.

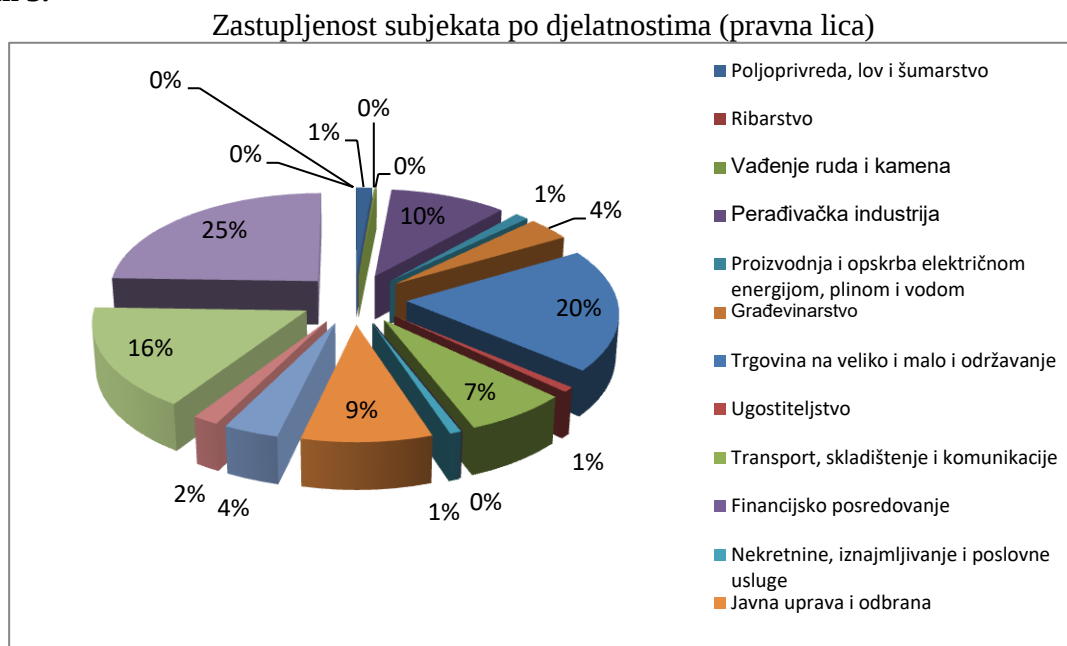
Osim mehanizama tržišne ekonomije na pokazatelje ekonomskog razvoja utječu i prirodne nesreće koje su se desile tokom 2014. godine te pandemija COVID-19 aktuelna od 2020. godine na indirektan ili direktan način.

Pomenuti događaji su nanijeli ogromne materijalne štete i utjecale na usporavanje razvoja ne samo na području općine Kakanj već i cijele Bosne i Hercegovine.

3.2. Poslovni subjekti na području općine Kakanj

Na području općine Kakanj krajem 2020. godine, registrovano je ukupno 1.088 poslovnih subjekata, od čega 53,21 % čine fizička lica (obrtni i srodne djelatnosti, trgovine, ugostitelji, profesionalne djelatnosti) a 46,79% su pravna lica. U 2019. godini je registrovano ukupno 1.074 poslovnih objekata što je za 1,29 % manje u odnosu na 2020.godinu. Na kraju 2020. godine od registrovanih djelatnosti najzastupljenije su trgovine (na veliko i malo), prerađivačka industrija i ostale uslužne djelatnosti. Zastupljenost subjekata po djelatnostima prikazana je na sljedećem dijagramu:

Dijagram 3.

Izvor: Federalni zavod za statistiku – Kantoni u brojkama 2017. 2018. i 2019. godina

Broj registrovanih fizičkih lica na području općine Kakanj za posmatrani period (2017-2020.) povećao se za 11,13% i ima konstantan rast. Tom trendu je u velikoj mjeri doprinijelo i djelovanje u skladu s **BFC standardom**, gdje je općina Kakanj prepoznata kao općina sa povoljnim poslovnim okruženjem. Kretanje broja poslovnih subjekata po djelatnostima dato je u tabeli u nastavku.

Tabela 11. Poslovni subjekti po djelatostima (fizička lica)

	Broj registrovanih subjekata											
		2017			2018			2019			2020	
	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
Trgovačke radnje	36	52	88	38	54	92	37	55	92	39	52	91
Ugostiteljske radnje	48	22	70	41	25	66	40	26	66	40	25	65
Zanatske radnje	121	30	151	145	36	181	144	45	189	156	51	207
Poljoprivredna djelatnost	66	24	90	66	19	85	67	26	93	61	28	89
Prijevoznici	38	0	38	37	0	37	40	0	40	41	0	41
Profesionalne djelatnosti	16	16	32	15	18	33	15	17	32	13	17	30
Taxi prijevoznici	45	0	45	44	0	44	44	0	44	44	0	44
Trgovina izvan prodavnice	2	5	7	4	14	18	3	9	12	2	10	12
Ostali	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno	372	149	521	390	166	556	390	178	568	396	183	579

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

Na području općine Kakanj dominiraju mikro i mala preduzeća dok je najveći broj zaposlenih koncentrisan u velikim poslovnim subjektima.

Broj poslovnih subjekata u periodu 2017-2020. godine ima trend rasta što potvrđuje činjenica da je u posmatranom periodu registrovano 66 pravnih lica dok je 37 odjavilo djelatnost. Slična je situacija sa fizičkim licima gdje je za isti period djelatnost registrovalo 363 osobe a odjavilo 270.

Ovakvom trendu značajno su doprinijeli i podsticajni programi u oblasti poduzetništva i poljoprivrede koje Općina Kakanj kontinuirano realizuje od 2013. godine. Izdvajanja u te namjene prikazana su u tabelama u nastavku.

Tabela 12. Realizovani poticaji za podršku poduzetništvu

Poticaji poduzetništvo (programi)				
2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO (KM)
340.393,20	428.361,89	391.505,52	520.519,55	1.680.780,16

Poticaji u iznosu uplaćene rente, UGZ i naknade za zemljište				
2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO
107.339,52	149.429,03	182.261,75	65.498,13	504.528,43

Sredstva realizovana na PZ Vrtlište				
2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO
127.339,94	2.624,89	/	/	129.964,83

Sredstva realizovana za pripravnike i volontere				
2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO
99.959,37	149.549,86	148.848,77	133.073,41	531.431,41

Izvor: Podaci nadležnih općinskih službi

3.3. Podaci o vanjskotrgovinskoj razmjeni i najznačajnijim izvoznim proizvodima i preduzećima

Pregled vanjskotrgovinske razmjene (u mil. KM) dat je u tabeli u nastavku. Iz prikazanih podataka je evidentan trend rasta i izvoza i uvoza posebno u 2019. godini. Bilans vanjskotrgovinske razmjene je negativan što je karakteristika većine općina u ZDK-u, pa i na nivou BiH:

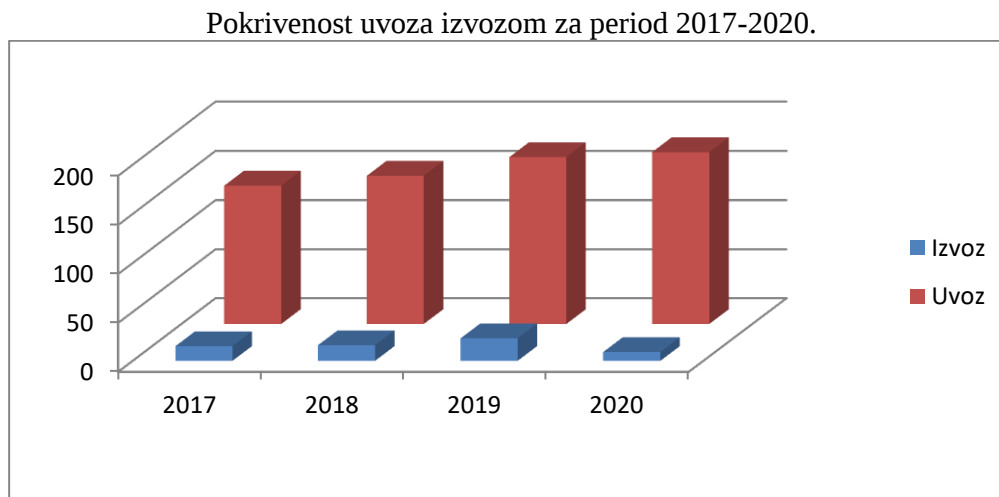
Tabela 13. Bilans vanjskotrgovinske razmjene za područje općine Kakanj

Opis	2017.	2018.	2019.	2020.
Izvoz	15	16	23	9
Uvoz	141	151	170	175
Pokrivenost uvoza izvozom (%)	10,64	10,60	13,53	5,14

Izvor: Zavod za programiranje razvoja FBiH.

Najveći udio u uvozu ali i izvozu ostvaruju firme iz prerađivačke industrije, trgovine na veliko i trgovine farmaceutskim proizvodima. Pokrivenost uvoza izvozom prikazana je u dijagramu 4.

Dijagram 4.

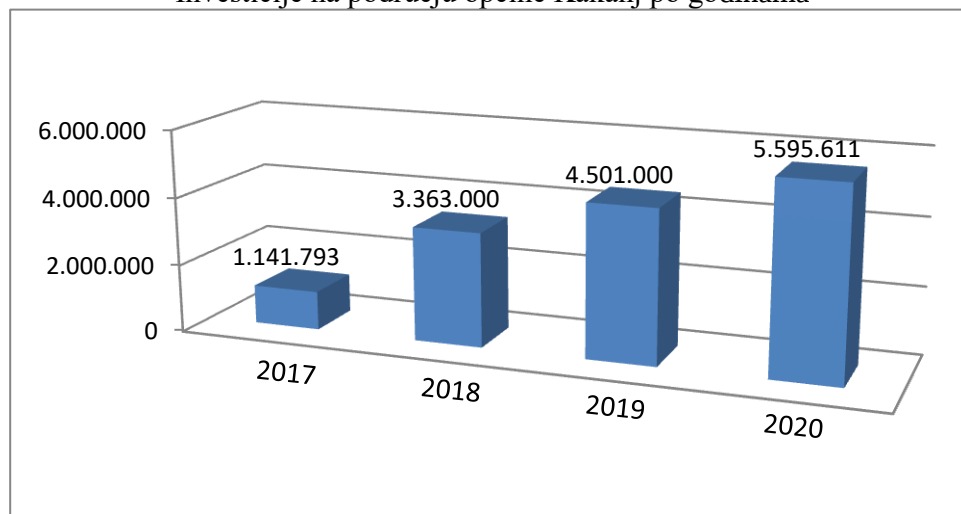
Izvor: Zavod za programiranje razvoja FBiH

3.4. Podaci o većim investicijama u građevine koje su realizirane na posmatranom području ili su u toku

U period 2017-2020. godine na području općine Kakanj realizovano je ukupno 14.600.404,37 KM investicijskih sredstava u građevine s tim da su neke investicije još uvijek u toku. Iznosi ulaganja po godinama dati su u dijagramu.

Dijagram 5.

Investicije na području općine Kakanj po godinama

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

U 2017. godini najveće investicije realizovali su DSM TRADE d. o. o. Kakanj, ENIKON d. o. o. Kakanj i ZU MEDICA d. o. o. Kakanj (sada u sastavu MGM Farm d. o. o. Kakanj). Namjena sredstava je proširenje prostornih kapaciteta (poslovne hale i skladišta).

U 2018. godini u poslovne objekte investirali su: Mega travel d. o. o. Kakanj, BEGED d. o. o. Kakanj, TVORNICA CEMENTA d. d. KAKANJ, SIM-KOMERC d. o. o. Kakanj, TD NOVA TRGOVINA d. o. o. KAKANJ.

Investicije realizovane u 2019. godini imale su za cilj proširenje prostornih kapaciteta poslovnih objekata, izgradnju stambeno-poslovnih zgrada, rekonstrukciju i dogradnju. Najznačajnije investicije u 2019. godini su realizirali: DELTA PETROL d. o. o. Kakanj, DELIBAŠIĆ POLIURETANI d. o. o. Kakanj - Moj San, TRGOŠPED d. o. o. Kakanj, MBD export import d.o.o. Kakanj, Kuzma transport d. o. o. Kakanj i OR Pekar Delibašić.

Najveći dio investicija realizovan je u 2020. godini i to u kupovinu zemljišta, poslovno proizvodne objekte, izgradnju i rekonstrukciju poslovnih kapaciteta. Investicije su realizovali: DSM TRADE d. o. o. Kakanj, MBD export import d. o. o. Kakanj, INDUSTRIJA 4B d. o. o. Kakanj, TRGOŠPED d. o. o. Kakanj, MALAK INVEST d. o. o. Sarajevo, podružnica MALAK FARMA, CNT d. o. o. Kakanj, NUR BOSNA d. o. o. Visoko i DELTA PETROL d. o. o. Kakanj.

3.5. Poslovne zone

Na području općine Kakanj odlukama Općinskog vijeća, uspostavljene su dvije poslovne zone.

Poduzetnička zona „Vrtlište“

Osnovna namjena poduzetničke zone „Vrtlište“ je industrijsko-poslovna, a nalazi se na lokaciji Površinskog kopa Rudnika mrkog uglja „Kakanj“ d. o. o. Kakanj.

Površina zone je prema katastarskim podacima 9,9385 ha, infrastrukturni projekti su završeni. Na poduzetničkoj zoni „Vrtlište“ nema slobodnih parcela. Zona raspolaže kompletnom infrastrukturom i stavljena je u funkciju.

Poduzetnička zona „Modrinje“

U pitanju je greenfield investicijska lokacija a nalazi se u neposrednoj blizini cestovnih i željezničkih komunikacija. Površina, prema katastarskim podacima je 4,9693 ha. Nalazi se na lokalitetu Modrinje. Zona ne posjeduje infrastrukturu ali je u toku priprema dokumentacije kako bi se pristupilo realizaciji infrastrukturnih projekata. Od 2021. godine Poduzetnička zona „Modrinje“ je u privatnom vlasništvu.

Poduzetničke zone „Vrtlište“ i „Modrinje“ registrovane su na web portalu poslovnih zona FBiH.¹

3.6. Stanje prostorno-planske dokumentacije u pogledu vrste dokumenata, pokrivenosti područja prostorno-planskom dokumentacijom i u pogledu ažurnosti planova

Područje općine Kakanj pokriveno je zakonom propisanim prostorno-planskom dokumentacijom.

Za cjelokupnu površinu općine donesen je Prostorni plan općine za period od 20 godina. Prostorni plan općine 2010-2030. godine je obavezujući planski dokument kojim se određuje svrsishodno organizovanje, korištenje i namjena zemljišta, te mjere i smjernice za zaštitu prostora općine Kakanj koji obuhvata površinu od cca 377 km². Planom su propisani uslovi korištenja, izgradnje, uređenja i zaštite prostora. Za postojeći Prostorni plan usvojena je Odluka o izmjenama i dopunama Prostornog plana 2010-2030. godine koja se treba realizovati u 2021. godini, ukoliko Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje uspije pratiti planiranu dinamiku izrade izmjena i dopuna, eventualno u 2022. godini. Urbanistički plan Kakanja donesen je na 15 godina, za planski period 2011-2026. godine. Urbanističkim planom propisuje se buduća organizacija, korištenje i zaštita prostora radi stvaranja povoljnih uslova za život, rad i odmor stanovnika na području obuhvata koji iznosi 820,77 ha. Plan sadrži opće i posebne ciljeve prostornog razvoja, projekciju urbanog uređenja i Odluku o provođenju.

U 2026. godini potrebno je započeti aktivnosti na donošenju novog planskog dokumenta Urbanističkog plana koji bi trebao da se primjenjuje od 2027. godine. Za postojeći Urbanistički plan donesena je Odluka o izmjenama i dopunama Urbanističkog plana 2011-2026. godine, koja obuhvata površinu od 123 ha te bi se trebala odraditi u 2021. godini, ukoliko Kantonalni zavod za urbanizam i prostorno uređenje uspije pratiti planiranu dinamiku izrade izmjena i dopuna, eventualno tokom 2022. godine.

Urbanističkim planom propisana je obaveza donošenja detaljnih planskih dokumenata za 6 zona (Centar grada, Doboj IV, Kakanj II, Varda, Povezice i Termoelektrana). Za Centar grada usvojen je Regulacioni plan „Kakanj“, za Vardu Regulacioni plan „Romsko naselje Varda“, dok će se za ostale zone u planskom periodu do 2026. godine, zavisno od intenzivnosti gradnje, donositi Regulacioni planovi užih zona.

¹ (<https://zonefbih.gov.ba/>)

Regulacionim planovima utvrđuje se pored namjene površina, gustina naseljenosti, koeficijenti izgrađenosti, spratnost objekata, infrastrukturni koridori, urbano zelenilo, komunalna opremljenost, urbana oprema i dr. Kao takvi regulacioni planovi su podložni stalnim zahtjevima za izmjene. Regulacioni plan „Kakanj“ usvojen je 2016. godine, a Izmjene i dopune 2020. godine. Kako je to kratkoročni planski dokument u periodu za koji se radi Strategija biće potrebno u 2027. godini donijeti novi Regulacioni plan centra grada. Regulacioni plan „Romsko naselje Varda“ usvojen je 2014. godine, u periodu 2021-2023.godine očekuje se izgradnja stambenih objekata na još mogućim slobodnim lokacijama, te nakon toga potrebno je donijeti odluku da li je potrebna izmjena istog ili ne.

3.7. Nosioци privrednih aktivnosti

Na području općine Kakanj posluju tri veća poslovna subjekta:

- JP Elektroprivreda BiH – Podružnica Termoelektrana “Kakanj” Kakanj
- RMU “Kakanj” d. o. o. Kakanj
- Tvornica cementa d. d. Kakanj

3.7.1. JP Elektroprivreda BiH –Podružnica Termoelektrana “Kakanj” Kakanj

U ZDK se proizvodnja električne energije skoro u potpunosti obavlja u TE Kakanj. U narednoj tabeli su prikazani podaci o proizvodnji električne energije u Termoelektrani Kakanj za petogodišnji period (2015-2020):

Tabela 14. Proizvodnja električne energije u TE “Kakanj” Kakanj 2015-2020.

Naziv	Proizvodnja 2015. (MWh)	Proizvodnja 2016. (MWh)	Proizvodnja 2017. (MWh)	Proizvodnja 2018. (MWh)	Proizvodnja 2019. (MWh)	Proizvodnja 2020. (MWh)
TE “Kakanj” Kakanj	1.926.900	2.093.800	2.546.467	2.759.539	2.011.571	2.306.347

Izvor: Karta privrednih potencijala ZDK-a za period 2015-2017. i
obračun proizvodnje TE Kakanj, Služba za finansije 2018-2020.

Instalirana snaga: 450 MW (bez blokova 1, 2, 3 i 4) godišnja proizvodnja električne energije je oko 2300 GWh dok je godišnja potrošnja uglja oko 1,8 miliona tona.

Proizvodnja električne energije je počela 1956. godine, puštanjem u pogon blokova 1 i 2. Povećanje instalirane snage TE “Kakanj” Kakanj slijedi izgradnjom i puštanjem u pogon ostalih proizvodnih jedinica.

Blokovi 1, 2, 3 i 4 su stavljeni van pogona. Električnu energiju TE „Kakanj“ Kakanj proizvodi u termoblokovima 5, 6 i 7. U poslijeratnom periodu izvršena je rekonstrukcija i modernizacija blokova 5 i 6 (110 MW) te djelomična rekonstrukcija bloka 7 (230 MW) i rashladnog sistema blokova 5 i 6 – prelazak s poluotvorenog na zatvoreni sistem hlađenja.

Realizacijom navedenih investicija proizvodni vijek postrojenja produžen je za 15 godina, poboljšana je pogonska spremnost, povećan stepen korisnog djelovanja i smanjena emisija polutanata. Pored proizvodnje električne energije za potrebe EES, TE „Kakanj“ Kakanj proizvodi i isporučuje toplotnu energiju za daljinsko grijanje dijela općine Kakanj i šljaku i pepeo Tvornici cementa Kakanj.

3.7.2. RMU “Kakanj” d. o. o. Kakanj

Djelatnost vađenja uglja na području općine Kakanj obavlja Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d. o. o. Kakanj. U sadašnjem organizacionom obliku egzistira od 2010. godine. Nakon izvršenog pripajanja preduzeća u koncern JP “Elektroprivreda BiH” registrovan je kao Rudnik mrkog uglja “Kakanj” d. o. o. Kakanj, odnosno kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Društvo je registrovano i za vađenje kamena, šljunka i pijeska, proizvodnju različite vrste opreme i alata, trgovinu na veliko i malo različitim vrstama proizvoda i posredništvo, kao i za obavljanje ostalih djelatnosti prema Odluci o standardnoj klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH, što je regulisano Statutom.

Do 2009. godine ZD RMU „Kakanj“ d. o. o. Kakanj je poslovao kao samostalan pravni subjekt i imao je 2.126 zaposlenih radnika, sa 31.07.2020. godine u RMU „Kakanj“ d. o. o. Kakanj je uposleno 1.582 zaposlenika. Ukupan prihod za 2019. godinu je iznosio 69.607.597,75 KM. RMU „Kakanj“ d. o. o. Kakanj nema proizvoda niti usluga za izvoz.

Osnovni cilj RMU „Kakanj“ d. o. o. Kakanj jeste očuvanje proizvodnje i ispunjenje osnovne funkcije, odnosno obezbjeđenje dovoljnih količina uglja za potrebe Termoelektrane Kakanj. Obzirom na stanje tržišta električne energije može se reći da je ugalj, pored hidropotencijala, najznačajniji domaći energetske potencijal, tako da će rudarstvo i dalje imati značajnu ulogu kako u ukupnom privrednom razvoju ZDK, tako i u razvoju općine Kakanj.

3.7.3. Tvornica cementa d. d. Kakanj

U sektoru građevinarstva dominira nekoliko malih preduzeća i jedna veća kompanija: Heidelberg cement group-Tvornica cementa Kakanj d. d. Kakanj.

Najvažniji izvozni proizvod je cement, a izvozna tržišta ove kompanije su Hrvatska i Crna Gora. Vrijednost izvoza u 2019. godini iznosio je 18 miliona KM.

Najvažniji potencijal kompanije je vertikalna integracija koja podrazumijeva proizvodnju cementa i agregata od kojih se u konačnici pravi beton. To je smjer u kojem će kompanija nastaviti da traži mogućnosti širenja svoje mreže i ekspanzije, kako u BiH, tako i u cijelom regionu. *Tvornica cementa Kakanj (TCK)* se već godinama ubraja među najuspješnije kompanije Bosne i Hercegovine, ali i cijele regije.

Do danas, *Tvornica cementa Kakanj* je investirala oko 200 miliona KM (cca 100 miliona eura) u modernizaciju tvornice, zaštitu okoliša i širenje poslovanja. Emisije prašine sa glavnog dimnjaka tvornice smanjene su za 99 %. To je prva kompanija u BiH koja je ispunila kriterije i posjeduje zlatni certifikat 3A bonitetne izvrsnosti.

3.8. Poljoprivreda i šumarstvo

3.8.1. Poljoprivreda

Poljoprivreda je jedna od grana privrede koja se posljednjih godina intenzivnije razvija na području općine Kakanj, zahvaljujući raspoloživim prirodnim i ljudskim resursima, sektorskim udruženjima i Savezu poljoprivrednih udruženja „KAP“ Kakanj, otkupljivačima i prerađivačima, značajnim podsticajnim mjerama Općine Kakanj i viših nivoa vlasti kao i međunarodnim organizacijama.

Tabela 15. Površina različitih kategorija zemljišta i vlasnička struktura

Kategorija zemljišta	Površina (ha)				
	Privatno	%	Državno	%	Ukupno
Oranice i vrtovi	3.764,24	9,98	106,22	0,28	3.870,46
Voćnjaci	1.209,28	3,21	68,97	0,18	1.278,25
Vinogradi	/	/	/	/	/
Livade	5.815,29	15,42	332,02	0,08	6.147,31
Ukupno obradivo zemljište	10.788,81		507,21		11.296,02
Pašnjaci	912,24	2,42	580,63	0,16	1.492,87
Ribnjaci	/	/	/	/	/
Ukupno poljoprivredno zemljište	11.701,05	31,03	1.087,84	0,69	12.788,89
Šumsko zemljište					22.548,49
Neplodno zemljište					2.360,29
Ukupno	11.701,05		2.682,89	100	37.697,67

Izvor: Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina Općine Kakanj za 2021. godinu

Prema katastarskim podacima za 2021. godinu, općina Kakanj raspolaže sa 12.788,89 ha poljoprivrednog zemljišta, raspoređenih u 40 katastarskih općina. Strukturu vlasništva poljoprivrednog zemljišta čini privatno i državno vlasništvo.

Od ukupno 12.788,89 ha poljoprivrednog zemljišta na području općine Kakanj, 1.087,84 ha (8,51%) je u posjedu države, a za 11.701,05 ha (91,49 %) kao posjednici su upisana fizička i pravna lica.

Najveći dio poljoprivrednih površina po kulturi je livada (6.147,31 ha), zatim oranice (3.870,46 ha), voćnjaci 1.278,25 i pašnjaci (1.492,87 ha).

Tabela br. 16. Odnos poljoprivrednog, obradivog i oraničnog zemljišta po stanovniku za područje općine Kakanj

Broj stanovnika	37.441
Poljoprivredno zemljište ha/stanovniku	0,34
Obradivo zemljište ha/stanovniku	0,30
Oranično zemljište ha /stanovniku	0,10

Izvor: Federalni zavod za statistiku (2013. godina)

Prema međunarodnim poljoprivrednim standardima općina, grad ili država trebala bi imati 0,40 ha poljoprivrednog zemljišta, a 0,17 ha obradivog zemljišta po stanovniku, da bi mogla proizvesti dovoljne količine hrane za sve stanovnike.

Prema posljednim podacima iz 2021. godine općina Kakanj po stanovniku ima 0,34 ha poljoprivrednog zemljišta, a 0,30 ha obradivog zemljišta.

Gore navedeni podaci pokazuju stanje raspoloživog zemljišnog resursa na području općine Kakanj. Ostaje pitanje kako sačuvati poljoprivredno zemljište, odnosno kako balansirati odnos između zahtjeva za promjenu namjene korištenja zemljišta i očuvanja njegovih poljoprivrednih i ekoloških funkcija. Kao jedna od mjera dolazi i rekultivacija, jer na području općine Kakanj postoje velike površine degradirane površine u vidu rudokopa, jalovišta, te raznih deponija.

Tabela 17. Veličina zemljišnih posjeda po vlasničkoj strukturi

Površina (ha)	Vlasništvo	
	Privatno (br. domaćinstava)	Javno
0 – 1(ha)	1.267	82
1 – 3(ha)	278	20
3 – 5(ha)	29	8
5+(ha)	5	5
Ukupno:	1.579	115

Izvor: Podaci RPG i RK 2020. godina

Iz tabele je vidljivo da od ukupnog broja upisanih poljoprivrednih gazdinstava u RPG i RK, najveći broj gazdinstava ima upisane površine do 1 ha (1349 ili 79.63%), te onih koji imaju od 1 do 3 ha (298 ili 17,60 %), što znači da je usitnjenost poljoprivrednog posjeda veoma izražena.

Tabela 18. Struktura poljoprivrednog zemljišta prema bonitetnim klasama

Klasa	Postotak (%)
I	0,00
II	0,12
III	0,34
Iva	0,08
IVb	4,02
V	10,16
VI	12,98
VII	4,73

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

Na području općine Kakanj najzastupljenije kategorije poljoprivrednog zemljišta su V i VI kategorije, dok su II i III kategorije veoma malo zastupljene a III i IVb kategorije zemljišta se urbanizacijom najviše napadnute za potrebe izgradnje.

Tabela 19. Poljoprivredna proizvodnja

Vrste poljoprivredne proizvodnje	2017.		2018.		2019.		2020.	
	količina (t)	ukupna tržišna cijena (u KM)	količina (t)	ukupna tržišna cijena (u KM)	količina (t)	ukupna tržišna cijena (u KM)	količina (t)	ukupna tržišna cijena (u KM)
Žitarice								
Pšenica	406	125.860,00	351	87.750,00	464	143.840,00	630	277.200,00
Tritikal	7	2.800,00	9	2.250,00	7	2.170,00	32	13.440,00
Ječam	134	46.900,00	126	37.800,00	168	50.400,00	225	96.750,00
Kukuruz	355	142.000,00	929	250.830,00	936	318.240,00	1376	481.600,00
Raž	3	960	2	540	3	900	8	3.360,00
Zob	25	9.000,00	22	6.600,00	31	9.610,00	44	18.920,00
Voće								
Jabuke	142	106.000,00	572	486.000,00	284	336.960,00	576	460.800,00
Kruške	43	47.400,00	290	290.000,00	144	282.000,00	300	450.000,00
Dunje	2	5.300,00	20	24.000,00	10	16.820,00	22	44.000,00
Šljive	60	37.500,00	122	73.000,00	61	37.680,00	305	305.000,00
Orasi	2	10.920,00	24	120.000,00	13	72.700,00	27	108.000,00
Breskve	3	5.400,00	7	14.000,00	2	4.420,00	12	26.520,00
Višnja	21	21.000,00	66	66.000,00	39	85.000,00	67	201.000,00
Trešnja	21	29.400,00	66	99.000,00	48	143.000,00	81	283.000,00
Malina	300	540.000,00	405	567.000,00	336	825.310,00	585	2.047.500,00
Kupina	18	27.000,00	18	27.000,00	18	27.000,00	26	39.000,00
Jagoda	17	34.000,00	18	36.000,00	20	52.750,00	20	90.000,00
Aronija			11	55.000,00	10	50.000,00	12	60.000,00
Američka borovnica	6	42.000,00	7	49.000,00	7	49.000,00	9	63.000,00

Grožđe	0,25	530	0,37	925	0,25	625	0,5	1.250,00
Povrće								
Krompir	194	794.430,00	980	882.000,00	980	1.009.400,00	1880	1.654.400,00
Mrkva	50	79.000,00	80	120.000,00	76	134.520,00	120	120.000,00
Paradajz	46	46.000,00	69	69.000,00	69	72.450,00	112	145.600,00
Paprika	42	50.400,00	84	100.800,00	105	126.000,00	112	134.400,00
Krastavac	46	33.120,00	92	69.000,00	80	69.600,00	112	112.000,00
Crni luk	128	161.280,00	160	240.000,00	152	238.640,00	216	259.200,00
Bijeli luk	5	33.550,00	8	56.000,00	6	39.060,00	15	90.000,00
Grah (zrno)	54	238.680,00	65	325.000,00	54	263.520,00	97	388.000,00
Grašak (zrno)	6	19.320,00	6	21.000,00	5	16.900,00	10	30.000,00
Kupus i kelj	38	57.570,00	55	82.500,00	55	89.100,00	91	45.500,00
Salata zelena	28	70.000,00	28	70.000,00	28	75.880,00	50	75.000,00

Stočarstvo i peradarstvo				
Broj grla stoke	3.600	3.300	3.000	2.900
Broj svinja	320	320	320	300
Proizvodnja pilića	Jaja nasad 12.000	Jaja nasad 12.000	Jaja nasad 12.000	Jaja nasad 12.000
	Jednodnevni pilići 21.600	Jednodnevni pilići 21.600	Jednodnevni pilići 21.600	Jednodnevni pilići 21.600
Proizvodnja jaja	228.000,00	228.000,00	228.000,00	228.000,00
Broj muženih krava	2.250	2.300	2.000	1.950
Proizvodnja mlijeka (litara)	7.020.000	7.176.000	6.240.000	6.084.000
Broj grla ovaca	6.000	5.800	5.700	6.150
Broj pčelinjih društava	3.900	4.050	3.960	4.050
Proizvodnja meda (kilograma)	19.500	48.600	31.000	8.100
Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka u l (organizovani otkup)	773.397	827.819	682.628	756.755

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

Shodno gore navedenoj tabeli 1.4. vidljivo je da ratarsku proizvodnju na području općine Kakanj možemo ocijeniti kao srednje razvijenu, jer veći dio proizvođača proizvodi za svoje potrebe i manji dio za tržište na kojem je potražnja jako varijabilna. Izuzetak čine manji broj većih proizvođača koji proizvode hranu za vlastitu stoku, zatim proizvođači koji ugovore proizvodnju i unazad nekoliko godina, proizvođači koji se odlučuju za poljoprivredne proizvodnje koje se podstiču iz Budžeta Federacije BiH, Ze-do kantona i Općine Kakanj. Proizvodnja žita u zadnjih nekoliko godina je ustaljena i nema značajnijeg povećanja iz više razloga a to su: visoka cijena repromaterijala, niske otkupne cijene, izostanak i nizak iznos podsticaja, nelojalne tržišne konkurencije sa uvezenim žitima. U strukturi proizvodnje najzastupljeniji je kukuruz. Međutim, u zavisnosti od vremenskih uslova i klimatskih promjena, prinosi ratarskih kultura su se mijenjali, tako da u 2018.godini imamo veće obradive površine pod ratarskim kulturama, ali slabije prinose u odnosu na 2017.godinu.

Proizvodnja povrća na području općine Kakanj ima solidne prirodne uslove za dalji razvoj. Glavnina ove proizvodnje odvija se na gazdinstvima s mješovitom proizvodnjom, gdje je povrće dopunski izvor prihoda. Većina proizvodnje povrća namijenjena je lokalnom tržištu, pogotovo ona na otvorenom polju. U strukturi proizvodnje najzastupljeniji je krompir.

Ono što je bitno naglasiti da se prinosi kod krompira stalno povećavaju, a zahvaljujući korištenju kvalitetnog sjemenskog i sadnog materijala (2017. godina 873 tone, a u 2020. godini 1880 tona).

Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru predstavlja jedan od najintenzivnijih oblika poljoprivredne proizvodnje koja se profitabilno može zasnovati i na manjim posjedima. Površine pod kojima se nalazi uzgoj povrća u zaštićenom prostoru konstantno se šire, tako da su dostigle površinu od 51.000 m², zahvaljujući podsticajnim mjerama Ze-do kantona, Općine Kakanj, zatim dodjeli plastenika u saradnji sa humanitarnim i drugim nevladinim organizacijama.

Obzirom da je ovo radno, ali i ekonomski najprofitabilnija proizvodnja za manja gazdinstva mnogi proizvođači se opredjeljuju za ovu proizvodnju.

Površina plastenika najčešće je od 100 do - 300 m², dok je 5 plastenika registrirano u površini od 500-700 m², te jedan preko 1000 m². U strukturi proizvodnje u zaštićenim objektima dominiraju paradajz, saladni krastavac, paprika u proljetno-ljetnom periodu i salata, špinat i mladi luk u jesensko-zimskom periodu.

Voćarska proizvodnja, sa postojećim starim zasadima, predstavlja ekstenzivni sistem uzgoja, s vrlo niskim prinosima i uglavnom zapuštenim posjedom. Izuzetak čine voćnjaci intenzivnog uzgoja podignutih u posljednjem periodu, koji su u relativno dobrom stanju. Unazad nekoliko godina iskazan je interes proizvođača za voćarskom proizvodnjom intenzivnog robnog karaktera. Podignuti su novi voćnjaci jabuke, kruške, šljive vodećeg sortimenta i uz savremeni sistem uzgoja. Međutim, proizvodnja voćnih kultura umnogome zavisi od vremenskih uslova i klimatskih promjena. U posljednjih nekoliko godina imamo pojavu niskih temperatura i pojave kasnih mrazova u proljetnim mjesecima, pogotovo u 2017. i 2019. godini kada je proizvodnja u voćarstvu bila veoma niska.

Osim visokostablašica, a zahvaljujući organizovanom otkupu i postojećim podsticajnim mjerama Ze-do kantona i Općine Kakanj, na području općine Kakanj dobro je razvijena i proizvodnja jagodastog voća, od čega dominira proizvodnja maline. Na području općine Kakanj registrovan je jedan otkupljivač jagodastog i ostalog voća (Taho-komerc d. o. o. Kakanj) i još 6 otkupljivača sa drugih općina koji otkupljuju sa područja općine Kakanj. U posljednje vrijeme počelo se i sa proizvodnjom prirodnih sokova na području općine Kakanj, a u proceduri je i registracija obrta za preradu voća i povrća, koji će otkupljivati i prerađivati tržne viškove voća i povrća.

Pored mogućnosti uzgoja maline i druge kulture jagodastog voća imaju perspektivu razvoja, pogotovo plantažna jagode, zatim američka borovnica, aronija, kupine i ribizle za čiji uzgoj postoje agroekološki uvjeti u ruralnim predjelima općine. Pored poljoprivrednih kultura koje se uzgajaju na poljoprivrednim površinama, značajan dio prihoda ruralnog stanovništva općine, predstavlja i prihod ostvaren od ubiranja šumskih plodova i ljekovitog bilja.

Shodno gore navedenom, evidentno je da kada su vremenski uslovi povoljni, prinosi pojedinih kultura iz godine u godinu se povećavaju, a značajan doprinos je usvajanje znanja sa organizovanih teoretskih i praktičnih edukacija o korištenju kvalitetnog sjemenskog materijala i primjene pravilnih agrotehničkih i agromeliorativnih mjera, a koje organizuje Općina Kakanj u saradnji sa Poljoprivredno-prehrambenim fakultetom iz Sarajeva, zatim Agromediterranskim fakultetom iz Sarajeva, te Federalnim zavodom za agropedologiju iz Sarajeva i Federalnim zavodom za poljoprivredu iz Sarajeva. Imajući u vidu da je usljed pandemije Covid-19, a zahvaljujući podsticajnim mjerama Federalnog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Ze-do Kantona i Općine Kakanj za proljetnu i jesensku sjetvu u 2020. godini, obradive površine pod ratarskim i povrtlarskim kulturama su se povećale u odnosu na 2019. godinu cca 16 %.

I na kraju Strategija treba da podržava onu proizvodnu strukturu koju će shodno svojim interesima oblikovati komercijalna gospodarstva koja osiguravaju snažnije upošljavanja, profit i održivost. Predstojeće stvaranje takvih gospodarstava treba prihvatiti kao proces, u kojem će svoje šanse imati i mala porodična imanja, ukoliko pokažu spremnost za organizacijsko objedinjavanje putem Saveza poljoprivrednih udruženja ili zadruga koju preferiramo da se oformi.

Proizvođače sa proizvodnjom koja je po obimu ispod svih kriterija rentabilnosti, bez spremnosti za organiziranje usmjeravati na socijalne podrške i programe lokalne zajednice – općine ili ih prepustiti vlastitom snalaženju.

Kada je u pitanju stočarstvo i peradarstvo evidentno je da se ukupan stočni fond na području općine Kakanj smanjuje, jer sve više stanovništva napušta ruralna i doseljava u urbanija područja ili napuštaju državu i odlaze u druge razvijenije zemlje.

U dijelu tabele "Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka (organizovani otkup)" vidimo da se proizvodnja mlijeka kroz organizovani otkup povećava, čemu su uveliko doprinijeli podsticaji toj vrsti proizvodnje kako na općinskom nivou tako i sa drugih nivoa vlasti.

Broj svinja opada što je također povezano sa odlaskom ljudi iz ruralnih područja, a broj ovaca i peradi kroz navedeni period, kao što se i vidi, održava se na istom nivou. Tabela prikazuje i broj pčelinjih društava i kreće se od 3.900 do 4.050, što uveliko zavisi od vremenskih prilika tokom jedne godine. U tabeli je prikazana proizvodnja meda u kilogramima i pokazuje nam koliko vremenski uslovi djeluju na proizvodnju i prinos meda. Također, iz tabele se vidi koje godine su bile uspješne bez velikih padavina i mrazova i godine dobre ispaše, a koje su bile lošije i gdje su bile minimalne ili nikakve količine meda za prodaju.

Na području općine Kakanj registrovana su 2 otkupljivača tržišnih viškova svježeg mlijeka:

- IN AGRO d. o. o. Kakanj i
- MALAK INVEST d. o. o. Sarajevo – podružnica MALAK FARMA KAKANJ.

Planovi otkupljivača su da pored vlastite proizvodnje svježeg mlijeka i mesa, voća, povrća (na otvorenom i u zatvorenom prostoru), vrše i otkup tržišnih viškova poljoprivrednih proizvoda od poljoprivrednih proizvođača sa područja općine Kakanj, što je značajan preduslov za intenzivniji razvoj poljoprivrede.

Na području općine Kakanj značajna je zastupljenost goveda pasmine domaća Buša, što sa brojem grla navedene pasmine u okolnim općinama čini oko 90% zastupljenosti pasmine u FBiH. Od nadležnih federalnih institucija je planirano da se pokrene inicijativa, te ovo područje proglasi zaštićenom zonom za uzgoj domaće Buše.

Pregled upisa u RPG i RK period 2017-2020.

Upis u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata je započeo 2009. godine. Od tada pa do danas u Registar se upisalo 1.929 poljoprivrednih proizvođača. Većinu upisanih čine 90% porodična poljoprivredna gazdinstva, kao samostalni poljoprivrednici i obrti 6,8%, dok ostalih 3,2% čine poljoprivredne zadruge, poslovna posredništva i udruženja poljoprivrednih proizvođača sa područja općine Kakanj. Upis u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata je preduslov za ostvarivanje prava na poticaje u poljoprivredi kako na općinskom, kantonalnom tako i na federalnom nivou.

Tabela 20. Podsticaji u poljoprivredi (općinski, viši nivoi vlasti i međunarodne organizacije)

OPĆINSKI PODSTICAJI U POLJOPRIVREDI (PROGRAMI)				
2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO
345.356,75	447.721,48	393.292,40	348.436,24	1.534.806,87
SREDSTVA VIŠIH NIVOVA VLASTI I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA				
2017.	2018.	2019.	2020.	UKUPNO
-	55.700,00	-	200.502,55	256.202,55
UKUPNO				1.791.009,42

Izvor: Podaci nadležne službe

Iz gore navedene tabele vidljivo je da je u periodu 2017-2020. godine za podsticaje u poljoprivredi uplaćeno 1.791.009,42 KM, od toga iz Budžeta Općine Kakanj 1.534.806,87 KM, a sa viših nivoa vlasti i međunarodnih organizacija 256.202,42 KM.

Tabela 21. Broj registrovanih poljoprivrednih proizvođača po oblastima

GODINA	UPISANI U RPG I RK UKUPNO	UPISANI KAO SP I OBRTI (FIZIČKA LICA)	UPISANA PRAVNA LICA (OPZ I DOO)		
2017.	188	18	1		
2018.	121	15	2		
2019.	84	24	2		
2020.	72	9	1		
SAM.POLJOPRIVREDNICI OSNOVNA DJE LATNOST			SAM.POLJOPRIVREDNICI DODATNA DJE LATNOST		
BILJNA	ANIMALNA	MJEŠOVITA	BILJNA	ANIMALNA	MJEŠOVITA
16	37	8	3	7	6
61			16		

Izvor: Registar poljoprivrednih gazdinstava i klijenata Općine Kakanj

Shodno gore navedenoj tabeli, vidljivo je da se najveći broj registrovanih poljoprivrednih proizvođača bavi animalnom proizvodnjom, iz razloga što na području općine Kakanj postoji organizovani otkup svježeg kravljeg mlijeka.

U narednom periodu treba nastojati intenzivnije razvijati poljoprivredu, povećati iznose podsticaja, formirati organizacioni oblik koji će biti nosioc razvoja poljoprivrede, razvijati organizovanu i kooperativnu proizvodnju, uz mogućnost obezbjeđenja otkupa i prerade tržišnih viškova poljoprivrednih proizvoda i izgradnje rashladnih i drugih skladišnih kapaciteta.

3.8.2. Šumarstvo

Šumska vegetacija je najvažniji i najrasprostranjeniji prirodni resurs na području općine Kakanj i vrlo značajan potencijal za razvoj privrede. Od ukupne površine općine Kakanj šume zauzimaju 22.548,48 ha ili oko 60 % ukupne teritorije.

Tabela 22. Vlasništvo i površine šumskog zemljišta

Vlasništvo	Površina šumskog zemljišta u (ha)
Privatno	4.509,70
Državno	18.038,78
Ukupno	22.548,48

Iz Tabele 22. vidimo da državne šume zauzimaju površinu od 18.038,78 ha ili 80% od ukupnih šuma na području Općine Kakanj, dok individualne (privatne) zauzimaju 4.509,70 ha ili 20%.

Tabela 23. Zaliha drvene mase četinarara i lišćara i njihov zapreminski prirast

Vrsta šume	Drvene zalihe (m ³)	Godišnji zapreminski prirast drvene mase u šumama (m ³)
Četinarari	1.316.111,53	40.525,70
Lišćari	2.147.339,87	44.859,00
Ukupno	3.463.451,40	85.384,70

Izvor: Šumsko privredna osnova za "Kakanjsko" period važnosti 01.01.2013 - 31.12.2022. godine

Procjenjuje se da općina raspolaže sa 3.463.0451,40 kubnih metara drvene mase, od čega 62% su zalihe lišćara, a 38% su zalihe četinarara. Drvena zaliha po stanovniku općine iznosi 92,50 m³ što znači da je općina iznad prosjeka BiH (84,9 m³ po stanovniku) - računato 37.441 stanovnika. Procjena godišnjeg zapreminskog prirasta drvene mase u šumama iznosi 85.384,70 m³, od toga četinari čine 40.525,70 m³, a lišćari 44.859,00 m³.

Plan sječa je najvažniji plan šumsko privredne osnove. Obim sječa (etat) na području općine Kakanj je prikazan u narednoj tabeli.

Tabela 24. Obim sječa na području općine Kakanj za period 2017-2020. godine (po godinama)

Godina	Četinari (m ³)	Lišćari (m ³)	Ukupno (m ³)
2017.	13.584,41	18.777,08	32.361,49
2018.	14.140,08	19.300,86	33.440,94
2019.	14.253,18	19.374,73	33.627,91
2020.	7.190,67	11.328,27	18.518,94
Ukupno	49.168,34	68.780,94	117.949,28

Izvor: J.P ŠPD ZDK d. o. o. Zavidovići - Šumarija Kakanj iz 2021. godine

Tabela 25. Prodaja trupaca lišćara i četinarara izraženo u m³ i KM

Godina	Četinari (m ³)	Prihod (KM)	Lišćari (m ³)	Prihod (KM)	Ukupno Č + L (m ³)	Ukupno prihod (KM)
2017.	13.087,67	1.324.534,92	18.159,47	1.531.263,13	31.247,14	2.855.798,05
2018.	13.574,96	1.433.054,81	19.125,49	1.923.880,63	32.700,45	3.356.935,44
2019.	13.646,53	1.533.015,54	19.222,67	1.710.538,39	32.869,20	3.243.553,93
2020.	6.663,47	725.036,07	10.795,27	845.381,55	17.458,74	1.570.417,62
Ukupno	46.972,63	5.015.461,34	67.302,90	6.011.063,70	114.275,53	11.026.705,04

Izvor: J.P ŠPD ZDK d. o. o. Zavidovići - Šumarija Kakanj iz 2021. godine

Tabela 26. Pošumljavanje na području općine Kakanj za period 2017 - 2020. godine (po godinama) - površina, broj sadnica, vrijednost u KM - POŠUMLJAVANJE

Godina	Površina (ha)	Broj sadnica (kom)	Cijena (KM)
2017.	29,80	86.900,00	65.212,00
2018.	16,10	48.300,00	44.359,00
2019.	19,73	49.250,00	44.436,00
2020.	18,90	54.000,00	47.420,00
Ukupno	84,53	238.450,00	201.427,00

Izvor: J.P ŠPD ZDK d. o. o. Zavidovići - Šumarija Kakanj iz 2021. godine

Šumarska strategija BiH i njena implementacija su definisane entitetskim zakonima o šumama sa pratećom legislativom, kao i Zakonom o zaštiti i korištenju kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, Zakonom o prostornom planu, Zakonom o zaštiti bilja, Zakonom o lovu, Zakonom o ribolovu i dr. U BiH je entitetskim zakonima o šumama regulirano organiziranje šumarstva. Općina Kakanj ima odjeljenje Kantonalne uprave za šumarstvo, koje djeluje unutar Ministarstva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Zc- Do kantona.

3.9. Saobraćaj i veze

Povoljan geografski položaj koji ima općina Kakanj čini je važnim sjecištem saobraćajnica. Zahvaljujući dionici autoputa Koridora Vc (autoputu A1 - od južne granice grada Visokog do izlaza Zenica - jug, 33,2 km) i magistralnim putevima M-17 i M-5, koji prolaze kroz općinu Kakanj, može se konstatovati da je locirana na osnovnom putnom i željezničkom koridoru iz Bosne i Hercegovine prema Evropi. Jedan od značajnih uvjeta za ekonomski razvoj lokalnih zajednica predstavlja izgradnja i održavanje putne mreže, jer postoji čvrsta povezanost transporta i privrede na ovom području.

Tabela 27. Cestovna mreža na području općine

Opis	Dužina (km)	% učešća u ukupnoj mreži na području općine	Stanje (dobro/loše)
Nekategorisani	259,00	52,42	dobro/loše
Lokalni	151,00	30,56	dobro/loše
Regionalni	65,6	13,27	dobro
Magistralni	0	0	-
Autocesta	18,52	3,75	dobro
Ukupno	494,12	100	

Izvor: Podaci Zavoda za planiranje i izgradnju Općine Kakanj

Tabela 28. Broj registriranih vozila na području općine Kakanj

Godina	2017	2018	2019	2020
Broj registriranih vozila na području općine Kakanj	9.928	10.476	10.924	11.098

Izvor: Podaci MUP-a Kakanj

3.10. Turistički potencijali

U okviru turističkih potencijala postoje preduslovi za razvoj kulturno-historijskog, vjerskog i planinskog turizma.

3.10.1. Kulturno-historijski spomenici

Na području općine Kakanj nalaze se brojni (176) kulturno-historijski spomenici od kojih je osam (8) proglašeno nacionalnim spomenicima od strane Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika. Na listi nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine na području općine Kakanj se nalaze sljedeći spomenici.

- Franjevački samostan i Crkva sv. Ive Krstitelja u Kraljevoj Sutjesci-graditeljska cjelina.
- Zbirka od 32 inkunabule – pokretno dobro u vlasništvu Franjevačkog samostana u Kraljevoj Sutjesci.
- Vladarski dvori iz 14. i 15. stoljeća u Kraljevoj Sutjesci.
- Džamija u Kraljevoj Sutjesci.
- Kuća Ive Duspera, Kraljeva Sutjeska.
- Prahistorijsko neolitsko naselje Obre II na lokalitetu Gornje polje u naselju Obre.
- Kula hadži Muhamed-bega zgrada poznata i kao Turski sud.
- Glavica u Bilješevu.

3.10.2. Izletišta na području općine Kakanj

Ponijeri

Idealno i atraktivno mjesto za odmor i relaksaciju kako domaćih tako i stranih turista su Ponijeri. Smješteno na nadmorskoj visini od 1200 metara i udaljeno od centra grada cca dvadeset kilometara. U zimskoj sezoni Ponijeri predstavljaju idealno mjesto za odmor jer posjeduju uređenu ski stazu dužine 1000 m i ski lift, školu skijanja i mogućnost iznajmljivanja ski opreme.²

Tajan

Proглаšen je Spomenikom prirode „Tajan“ 2008. godine. Smješten je između općina Kakanj, Zavidovići i Vareš. Najveći vrh je na 1297 mnv. Spomenik prirode raspolaže svim potrebnim objektima i infrastrukturom za zanimljiv i prijatan boravak gostiju:

- brdski biciklizam (oko 200 km staze markirano i snimljeno GPS uređajem),
- prva brdskobiciklistička staza (odvija se svake godine), MTB XC utrka.

Jedan manji dio Spomenika prirode Tajan se nalazi na području općine Kakanj. Pristup najvišem vrhu 1297 m/nv omogućen je iz pravca Ponijera uređenom planinarskom stazom pogodnom i za brdski biciklizam.

Bočica

Planinarsko izletište Bočica je smješteno na 920 mnv, a od Kakanja je udaljeno cca deset kilometara. Planinarski dom na Bočici je okružen crnogoričnom i bjelogoričnom šumom, a okolina doma je idealna za planinarske višednevne boravke, lovačko druženje, izviđačko logorovanje, lagane šetnje, sportske pripreme. Dom raspolaže sa 46 ležaja. Izgrađeni su sportski tereni (nogomet, rukomet, odbojku i košarku) i igralište za djecu.

Močvara Bistrik

Močvara Bistrik predstavlja važan ornitološki rezervat. Nalazi se u dolini rijeke Trstionice u blizini naselja Haljinići koje pripada općini Kakanj. Posebnost močvare se ogleda u tome da je nastanjuju rijetke ugrožene vrste kao što su: čaplja žličarka, patka njorka (koja je na crvenoj listi globalno ugroženih vrsta), bijela roda, crna roda, bjelonoga vjetruša (crvena lista), kosac (crvena lista) itd.

Trenutno je u procesu postupak proglašenja močvare Bistrik zaštićenim područjem kategorije „Zaštićeni krajolik/pejzaž“. Zaštitom će biti obuhvaćeno područje površine 145 hektara, sa tri zone. Prva zona stroge zaštite obuhvata površinu od 32 hektara.²

Vidikovac na Ivničko – zagradske gradine

Smještena je na području naselja Zgrade i Ivnica, gdje se nekada nalazilo utvrđenje Gradina. Pretpostavka je da je to utvrđenje, kao i gotovo sva druga širom Bosne i Hercegovine, nastalo još u prahistorijsko doba te da je egzistiralo do kraja srednjeg vijeka.

Nekropola stećaka na Gradini

Na širem području lokaliteta Ivničko-zagradske gradine nalazi se nekropola stećaka. Nekropola se sastoji od ukupno sedam stećaka. Pored navedenog, nađeno je više komada razbijenog kamenja koje potječe od uništenja stećaka.

Prašuma Gornja Trstionica - Bukovica

Prašuma Gornja Trstionica-Bukovica kao dio prirodne baštine Općine Kakanj zajedno sa kulturno-historijskim naslijeđem (koji obuhvata dio starog grada Bobovac, sultan Mehmed el-Fatihovu džamiju i Franjevački samostan u Kraljevoj Sutjesci), predstavljaju unikatan i neponovljiv dio biološke, geomorfološko-hidrološke, ekološke i kulturno-historijske raznolikosti.

Privreda Zeničko-dobojskog kantona je velikim dijelom niskoakumulativna i bazira se na prirodnim resursima. Tako koncipirana privreda, u pravilu, vrši veliki pritisak na okoliš, a posebno na prostor i resurse.

² [https://hr.wikipedia.org/wiki/Bistrik_\(mo%C4%8Dvara\)](https://hr.wikipedia.org/wiki/Bistrik_(mo%C4%8Dvara))

3.11. Razvojni problemi privrede

Razvojni problem	Razvojne potrebe
Uspostava partnerstva	Podržati međuopćinsku saradnju razvijanjem zajedničkih projekata od interesa za dvije ili više gradova/općina
Negativan vanjskotrgovinski saldo	Uvođenje programa za podršku izvozno orijentisanim firmama
Nedostatak rekultivacije rudnih polja na kojima je završena eksploatacija	Podržati programe za sanaciju i rekultivaciju područja na kojima je završena eksploatacija
Rizik osiguranja budžetskih sredstava podršku za „START-UP“ programe	Unaprijediti programe podrške za uspostavljanje novih start-up-ova i podršku postojećim start-up-ima, uz razvoj preduzetničke infrastrukture gdje za to postoje uslovi
Niska primjena novih tehnologija, inovacija i informatizacije u privredi	Unaprijediti podršku preduzetnicima za inovacije i uvođenje novih tehnologija u industriji i informatizaciji
Nedostatak resursa za uspostavu poslovnih zona (zemljište, imovinsko-pravni odnosi, infrastruktura i sl.)	Iznaženje pogodnih lokacija za razvoj poslovnih zona, iskorištavanje prostornih kapaciteta Razvoj projekata izgradnje infrastrukture za poslovne zone i njihova promocija za privlačenje domaćih i stranih investitora te rješavanje imovinsko-pravnih pitanja za poslovne zone za koje je to potrebno
Tehnološka zastarjelost mehanizacije	Povećati mjere podrške i grant sheme za poslovnu zonu
Deficit zanatskih i nedostatak obrta valorizacije zanata	Unaprijediti podršku zanatstvu i poticati samozapošljavanje zanatlija
Nedovoljna zaštita domaće proizvodnje	Povećanje konkurentnosti uz primjenu novih tehnologija u proizvodnji Izgradnja poljoprivredno-prerađivačkih kapaciteta
Odlazak mladih iz ruralnih područja	Stimulativni program ruralnog razvoja
Nedovoljna iskorištenost EU fondova	Educirati resurse za apliciranje na javne pozive i pripremu projekata
Bespravna sječa šuma	Primjena legislative

4. PREGLED STANJA I KRETANJA RADA NA TRŽIŠTU OPĆINE KAKANJ

4.1. Broj zaposlenih i neto plaće na području općine Kakanj

Na području općine Kakanj najveći broj zaposlenih je u mikro i velikim preduzećima. Evidentno je da trend rasta broja zaposlenih imaju mikro i mala preduzeća dok je kod srednjih i velikih preduzeća značajno smanjen broj radnika u posmatranom periodu.

Neto plaće imaju trend rasta za period 2017- 2020. godine, porasle su za 9,57%.

Tabela 29. Ukupan broj zaposlenih i iznos neto plaća

	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
Broj zaposlenih	4.835	2.153	6.988	4.947	2.232	7.179	4.944	2.339	7.283	4.794	2.304	7.089
Prosječna neto plaća	992			1.005			1.025			1.087		

Izvor: Federalni zavod za statistiku

4.1.1. Zaposlenost po djelatnostima/sektorima

Kao što se može vidjeti iz naredne tabele, najveći broj zaposlenih na području općine Kakanj u periodu 2017-2020. godine je u sektoru vađenja ruda i kamena 21,93%, trgovina na veliko i malo i opravak vozila 14,58%, prerađivačka industrija 12,11% i proizvodnja električne energije 9,18%. Najmanja zaposlenost zabilježena je u sljedećim djelatnostima: poslovanje nekretninama, informacije i komunikacije, finansijske djelatnosti, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti. U navedenim djelatnostima broj zaposlenih je opadao u periodu 2017-2020. godine, dok je u ostalim granama primjetan trend rasta.

Zbog posljedica nastavka pandemije COVID-19 za očekivati je da će se neizvjestan trend nastaviti i u narednim godinama.

Tabela 30. Broj registriranih zaposlenih u preduzećima – klasificirano po djelatnostima

Područje djelatnosti	Broja zaposlenih na dan 31.12.2017.g.				Broja zaposlenih na dan 31.12.2018.g.				Broja zaposlenih na dan 31.12.2019.g.				Broja zaposlenih na dan 31.12.2020.g.			
	Ž	M	Podatak o spolu nepoznat	Σ	Ž	M	Podatak o spolu nepoznat	Σ	Ž	M	Podatak o spolu nepoznat	Σ	Ž	M	Podatak o spolu nepoznat	Σ
POJLOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	29	142	0	171	30	137	0	167	31	138	0	169	36	145	1	182
VAĐENJE RUDA I KAMENA	204	1510	1	1715	204	1516	7	1727	197	1459	7	1663	194	1355	6	1555
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	169	673	1	843	182	714	1	897	197	670	1	868	208	649	2	859
PROIZVODNJA I SNABDJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJOM	97	604	0	701	90	588	0	678	102	584	1	687	89	561	1	651
SNABDJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	29	110	0	139	28	110	0	138	28	102	0	130	26	109	0	135
GRAĐEVINARSTVO	18	187	0	205	23	202	0	225	15	185	1	201	20	186	0	206
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	504	416	0	920	557	476	0	1033	588	497	0	1085	540	493	1	1034
PRIVEZ I SKLADIŠTENJE	33	378	0	411	32	372	0	404	33	390	0	423	35	395	1	431
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	132	119	0	251	144	109	0	253	165	105	0	270	129	96	1	226
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	13	13	0	26	16	13	0	29	18	13	0	31	20	15	0	35
FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	40	32	0	72	43	33	0	76	48	29	0	77	45	27	0	72
POSLOVANJE NEKRETNOSTIMA	7	4	0	11	6	5	0	11	6	8	0	14	8	4	0	12
STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	47	97	0	144	56	108	0	164	62	111	0	173	63	118	1	182
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	13	35	0	48	17	33	0	50	15	44	0	59	17	71	0	88
JAVNA UPRAVA I ODBRANA; OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	100	178	0	278	101	179	0	280	100	176	0	276	100	171	0	271
OBRAZOVANJE	423	209	0	632	424	208	0	632	445	204	0	649	452	196	0	648
DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	167	38	0	205	164	39	0	203	170	37	0	207	174	37	1	212
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	83	28	0	111	85	32	0	117	86	32	0	118	83	29	1	113
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	53	48	0	101	60	63	0	123	58	49	0	107	57	51	0	108
DJELATNOSTI DOMAĆINSTAVA KAO POSLODAVACA; DJELATNOSTI DOMAĆINSTAVA KOJA PROIZVODE RAZLIČITA DOBRA I OBAVLJAJU RAZLIČITE USLUGE ZA VLASTITE POTREBE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DJELATNOSTI VANTERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I ORGANA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

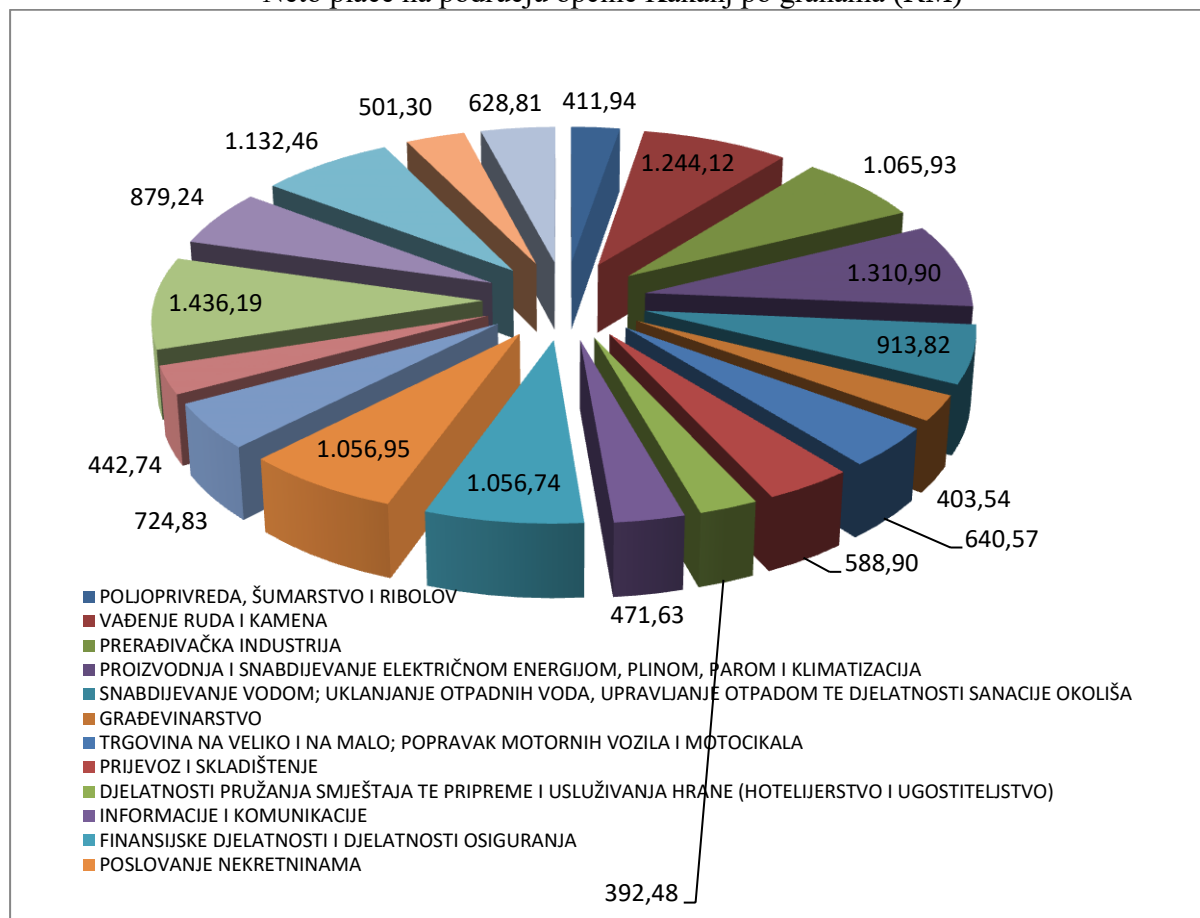
Izvor: Porezna uprava FBiH

4.1.2. Iznos neto plaće po djelatnostima na području općine Kakanj

Kad su neto plaće u pitanju najveće iznose bilježe proizvodnja električne energije, javna uprava, finansijske djelatnosti, djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite i trgovine nekretninama.

Dijagram 6.

Neto plaće na području općine Kakanj po granama (KM)

Izvor: Porezna uprava FBiH (2020. g.)

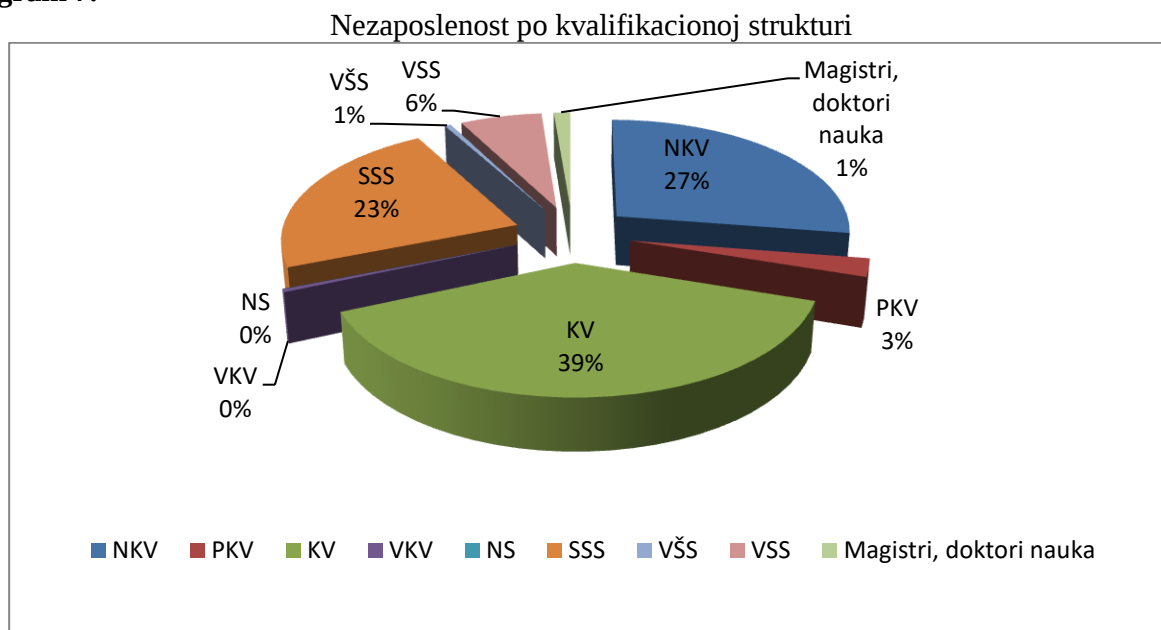
4.2. Nezaposlenost na području općine Kakanj

Nezaposlenost na području općine Kakanj u periodu 2017-2020. pokazuje trend opadanja. Prema kvalifikacionoj strukturi najveći broj nezaposlenih je KV profila dok je najmanji sa nižom spremom i višom (VŠS).

Tabela 31. Broj nezaposlenih na području općine Kakanj

Obrazovna struktura	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
NKV	775	974	1749	728	998	1726	674	987	1.661	633	986	1.619
PKV	102	58	160	86	62	148	84	62	146	78	73	151
KV	1.608	1.223	2.831	1.378	1.209	2.587	1.236	1.178	2.414	1.083	1.191	2.274
VKV	32	1	33	39	2	41	30	2	32	23	1	24
NS	0	10	10	1	10	11	1	10	11	0	0	0
SSS	574	887	1.461	505	898	1.403	464	913	1.377	447	903	1.350
VŠS	8	30	38	8	23	31	5	26	31	5	24	29
VSS	157	236	393	128	254	382	122	278	400	108	268	376
Magistri, doktori nauka	42	54	96	35	52	87	31	46	77	34	42	76
Ukupno	3.298	3.473	6.771	2.908	3.508	6.416	2.647	3.502	6.149	2.411	3.488	5.899

Izvor: Biro za zapošljavanje Kakanj

Dijagram 7.

Nezaposlenost po starosnoj strukturi pokazuje da najveći broj osoba koje traže zaposlenje ima između 21 i 24 godine. Posmatrajući po spolnoj strukturi broj nezaposlenih žena je nešto veći u odnosu na muškarce.

Tabela 32. Broj registriranih nezaposlenih osoba prema starosnoj strukturi

Starosna struktura	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
15-18	20	33	53	24	36	60	24	33	57	21	33	54
19-20	178	185	363	128	146	274	131	118	249	135	115	250
21-24	518	489	1007	468	521	989	389	514	903	329	455	784
24-27	363	442	805	233	389	622	194	342	536	203	324	527
28-30	285	444	729	232	429	661	216	424	640	179	391	570
31-35	391	562	953	315	570	885	269	575	844	227	609	836
36-40	350	329	679	319	354	673	288	386	674	252	411	663
41-45	311	304	615	292	311	603	265	292	557	213	300	513
46-50	236	270	506	243	262	505	235	295	530	216	296	512
51-55	252	249	501	236	264	500	228	255	483	221	252	473
55-60	233	145	378	242	170	412	236	191	427	226	212	438
61-65	122	60	182	156	76	232	167	82	249	176	103	279
Ukupno	3.259	3.512	6.771	2.888	3.528	6.416	2.642	3.507	6.149	2.398	3.501	5.899

Izvor: Biro za zapošljavanje Kakanj

Najveći broj evidentiranih nezaposlenih lica na posao čeka više od 48 mjeseci.

Tabela 33. Broj registriranih nezaposlenih osoba prema dužini čekanja na zaposlenje

Dužina čekanja (mjeseci)	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
do 12 mjeseci	249	284	533	255	297	552	207	245	452	202	245	447
Od 12 do 24 mjeseca	216	251	467	161	226	387	186	233	419	134	182	316
Od 25 do 36 mjeseci	251	254	505	163	207	370	134	188	322	142	185	327
Od 37 od 48 mjeseci	207	201	408	176	228	404	116	187	303	106	171	277
Više od 48 mjeseci	2.336	2.522	4.858	2.133	2.570	4.703	1.999	2.654	4.653	1.814	2.718	4.532
Ukupno	3.259	3.512	6.771	2.888	3.528	6.416	2.642	3.507	6.149	2.398	3.501	5.899

Izvor: *Biro za zapošljavanje Kakanj***4.3. Podaci o broju penzionera i visini penzija**

Na području općine Kakanj za period 2017-2020. godine primjetan je trend rasta ukupnog broja penzionera za 3,47 %. U ukupnom iznosu najveći udio imaju starosne penzije sa 59,24% dok je najmanje invalidskih- svega 7,58 % i imaju trend opadanja za razliku od starosnih i porodičnih koje imaju trend rasta.

Tabela 34. Podaci o broju penzionera na području općine Kakanj

Broj penzionera po vrsti prava				
GODINA	Starosne	Invalidske	Porodične	UKUPNO
2017.	3.383	543	1.971	5.897
2018.	3.527	524	1.957	6.008
2019.	3.551	502	1.983	6.036
2020.	3.577	495	1.998	6.070
2021.	3.615	463	2.024	6.102

Izvor: *Zavod za PIO/MIO FBiH*

U narednoj tabeli prikazane su visine prosječnih penzija za period 2017-2020. kao i broj maksimalnih i najnižih penzija.

Tabela 35. Podaci o iznosu penzija

Prosječan iznos penzije najniže i maksimalne penzije			
GODINA	Najniže (broj korisnika)	Maksimalne (broj korisnika)	Prosječna penzija (KM)
2017.	2.349	4	430
2018.	2.100	5	466,1
2019.	2.341	5	492,8
2020.	2.418	5	496,3
2021.	2.336	6	513,2

Izvor: *Podaci Zavoda za PIO/MIO FBiH*

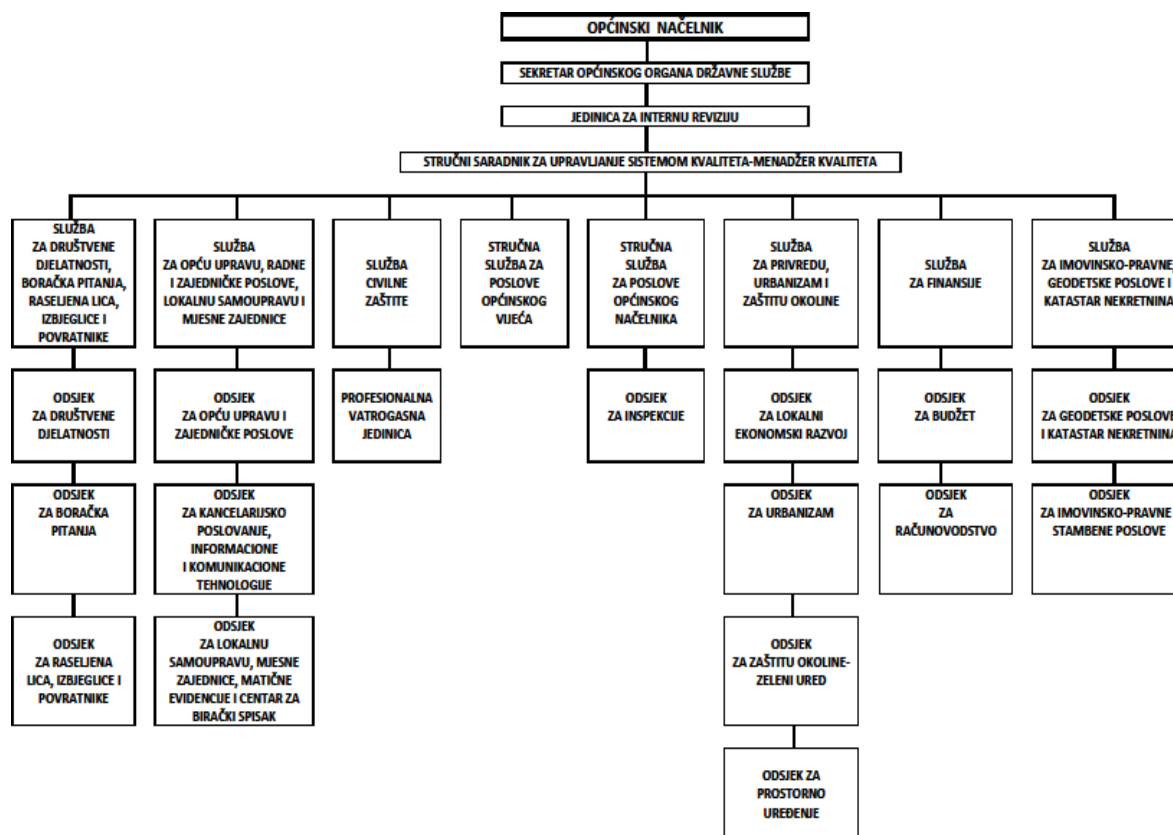
4.4. Razvojni problemi i potrebe tržišta rada

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Neusklađenosti programa obrazovnih institucija i potreba tržišta rada te pojava deficitarnih zanimanja	Unaprijediti usklađenost programa obrazovnih institucija s potrebama tržišta rada, uz uvođenje novih obrazovnih modula/zanimanja u škole i smanjenje upisa za obrazovne cikluse za struke u kojima se javlja hiperprodukcija kadra koje tržište rada nije u stanju apsorbovati
Prisutnost rada na crno i nedovoljna koordinacija institucija u vođenju evidencije i sprječavanju rada na crno	Uvođenje programa prekvalifikacija i doškologovanja
Neiskorištenost prostornih kapaciteta u užem dijelu općine	Intenzivirati inspekcijski nadzor na tržištu rada i saradnju institucija za evidenciju i provođenje mjera sprečavanja „rada na crno”
Nedovoljna saradnja službi za zapošljavanje i privrednog sektora	Nastaviti poticati poslodavce na prijavu radnika kroz subvencije za doprinose
Starenje radne snage i iseljavanje mladih	Jačati saradnju službi za zapošljavanje, obrazovnih institucija i privrednog sektora
	Intenzivirati aktivnosti u okviru programa poticaja za zapošljavanje i samozapošljavanje za mlade ljude
	Programi podrške mladim ljudima za zasnivanje porodice

5. JAVNA UPRAVA I JAVNA SREDSTVA OPĆINE KAKANJ

5.1. Općinska administracija

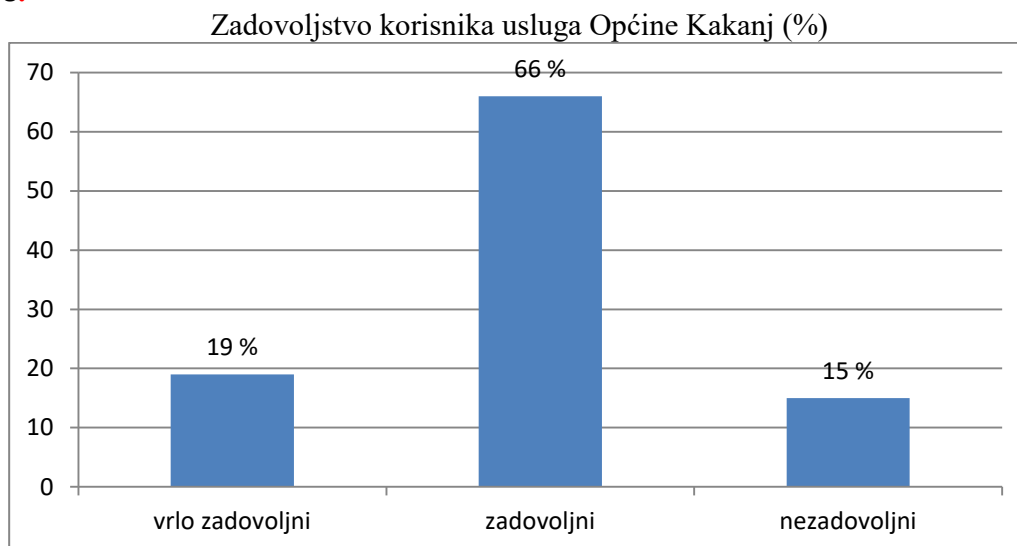
Općinski organ uprave organizovan je prema sljedećoj strukturi:

Prema sistematizaciji radnih mjesta u organu uprave Općine Kakanj planirano je 172 zaposlenika, od toga 84 državna službenika i 88 namještenika. Sa 31.12.2020. godine popunjeno je 76,16% od planiranog broja zaposlenika odnosno ukupno 131 zaposlenik (60 državnih službenika ili 68,18% i 71 namještenik ili 80,68%).

Godišnja izdvajanja u tehničku opremljenost i informatizaciju su u prosjeku 30.000,00 KM dok se u edukaciju uposlenih izdvaja cca 5.000,00 KM na nivou godine.

Postotak riješenih predmeta u periodu 2017-2020. godine kreće se između 80% i 90%. Kvalitet rada općinske administracije mjeri se anketiranjem korisnika usluga na temelju uzorka od 100 stranaka. Stepenn zadovoljstva prikazan je u dijagramu u nastavku:

Dijagram 8.

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

Na osnovu ankete može se zaključiti da je 15% anketiranih nezadovoljno uslugama općinske administracije te isti predstavljaju osnovu za dalje unapređenje i poboljšanje kako u pogledu ljudskih resursa tako i materijalne podrške.

5.2. Javna sredstva

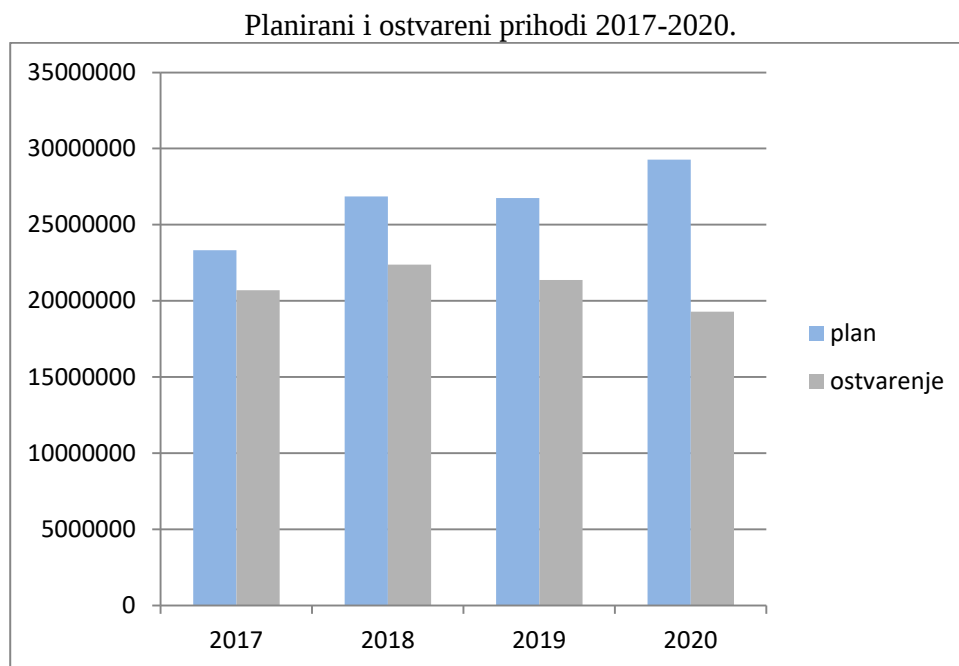
5.2.1. Poreski i neporeski prihodi

Ukupni prihodi i primici u budžetu Općine Kakanj u 2020. godini iznosili su 19.283.337,83 KM i manji su za cca 10% čime je nastavljen trend opadanja u odnosu na period do 2018. godine. Iz podataka navedenih u tabeli vidljivo je da od 2019. godine slijedi trend opadanja ukupnih prihoda koji je posebno evidentan u 2020. godini. Navedeno je posljedica negativnih efekata izazvanih pandemijom Covid-19. Slabiju realizaciju bilježe prihodi od indirektnih poreza, porez na dohodak (koji je, za poređenje, od 2010. godine imao konstantan rast) te neporezni prihodi kao posljedica oslobađanja poslovnih subjekata od dijela obaveza u svrhu podrške oporavka privrede od posljedica pandemije Covid-19.

Tabela 36. Pregled planiranih i realizovanih prihoda u budžetu Općine Kakanj

PRIHODI	2017.	2018.	2019.	2020.
Ukupno planirani Prihodi	23.319.383,22	26.848.233,68	26.755.747,19	29.263.775,11
Ukupno ostvareni prihodi	20.701.462,26	22.374.288,74	21.381.109,02	19.283.337,83

Izvor: Podaci općinske nadležne službe

Dijagram 9.

Izvor: Podaci općinske nadležne službe

Porezni prihodi su imali trend rasta do 2019. godine, a potom je uslijedio pad od 11% u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu. Razlog pada prihoda kao i u većini budžeta je pad ekonomske aktivnosti zbog pandemije COVID-19.

Neporezni prihodi su također imali trend rasta do 2019. godine, a potom je uslijedio pad od 25% u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu. Razlog pada prihoda kao i u većini budžeta je pad ekonomske aktivnosti, donesene ekonomske mjere za ublažavanje posljedica pandemije, izostanak investicija u nekretnine i ostalo.

Transferi i donacije su imali pad već u 2019. godini ali se prihod povećao, koji je u 2020. godini dosegao iznos iz 2017. godine.

Učešće namjenskih prihoda u ukupnim prihodima u 2020. godini iznosi čak 57,67 %. Kako se ovi prihodi imaju realizovati strogo namjenski po posebnim propisima i odlukama Općinskog vijeća to ova činjenica ima ključni utjecaj na način izvršenja Budžeta.

Tabela 37. Struktura budžetskih prihoda prema namjeni

Vrsta prihoda	2017. (000 KM)	(%)	2018. (000 KM)	(%)	2019. (000 KM)	(%)	2020. (000 KM)	(%)
Prihodi od indirektnih poreza na ime finansiranja autocesta i drugih cesta u FBiH	0,00	0,00	124.372,27	0,56	148.345,22	0,69	150.737,50	0,78
Prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju Direkcijama cesta	451.105,75	2,18	344.421,01	1,54	416.433,10	1,95	321.192,09	1,67
Prihodi ostvareni prodajom stanova, objekata i opreme	50.105,74	0,24	0,00	0,00	566.117,05	2,65	19.998,77	0,10
Komunalna naknada	1.367.991,71	6,61	1.834.717,07	8,20	1.821.163,29	8,52	1.715.888,36	8,90

Naknada za dodijeljeno zemljište	621.379,62	3,00	96.073,31	0,43	177.861,21	0,83	208.970,00	1,08
Naknada za osiguranje od požara	2.246,65	0,01	9.000,37	0,04	38.436,60	0,18	24.117,35	0,13
Naknada za korištenje građevinskog zemljišta	306.636,29	1,48	446.067,28	1,99	139.586,04	0,65	1.283,92	0,01
Prihodi za izgradnju i održavanje javnih skloništa	79.715,19	0,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknada po osnovu dijela prihoda preduzeća ostvarenih radom TE	3.868.824,07	18,69	4.729.815,84	21,14	4.084.524,63	19,10	3.023.173,14	15,68
Prihodi od cestovnih i posebnih naknada za ceste	244.109,05	1,18	261.848,45	1,17	277.033,60	1,30	286.427,23	1,49
Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća	206.686,47	1,00	76.360,85	0,34	167.120,74	0,78	199.061,75	1,03
Vodne naknade	351.405,46	1,70	52.742,72	0,24	89.909,62	0,42	103.214,33	0,54
Fond za zaštitu okoliša	1.943.169,74	9,39	2.160.086,10	9,65	1.765.553,83	8,26	1.179.437,13	6,12
Koncesije	516.666,33	2,50	303.767,99	1,36	257.866,45	1,21	348.094,71	1,81
Primljeni transferi od međunarodnih organizacija	52.935,22	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	53.726,10	0,28
Primljeni transferi od nivoa BiH, FBiH i ZDK, Općina Kakanj	1.526.566,56	7,37	1.624.172,72	7,26	646.634,11	3,02	1.404.065,19	7,28
Primljeni transferi od nivoa BiH, FBiH i ZDK - JU KSC	8.000,00	0,04	16.000,00	0,07	8.600,00	0,04	3.000,00	0,02
Primljeni transferi od nivoa BiH, FBiH i ZDK - JU CSR	1.212.845,04	5,86	1.474.431,16	6,59	1.268.689,18	5,93	1.383.967,62	7,18
Primljeni transferi od nivoa BiH, FBiH i ZDK - JU Mladost	30.618,00	0,15	19.137,00	0,09	15.995,00	0,07	12.801,60	0,07
Donacije	68.979,98	0,33	0,00	0,00	0,00	0,00	302.343,00	1,57
Kapitalni transferi od nivoa BiH, FBiH i ZDK	0,00	0,00	708.861,32	3,17	26.700,00	0,12	380.648,87	1,97
Kapitalni primici	31.139,26	0,15	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00

5.2.2. Struktura rashoda u budžetu Općine Kakanj

Budžetska potrošnja obuhvata finansiranje plaća i materijalnih troškova administracije i javnih ustanova, tekuće i kapitalne transfere, otpлата obaveza po osnovu kredita za vodosnabdijevanje i kapitalne izdatke. Najveći udio u ukupnim rashodima imaju tekući i kapitalni transferi (cca 60%). Realizacija javne potrošnje dobrim dijelom je uslovljena prilivom prihoda i ograničenjima koje aktualna situacija izaziva.

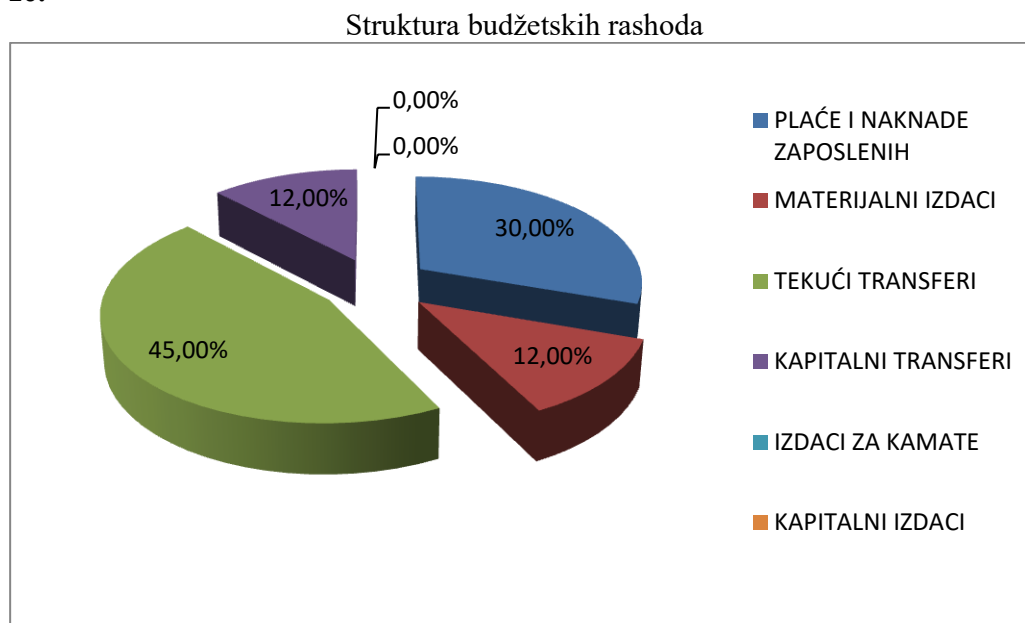
Plaće i naknade zaposlenih imaju kontinuirani trend rasta. Učešće ovog rashoda u ukupnim rashodima se povećava sa 24,41% u 2017. godini pa do 30,88% u 2020. godini.

Materijalni izdaci imaju stabilne apsolutne iznose kao i relativno učešće u ukupnim rashodima. Svi ostali izdaci direktno su uvjetovani strukturom namjenskih prihoda i variraju shodno promjenama istih.

Tabela 38. Struktura budžetskih rashoda prema namjeni

Vrsta rashoda	2017. (000 KM)	(%)	2018. (000 KM)	(%)	2019. (000 KM)	(%)	2020. (000 KM)	(%)
PLAĆE I NAKNADE ZAPOSLENIH (ukupno)	5.052.647,12	24,41	5.389.066,06	24,09	5.687.527,20	26,60	5.953.882,70	30,88
Bruto plaće zaposlenih	4.021.009,18	19,42	4.308.139,55	19,25	4.550.482,01	21,28	4.756.252,06	24,67
Naknade zaposlenih	587.662,83	2,84	609.294,46	2,72	631.506,38	2,95	672.265,99	3,49
Doprinosi poslodavca	443.975,11	2,14	471.632,05	2,11	505.538,81	2,36	525.364,65	2,72
MATERIJALNI IZDACI (ukupno)	2.557.421,04	12,35	2.223.653,66	9,94	2.255.898,87	10,55	2.322.281,43	12,04
TEKUĆI TRANSFERI (ukupno)	8.447.912,48	40,81	10.301.701,98	46,04	9.120.844,79	42,66	8.862.224,59	45,96
Tekući transferi drugim nivoima vlasti i fondovima	17.500,00	0,08	23.410,35	0,10	20.146,30	0,09	18.999,45	0,10
Tekući transferi pojedincima	2.731.460,55	13,19	3.216.221,85	14,37	2.869.550,70	13,42	2.994.345,77	15,53
Tekući transferi neprofitnim organizacijama	4.903.582,24	23,69	5.807.242,63	25,95	5.048.846,01	23,61	4.788.690,08	24,83
Subvencije privatnim preduzećima	764.807,91	3,69	978.674,91	4,37	914.553,44	4,28	863.786,73	4,48
Izvršenje sudskih presuda i rješenja	30.561,78	0,15	276.152,24	1,23	267.748,34	1,25	196.402,56	1,02
KAPITALNI TRANSFERI (ukupno)	4.124.555,92	19,92	3.643.290,12	16,28	2.384.910,50	11,15	2.440.433,90	12,66
Kapitalni transferi	4.124.555,92	19,92	3.643.290,12	16,28	2.384.910,50	11,15	2.440.433,90	12,66
IZDACI ZA KAMATE (ukupno)	156.330,21	0,76	200.000,00	0,89	1.368.227,54	6,40	0,00	0,00
Kamate na domaće pozajmljivanje	156.330,21	0,76	200.000,00	0,89	1.367.227,54	6,39	0,00	0,00
KAPITALNI IZDACI (ukupno)	140.502,17	0,68	211.206,40	0,94	204.814,28	0,96	152.045,14	0,79
Nabavka stalnih sredstava i opreme	39.639,70	0,19	127.103,60	0,57	113.202,00	0,53	52.997,70	0,27
Nabavka stalnih sredstava i opreme - budžetski korisnici	100.862,47	0,49	80.651,30	0,36	91.612,28	0,43	19.047,46	0,10
Nabavke iz Programa Fonda okoliša ZDK	0,00	0,00	3.451,50	0,02	0,00	0,00	79.999,98	0,41
FINANSIRANJE (ukupno)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Iznos za saniranje deficita	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Izvor: Podaci općinske nadležne službe

Dijagram 10.

Izvor: Podaci općinske nadležne službe

5.2.3. Projekcija budžetskih prihoda i rashoda za općinu Kakanj za period 2021-2023.

Pri izradi ovog dokumenta korišteni su makroekonomski pokazatelji za period 2020-2023. godine na nivou BiH preuzeti sa web stranice Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP), Projekcije prihoda za 2020. godinu i period 2021-2023. godine za Zeničko-dobojski kanton dostavljeno od strane Federalnog ministarstva finansija u maju 2020. godine i podaci iz Informacije o perspektivama za Bosnu i Hercegovinu 2020-2022. godine.³ Planiranje budžeta na trogodišnjem nivou vršeno je na osnovu smjernica ekonomske i fiskalne politike za period 2021-2023. godine.

5.2.4. Projekcija prihoda i primitaka

Tabela 39. Prihodi i primici budžeta Općine Kakanj za period 2019-2022.

Redni broj	OPIS	Izvršenje	Projekcija/Plan			
		2019.	2020.	2021.	2022.	2022.
I	POREZI	7.876,8	8.034,6	8.436,3	8.858,1	9.301,1
1	Indirektni porezi sa jedinstvenog računa	4.871,1	5.012,5	5.263,1	5.526,2	5.802,5
2	Porez na dohodak	2.195,2	2.209,8	2.320,3	2.436,3	2.558,1
3	Porez na dobit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Porezi građana	810,3	812,3	852,9	895,5	940,3
5	Ostali porezi	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
II	NAKNADE I TAKSE	8.653,8	9.654,2	10.136,9	10.643,8	11.175,9
1	Naknade i takse	8.653,8	9.654,2	10.136,9	10.643,8	11.175,9
III	NOVČANE KAZNE	210,8	108,9	114,3	120,0	126,0
1	Novčane kazne	21,8	25,0	26,3	27,6	28,9
2	Ostali prihodi	189,0	83,9	88,1	92,5	97,1
IV	OSTALI NEPORESKI PRIHODI	581,6	1.397,1	1.467,0	1.540,3	1.617,4
	Ostali neporeski prihodi	581,6	1.397,1	1.467,0	1.540,3	1.617,4

³ (web stranica: <http://www.dep.gov.ba/analizeiprojekcije/projekcije/perspektive/>)

V	FINANSIRANJE I TRANSFERI	4.058,1	8.105,7	8.447,9	8.808,5	9.188,1
1	TRANSFERI	4.058,1	8.105,7	8.447,9	8.808,5	9.188,1
VI	KAPITALNI PRIMICI OD PRODAJE STALNIH SREDSTAVA	0,00	110,0	115,5	121,3	127,3
	UKUPNO (I+II+III+IV+V+VI)	21.381,1	27.410,5	28.717,9	30.092,0	31.535,8

Izvor: Općinska nadležna služba

5.2.5. Projekcija rashoda i izdataka

Tabela 40. Rashodi i izdaci budžeta Općine Kakanj za period 2019-2022.

Redni broj	Ekon. kod	OPIS	IZVRŠENJE 2019. GODINA	PLAN 2020. GODINA	PROJEKCIJA		
					2021. GODINA	2022. GODINA	2023. GODINA
1		UKUPNO PLAĆE I NAKNADE (2+3+4)	5.687,53	6.199,69	6.509,64	6.835,13	7.176,96
2	611100	Bruto place	4.550,48	4.793,62	5.033,30	5.284,97	5.549,21
3	611200	Naknade	631,51	854,99	897,7	942,6	989,80
4	612000	Doprinosi	505,54	551,08	578,63	607,57	637,94
5	613000	MATERIJALNI TROŠKOVI	2.255,9	3.590,64	3.770,20	3.958,70	4.156,60
6	614000	TEKUĆI TRANSFERI I DRUGI TEKUĆI RASHODI (7+8+9+10)	9.120,85	12.128,98	12.735,40	13.372,20	14.040,80
7	614400 614500 614600	Subvencije	914,55	944,00	991,20	1.040,80	1.092,80
8	614200	Transferi pojedincima	2.869,55	3.754,22	3.941,9	4.139,0	4.346,00
9	614100	Transferi drugim nivoima vlasti i fondovima	20,15	14,00	14,70	15,40	16,20
10	614300 614700 614800	Ostali tekući transferi	5.316,60	7.416,76	7.787,60	8.177,00	8.585,80
11	615100 615200 615300 615400 615500 615600 615700	Kapitalni transferi	2.384,91	4.298,5	4.513,4	4.739,1	4.976,10
12	616000	Izdaci za kamate	1.368,22	755,12	735,3	715,7	696,20
13	821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	204,81	327,6	344,0	361,2	379,20
14	823000	Izdaci za otplatu dugova	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00
15	822000	Izdaci za finansijsku imovinu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16		Ostalo	98,28	100,0	100,0	100,0	100,0
		UKUPNO (1+5+6+11+12+13+14+15+16)	21.120,5	27.410,53	28.717,94	30.092,03	31.535,86

5.3. Razvojni problem i potrebe budžeta

Razvojni problem	Razvojne potrebe
COVID-19 i pad javnih prihoda	Raspodjelu budžetskih sredstava izvršiti prema prioritetima Harmonizacija i koordinacija procesa budžetiranja
Ograničenost budžetskih sredstava po namjeni	Inicijative za izmjenu zakonskih propisa
Dostupnost sredstava viših nivoa vlasti	Apliciranje prema ostalim izvorima viših nivoa vlasti
Složenost procedura za pristup sredstvima EU fondova	Usklađivanje fiskalne statistike s međunarodnim standardima Osiguranje budžetske podrške za ispunjenje uvjeta Evropskog partnerstva i Euroatlantskih integracija

6. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

6.1. Obrazovanje

Obrazovanje na području općine Kakanj organizovano je na tri nivoa: predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Na području općine Kakanj nalaze se dvije ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje te šest ustanova (centralnih) za osnovno obrazovanje. Broj djece koja pohađaju obrazovne ustanove predškolskog obrazovanja na području općine Kakanj kontinuirano je u porastu, dok je broj djece koja pohađaju osnovno obrazovanje u blagom opadanju. Kad je u pitanju predškolsko obrazovanje, postojeći kapaciteti ne mogu u potpunosti zadovoljiti trenutne potrebe i zbog kontinuiranog rasta broja djece u vrtićima, potrebno je u narednom periodu adekvatno pristupiti rješavanju ove problematike. Kako su školski objekti, posebno oni udaljeniji od gradske sredine, zbog smanjenog broja djece nedovoljno iskorišteni, potrebno je razmotriti mogućnost njihovog korištenja za potrebe predškolskog odgoja djece. U ovom pravcu je potrebno planirati i realizaciju produženog boravka za djecu predškolskog i školskog uzrasta.

U narednoj tabeli dat je pregled podataka o obrazovnim ustanovama za predškolsko i osnovno obrazovanje na području općine Kakanj u posljednje četiri školske godine:

Tabela 41. Pregled obrazovnih ustanova (predškolsko i osnovno obrazovanje)

Naziv ustanove	Broj područnih	Broj učionica u funkciji	Broj učenika								Broj nastavnog osoblja		Broj djece koja do škole putuju više od 4km	Broj učenika koji imaju organiziran pristup	Broj djece sa posebnim potrebama
			2017/18.		2018/19.		2019/20.		2020/21.		2019/20.				
			M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
Vrtić															
JU "Mladost" Kakanj	0	10	81	94	78	119	89	107	103	94	0	17	0	0	5
PU "Pčelica i med"	0	4	23	17	18	33	31	34	36	39	0	10	0	0	0
Ukupno- vrtići	0	14	104	111	96	152	120	141	139	133	0	27	0	0	5
UKUPNO			215		248		261		272		27				
1. “H.Krešvljaković”	0	22	535	501	560	505	556	497	544	494	21	52	0	0	15

2. "M.M.Bašeskija"	3	43	493	472	501	470	493	461	498	455	19	51	45	25	31
3. "Omer Mušić"	4	32	247	238	241	231	225	212	210	208	11	28	139	139	5
4. "A.Muradbegović"	5	24	210	221	210	230	217	213	236	206	10	26	0	150	4
5. "15.april"	4	23	249	271	249	266	264	250	258	245	21	33	22	43	3
6. "Rešad Kadić"	2	6	125	126	116	106	104	91	90	76	10	15	0	113	0
Ukupno - OŠ	18	150	1.859	1.829	1.877	1.808	1.859	1.724	1.836	1.684	92	205	206	470	58
UKUPNO			3.688		3.685		3.583		3.520		297				

Izvor: Godišnji planovi i programi, administrativno obračunske službe ustanova

Osnovno i srednje obrazovanje i odgoj su djelatnosti od posebnog društvenog značaja. Osnovnu i srednju školu kao javnu ustanovu osniva Skupština Kantona, u skladu sa principima i standardima utvrđenim zakonom, te u skladu sa dugoročnim programom razvoja i koncepcijom odgoja i osnovnog i srednjeg obrazovanja

Tim programom se utvrđuje potreba društva, obim i vrsta obrazovanja i odgoja za određeni period. Osnivač obezbjeđuje sredstva za osnivanje i rad u skladu sa Pedagoškim standardima i normativima. Svrha obrazovanja je da učeniku omogući stjecanje znanja, pojmova, umijeća, stavova i navika potrebnih za život i rad ili daljnje školovanje.

Srednjoškolsko obrazovanje na području općine Kakanj organizirano je u tri srednje škole. Od školske 2017/2018. do školske 2019/20. godine broj učenika upisanih u srednje škole smanjen je za 133 učenika. U narednoj tabeli dat je pregled podataka za ustanove srednjeg obrazovanja:

Tabela 42. Pregled obrazovnih ustanova u srednjem obrazovanju s brojem učenika

Naziv ustanove i vrsta obrazovanja (navesti sve profile za koji se vrši obrazovanje pojedinačno)	Broj učionica u funkciji	Broj učenika						Broj nastavnog osoblja	
		2017/18.		2018/19		2019/20		2019/20	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Gimnazija "Muhsin Rizvić" Kakanj	11	108	232	96	213	91	199	11	20
"Mješovita srednja škola"	13	335	203	329	192	322	203	38	39
a) bravari		37	0	36	0	47	0		
b) zavarivači		72	0	70	0	66	0		
c) elektroenergetičari		63	0	55	0	60	0		
d) vozači motornih vozila		63	0	64	0	61	0		
e) prodavači		8	20	4	15	0	21		
f) kuhari		10	24	10	15	8	15		
g) frizeri		4	64	1	67	9	59		
h) građevinski tehničari		26	34	25	25	20	19		
i) rudarski tehničari		48	52	52	44	37	39		
j) poslovno-pravni tehničari		4	9	12	26	14	50		
Srednja tehnička škola "Kemal Kapetanović"	13	307	204	246	228	217	224	23	23
a) ekonomski tehničari		32	64	28	98	20	101		
b) bankarski tehničari		33	37	23	24	16	24		

c) elektrotehničari energetike		100	10	90	12	81	13		
d) mašinski tehničari		102	32	68	30	67	24		
e) tehničari drumskog saobraćaja		40	61	37	64	33	62		
UKUPNO PO SPOLNOJ STRUKTURI	37	750	639	671	633	630	626		
UKUPNO		1.389		1.304		1.256			

Izvor: *Godišnji planovi i programi, administrativno obračunske službe ustanova*

Općina Kakanj se suočava sa ekonomskim i socijalnim izazovima, s nedostatkom osnovnih vještina kod mladih i odrasle radne snage, te sa potrebom za unapređivanje vještina radne snage zbog promjena u potražnji na tržištu rada i novih tehnologija.

Stručno obrazovanje i obuka prepoznato je kao važan činitelj u sklopu sveukupne strategije rasta ekonomije i otvaranja novih radnih mjesta.

Doprinos stručnog obrazovanja i obuke je naročito prepoznat u kontekstu borbe protiv nezaposlenosti mladih, boljeg usklađivanja obrazovanja i obuke i potreba tržišta rada kao i olakšavanja prelaska mladih na tržište rada. Upravo zbog toga Općina Kakanj izdvaja značajna sredstva za stipendiranje učenika i studenata koji se školuju za deficitarna zanimanja i na taj način indirektno usaglašava potrebe privrede i ponudu radne snage putem zanimanja za koja se mladi školuju.

Broj i iznos stipendija koje je Općina Kakanj izdvojila za obrazovanje u periodu 2017-2020. godine dat je u tabeli:

Tabela 43. Općinske stipendije za period 2017-2020.

	2017. Σ	2018. Σ	2019. Σ	2020. Σ
Osnovno obrazovanje				
broj stipendija	-	5	7	8
ukupan iznos stipendija	-	1.500,00	2.100,00	2.400,00
Srednje obrazovanje				
broj stipendija	166	195	193	198
ukupan iznos stipendija	49.800,00	58.500,00	57.900,00	87.600,00
Visokoškolsko obrazovanje				
broj stipendija	156	327	293	297
ukupan iznos stipendija	124.800,00	167.000,00	123.000,00	181.800,00

Izvor: *Nadležna općinska služba*

6.2. Sport

Općina Kakanj raspolaže značajnim sportskim kapacitetima kako za profesionalni tako i za rekreativni aspekt sporta. Naredna tabela daje pregled sportskih ustanova/objekata na području općine Kakanj:

Tabela 44. Pregled ustanova sporta (površina)

Naziv ustanove	m ² korisnog prostora			
	2017.	2018.	2019.	2020.
a) Sportska dvorana "Sala A"	2.000	2.000	2.000	2.000
b) Sportska dvorana "Anes Begić B i C"	-	-	1.900	1.900
d) Sportska dvorana "Real"	2.037	2.037	2.037	2.037
e) Stadion FK "Mladost" Doboj - Kakanj	24.525	24.525	24.525	24.525
f) Stadion FK "Rudar" Kakanj	17.200	17.200	17.200	17.200
g) Kuglana	310	310	310	310
h) SKI centar Ponijeri	40.000	40.000	40.000	40.000
i) Eko kuća Ponijeri-objekat	-	-	-	665
j) Igralište Ponijeri (uz Eko kuću)	-	-	-	1.075

Izvor: Nadležna općinska služba i sportska udruženja/klubovi

Ostali sportski objekti: Sportska dvorana sa tribinama, teretana, svlačionice 1800 m², caffe EUROPA 200 m². Sportska dvorana "Anes Begić B i C" (parketi, svlačionice, teretana) - Sala B 1200 m², sala C 700 m², Fudbalski stadion FK Mladost - Glavni stadion 8800 m², pomoćni stadion - 7000 m², plastična trava - 2925 m². Tribina zapad - 2100 m², Tribina sjever - 1100 m², Prostor ispod tribina - 2000 m², objekat (svlačionice, prostorije - 600 m², pomoćni stadion FK Rudar (6000 m²)- stadion nije u funkciji, potrebno je ulaganje u osposobljavanje infrastrukture.

Tabela 45. Finansiranje ustanova sporta

Naziv ustanove	Sredstva iz općinskog budžeta			
	2017	2018	2019	2020
JU Kulturno-sportski centar Kakanj	971.710,00	1.135.779,50	1.251.660,00	1.178.870,00
a) Sportska dvorana "Sala A"	-	-	-	-
b) Sportska dvorana "Anes Begić B i C"			-	-
d) Sportska dvorana "Real"	-	-	-	-
e) Stadion FK "Mladost" Doboj - Kakanj	220.000,00	195.000,00	195.000,00	157.826,00
f) Stadion FK "Rudar" Kakanj	120.000,00	120.000,00	120.000,00	97.127,00
g) Kuglana	-	-	-	-
h) SKI centar Ponijeri	10.000,00	10.000,00	10.000,00	-
i) Eko kuća Ponijeri	-	-	-	-

Izvor: Nadležne općinske službe

Objekti za dvoranske sportove zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva za sportskim i rekreativnim sadržajima.

Stanje poligona i vanjskih objekata za rekreativne aktivnosti je na zadovoljavajućem nivou i posljednjih godina su objekti ovakvog tipa izgrađeni i u ruralnim područjima.

Kao nedostatak, u posljednjim godinama, nameće se potreba izgradnje zatvorenog bazena čija bi namjena bila sportsko - edukativna, a isti bi funkcionisao u okviru JU KSC Kakanj.

Kada su u pitanju zimski sportovi Općina Kakanj putem JU KSC-a upravlja SKI centrom Ponijeri. Potrebno je unaprijeđenje kapaciteta i kvaliteta usluga kao preduslova za razvoj sportsko-rekreativne ponude izletišta Ponijeri.

Osim navedenih, na području općine Kakanj se nalazi i veći broj objekata “slobodnog vremena” kojima raspolažu i upravljaju planinarsko, lovačko i ribolovačko društvo, školski poligoni (svi osim poligona OŠ “Hamdija Kreševljaković” su u zadovoljavajućem stanju) i dječija igrališta sa mobilijarima.

6.3. Kultura

Ustanove koje realizuju kulturne sadržaje na području općine Kakanj su JU Kulturno-sportski centar Kakanj i JU Gradska biblioteka Kakanj.

Tabela 46. Pregled ustanova kulture (prostorni i ljudski resursi)

Naziv ustanove	m ² korisnog prostora u funkciji			Broj zaposlenih											
	2017	2018	2019	2017			2018			2019			2020		
				M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
JU Kulturno sportski centar Kakanj	2.286,34	2.286,34	2.286,34	11	12	23	14	13	27	14	14	28	14	15	29
JU „ Gradska biblioteka“ Kakanj	263	263	263	1	6	7	1	6	7	1	6	7	1	6	7

Izvor: Podaci JU KSC Kakanj

6.3.1. JU Kulturno-sportski centar Kakanj

Ustanova je u sistemu trezorskog poslovanja i finansira se 80% iz budžeta Općine Kakanj i 20% iz vlastitih prihoda.

Djelatnosti koje realizuje navedena ustanova su :

- Kulturno - umjetničke (filmsko-prikazivačka djelatnost, dramski studio -škola glume, muzički centar, književno stvaralaštvo i scensko izvođenje)
- Djelatnosti obrazovanja (edukativni kursevi, obuka iz oblasti zaštite na radu, zaštite od požara i pružanja prve pomoći)
- Zaštita kulturne baštine i muzejska djelatnost
- Sportske djelatnosti

Broj korisnika usluga koje pruža JU Kulturno – sportski centar Kakanj iz oblasti kulture je u rasponu od 10.000 do 15.000 na godišnjem nivou.

6.3.2. JU “Gradska biblioteka” Kakanj

Ustanova se finansira iz budžeta ZDK (plaće i materijalni troškovi) oko 65%, iz Budžeta Općine Kakanj 20% i vlastitih prihoda 15%.

Aktivnosti koje realizuje JU „Gradska biblioteka“ Kakanj su:

- Zavičajna zbirka i poticaj lokalnih književnih stvaralaca (izdavački projekti)
- Aktivnosti na izradi projekata i programa
- Realizacija programskih sadržaja po projektima
- Realizacija programskih aktivnosti u saradnji sa kakanjskim preduzećima, NVO, međunarodnim organizacijama u BiH

Broj članova – čitalaca povećao se u periodu 2017-2020. godine sa 1275 na 2236 dok je broj korisnika ostalih usluga obje ustanove varirao zbog pandemije COVID-19.

Proširenje sadržaja i ukupne ponude ovih ustanova uslovljeno je nedostatkom adekvatnog prostora i ostalih materijalnih resursa za koje će se iznalaziti mogućnosti u narednom periodu a u skladu sa nadležnostima Općine Kakanj.

6.3.3. Civilno društvo

Na području općine Kakanj djeluje 59 organizacija građanskog društva, koja broje od 7 do 405 članova iz sljedećih oblasti:

- Sport 31,
- Kultura 5,
- Ekološka 1,
- Obrazovanje, pomoć ženama 2,
- Poljoprivreda 8,
- Udruženje privrednika/udruženje taksista 2,
- Humanitarna udruženja 2,
- Udruženje dijabetičara, dijaliziranih osoba 2,
- Udruženje penzionera 1,
- Ostala udruženja 5.

Iako sva udruženja nisu jednako aktivna u svojim područjima djelovanja većina ih ima aktivnu ulogu u kreiranju općinskih politika vezanih za civilno društvo.

6.4. Vjerske zajednice (broj vjerskih objekata, ulaganja)

6.4.1. Katolički vjerski objekti na području općine Kakanj

Župa Kraljeva Sutjeska prije posljednjeg rata devedesetih godina je po broju vjernika i teritorijalno bila najveća župa na području općine Kakanj, uz župe Kakanj, Vukanovići i Haljinići.

Na području vrlo prostrane Sutješke župe od vjerskih objekata nalaze se na prvom mjestu Franjevački samostan Kraljeva Sutjeska sa župnom i samostanskom crkvom, te područne crkve u Čatićima, Poljanima, Seocu, Pavlovićima, Bjelavićima, Dobrinju i Grmačama. Od područnih crkava trenutno se za održavanje nedjeljnih misa svake nedjelje koriste samo one u Čatićima, Bjelavićima i Seocu, te u Dobrinju koja se nalazi na području općine Visoko. Što se tiče ostalih vjerskih objekata treba napomenuti da župa uz spomenute područne crkve ili kapele ima još 19 kapela.

6.4.2. Pravoslavni vjerski objekti na području općine Kakanj

Na teritoriji općine Kakanj postoji 16 pravoslavnih vjerskih objekata, od čega je u funkciji 13 objekata a tri objekta su devastirana. U periodu protekle četiri godine u obnovu, sanaciju i održavanje postojećih objekata uloženo je 115.654,20 KM, u protekloj 2020. godini uloženo je 104.232, 11 KM.

Problemi i poteškoće u radu odnose se na veoma mali broj parohijana (korisnika) koji bi mogli sufinansirati održavanje objekata.

6.4.3. Islamska zajednica

Na području općine Kakanj locirano je 30 džamija, 30 mekteba i 13 pomoćnih objekata.

Brojne džamije i mektebi nisu registrovani kao takvi, stoga legalizacija vjerskih objekata od strane MIZ Kakanj se nameće kao potreba u narednom periodu. Broj vjerskih objekata i njihova raspoređenost u posljednjih nekoliko godina prilagođava se migracijama stanovništva u skladu sa iskazanim potrebama u pojedinim područjima.

Vandalizmi, te odnos lokalnog stanovništva prema grobljima često rezultiraju sknavljenjima i oštećenjima nadgrobnih spomenika. S tim problemom susreću se sve tri vjerske zajednice a razlog je udaljenost istih od naseljenih mjesta, nepostojanje video nadzora ili drugog vida zaštite.

6.5. Socijalna zaštita

Socijalna zaštita kao organizovana djelatnost kako u Federaciji i Kantonu tako i na nivou općina usmjerena je na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Socijalnom potrebom smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događajima, elementarnim nepogodama, općom ekonomskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinca ili drugih razloga koji se ne mogu otkloniti bez pomoći drugog lica, odnosno pomoći društvene zajednice. U okviru tog djelovanja JU Centar za socijalni rad Kakanj sa Općinom Kakanj realizuje različite vidove pomoći primjenjujući materijalne propise iz oblasti socijalne zaštite.

Broj korisnika stalne novčane pomoći ima promjenljiv trend kao i broj korisnika novčane naknade za pomoć i njegu druge osobe. Broj korisnika osposobljavanja za život i rad u odnosu na 2017. godinu znatno je smanjen od 2018. do 2020. godine. Broj korisnika smještaja u drugu obitelj u odnosu na 2017. godinu se neznatno povećao od 2018. do 2020. godine kao i broj korisnika smještaja u ustanove socijalne zaštite. Broj korisnika jednokratne novčane pomoći varira iz godine u godinu u zavisnosti od potreba lica u stanju socijalne potrebe za ovim oblikom zaštite.

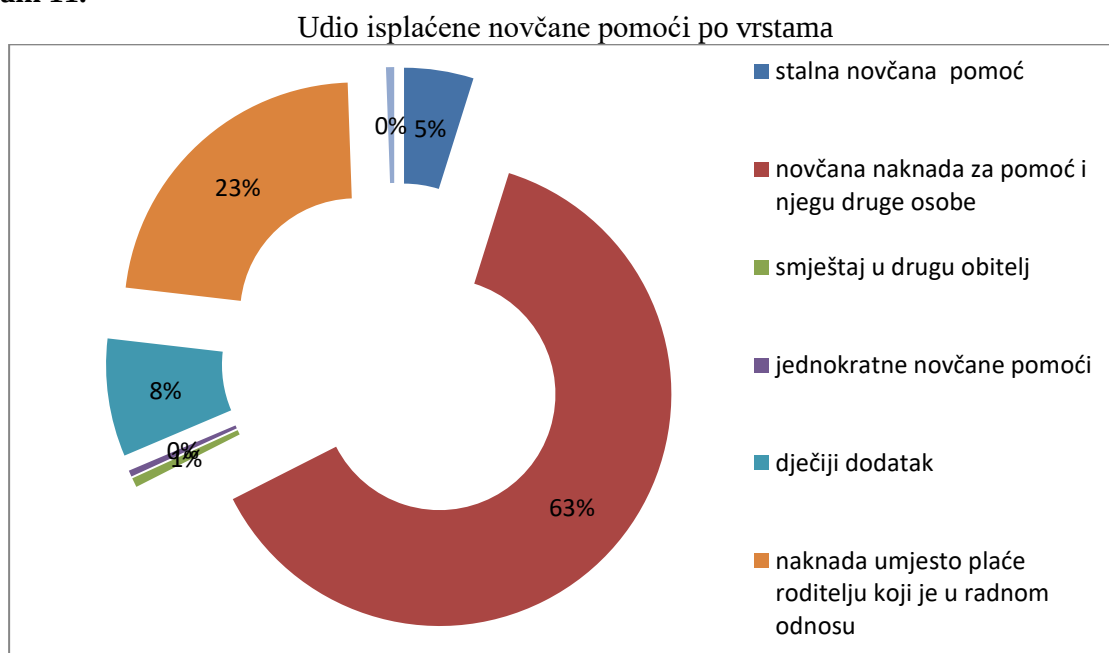
Tabela 47. Vidovi pomoći koji se isplaćuju putem Centra za socijalni rad sa brojem korisnika pomoći

Vrsta	Broj korisnika											
	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
stalna novčana pomoć	101	138	239	66	177	243	64	164	228	62	162	224
novčana naknada za pomoć i njegu druge osobe	317	436	753	333	459	792	247	340	587	252	346	598
druga materijalna pomoć	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
osposobljavanje za život i rad	5	3	8	4	-	4	2	1	3	2	1	3
smještaj u drugu obitelj	3	5	8	3	6	9	3	6	9	3	6	9
smještaj u ustanove socijalne zaštite	24	23	47	25	22	47	25	23	48	29	23	52
jednokratne novčane pomoći	66	55	121	72	73	145	51	65	116	71	87	158
zdravstveno osiguranje	115	150	265	130	140	270	152	167	319	178	182	360
usluge socij. rada i drugog stručnog rada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kućna njega i pomoć u kući	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
dječiji dodatak	397	674	1.071	347	589	936	309	526	835	283	480	763
naknada umjesto plaće roditelju koji je u radnom odnosu	-	84	84	-	90	90	-	70	70	-	90	90
naknada umjesto plaće roditelju koji nije u radnom odnosu	-	79	79	-	62	62	-	60	60	-	59	59
Ukupno osoba	1.028	1.647	2.675	980	1.618	2.598	853	1.422	2.275	880	1.436	2.316

Izvor: Podaci JU Centar za socijalni rad Kakanj

Broj korisnika zdravstvenog osiguranja od 2017. do 2020. godine je znatno povećan, dok je broj korisnika dječijeg dodatka od 2017. do 2020. godine znatno smanjen. Broj korisnika naknade umjesto plaće roditelju koji je u radnom odnosu kao i broj korisnika naknade umjesto plaće roditelju koja /koji nije u radnom odnosu varira iz godine u godinu. Uzroci ovakvog stanja leže u nekoliko faktora: migracije stanovništva, odlazak na rad u inostranstvo, zapošljavanje i sl.

Dijagram 11.

Izvor: Podaci JU Centar za socijalni rad Kakanj

Kada je u pitanju evidencija lica koja po različitim osnovama koriste programe JU Centar za socijalni rad Kakanj, tzv. ranjive kategorije, evidentno je da se broj djece koja odrastaju u problematičnim porodicama povećava, dok se broj djece bez roditeljskog staranja i djece sa mentalnim i fizičkim poteškoćama smanjuje. Kod odraslih kategorija je trend po godinama promjenjiv i zavisi od faktora na koje društvena zajednica ne može u većoj mjeri utjecati.

Tabela 48. Ranjive grupe

	Djeca sa mentalnim i fizičkim smetnjama			Djeca bez roditeljskog staranja			Odgojno zanemarena i zapuštena djeca			Djeca čiji je razvoj ometen obiteljskim problemima		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
2017.	46	34	80	7	7	14	25	7	32	16	17	33
2018.	27	22	49	5	5	10	23	9	32	24	15	39
2019.	40	32	72	4	5	9	23	10	33	27	15	42
2020.	39	25	64	4	4	8	24	11	35	28	16	44

Odrasli															
	Osobe ometene u psihičkom i fizičkom razvoju i osobe sa invaliditetom			Materijalno neosigurane i za rad nesposobne osobe			Stare osobe bez obiteljskog staranja			Osobe društveno negativnog ponašanja			Osobe i obitelji u stanju soc. potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potrebna pomoć		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
2017.	762	392	1.154	101	138	239	68	42	110	7	-	7	66	55	121
2018.	776	396	1.172	66	177	243	25	86	111	6	-	6	72	73	145
2019.	785	407	1.192	39	124	163	28	86	114	6	-	6	51	65	116
2020.	787	413	1.200	62	162	224	33	92	125	5	-	5	71	87	158

Izvor: Podaci JU Centar za socijalni rad Kakanj

Broj i struktura penzionera/umirovljenika prema vrsti i iznosu penzija detaljnije je obrađena u narednom poglavlju.

4.5. U tabeli u nastavku je prikazan broj penzionera te spolna i starosna struktura.

Tabela 49. Podaci o broju i strukturi penzionera/umirovljenika

	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
Ispod 65 godina	400	100	500	350	50	400	400	50	450	350	50	400
65-75 g.	2300	1800	4.100	2.250	1.800	4.050	2.300	1.800	4.100	2200	1800	4.000
76-85 g.	800	450	1.250	800	400	1.200	800	450	1.250	650	550	1.200
Preko 85 godina	200	130	330	300	200	500	300	150	450	300	200	500

Izvor: Udruženje penzionera općine Kakanj

6.6. Vojni invalidi

Područje općine Kakanj po stepenu invaliditeta i kategoriji pripadnosti grupama ratnih vojnih invalida, u periodu 2017-2020. godine broj invalida se smanjio za 13 (muških za 13, a broj žena je ostao nepromijenjen - 6). Tokom godina broj je imao ravnomjeran trend opadanja zbog prirodnog toka umiranja. Što se tiče novčanih iznosa za ratne vojne invalide isti je raspoređen na način da je kategorisan po visini grupe gdje je X grupa sa najmanjim iznosom do I grupe sa najvećim novčanim iznosima. Invalidnina za sve grupe ratnih vojnih invalida se povećavala od 2017. godine do 2020. godine proporcionalno za sve kategorije.

6.7. Kategorija civilnih žrtava rata: Broj civilnih žrtava rata

Broj korisnika prava civilnih žrtava rata od 2017. do 2019. godine se povećao, a u 2020. godini se nije mijenjao. Najveći broj korisnika su posebna kategorija civilnih žrtava rata, zatim slijede korisnici porodične invalidnine (članovi porodice civilnih žrtava rata) te korisnici prava civilne žrtve rata sa 80%, 70% i 60% oštećenja organizma.

Prosječne isplaćene naknade za posebnu kategoriju civilnih žrtava rata od 2017. do 2020. godine iznose 4.002,00 KM.

Prosječne isplaćene naknade za korisnike porodične invalidnine (članovi porodice civilnih žrtava rata) od 2017. do 2020. godine iznose 1.147,92 KM.

Prosječna isplaćena invalidnina za korisnike prava civilne žrtve rata u 2017. 2018. 2019. i 2020. godini je iznosila sa oštećenjem organizma 80 % - 255,83 KM, sa oštećenjem organizma 70 % - 190,38 KM, a sa oštećenjem organizma 60 % - 107,09 KM.

6.8. Zdravstvena zaštita

JU „Dom zdravlja“ Kakanj je jedina javna zdravstvena ustanova na području općine Kakanj, koja pruža primarnu zdravstvenu zaštitu i konsultativno - specijalističku zdravstvenu zaštitu i prevenciju i promociju zdravstvene zaštite te u okviru svoje djelatnosti nastoji promovirati efektivne, pravedne, pristupačne, integrirane, troškovno efikasne zdravstvene programe i usluge, kako bi zadovoljila potrebe stanovništva općine Kakanj, a i šire, za primarnom i specijalističko - konsultativnom zdravstvenom zaštitom na načelima sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, jednakosti i dostupnosti u ostvarivanju potreba zdravstvene zaštite.

Tabela 50. Broj ustanova primarne zdravstvene zaštite na području općine

	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj domova zdravlja	1	1	1	1
Broj područnih ambulanti	18	18	19	19
Broj timova porodične/obiteljske medicine	18	18	19	19
Broj vozila hitne pomoći	4	4	5	3
Broj javnih apoteka	0	0	0	0
Broj privatnih apoteka	5	5	5	5
Broj savjetovaništa koja rade na unapređenju zdravstvene zaštite kroz prevenciju i edukaciju	Savjetovanje se odvija kroz organizacione službe JU "Dom zdravlja" Kakanj			

Izvor: JU "Dom zdravlja" Kakanj

Stanje zdravstva na području općine Kakanj u proteklom periodu obilježila je pandemija COVID - 19. U borbi protiv pandemije koronavirusa, u sklopu centralnog objekta Doma zdravlja Kakanj u 2020. godini je otvorena i COVID ambulanta, sa svim potrebnim medicinskim kadrom kao i potrebnom medicinskom opremom, u kojoj se obavljaju pregledi, RTG dijagnosticiranje, savjetovanja pacijenata sa sumnjom na infekciju od koronavirusa, kao i transport pacijenata.

Također, izvršena je nabavka medicinske opreme kao i medicinskog namještaja za ambulantu porodične medicine Krševac.

Prema podacima Odsjeka za inspekcije Općine Kakanj, broj registrovanih slučajeva oboljelih od COVID-19 koji nisu hospitalizirani po mjesecima dat je u tabeli u nastavku i grafički prikaz kretanja broja u dijagramu

Period mart 2020-2021.godina

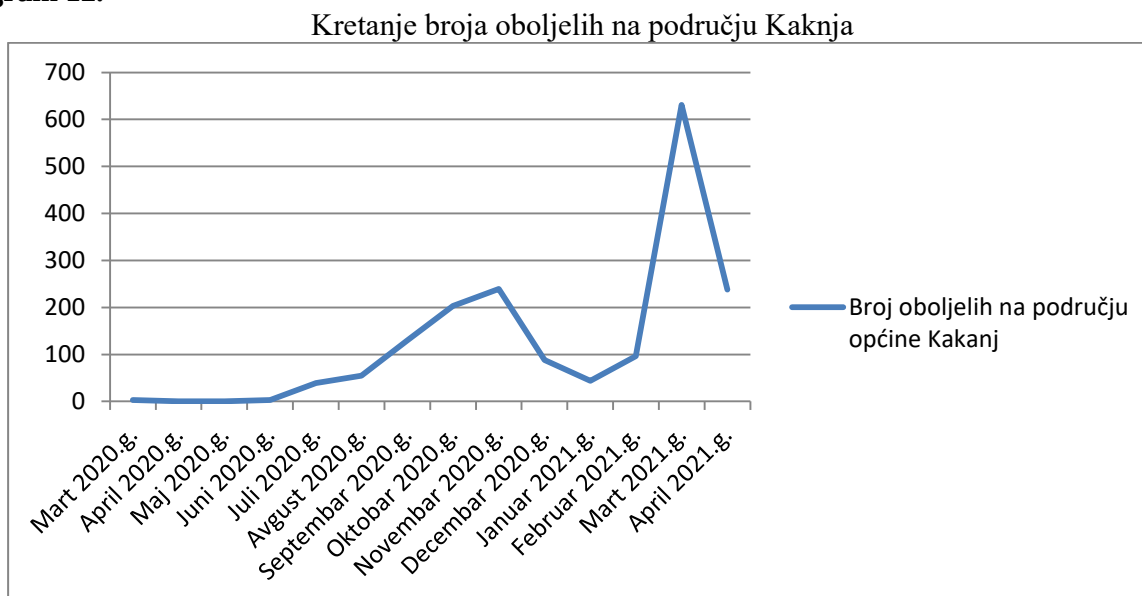
**Covid-19 oboljelih-1850
Covid-19 umrlih-73**

Tabela 51. Broj oboljelih od COVID-19 za period mart 2020- april 2021. godine na području Kakanja

	Mart 2020.	April 2020.	Maj 2020.	Juni 2020.	Juli 2020.	Avugust 2020.	Septembar 2020.	Oktobar 2020.	Novembar 2020.	Decembar 2020.	Januar 2021.	Februar 2021.	Mart 2021.	April 2021.
Broj oboljelih na području općine Kakanj	3	0	0	3	39	55	130	203	239	88	44	96	631	238

Izvor: Evidencija Odsjeka za inspekcije Općine Kakanj

Dijagram 12.

Izvor: Evidencija Odsjeka za inspekcije Općine Kakanj

Tabela 52. Lista težih oboljenja na području općine: oboljenja -Dom zdravlja Kakanj

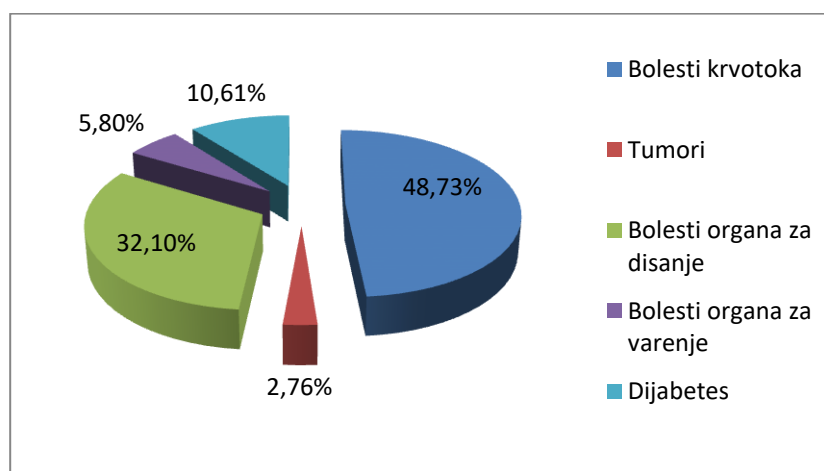
Vrsta bolesti	oboljenja			
	2017.	2018.	2019.	2020.
Bolesti krvotoka	4.892	4.788	4.681	4.777
Tumori	300	292	292	271
Bolesti organa za disanje	4.899	5.386	2.887	3.147
Bolesti organa za varenje	1.116	813	509	569
Dijabetes	948	1.098	1.025	1.040
Ukupno	12.155	12.377	9.394	9.804

Izvor: JU Dom zdravlja Kakanj

Struktura zastupljenosti težih oboljenja u 2020. godini na području općine Kakanj data je u dijagramu:

Dijagram 13.

Učešće težih bolesti u ukupnom broju oboljenja za 2020. godinu

Izvor: JU Dom zdravlja Kakanj

Tabela 53. Broj i struktura osoblja u zdravstvenim ustanovama na području općine Kakanj

	2017.			2018.			2019.			2020.		
	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S	M	Ž	S
Ukupno zdravstvenih radnika	19	108	127	25	105	130	23	107	130	20	107	127
Liječnici opće prakse		10	10	2	11	13	3	13	16	2	12	14
Specijalisti (ukupno)	7	12	19	6	11	17	6	11	17	5	12	17
Pedijatri		2	2		1	1		1	1		1	1
Ginekolozi	1	1	2	1	1	2	1	1	2	1	1	2
Stomatolozi	2	4	6	2	5	7	2	4	6	2	3	5
Medicinski tehničari	10	82	92	10	78	88	12	79	91	11	80	91
Ostalo osoblje	10	33	43	9	29	38	8	27	35	8	26	34

Izvor: JU Dom zdravlja Kakanj

Tabela 54. Finansiranje primarne zdravstvene zaštite – Dom zdravlja

Izvori finansiranja	2017.	2018.	2019.	2020.
Ostvareni budžet	5.485.245,08	6.109.754,04	6.282.155,96	6.571.916,36
Iznos dotacije iz općinskog budžeta	64.983,00	49.999,96	89.624,97	85.000,00
% učešća Zavoda za zdravstveno osiguranje	80,03	85,10	83,71	86,23
% učešća Kantona	--	--	0,32	0,86
% učešća Općine	1,18	0,82	1,43	1,29
% učešća korisnika zdrav. zaštite u pokriću dijela ili ukupnih izdataka	0,73	0,37	0,12	0,08
% učešća drugih izvora	18,06	13,71	14,42	11,54

Izvor: JU Dom zdravlja Kakanj

Tabela 55. Pokrivenost stanovništva općine zdravstvenim osiguranjem

Opis	2017.	2018.	2019.	2020.
Nositelji osiguranja	21.133	21.407	21.637	21.867
Članovi obitelji nositelja osiguranja	13.946	14.420	14.094	13.632
Ukupno osiguranika	35.079	35.827	35.731	35.499

Izvor: Zavod zdravstvenog osiguranja ZDK-a

Pregled stanja prenatalne i postnatalne zdravstvene zaštite

Broj djece rođene u kakanjskom porodilištu u periodu 2017-2020. ima trend opadanja. Iako je kakanjsko porodilište kapacitirano za obavljanje poroda, blizina KBZ Zenica utjecala je na to da se posljednjih godina sve veći broj porodilja opredjeljuje za porod u navedenom centru. Iz godine u godinu bilježi se drastičan pad vakcinisane djece što će u narednom periodu predstavljati velik problem zbog mogućnosti pojave naprijed navedenih bolesti, pa čak i u epidemijskim razmjerama. Stoga je potrebno poduzeti sve aktivnosti na promovisanju obavezne vakcinacije djece u cilju zaštite od zaraznih bolesti.

6.9. Stanje sigurnosti građana na području općine Kakanj

Ugroženost građana od elementarnih nepogoda posebno je u fokusu nakon poplava koje su se desile 2014. godine.

Služba Civilne zaštite ne raspolaže kompletnim podacima o broju klizišta, ugroženom stanovništvu i objektima te su u narednoj tabeli korišteni samo podaci Službe CZ-e koji su sakupljeni nakon nesreće 2014. godine. Naime, veliki broj klizišta se nalazi na putnoj infrastrukturi, poljoprivrednom i šumskom zemljištu, tako da ova Služba nema podatke o tim klizištima, niti o ulaganjima u sanaciji istih.

Tabela 56. Klizišta

	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj registriranih klizišta na području općine	186	184	182	182
Broj stanovnika direktno ugroženih klizištima	2.432	2.421	2.415	2.415
Broj saniranih klizišta	2	2	0	0
Broj stambenih objekata direktno ugroženih klizištima	1.091	1.086	1.081	1.081

Izvor: Podaci nadležne općinske službe

Prema Procjeni ugroženosti područje općine Kakanj je najosjetljivije na prirodne opasnosti: zemljotres, klizanje i slijeganja zemljišta, poplave, snijeg i snježne nanose, grad, olujni vjetar, suša, epidemija i epizootija, ali se ne isključuju ni mogućnost nastajanja tehničko-tehnoloških nesreća, velikih požara kao i nesreća koje može prouzrokovati čovjek svojim aktivnostima kao što su: velike nesreće u drumskom i željezničkom prometu uključujući prevoze značajne količine opasnih, toksičnih, zapaljivih i eksplozivnih sredstava. Realno je očekivati sporadično pojavljivanje nepovoljnih prirodnih pojava koje će svojim karakteristikama ugroziti veći dio stanovništva i nanijeti ogromne štete ukupnoj ekonomiji, a trenutno stanje preventivnih mjera kao i struktura u pogledu organizacije i opremljenosti, je nedovoljna i nejak da se odupre svim nepovoljnim prirodnim pojavama koje ugrožavaju ili će ugroziti područje općine Kakanj.

Požari su česta pojava na području općine Kakanj. Postoji stalni rizik za njihovu pojavu, a osnovni razlog su zapuštena imanja i nepažnja građana prilikom čišćenja tih imanja. Izrazito sušno vrijeme proteklih godina pogodovalo je nastanku šumskih požara, veličini površina zahvaćenim požarima, dužini trajanja požara te otežavalo gašenje požara.

U Procjeni ugroženosti općine Kakanj u kojoj su dati rezultati analize poplavnih rizika kroz Sistem za analizu rizika od katastrofa – DRAS, koji je ustupljen općini Kakanj od strane Razvojnog programa Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini (UNDP BiH) izdvojene su sljedeće lokacije sa učestalom pojavom poplava: Doboj, Donji Kakanj, Karaulsko Polje, Povezice, Varda i Podvarda, Tičići, Brežani, Kraljeva Sutjeska, Čatići i Hrasno, ušće Jošaničkog potoka, Zgošća, ušće rijeke Zgošće, Desetnik, Pope. Bilješevo, Čatići, Bičer i Slivnice su najčešće izložene poplavama i plavljenjima, jer su ista razmještena neposredno uz neregulisano korito rijeke Bosne, koja po svojim karakteristikama spada u plavne rijeke i povremeno uzrokuju materijalne štete i njenih pritoka koje uzrokuju povremene štete svojim izlivanjem iz korita.

Rezultati Procjene ugroženosti općine Kakanj od prirodnih i drugih nesreća su pokazali da je ukupno 1900 osoba i 651 stambeni objekat izloženo riziku od poplava sa vjerovatnoćom povratnog perioda 100 godina.

Klizišta predstavljaju posebno značajnu opasnost za materijalna dobra i ljudske živote u općini Kakanj, a posebno za naselja smještena na brdovitim predjelima. Aktiviranje klizišta najčešće se dešava uslijed povećane količine podzemnih voda u proljeće, ali nerijetko je uzrokovano nezakonitom i neplanskom gradnjom. Pojava klizišta najbolje ukazuje na dobro ili loše održavanje prometnica, s tim da neka trajno egzistiraju s prihvatljivim posljedicama, a neka dovode do prekida ili otežavanja prometa.

Sistem za analizu rizika od katastrofa – DRAS je u Procjeni ugroženosti predvidio moguću pojavu klizišta u sljedećim naseljima: Laze (Brnjic), Slapna Gora, Tičići, Hausovići, Crnač, Poljani, Tršće, Zagrađe, Sopotnica, Kraljeva Sutjeska. Procjena je također pokazala da se na području općine Kakanj koja su podložna potencijalnoj pojavi klizišta nalazi približno 1147 stambenih objekata sa ukupno 2550 stanovnika.

Potreba za većim ulaganjem u preventivne mjere zaštite od poplava, klizišta, požara, zemljotresa i sl. kao opremanjem snaga Civilne zaštite, te obučavanju i osposobljavanju za kvalitetno provođenje mjera zaštite i spašavanja u okolnostima pojave prirodnih nesreća.

Identifikovane su sljedeće mjere i postavljeni prioriteti u cilju smanjenja rizika od katastrofa na području općine Kakanj:

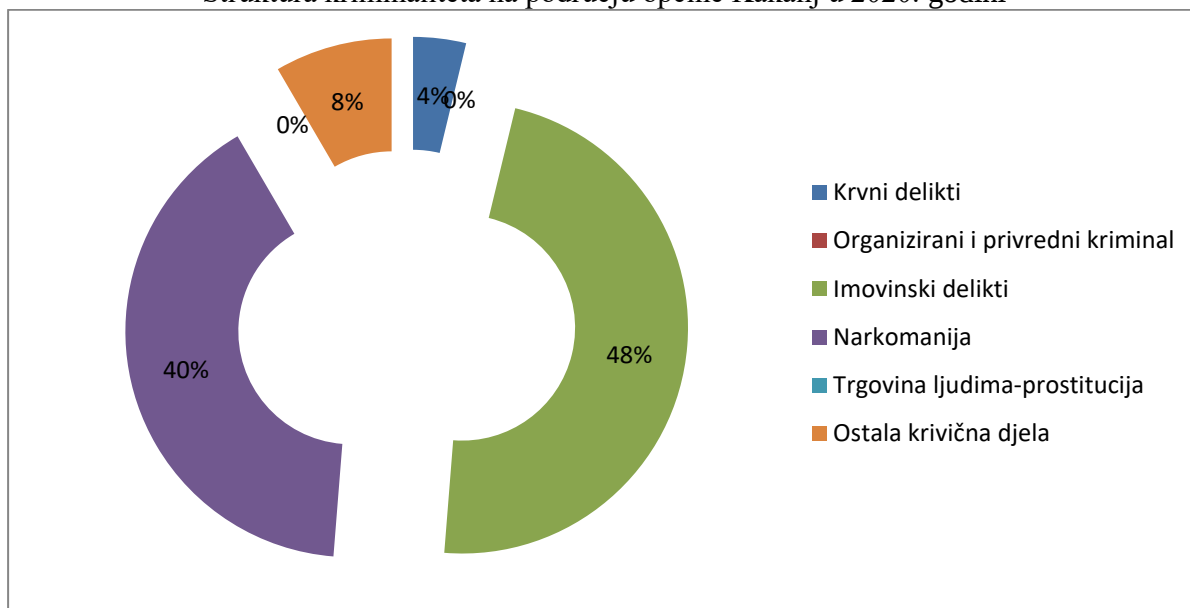
- organizovanje sistema veza potrebnih za upravljanje, osmatranje i uzbunjivanje,
- izrada karti seizmičke regionalizacije općine i mikro seizmičke regionalizacije urbanizovanog područja i označavanje terena nepovoljnog za građenje, te u ovom smislu provesti određena istraživanja,
- izrada i revizija prostorno- planske dokumentacije,
- osigurati da je smanjenje rizika od katastrofa prioritet općine Kakanj i usmjeriti pažnju na izazove klimatskih promjena,
- u potpunosti osposobiti funkcionalno organizovan i dobro opremljen operativni Centar civilne zaštite sa obučanim ljudstvom te uvezan sa operativnim centrima susjednih općina, kantona, Federacije i OKC BiH – osposobljeno osoblje za prikupljanje podataka o štetama i gubicima i unošenje u bazu podataka DesInventar Sendai,
- formiranje jedinice opće i specijalizovane namjene shodno potrebama i procjenom,
- osposobljavanje privrednih društava i pravnih subjekata od značaja za zaštitu i spašavanje, za opremanje svog ljudstva u akcijama zaštite i spašavanja,
- striktno provođenje odredbi Zakona o prostornom planiranju ,
- donošenje odluke o korištenju i drugim pitanjima od značaja za održavanje i čuvanje uređenih korita i obala vodotoka u naseljenim mjestima,
- donošenje rješenja o imenovanju stručne komisije za klizišta, u kojem se određuje konkretna nadležnost stručne komisije ali i određuje općinska služba koja će ovu komisiju administrativno opsluživati,
- pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji općine, odrediti općinsku službu koja će vršiti finalizaciju postupaka i poslova na sanaciji klizišta,
- čišćenje kanala vodotoka i vodo propusta,
- izgradnja nasipa za odbranu od poplava,
- kadrovsko jačanje i materijalno tehničko opremanje.

Struktura kriminaliteta na području općine Kakanj, prema podacima Policijske stanice Kakanj u periodu 2017-2020. godine pokazuje neravnomjeran trend ukupnih prijavljenih prekršaja dok je broj krivičnih djela u 2020. godini u značajnom porastu u odnosu na predhodne godine. Procenat ukupne rasvijetljenosti kreće se između 70% - 80%.

Zastupljenost prema vrsti delikta u 2020. godini data je u dijagramu u nastavku:

Dijagram 14.

Struktura kriminaliteta na području općine Kakanj u 2020. godini

Izvor: Policijska stanica Kakanj

6.10. Razvojni problemi i potrebe društvenih djelatnosti

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Smanjen broj učenika	Podrška natalitetu kroz stvaranje boljeg životnog ambijenta
Opremljenost školskih objekata	Izdvajanje većih finansijskih sredstava za školsku infrastrukturu
Stanje vjerskih objekata (opremljenost nelegalizovani objekti)	Izdvajanje finansijskih sredstava za infrastrukturu i legalizacija objekata
Pandemija COVID-19	Kompletan sistem zdravstvene zaštite uskladiti s potrebama epidemiološke situacije i drugih izazova u oblasti zdravstvene zaštite
Nedostatak adekvatnog prostora u ustanovama kulture	Inicijative prema resornim ministarstvima, partnerski projekti

7. JAVNA INFRASTRUKTURA OPĆINE KAKANJ**7.1. Energetska infrastruktura**

Elektroenergetsku djelatnost u Zeničko - dobojskom kantonu obavljaju JP Elektroprivreda BiH d. d. Sarajevo – Termoeletrana Kakanj. Na području općine Kakanj nalazi se trenutno drugi proizvođač električne energije u BiH kapaciteta oko 2,3 milijarde kWh za jednu godinu - Termoeletrana “Kakanj” Kakanj, a godišnja proizvodnja od 2,3 milijarde kWh podmiruje 1/4 ukupne potrošnje električne energije u BiH. Također, treba napomenuti, da je uspješnim radom TE “Kakanj” Kakanj omogućen razvoj optimalne proizvodnje uglja u RMU Kakanj kao i u drugim rudnicima srednjobosanskog ugljenog bazena. Potrošnja električne energije se dijeli prema tarifnim stavovima na sljedeće kategorije: domaćinstva, javnu rasvjetu, poslovne objekte i velike industrijske potrošače. Potrošnja električne energije u privrednom sektoru temelji se na tradicionalnim privrednim granama: rudarstvo, energetika, metalurgija i drvna industrija te metaloprerađivačka, mašinska industrija i prateći prerađivački kapaciteti. Prisustvo ovakvih privrednih grana, koncentrisanih u krupne pogone velikih privrednih sistema, njihov značaj i uloga, diktiraju potrebu uspostavljanja i održavanja visokog stepena pogonske spremnosti isporučioaca električne energije. Proizvodnja električne energije u ZDK je veća od potrošnje, odnosno Zeničko-dobojski kanton vlastitom proizvodnjom električne energije u potpunosti zadovoljava svoje energetske potrebe dok višak proizvedene energije daje u elektroenergetski sistem BiH.

U narednoj tabeli dat je prikaz prognoze proizvodnje električne energije u TE „Kakanj“ do 2029. godine uvažavajući tri različita scenarija potrošnje električne energije:

Tabela 57. Prognoza proizvodnje električne energije u TE Kakanj

	2015. (GWh)	2020. (GWh)	2029. (GWh)
	S1, S2, S3	S1, S2, S3	S1, S2, S3
TE Kakanj 5	660	0	0
TE Kakanj 6	660	660	660
TE Kakanj 7	1.380	1.380	1.380
TE Kakanj 8			1.260
Ukupno	2.700	2.040	3.300

Izvor:.. Prostorni plan ZDK 2009-2029.

7.1.1. Stanje elektro-distributivne mreže na području općine

Ukupna dužina elektro-distributivne mreže na području općine Kakanj iznosi 970.309 m. Ukupna dužina niskonaponske mreže je 763.600 m što je za 1.590 m više u odnosu na 2017. godinu. Dužina visokonaponske mreže iznosi 206.709 m što je također za 1.590 m više u odnosu na 2017. godinu. Ulaganja u obnovu i proširenje mreže rezultirala su sa 25.700 m rekonstruisane visokonaponske i 22.400 m niskonaponske mreže te dodatnom izgradnjom mreže za 1.700 m.

7.1.2. Broj kupaca / potrošača električne energije

Pokrivenost elektro-distributivnom mrežom na području općine je zadovoljavajuća i broj korisnika po svim kategorijama ima konstantan rast.

Pregled broja korisnika dat je u tabeli u nastavku:

Tabela 58. Broj kupaca / potrošača električne energije

Opis	2017. (m)	2018. (m)	2019. (m)	2020. (m)
1. Na visokom naponu	8	8	8	8
2. Na niskom naponu				
a) Domaćinstva	12.946	13.164	13.465	13.918
b) Javna rasvjeta	72	74	75	79
c) Ostala potrošnja	828	884	937	1015
Ukupno	13.854	14.130	14.485	15.020
Br. domaćinstava bez priključka el. energije	21	7	13	21

Izvor: Registar kupaca električne energije Elektro distribucije Kakanj

7.2. Stanje vodovodne i kanalizacione mreže

Vodosnabdijevanje stanovništva Općine Kakanj vrši se putem javnih, lokalnih i individualnih vodovodnih sistema. Zahvatanje vode se vrši sa kaptiranih izvorišta kao i izgradnjom zahvata podzemnih voda (bunari) i površinskih voda (iz otvorenog toka).

Pregled javnih sistema sa kapacitetima naveden je u tabeli koja slijedi:

Tabela 59. Javni sistemi vodovoda

Opis	Izvor	Tip izvora	Protok Q _{min} (l/s)
Općina Kakanj	Bukovica	Površinske vode	2
	Stog	Kaptaža	2
	Ilidža	Bunari	30
	Pitka voda	Bunar	20

Izvor: Podatak preuzet iz Prostornog plana ZDK

(„Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 4/09), strana 28.

Na području općine Kakanj nije utvrđen broj domaćinstava bez vodosnabdijevanja, ali se kontinuirano radi na poboljšanju kvaliteta vodosnabdijevanja. Nivo investicija u vodovodnu mrežu ima konstantan rast u periodu 2017-2020. Broj potrošača sa javnog vodovoda je u porastu i od 2017. godine je porastao za 386. Ukupan broj domaćinstava koji je priključen na javni sistem vodovoda je 8.923. U odnosu na ukupan broj domaćinstava na području općine Kakanj pristup sigurnom-kontrolisanom sistemu ima 8.923 ili cca 69%, dok 31% domaćinstava koristi vodu iz lokalnih/mjesnih vodovoda.

Cijena usluge vodosnabdijevanja iznosi 0,90 KM /m³ za fizička lica i 1,45 KM/m³ za pravna lica. Procenat naplate usluga iznosi 97,94%.

Kada su u pitanju otpadne vode, kanalizaciona mreža u periodu 2017-2020. godine je zabilježila značajnija ulaganja u proširenje mreže lokalnih kanalizacionih sistema.

U proširenje kanalizacione mreže za period 2017-2020. godine uloženo je 591.600,00 KM. Nivo investicija za rekonstrukciju iznosi 20.000,00 KM po godini (80.000,00 KM za period 2017-2020. godine), dok je iznos za održavanje mreže 120.000,00 KM za četeverogodišnji period.

Pokrivenost kanalizacionom mrežom prema procjeni JP “Vodokom” Kakanj d. o. o. Kakanj i Zavoda za planiranje i izgradnju općine Kakanj je nedovoljno razvijena i svega 35% stanovništva ima pristup javnoj kanalizacionoj mreži dok je ostatak priključen na privatni sistem odvodnje ili septik. Cijena usluge je 0,45 KM/ m³ za fizička i 0,725 KM/m³ za pravna lica.

7.3. Termoenergija

J.P. "Grijanje" d. o. o. Kakanj osnovano je 1986. godine. Sistemom se zagrijava oko 247.590 m² za oko 15.000 stanovnika. Sistem daljinskog grijanja na području općine Kakanj čine sljedeći segmenti:

Proizvodnja: vrelovodna stanica za pripremu vrele vode primarnog nosioca toplinske energije, locirana u sklopu Termoelektrane Kakanj i koja se opskrbljuje energijom oduzimanjem pare iz parnih turbina TE Kakanj,

Transport: vrelovod od toplinske stanice u TE Kakanj do toplotnih podstanica u gradu,

Distribucija: toplotne podstanice za pripremu tople vode sekundarnog nosioca toplotne energije i toplovodi (razvod tople vode) od toplotnih podstanica do potrošača toplotne energije (stanovi i komercijalni/javni prostori).

Razmatrajući sistem daljinskog grijanja Općine Kakanj, potrebno je napomenuti da je proizvodnja toplinske energije i dio transporta (prvih 1000 m vrelovoda, iz pravca TE Kakanj) u vlasništvu i odgovornosti TE Kakanj.

Preostali dio vrelovoda (transportnog sistema) i sistem distribucije u vlasništvu su i nadležnosti JP Grijanje. Vlasništvo JP Grijanje je do šahta (ventila) na ulazu u pojedini objekt, nakon čega vlasništvo nad pojedinim podsistemima razvoda topline (instalacijama) prelazi na suvlasnike- potrošače. U skladu sa činjenicom da je proizvodnja u vlasništvu TE Kakanj, JP Grijanje kupuje toplinsku energiju od TE Kakanj bazirano na mjeranju predane topline. Ultrazvučno mjerilo toplinske energije je locirano na Depou uglja, odnosno na granici između vrelovoda u vlasništvu Termoelektrane Kakanj i JP Grijanje Kakanj. To dakako znači da su gubici transporta topline uključeni u cijeni prema krajnjim kupcima (potrošačima).

Odlukom Općinskog vijeća Kakanj (Službene novine Općine Kakanj 2/2015) uveden je obračun usluga zagrijavanja prema utrošku toplotne energije a istovremeno je zadržan obračun prema kvadraturi grijanog prostora uz ostavljanje razumnog roka od 3 godine da svi potrošači pređu na plaćanje prema utrošku. Međutim to se nije dogodilo iz više razloga:

- Dvocijevni sistemi u najvećem broju zgrada u Kaknju su izvedeni tako se zajednička cijev napaja više radijatora u različitim stanovima čime nije moguće pojedinačno mjerenje za svaki stan;
- Porodične kuće bez termoizolacije zbog niske cijene grijanja po kvadratu nisu motivisane za prelazak na obračun po mjerenju.

Oko 500 korisnika (ili 15%) već koristi plaćanje prema utrošku energije. Očitavanje mjerila se vrši putem radio modula pomoću mobilnog uređaja za očitavanje. Od 2021. mjerila u svim novosagrađenim objektima kolektivnog stanovanja će se očitavati putem MBUS sistema.

Svaka toplotna podstanica ima ugrađeno mjerilo utroška toplotne energije.

Transport vrele vode od TE Kakanj do gradskog područja Općine Kakanj izveden je djelomično nadzemnim vrelovodom (oko 4 km), a djelomično pod zemljom, predizoliranim cijevima (oko 5,5 km). Izolacija nadzemnog dijela vrelovoda urađena je mineralnom vunom u oblozi od aluminijskog lima ili kombinacijom mineralne vune i poliuretantske pjene.

Dužina vrelovodne mreže je 14 km trase odnosno 28 km cjevovoda. Dužina toplovodne mreže je 68 km odnosno dužina cjevovoda je 116 km. Sistem daljinskog grijanja u Kaknju ima veću dužinu cijevi nego sistemi u Sarajevu i Tuzli zajedno. Rezultat velike dužine cjevovoda su: veliki gubici toplote (jer su proporcionalni dužini cjevovoda), veliki troškovi održavanja i otežano upravljanje sistemom.

Na sistemu daljinskog grijanja u Kaknju postoji 48 podstanica od toga je 8 sa cijevnim izmjenjivačima a ostale pločastim. Regulacija na 5 podstanica koje su najudaljenije od grada se vrši potpuno automatski. Ove podstanice su automatizovane i njima se upravlja iz dispečerskog centra putem SCADA sistema. Planiran je prelazak na daljinsko upravljanje svih preostalih podstanica a prioritet su podstanice u naselju Doboj.

Sezona grijanja traje od 01. oktobra do 30. aprila. Cijene usluga zagrijavanja donosi Općinsko vijeće Kakanj.

Distribucijska (toplovodna) mreža, od toplinskih podstanica do potrošača toplotne energije, prostire se u dužini oko 58 km.

Broj korisnika usluga grijanje je u konstantnom porastu i u odnosu na 2010. godinu je povećan za 12%.

Trenutno su u sistemu dvije podstanice za oko 250 objekata u Kaknju, odnosno oko 400 manjih podstanica za porodične kuće/privatne zgrade. Ne postoji regulacija na nivou zgrada, a u podstanicama postoji ručna regulacija. Javlja se problem regulacije toplovodne mreže i optimalnog korištenja.

Toplinska energija se koristi isključivo za zagrijavanje prostora. Priprema sanitarne tople vode formalno ne postoji. Ipak, neki potrošači samoinicijativno ugrađuju individualne spremnike tople vode koji se napajaju iz sistema grijanja iako to nije dozvoljeno. Zbog teškoća u praksi kontrolisanja, sankcionisanje ovakvih pojava je otežano. Stoga je indirektno priznata legalizacija ovakvih uređaja kroz naplatu dodatnih 17 m² (fiktivnih).

Cijena usluga zagrijavanja poslovnog prostora po Tarifnom sistemu su: 4,00 KM/m² i 2,50 KM/m² bez PDV-a. Na osnovu Odluke, cijena usluga zagrijavanja stambenog prostora je 1,70 KM/m² bez PDV-a, a cijena po utrošku je 50,00 KM po utrošenom megavat satu energije.

Obračun se vrši samo tokom grijne sezone. Naplata se vrši za svih 12 mjeseci tokom godine. Uvjeti su određeni na temelju Općinske odluke i cijenu odobrava Općinsko vijeće Kakanja. Procenat naplate kreće se između 97% i 99%.

Cijena isporučene toplote koju fakturiše TE Kakanj iznosi 23,35 KM/MWh (bez PDV-a). Obračun se vrši po očitanju.

Tabela 60. Grijanje

	2017.	2018.	2019.	2020.
Domaćinstva – priključci	3.054	3.071	3.103	3.138
Pravne osobe – priključci	290	298	303	289
Br. domaćinstava u općini bez priključka na kolektivno grijanje - procjena	9.000	9.000	9.000	9.000
Postotak domaćinstava u općini koji imaju na kvalitetan način riješeno grijanje - procjena	25%	25%	26%	26%
Prosječna cijena po m ²	2,29	2,33	2,31	2,32
Postotak naplate usluga	99,30%	103,69%	99,05%	97,83%

Izvor: JP "Grijanje" d. o. o. Kakanj

Napomena: prema informacijama dobijenim iz JP "Grijanje" d. o. o. Kakanj od 01.01.2021. godine cijena isporučene toplote koju fakturiše TE Kakanj iznosi 24,00 KM/MWh (bez PDV-a).

7.4. Cestovna infrastruktura i PTT saobraćaj

Jedan od osnovnih preduvjeta za razvoj Općine Kakanj je razvoj saobraćajne infrastrukture. Saobraćajni sistem ima za cilj ekonomski povezati sva područja općine, spojiti gradsku sredinu sa regionalnim tranzitnim koridorima te pružati dobre uvjete za efikasan i siguran prijevoz ljudi, roba i dobara.

Tabela 61. Cestovna mreža na području općine Kakanj

Opis	Dužina (km)	% učešća u ukupnoj mreži na području općine	Stanje (dobro/loše)
Nekategorisani	259,00	52,42	dobro/loše
Lokalni	151,00	30,56	dobro/loše
Regionalni	65,6	13,27	dobro
Magistralni	0	0	-
Autocesta	18,52	3,75	dobro
Ukupno	494,12	100	

Izvor: Podaci Zavoda za planiranje i izgradnju Općine Kakanj

Kad je u pitanju kvalitet cestovne mreže evidentno je da problem predstavljaju nekategorisani i lokalni putevi od kojih je većina u lošem stanju.

Za bolju i kvalitetniju povezanost ruralnih područja s gradskom jezgrom neophodna su ulaganja u održavanje i proširenje mreže puteva na području općine. Dodatni problem pojavio se 2014. godine nakon aktiviranja brojnih klizišta koja su dodatno oštetila postojeću putnu infrastrukturu.

Općina Kakanj ima povoljan položaj u saobraćajnom pogledu, obzirom da kroz njen teritorij prolazi dionica koridora Vc „Tarčin – Zenica“, regionalna cesta „Kakanj – Zavidovići“ i regionalna cesta „Visoko – Kakanj – Zenica“, preko kojih se odvija najveći dio saobraćaja.

Kod lokalnih puteva, širine su najčešće 4 metra, neodgovarajući radijusi krivina, neadekvatna odvodnja, provizorni mostovi i sl. Svi makadamski putevi, koji su uglavnom u manjem ili većem nagibu, su uveliko osjetljivi na velike kišne padavine koje, zbog neizgrađenih kanala za odvodnju površinskih voda, spiraju i odnose posipni materijal sa puteva i čine ih za izvjesno vrijeme djelimično ili potpuno neupotrebljivim.

Tabela 62. Cestovna mreža: finansijska ulaganja i povezanost

	2017.	2018.	2019.	2020.
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženi u sanaciju i izgradnju nekategorisanih cesta	72.070,01	188.300,78	228.234,53	319.744,25
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženi u sanaciju i izgradnju lokalnih cesta	1.875.799,91	2.754.305,42	509.320,62	522.231,05
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženi u redovno održavanje cesta	629.000,00	784.482,00	945.575,00	640.239,29
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženi u izgradnju i održavanje horizontalne i vertikalne signalizacije	28.533,98	28.533,98	28.533,98	28.533,98
Ukupna finansijska sredstva iz općinskog budžeta uložena u izgradnju i sanaciju saobraćajne infrastrukture	1.721.603,72	3.026.978,75	764.056,55	2.469.539,00
Broj kilometara asfaltiranih cesta na području općine	257,59	259,27	262,79	268
Broj kilometara uređenih trotoara na području općine	12,61	12,61	12,61	12,61
Broj MZ-a čiji centri nisu asfaltnom cestom povezani sa centrom općine	0	0	0	0
Broj naseljenih mjesta čiji centri nisu asfaltnom cestom povezani sa centrom općine	4	4	4	4

Izvor: Podaci Zavoda za planiranje i izgradnju Općine Kakanj

Tabela 63. Telefonija

	2017	2018	2019	2020
Broj fiksnih priključaka	5.178	4.869	4.509	4.084
Broj korisnika mobilne mreže (procjena)	19.000	19.200	19.500	20.500
% pokrivenosti općine mobilnim signalom	85%	90%	90%	90%
Broj INTERNET korisnika	4.591	5.216	5.638	5.773
Broj MZ-a koje imaju telefonsku mrežu	20	20	20	20
Broj MZ-a koje imaju mogućnost internet konekcije	20	20	20	20

Izvor: Podaci BH telekom d. d. poslovnica Kakanj

7.5. Ostale komunalne usluge

Broj korisnika usluga JP "Vodokom" d. o. o. Kakanj u čijoj je nadležnosti prikupljanje i odvoz smeća u periodu 2017-2020. je u stalnom porastu. U odnosu na 2017.godinu kada je broj domaćinstava obuhvaćenih odvozom otpada bio 69%, taj podatak u 2020. godini je porastao na 90,50%. Količina prikupljenog otpada u 2017. godini iznosi 30.555 m³, a 30.808 m³ u 2020. godini.

Prema procjenama JP Vodokom d. o. o. Kakanj, svega 1% prikupljenog otpada se sortira.

Tabela 64. Odvoz smeća i otpada

Postotak pokrivenosti odvozom smeća (%)	2017.	2018.	2019.	2020.
Domaćinstva	69	71	71	90,5
Pravne osobe	-	-	-	-
Ukupno				
Broj korisnika usluge odvoza smeća i otpada	9.073	9.169	9.399	9.556
Količina otpada prikupljenog tokom godine – m ³	30.555	30.745	31.445	30.808
Postotak smeća i otpada koji se sortira – procjena	1%	1%	1%	1%
Količina otpada prikupljenog tokom godine – koji je adekvatno pohranjen (m ³)	30.555	30.745	31.445	30.808
Količina otpada koji nije prikupljen tokom godine – (m ³) – procjena (odložen na „divlje“ deponije i sl.)	-	-	-	-
Broj divljih deponija na području općine – procjena	-	-	-	-
Broj saniranih divljih deponija na području općine	-	-	-	-
Iznos investicija u izgradnju sanitarnih i/ili regionalnih deponija (KM)	-	-	-	-
Iznos investicija u održavanje postojećih deponija (KM)	25.000 KM	25.000 KM	25.000 KM	25.000 KM
Iznos investicija u zatvaranje postojećih neadekvatnih deponija (KM)	-	-	-	-
Broj MZ-a pokrivenih organiziranim prikupljanjem otpada	29	30	30	38
Broj kontejnera za kolektivno prikupljanje otpada na području općine	302	314	314	320
Prosječna cijena odvoza otpada po mjernoj jedinici	Domaćinstva do dva člana 6,04 KM Domaćinstva preko dva člana 10,35 KM	-Domaćinstva do dva člana 6,04 KM -Domaćinstva preko dva člana 10,35 KM	Domaćinstva do dva člana 6,04 KM - Domaćinstva preko dva člana 10,35 KM	Domaćinstva do dva člana 6,04 KM - Domaćinstva preko dva člana 10,35 KM
Postotak naplate usluga	98,29	98,85	96,95	97,94

Izvor: Podaci JP "Vodokom" d. o. o. Kakanj

Tabela 65. Javna rasvjeta

	2017.	2018.	2019.	2020.
Pokrivenost stanovništva općine javnom rasvjetom – procjena (%)	42 %	47 %	51 %	67 %
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uložen u izgradnju javne rasvjete	85.874,01 KM	112.806,91 KM	162.649,73 KM	363.164,00 KM
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uložen za održavanje javne rasvjete	147.860,13 KM	139.036,47 KM	164.016,58 KM	108.729,30 KM
Trošak električne energije za javnu rasvjetu na teritoriji JLS	473.156,39 KM	561.214,09 KM	615.173,10 KM	603.809,14 KM
Broj rasvjetnih tijela korištenih za javnu rasvjetu na teritoriji JLS	2.806 kom.	3.121 kom.	3.325 kom.	3.720 kom.

Izvor: *Zavod za planiranje i izgradnju Općine Kakanj*

Iako ulaganja u javnu rasvjetu na području općine Kakanj, u protekle tri godine rastu što rezultira i povećanjem stepena pokrivenosti područja sa 42% od 2017. godine do 67% 2020. godine, u narednom periodu potrebno je nastaviti ovakav trend kako bi se rasvjeta osigurala za kompletno područje općine. Procenat još uvijek ne osigurava zadovoljenje komunalnih potreba u ruralnim područjima te je i kvalitet života u ovim područjima znatno niži u odnosu na gradska i prigradska naselja.

Tabela 66. Groblja/greblja

	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj slobodnih ukopnih mjesta na području općine Kakanj	9.057	8.524	7.965	7.744
% trenutne popunjenosti	57,77%	59,75	61,63 %	63,77 %
Prosječna cijena ukupnog mjesta	453,00 KM	453,00 KM	453,00 KM	453,00 KM
Iznos finansijskih sredstava koji je uložen u izgradnju i održavanje grobalja/grebalja	-	24.000,00 KM (sanacija kapela u Župi Kr. Sutjeska) + 4.881,00 KM (pravoslavna crkva)	10.000,00 KM (Župa Zgošća i PD Zgošća) + 18.320,00 KM (pravoslavna crkva)	5.000,00 (Župa Kr. Sutjeska + 52.559,00 KM (sanacija kapela i groblja pravoslavne crkve)

Izvor: *Podaci Zavoda za planiranje i izgradnju Općine Kakanj*

Napominjemo da Župa Vukanovići nije imala načina da dođe do podataka o broju ukopnih mjesta i % trenutne popunjenosti grobalja.

Na području općine Kakanj groblja/greblja su u nadležnosti 7 (sedam) vjerskih zajednica ili udruženja građana: Islamska vjerska zajednica, Pravoslavna crkva sv. Apostola Petra i Pavla Kakanj, Župa Zgošća Kakanj, Župa Kraljeva Sutjeska, Župa Haljinići, Župa Vukanovići i UG Pokopno društvo Zgošća.

Ukupan broj lokacija za groblja/greblja koji su u nadležnosti gore navedenih vjerskih zajednica je 186+1 (gradsko groblje koje u nadležnosti udruženja građana) i to:

U nadležnosti Islamske vjerske zajednice su 124 greblja, Pravoslavne crkve sv. Apostola Petra i Pavla Kakanj je 20 grobalja, Župe Zgošća Kakanj je 12 grobalja, Župe Kraljeva Sutjeska su 24 groblja, Župe Haljinići su 2 groblja, Župe Vukanovići su 4 groblja i UG Pokopno društvo Zgošća je 1 groblje.

Ukopna grobna mjesta se plaćaju samo u UG „Pokopno društvu Zgošća“ (gradsko groblje) dok u drugim vjerskim zajednicama članovi te vjerske zajednice ne plaćaju ukopno mjesto. Plaća se redovna godišnja članarina za ukop i održavanje grobalja.

Medžlis islamske zajednice Kakanj ne prodaje ukopno mjesto obzirom da su sva mjesta Vakuf islamske zajednice. Jedino u slučaju da neko želi rezervirati grobno mjesto na posebnoj lokaciji tada plaća naknadu koja je definisana pravilnikom IZ.

Također, u Župi Kraljeva Sutjeska ne plaća se grobno mjesto ukoliko se redovno plaća godišnja članarina. A cijena grobnog mjesta za one koji nisu članovi i ne plaćaju članarinu iznosi 700,00 KM.

Održavanje grobalja/grebalja se uglavnom vrši iz sredstava od uplaćenih članarina i donacija a o tome brinu mještani, članovi vjerske zajednice. Za neke konkretnije radove na uređenju groblja ili kapela u groblju opredjeljena su sredstva Općine ili drugih donatora, kako je navedeno u gornjoj tabeli.

7.6. Parking prostor

Problem nedostatka parking prostora na području općine Kakanj je posljednjih godina intenziviran.

Tabela 67. Parking

	2017.			2018.			2019.			2020.		
	Javno	Priv.	Suma	Javno	Priv.	Suma	Javno	Priv.	Suma	Javno	Priv.	Suma
Broj raspoloživih parking mjesta u urbanom dijelu	700	185	885	700	185	885	841	185	1026	863	185	1.048
Broj parking mjesta koja se naplaćuju	0	165	165	0	165	165	0	185	185	0	185	185
Broj registriranih vozila na području općine Kakanj	-	-	9.928	-	-	10.476	-	-	10.924	-	-	11.098

Izvor: Podaci Zavoda za planiranje i izgradnju Općine Kakanj

Iz tebele 56. je evidentno da broj raspoloživih parking mjesta raste ali i broj registriranih vozila. Poseban problem stvara broj mjesta u užoj gradskoj zoni i u narednom periodu će ovoj problematici biti potrebno posvetiti posebnu pažnju.

7.7. Razvojni problemi i razvojne potrebe javne infrastrukture

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Mala pokrivenost općine javnom rasvjetom	Proširenje mreže
Nedostatak parking prostora	Iznalaženje prostornih kapaciteta
20 MZ-a imaju telefonsku mrežu	Proširiti pokrivenost
Zastarjela mreža sistema daljinskog grijanja	Ulaganje u obnovu, rekonstrukciju i modernizaciju
Mala pokrivenost sistemom daljinskog grijanja	Proširenje sistema
1% otpada se sortira	Reciklažne stanice

8. STANJE OKOLIŠA

Općina Kakanj ima radom energetske (Termoelektrana sa depozitima uglja i depozitima šljake i pepela), prerađivačkih pogona i postrojenja (Rudnik sa površinskim kopovima, Tvornica cementa sa kamenolomima) te odvijanjem cestovnog saobraćaja, korištenjem velikog broja malih kotlovnica i kućnih ložišta, narušen kvalitet okoline posebno kvalitet zraka koji nezadovoljava propisane standarde.

Općina Kakanj je u proteklom periodu poduzimala niz aktivnosti kako bi omogućila povoljnije preduslove za skladan, ekonomski, socijalni i prostorno uravnotežen i održiv razvoj cjelokupnog urbanog i ruralnog područja općine Kakanj. Uspostavljen je i monitoring kvaliteta zraka, tako što se mobilna stanica postavila na jedno mjesto, te su se stekli uslovi primjene Pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika o monitoringu kvaliteta zraka kojim se obavezuju svi koji su uključeni u sistem monitoringa kvaliteta zraka da omoguće direktan prijenos podataka sa mjernih stanica na server Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

8.1. Zemljište

8.1.2. Fizički gubitak zemljišta i kontaminacija

Prema podacima iz Strategije zaštite okoliša Federacije BiH, godišnje se na području FBiH izgubi (promjeni namjene) cca 0,101 % poljoprivrednog zemljišta u što je uključeno i područje Zeničko-dobojskog kantona. Dosadašnji odnos prema zemljištu nerijetko poprima oblike neracionalnog korištenja i upravljanja, što za posljedicu ima velike gubitke zemljišta, a posebno kvalitetnijih.

Ovaj negativni trend je prisutan i na području općine Kakanj, čime se reducira ionako skromni fond poljoprivrednog zemljišta. U strukturi ukupnih gubitaka zemljišta su brojni uzroci, a najčešći su: površinska eksploatacija raznih sirovina, izgradnja stambenih objekata na obradivim površinama, deponije tehnološkog i komunalnog otpada, nastanak erozije i klizišta pod utjecajem vode i suša. Otpad se odlaze na brojnim i velikim površinama plodnog poljoprivrednog zemljišta, čime se isključuje mogućnost poljoprivredne proizvodnje (deponije sa industrijskim otpadom u Kakanju, depo uglja, deponija komunalnog otpada Bare i dr.)

Poredeći podatke Općine Kakanj iz 2015. godine i podatke u 2020. godini površine po kulturama, vidljiv je evidentan gubitak poljoprivrednog zemljišta i to u korist objekata saobraćajnice i izgradnje objekata različite namjene. Ono na šta se treba posebno obraćati pažnja i sprečavati različitim intervencijama i aktivnostima, a to je povećanje neplodnog zemljišta, koje nije dobilo drugu upotrebnu vrijednost a izgubilo je kulturu poljoprivredno ili šumsko zemljište.

Površine pod kopovima u sastavu RMU "Kakanj" d. o. o. Kakanj, prema knjigovodstvenom stanju (PK Vrtlište) su:

- 5.606.275 m² za 2017. godinu
- 5.664.063 m² za 2018. godinu
- 5.837.561 m² za 2019. godinu
- 6.065.538 m² za 2020. godinu

JP Elektroprivreda BiH, Sarajevo Termoelektrana Kakanj, deponija "Turbići" 82 na kojoj se odlaze šljake, pepeo, mješavina betona i cigle, otpadna zemlja i šljunak, otpadna vuna, mulj od tretmana otpadnih voda i dr. vrste otpada, zauzima površinu od 18 ha, a planirano je proširenje od 66 ha u narednom periodu, po fazama.

U posmatranom periodu (2017-2020. godine) JP Elektroprivreda BiH, Sarajevo- Podružnica Termoelektrana Kakanj je za potrebe odlaganja šljake i pepela na deponiji "Turbići" ekspropisala zemljište i to 2017. godine površinu od 5.058 m² i 2020. godine površinu od 2.439 m². Time je došlo do trajnog gubitka prirodnog zemljišta u površini od 7497 m².

Tabela 68. Podaci o površinama u ha po kulturama:

Naziv kulture	Podaci o površinama u 2015. godini	Podaci o površinama u 2020. godini
Poljoprivredne površine	12.814	12.791
Šumsko zemljište	22.549	22.548
Saobraćajnice	969	974
Objekti različite namjene	804	807
Ukupno neplodno zemljište	204	226
Vode i vodni objekti	358	350
UKUPNA POVRŠINA OPĆINE KAKANJ	37.698	37.698

Izvor: Odsjek za zaštitu okoline (podaci preuzeti iz katastra Općine Kakanj)

Dakle, ispitani lokaliteti na području općine Kakanj nisu onečišćeni olovom, teškim metalom. Sadržaj nikla u ukupnom obliku je kod svih ispitanih lokaliteta iznad dozvoljene granične vrijednosti, vjerovatno litološkog porijekla i on neće imati štetne efekte na biljke, životinje i čovjeka.

Sadržaj kadmija u ukupnom obliku je ispod dozvoljene granične vrijednosti. Sadržaj arsena u ukupnom obliku je kod 32 ispitana uzorka iznad dozvoljene granične vrijednosti, te se da zaključiti da su ispitani lokaliteti kontaminirani i onečišćeni sa ovim teškim metalom (može biti uzrokovan dugotrajnim korištenjem pesticida u kontroli broja nametnika). Međutim, izuzetno je toksičan za okolinu i ljude pa su ti pesticidi sa sadržanim arsenom zabranjeni za upotrebu.

8.1.3. Zelene površine

Zavod za planiranje i izgradnju Općine Kakanj upravlja zelenim javnim površinama, te se na nivou godine prave planovi o redovnom održavanju. Shodno prostornom planu Općine Kakanj 2010-2030. Radi se na rekonstrukciji svih javnih površina. Tako su u 2018. godini realizovani radovi rekonstrukcije glavne gradske saobraćajnice i izgradnja biciklističke staze, koja je locirana na zelenom pojasu, kojom je došlo do gubljenja dijela travnatih zelenih površina na kojima je izgrađena biciklistička staza.

8.2. Zrak

Na području općine Kakanj vrši se kontinuirani monitoring kvaliteta zraka od kraja 2008. godine pomoću mobilne stanice za praćenje kvaliteta zraka od strane Općine Kakanj. Također, na području općine Kakanj vrši se kontinuirani monitoring kvaliteta zraka i od strane J.P. EP BiH- podružnica Termoelektrana Kakanj, pomoću fiksne stanice na lokaciji mjesne zajednice Povezice, tačnije u krugu preduzeća Transport d. o. o. Kakanj. Prema Planu mjerenja kontinuirani monitoring kvaliteta zraka pomoću mobilne stanice Općine Kakanj vršen je na više lokacija a od 2016. godine na jednoj lokaciji - Vatrogasni dom Doboj.

Mobilna mjerna stanica Općine Kakanj uvezana je informatički i centar za praćenje njenoga rada je tehnički centar (server) u zgradi Općine Kakanj, putem koga se prikupljaju podaci sa navedene stanice. Mobilna stanica za praćenje kvaliteta zraka u periodu od nabavke do danas vrši mjerenja sljedećih zagađujućih materija:

- sumpor dioksida SO₂,
- lebdećih čestica PM₁₀,
- ugljen monoksida CO,
- ozona O₃ i
- dušikovih oksida NO/NO₂/NO_x.

U skladu s Pravilnikom o monitoringu kvaliteta zraka ("Sl.Novine FBiH", br. 12/05) i Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o monitoringu kvaliteta zraka ("Sl.novine FBiH", br. 0/16) ⁶, Općina Kakanj od 2016. godine dostavlja Federalnom hidrometeorološkom zavodu između ostalog i rezultate mjerenja koncentracija svih mjerenih zagađujućih materija sa stanice za monitoring kvaliteta zraka (satne podatke) u digitalnom formatu.

Također je obezbijedila direktni automatski prijenos podataka kvalitete zraka mjerene mobilnom stanicom Općine Kakanj na server Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

S tim u vezi raspoloživi podaci o stanju kvaliteta zraka općine Kakanj dostupni su javnosti na internet stranici Federalnog hidrometeorološkog zavoda u obliku satnih⁷ i dnevnih vrijednosti⁸ kao i dnevni izvještaji o kvalitetu zraka na internet stranici Općine Kakanj.⁹

Shodno pomenutom pravilniku na osnovu dostavljenih podataka Federalni hidrometeorološki zavod vrši njihovu verifikaciju i sačinjava godišnji izvještaj o kvalitetu zraka u Federaciji Bosne i Hercegovine te se godišnji Izvještaj o kvalitetu zraka u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godinu može naći na njihovoj službenoj internet stranici⁴.

Rezultati monitoringa kvalitete zraka mjereni mobilnom stanicom za praćenje kvaliteta zraka na lokaciji općine Kakanj nalaze se između ostalih u okviru rezultata monitoringa kvaliteta zraka u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Usporedba rezultata mjerenja vršena je na osnovu Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Sl.novine FBiH", br. 01/12).

Utvrđeni kvalitet zraka ne zadovoljava granične vrijednosti iz Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Sl.novine FBiH", br. 01/12) te nameće potrebu sistemskog planiranja i poduzimanja mjera u cilju poboljšanja i zaštite kvaliteta zraka, te zaštite zdravlja stanovništva.

Na području općine Kakanj egzistiraju sljedeći operateri sa svojim pogonima i postrojenjima a koji značajnije ugrožavaju okoliš: Termoelektrana Kakanj, Tvornica cementa Kakanj (Kamenolom Ribnica TCK), Rudnik mrkog uglja "Kakanj" d. o. o. Kakanj (pogon "Haljinići", pogon "Separacija" i pogon PK "Vrtlište), Delta petrol d. o. o. Kakanj (upravljanje otpadom- pogoni Čatići i pogon Vrtlište), Plama pur d. o. o. Kakanj i Trgošped d. o. o. Kakanj (asfaltna baza i Kamenolom Borovačka stijena).

Općina Kakanj u 2017. godini izvršila je popis kućnih ložišta u 9 mjesnih zajednica koje graniče sa gradskom sredinom. Konstatirano je da u ovim mjesnim zajednicama ima ukupno 2280 kotlovnica, od toga 1017 kotlovnica na drvo, 440 kotlovnica na drvo-ugalj, 725 kotlovnica na ugalj, 79 na pelet i 16 domaćinstava koji se zagrijevaju na struju i ostalo 3. Obzirom da je iste godine broj domaćinstava odnosno priključaka na sistem daljinskog grijanja na području općine Kakanj iznosio 3.279 (prema podacima dostavljenim iz J.P. Grijanje d. o. o. Kakanj) te se procjenjuje da je od toga cca 20% domaćinstava koja koriste eko goriva uzimajući u obzir ovih 9 mjesnih zajednica koje su i najnaseljenije na području općine Kakanj.

Prema podacima dostavljenim od J.P. "Grijanje" d. o. o. Kakanj, koji pokazuje blagi trend rasta domaćinstava koji su se u periodu 2016/2020. godine priključili na sistem daljinskog grijanja kao i činjenicu da u narednim godima nije došlo do nekih značajnih odstupanja u pogledu kvaliteta zraka na području općine Kakanj, broj priključaka domaćinstava na sistem daljinskog grijanja (fizička i pravna lica) je blago rastao pa je u grijnoj sezoni 2016/2017. godine taj broj iznosio 3.299, u grijnoj sezoni 2017/2018. godine iznosio 3.348, u grijnoj sezoni 2018/2019. godine iznosio 3.374, u grijnoj sezoni 2019/2020. godine iznosio 3.401, a u grijnoj sezoni 2020/2021. godine iznosio 3.464 priključaka na sistem daljinskog grijanja.

Prema pomenutim pokazateljima može se procijeniti da je % domaćinstava koji koriste eko goriva u periodu 2017/2020. godine opadao, pa se procjenjuje da je u 2017. godini iznosio 20%, u 2018. godini iznosio 19,75%, u 2019. godini 19,66% i u 2020. godini 19,57% domaćinstava koja koriste eko goriva, u pogledu razmatranja ovih 9 mjesnih zajednica.

⁴ <http://www.fhmzbih.gov.ba/latinica/ZRAK/izvjestaji.php>

8.3. Voda

8.3.1. Otpadne vode

Na teritoriji Općine Kakanj najdominantniji tačkasti zagađivači su naseljena mjesta odnosno ispusti komunalnih i industrijskih otpadnih voda. Tako se može reći da je ukupan teret izražen preko ekvivalentnih stanovnika (ES) od komunalnih otpadnih voda uzrokovan aktivnostima stanovnika (ne i industrije) jednak broju stanovnika u općini Kakanj i iznosi 38.937 ES.

Rješenje o proglašenju zaštićenih područja podložnih eutrofikaciji i osjetljivim na nitratre u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj:84/18) područje na rijeci Bosni nizvodno od ušća rijeke Zgošće je proglašeno podložnim eutrofikaciji i osjetljivim područjem na nitratre. Površina pod zaštitom iznosi 2.554,68 m².

Općina Kakanj posjeduje jedan uređaj za prečišćavanje otpadnih voda (biološki uređaj-SBR 400) za lokalni kanalizacioni sistem Haljinići koji prikuplja otpadne vode sa dijela dvije mjesne Zajednice (Haljinići i Bjelavići). Projektovana dnevna količina vode iznosi 54,60 m³/dan. Javni kanalizacioni sistem ne posjeduje postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda iako se radi o mješovitom kanalizacionom sistemu (komunalne i industrijske otpadne vode, oborinske onečišćene vode) i najveći teret zagađenja otpadnim materijama (fosfor, azot i dr.) je upravo iz ovog sistema, te je potrebno u budućnosti planirati njegovu izgradnju.

Općina Kakanj ne posjeduje podatke o broju domaćinstava priključenih na mjesne kanalizacione sisteme odnosno lokalne kanalizacione sisteme obzirom da isti ne posjeduju vodne dozvole (ne vrši se kontinuirani monitoring).

Podaci o otpadnim vodama iz industrije i uređaji za prečišćavanje otpadnih voda na području općine Kakanj za koje se vrše tretman svih otpadnih voda sa pregledom stepena toksičnosti otpadne vode, sadržajem sulfata, ulja i masti dostupni su za tri velika preduzeća i dati su u nastavku:

Tabela 69. Podaci o otpadnim vodama

Vrsta industrije	Pogon/ PJ	Sulfati (t/god)	Masti i ulja (t/god)	Toksič.48 hLC50 (%)	Tretman		Vrsta uređaja tretmana
					Postoji	U funkciji	
TVORNICA CEMENTA KAKANJ d. d. Kakanj	proizvodni Ulica Selima ef. Merdanovića	1277	23	95	da	da	mehanički
JP EP BiH - TE "KAKANJ" Kakanj	proizvodni	/	/	/	da	da	hemijski i biološki
RMU KAKANJ d. o. o. Kakanj	Separacija	/	/	/	da	da	mehanički

Izvor: Prostorni plan Zeničko-dobojskog kantona za period 2009-2029. godina, *Vodna knjiga Općine Kakanj, Rješenje o obnovljenoj okolinskoj dozvoli proizvodnja različitih tipova visokokvalitetnog aditivnog cementa koji se plasiraju na domaćem i inostranom tržištu, ukupno instaliranog kapaciteta proizvodnje 740.000 t/godinu (Tvornica cementa Kakanj d. d. Kakanj, maj 2016. godine), Rješenje o obnovljenoj okolinskoj dozvoli (JP „Elektroprivreda Bosne i Hercegovine“ d. d. Sarajevo, podružnica TE „Kakanj“ decembar, 2015.)*

8.3.2. Vodosnabdijevanje i kvalitet vode za piće

Najveći dio općine Kakanj se snabdijeva vodom iz javnog vodovodnog sistema. U tabeli 1.4. je prikazan broj priključaka domaćinstava, male privrede, industrije, javnih preduzeća na javni vodovodni sistem u periodu 2017-2020. godine.

Tabela 70. Broj priključaka na Javni vodovodni sistem sa brojem mjesnih-lokalnih vodovoda, grupnih, individualnih vodovoda

	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj priključaka u industriji	29	29	29	/
Broj priključaka u maloj privredi	512	434	430	/
Broj priključaka javna preduzeća	31	31	31	/
Broj priključaka fizičkih lica (domaćinstava)	7.941	8.156	8.296	/
Broj mjesnih vodovoda (do 50 domaćinstava)	33	/	/	/
Broj individualnih vodovoda (jedno domaćinstvo)	63	/	/	/
Broj grupnih vodovoda (ispod 50 domaćinstava)	252	/	/	/

Izvor: Registar vodovoda, izvorišta, javnih česmi i bunara na području općine Kakanj

U javnom vodovodnom sistemu se vrši redovan monitoring kakvoće vode. Fizičko-hemijske i bakteriološke analize vode pokazuju da se radi o vodi koja svojim osobinama zadovoljava kriterije shodno odredbama Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće („Službeni glasnik“ br. 40/10, 43/10, 30/12, 62/17), dok se u mjesnim vodovodima ne vrši kontinuirani monitoring kakvoće vode za piće.

Analizama vode za piće iz mjesnih vodovoda uzorkovane od strane Službe HES JU Dom zdravlja Kakanj, a analizirane od strane Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica najveći broj zdravstveno neispravne vode za piće ogleda se u pojavi Escherichie coli. Jako mali broj analiza vode iz mjesnih vodovoda se radi u toku godine, obzirom na veliki problem nelegalnih vodovoda odnosno mjesnih vodovoda koji ne posjeduju vodnu dozvolu te samim tim predstavljaju veliki problem za zdravlje ljudi.

Odluka o zaštiti izvorišta kao zakonski vid zaštite izvorišta i zakonske obaveze nije donesena za niti jedan mjesni vodovod zbog finansijske nemogućnosti izrade.

8.4. Biodiverzitet

Općina Kakanj je uradila procjenu ugroženosti flore i vegetacije u studiji „Valorizacija prirodnog prašumskog područja Gornja Trstionica-Bukovica (Centar za ekologiju i prirodne resurse, Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, 2013. g.) u skladu sa kriterijima i metodologijom IUCN (1994-2000.). Procjena ugroženosti pokazala je da se na analiziranom području nalazi jedno zaštićeno stanište sa usvojenim planom upravljanja te prema podacima za 2017. godinu 6 ugroženih i 16 ranjivih biljnih vrsta.

Da bi se spoznao značaj dobijenih podataka potrebno je imati na umu da se radi o 1.078 podataka o vrstama flore, faune i staništa na tretiranoj površini od 145,37 ha Močvare Bistrik i 55.108 ha prirodnog prašumskog područja Gornja Trstionica- Bukovica.

8.5. Stanje šumskih eko sistema

Šumska industrija u regiji je u najvećem broju slučajeva vezana za primarnu fazu prerade drveta (sječa i prerada drveta u formi rezane građe) koja se zatim izvozi u zemlje gdje se prave finalni proizvodi, umjesto razvijanja drvne industrije u višim fazama prerade (finalna prerada). Također, treba koristiti i ostale proizvode šuma, kao što su šumski plodovi, ljekovito bilje, gljive i sl. Na području općine Kakanj prevladavaju zdrave šume bez primjene hemijskih sredstava, koje su bogate velikim brojem izvora pitke vode, te bi se i oni mogli koristiti u proizvodnji i prodaji pitke izvorske vode.

Na području općine Kakanj shodno Zakonu o spomeniku Tajan, površina Spomenika prirode Tajan na ŠPP „Kakanjsko „ iznosi 732,70 ha i prostire se na dvije gospodarske jedinice:

GJ Žuča-Ribnica, površine 356,20 ha i GJ Gornja Trstionica-Bukovica, površine 376,50 ha. Na ŠPP „Kakanjsko“ nalaze se i prašumski rezervat „Trstionica“ koji je proglašen 1990. godine Uredbom Vlade SRBiH. Prašumski rezervat smješten je na izvorištu rijeke Trstionice, odjel 52, površine 30,40 ha.

Pored eksploatacije, nesumnjivo je da šume moraju biti i zaštićene na odgovarajući način od strane države kako bi se ovaj resurs zaštitio i za sve buduće generacije, a kako je Kakanj u grupi najzagađenijih gradova u BiH trebalo bi više pažnje obratiti na pravilno upravljanje i gazdovanje šumama, te ih stalno obnavljati i pretvarati ih i koristiti u turističko-rekreativne svrhe.

Velike površine zemljišta na području općine Kakanj kojim upravljaju rudnici uglja, gdje se vrši eksploatacija i gdje je došlo do nestajanja postojeće vegetacije, naročito šuma, predstavljaju problem kako za poslovodstvo koje je prema zakonskim propisima dužno izvršiti rekultivisanje jalovišta nakon izvršene eksploatacije, tako i za stručnjake kojima je to delikatan zadatak. S tim u vezi potrebno je vršiti pritiske na sve subjekte koji uništavaju zemljište i vegetaciju da po zakonskim propisima izvrše rekultivisanje istih, te na taj način vrate onaj izvorni i prirodni ambijent koji se može ponovo koristiti.

8.6. Zaštićeni dijelovi prirode na području općine Kakanj

Općina Kakanj na svom području ima dio površina pod kategorijom spomenik prirode i to 910,00 ha Spomenika prirode Tajan, koji se dijelom nalazi na području općine Kakanj i spada u II zonu zaštite. Ova zona se utvrđuje s ciljem konzervacije, biološke i hidrološke raznolikosti, zaštite posebnih prirodnih i kulturno-historijskih znamenitosti, očuvanje edukacionih vrijednosti kao i razvoja turizma u skladu sa principima održivog razvoja.

Također, na području općine Kakanj, istraživanjem stanja prašumskih i šumskih zajednica, istraživanja kvaliteta vode kompletnog toka rijeke Trstionice, analiza vrijednosti kulturno-historijskog naslijeđa, utvrđeno je da prirodno prašumsko područje Gornja Trstionica-Bukovica, posjeduje sve prirodne vrijednosti koje su zakonom definisane da se za ovo područje predloži uspostava zaštićenog područja u slivu Trstionice u kategoriji V (Zaštićeni pejzaž, potkategorija Va Zaštićeni kopneni pejzaž).

Ukupna površina obuhvata Zaštićenog pejzaža iznosi 55.108 ha.

Općina Kakanj se u više navrata obraćala Ministarstvu za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline za proglašenje određenog stepena zaštite, za svoja dva područja za koja ima urađene studije koje dokazuju značaj i potrebu zaštite područja shodno zakonima Federacije Bosne i Hercegovine i potpisanim međunarodnim konvencijama i to su Močvara Bistrik i Prirodno prašumsko područje Gornja Trstionica-Bukovica. Preporučeni stepen zaštite područja bio je u kategoriji V, Zaštićeni pejzaž, potkategorija Va –Zaštićeni kopneni pejzaž.

Na području močvare Bistrik i njenog okruženja bilježi se veći broj rijetkih primjeraka flore i faune, a procjenjuje se da je i taj dio biodiverziteta izuzetno brojna vrstama.

Ukupna površina predložena za zaštitu u sklopu zaštićenog područja močvare Bistrik iznosi 145,37 ha.

8.7. Energijska efikasnost

Općina Kakanj je investirala u brojne projekte energijske efikasnosti na objektima koji su u vlasništvu Općine Kakanj koji se ogledaju u smanjenju utroška energije za zagrijavanje, modernizacije javne rasvjete, poboljšanja uslova za rad uposlenika, proširenje sistema daljinskog grijanja i sl. Općina Kakanj je sufinansirala radove na povećanju energijske efikasnosti sljedećih objekata: JU Kulturno sportski centar Kakanj, Ambulanta Krševac, Društveni dom u Haljinićima i Bjelavićima, Sportska dvorana Anes Begić.

Općina Kakanj redovno prati utrošak sredstava za zagrijavanje objekata u vlasništvu Općine i to: administrativne zgrade Općine Kakanj, objekata kojima raspolaže JU Kulturno sportski centar Kakanj te drugih stambenih objekata koji su u vlasništvu Općine Kakanj. Općina Kakanj na svojoj administrativnoj zgradi ima instalirane solarne kolektore za zagrijavanje tople vode koja se koristi od 2015. godine, u površini od 2,5 m² za zagrijavanje tople vode.

Količina proizvedne električne energije iz obnovljivih izvora energije instaliranih na objektima u vlasništvu JLS (solarni paneli, vjetro elektrane) godišnje iznosi cca 560 kwh električne energije.

Tabela 71. Ulaganja u energetska efikasnost/troškovi korištenja energenata

	2017.	2018.	2019.	2020.
Iznos finansijskih ulaganja u energetska efikasnost objekata u općinskom vlasništvu (stanovi, posl. prostori)	230.851,00 KM	250.727,77 KM	174.189,17 KM	-
Iznos finansijskih ulaganja u EE stambenih objekata	-	-	-	-
Ukupan iznos troška za nabavku energenata za zagrijavanje objekata u vlasništvu Općine	196.529,73 KM	197.275,49 KM	210.127,88 KM	220.218,23 KM
Ukupan iznos troška električne energije u objektima u vlasništvu Općine	129.343,61 KM	122.625,62 KM	144.113,37 KM	121.016,38 KM
Ukupan broj rasvjetnih tijela u objektima u vlasništvu Općine	1.600 komada	1.540 komada	1.660 komada	1.500 komada
Površina instaliranih solarnih kolektora za zagrijavanje tople vode koja se koristi u objektima u vlasništvu JLS	2,25 m ²	-	-	-
Količina proizvedne električne energije iz obnovljivih izvora energije instaliranih na objektima u vlasništvu JLS (solarni paneli, vjetro elektrane)	560 kWh	560 kWh	560 kWh	560 kWh

Izvor: Program utroška namjenskih sredstava za zaštitu okoline Općine Kakanj za 2017. 2018. 2019. i 2020. godinu; JU Kulturno sportski centar Kakanj; Izvještaj Centralne popisne komisije stambenih objekata i poslovnih prostora u vlasništvu Općine Kakanj

8.8. Upravljanje otpadom

U gradskom jezgri i pojedinim prigradskim naseljima prikupljanje i odvoz otpada vrši se polupodzemnim, podzemnim i klasičnim kontejnerima, tzv. hajfišima kapaciteta 1,1 m³ (6+37+226) koji se svakodnevno prazne, osim nedjeljom. Na izletištu Ponijeri postavljeno je 8 kontejnera (hajfiša) na dvije lokacije. Također, prikupljanje i odvoz u hajfišima je organizovan i kod većine privrednih subjekata, trgovačkih radnji, fizičkih lica i ostalih a sve prema ugovoru koji se sklopi između JP Vodokom d. o. o. i primaoca usluge.

Organizovani odvoz otpada je organizovan i sa velikim kontejnerima zapremine 5 i 7 m³ i to na mjestima gdje se najviše proizvodi kabastog materijala, štapa, luga, granja i ostalih krupnih materijala. Odvoz u velikim kontejnerima je organizovan i kod privrednih subjekata : TC Kakanj, RMU Kakanj i TE Kakanj.

U odvozu krutog otpada na području općine Kakanj od ukupno 37 mjesnih zajednica (broj mjesnih zajednica iz 2019. godine) uključeno je 30 MZ¹¹, uz napomenu da je ovo izvještaj za 2019. godinu, te da se od 2020. godine vozi i sa područja MZ-e Nažbilj, MZ-e Mramor i MZ-e Poljani odnosno u 2021. godini i jednom mjesečno sa lokacije Planinarskog doma Bočica.

Krajnja depozicija odvoženja krutog otpada je Gradska deponija Bare, koja se nalazi istočno od Kakanja, na udaljenosti od uže gradske jezgre 1,5 km i zauzima područje cca 23 ha.

Na deponiji se smeće deponuje, te se ono svakodnevno razgrće i sabija mehanizacijom javnog preduzeća. U izvještajnom periodu (2019. godina) na deponiji je primljeno cca 31.445 m³ otpada, od toga je 1180 m³ deponovano od strane trećih lica.

8.9. Razvojni problemi i potrebe okoline

Razvojni problemi	Razvojne potrebe
Nedovoljno raspoloživih podataka	Izrada baza podataka u nadležnosti JLS
Prekoračenja granične godišnje koncentracije zagađujućih materija Loš kvalitet zraka	Potreba sistemskog planiranja i poduzimanja mjera u cilju poboljšanja i zaštite kvaliteta zraka Proširenje daljinskog grijanja, poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, ekološki prihvatljivih goriva i povećanje energijske efikasnosti objekata
Podaci o kvalitetu vode u vodotokovima izuzev rijeke Bosne nisu adekvatno valorizirani	Valorizacija i monitoring kvaliteta voda
Mjesni vodovodi ne dostavljaju podatke o kvaliteti voda	Osigurati sistemski nadzor i praćenje
Podaci o biodiverzitetu nisu u potpunosti dostupni	Kroz inicijative prema nadležnim nivoima vlasti utjecati na sistem javnih politika kako bi se na taj način uredila ova oblast

U 2020. godini uključene su MZ-a Mramor, MZ-a Poljani i MZ-a Nažbilj

9. SWOT ANALIZA

SWOT analiza predstavlja metodu pomoću koje se ocjenjuje strategija i uključuje četiri ključna faktora: snage (strengths), slabosti (weakness), prilike (opportunities) i prijetnje (threats). Snage i slabosti predstavljaju unutrašnje karakteristike, dok prilike i prijetnje dolaze iz okruženja.

Analiza se temelji na prikupljenim i analiziranim podacima za vrijeme istraživanja. Pomoću SWOT analize identificiramo i uzimamo u obzir ključne faktore u trenutku izrade strateških dokumenata a s ciljem definisanja odrednica djelovanja u narednom periodu.

SNAGE	SLABOSTI
Geostrateški položaj općine Kakanj (blizina saobraćajnica, aerodroma i urbanih centara Sarajevo i Zenica);	Slaba infrastrukturna povezanost s ostalim većim urbanim centrima (Banja Luka, Mostar, Tuzla)
Bogato kulturno-historijsko naslijeđe (srednjovjekovna tvrđava, zaštićeni objekti, nalazišta stećaka, spomenici, muzeji)	Kontinuirano iseljavanje stanovništva, posebno radno sposobnog, nizak natalitet
Prirodni resursi (velike rezerve uglja, krečnjaka i drugih minerala, riječni i šumski potencijali, termalne vode, Močvara Bistrik, Spomenik prirode Tajan, prašumsko područje Gornja Trstionica-Bukovica)	Nedovoljna i neadekvatna briga o kulturno-historijskom naslijeđu (većina objekata devastirana i nije obnovljena) od strane nadležnih institucija i viših nivoa vlasti
Povoljni uslovi za razvoj poljoprivrede	Izostanak inovativnosti i produktivnosti u cilju podizanja konkurentnosti privrede
Interes i opredjeljenost općinskog rukovodstva za ulaganje i korištenje obnovljivih izvora energije	Nedovoljno provedena digitalizacija u javnom i privatnom sektoru
Razvijena telekomunikacijska mreža	Negativan utjecaj pandemije Covid-19 na radna mjesta, prihode preduzeća, investicije, općinski budžet itd.

Termoenergetski potencijali općine	Visok nivo zagađenja zraka i voda na pojedinim dijelovima općine, posebno rijeka Bosna I kategorije i II kategorije u donjim tokovima
Potencijal ustanova i sektora socijalne zaštite za ciljanja ulaganja u socijalno i ekonomsko osnaživanje porodica	Institucionalni kapaciteti nisu dovoljno razvijeni za sve oblasti, posebno za zaštitu okoline
Razvijeni Institucionalni kapaciteti u oblasti poljoprivrede i privrede (Općinske službe, udruženja - KAP, UPOK)	Slaba opremljenost školskih objekata
Značajan broj aktivnih nevladinih organizacija u određenim sektorima	Nedovoljan broj i posvećenost postojećih okolišnih OCD koje bi istakle potrebu veće pažnje zaštite okoline u svim njenim segmetima
Značajan broj funkcionalnih ustanova kulture	Izloženost elementarnim nepogodama te ranjivost stanovništva, posebno najugroženijih kategorija, na negativne posljedice prirodnih i drugih nesreća. Nedovoljna educiranost zdravstvenih radnika o postupanju u oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja i rodno zasnovanog nasilja, uključujući krizne situacije
Redovno izdavanje publikacija za buduće poduzetnike	Ograničena budžetska sredstva za finansiranje razvojnih projekata
Zadovoljavajuća infrastruktura osnovnog i srednjeg obrazovanja	Problem prostornih i tehničkih kapaciteta u oblasti obrazovanja,
Regulisan odvoz otpada sa visokim procentom pokrivenosti	Postojeći programi podrške se ne revidiraju na godišnjem nivou ,
Kontinuirano donošenje općinskih mjera za ublažavanje posljedica pandemije Covid-19	Sportski potencijali izletišta i ski centra Ponijeri dotrajali i nedovoljno iskorišteni (devastirani poligon, neuređene šumske staze) Nedostatak gradskog bazena, sportskih kompleksa za rekreaciju
Poslovne zone (Vrtlište i Modrinje)	Ograničena budžetska sredstva za finansiranje razvojnih projekata
Iskusna, dostupna i raspoloživa radna snaga	Nedostatna ulaganja u hidrotehničke objekte, saobraćajnice i rekonstrukciju sistema daljinskog grijanja
Dobra pokrivenost sportskim objektima i objektima za rekreaciju, ·Aktivne vjerske zajednice ·Obnovljeni vjerski objekti ·Redovne isplate podsticaja u oblasti poduzetništva, poljoprivrede, stručnog osposobljavanja Redovna ulaganja u hidrotehničke objekte, saobraćajnice i toplovodnu mrežu Saradnja sa međunarodnim organizacijama na implementaciji projekata	Neusklađenost zdravstvenog sistema sa izazovima u oblasti zdravstvene zaštite

PRILIKE	PRIJETNJE
Dostupnost EU i drugih eksternih razvojnih fondova (poljoprivreda, energetika, okoliš, poduzetništvo i dr.)	Preklapanja nadležnosti i neadekvatna koordinacija različitih administrativnih nivoa
Nove tehnologije za proizvodna preduzeća	Ne postoji dovoljan broj adekvatno obučениh stručnih kadrova za apliciranje na EU Fondove i druge eksterne razvojne fondove
Evropski koridor V-c koji prolazi u neposrednoj blizini grada	Politička nestabilnost u državi
Rast potražnje za poljoprivrednim kulturama sa potencijalom za izvoz (maline i sl.)	Nesiguran poslovni ambijent za strane investicije
Trend rasta interesa i programa za podršku energetske efikasnosti	Rast socijalnih potreba stanovništva usljed pogoršanja društveno-ekonomske situacije
Rast napora i sistemske podrške razvoju poduzetništva i MSP-a	Zaostajanje BiH u procesu pridruživanja EU, kašnjenje u dobijanju statusa zemlje - kandidata (nemogućnost korištenja EU fondova)
Javno-privatno partnerstvo u finansiranju i realizaciji razvojnih projekata, javnih usluga i sl.	Zaostajanje u privlačenju investitora u odnosu na zemlje i lokacije u okruženju
Rast interesa za međuopćinsku saradnju i regionalne projekte	Pravna nesigurnost u državi (sistem naplate, porezni sistem, korupcija)
Uvođenje i razvoj mehanizama i instrumenata za upravljanje okolišem kojim se lokalnoj samoupravi daje mogućnost odlučivanja o svim komponentama zaštite okoline na njenom području	Pritisak socijalnih problema na ulaganja u razvoj
Uvođenje novih tehnologija za smanjenje stepena zagađenja okoline propisane u okolinskoj dozvoli	Porast perspektive za mlade u zemljama zapada i ubrzanje odliva mladih i stručnjaka
Rast interesa i ulaganja u obnovljive izvore energije i savremenu energetske infrastrukturu (termoelektre na plin, vjetroelektre, solarna energija)	Zakonska regulativa EU o potrebama dekarbonizacije
Urađene studije i analize	Ugroženost javnih objekata
Integracija DRR-a u sektorima obrazovanja, socijalne zaštite i zdravstva u lokalnu razvojnu STRATEGIJU OPĆINE KAKANJ	Nemogućnost praćenja globalnih trendova u ispunjenju međunarodnih obaveza u oblasti zaštite okoliša
	Izloženost cijenama gasa na otvorenom tržištu i zavisnost od uvoza
	Globalne devijacije u cijeni energenata (nafta, plin i dr.)
Nalazi i zaključci Procjene ugroženosti i ranjivosti JU Centra za socijalni rad Kakanj s fokusom na socijalnu ugroženost stanovništva na rizike od katastrofa	Jačanje konkurencije u zemljama okruženja i EU
	Genetski modificovana hrana: nema kontrole i regulative u uvozu i proizvodnji
	Zakonska regulativa u zemljama EU koja olakšava i potiče zaposlenje stranih radnika
	Sigurnosni aspekt migracija (organizovani kriminal, pljačke, narušavanje javnog reda i mira, trgovina ljudima, krijumčarenje ljudi i dr.)

	Utjecaj globalnih pandemija na zdravlje ljudi i pad globalnih ekonomija (COVID-19, SARS i dr.)
	Posljedice klimatskih promjena po ljudsko zdravlje
	Blokada EU fondova uslijed neispunjavanja uslova u procesu EU integracija
	Nelegalna eksploatacija uglja
	Izloženost elementarnim nepogodama (poplave, suše, klizišta, požari itd.)

Snage općine Kakanj predstavljaju one faktore koji ukazuju na pozitivna stanja unutar općine Kakanj poput povoljnog geostrateškog položaja, bogatog kulturno-historijskog naslijeđa, prirodnih resursa (ruda, minerala, vode, zemljišta, šuma), energijskih potencijala i povoljnih uslova za korištenje obnovljivih izvora energije, raznovrsnosti poljoprivredne proizvodnje, razvijenih programa za podršku preduzetništvu, institucionalnih kapaciteta javne uprave, industrijske i zanatske tradicije, raspoložive radne snage, dobre infrastrukture obrazovanja.

Postoje i potencijali za razvoj različitih vidova turizma, razvijena je infrastruktura i organizacije u oblasti sporta, razvijene su institucije i programi u oblasti kulture.

Aktivne su snažne nevladine organizacije.

Slabosti su oni faktori ekonomije, okoline i društva koji onemogućavaju razvoj ili slabe razvojne šanse te ih općina Kakanj treba bitno umanjiti ili nastojati u potpunosti ograničiti. Osnovne slabosti koje usporavaju i ograničavaju razvoj općine Kakanj su: nebalansiran razvoj, nedovoljna tehnološka efikasnost i inovativnost, pad ekonomskih aktivnosti, negativan vanjskotrgovinski saldo i smanjenje vanjskotrgovinskih aktivnosti tokom perioda utjecaja pandemije COVID-19, ograničena sredstva za finansiranje i realizaciju razvojnih ekonomskih projekata, nekonkurentnost tržišta radne snage i neusklađenost sistema obrazovanja sa potrebama tržišta rada, rast broja novoprijavljenih lica na evidenciji nezaposlenih tokom utjecaja pandemije COVID-19, usitnjenost poljoprivrednih posjeda, dominantno ekstenzivna poljoprivreda s niskom primjenom savremenih agrotehničkih mjera i nedovoljnom infrastrukturom za podršku poljoprivredi, neriješeni imovinsko-pravni odnosi u poslovnim zonama, nedovoljna podrška valorizaciji zanata, nedostatak rekultivacije rudnih polja na kojima je završena eksploatacija, bespravna sječa šuma, nepovoljna starosna struktura stanovništva i smanjenje broja stanovnika, nedostatak prostornih kapaciteta za realizaciju predškolskog odgoja, nedostatak sredstava za moderniziranje nastavnih planova i programa, za izvođenje programa i inkluzivne nastave, otežan pristup javnim uslugama usljed pandemije COVID-19, nedovoljna intersektorska saradnja u rješavanju sigurnosnih izazova i korupcije, nedovoljna mjera strateškog pristupanja planiranju aktivnosti u oblasti sporta i kulture, neintegritet problematike zaštite okoliša u druge sektorske politike, visok nivo zagađenja zraka i voda, neadekvatno upravljanje otpadom iz specifičnih tokova, posebno iz zdravstvenih ustanova (problematika radioaktivnog infektivnog otpada), putna, stambena i javna infrastruktura uništena poplavama i klizištima te nezadovoljavajuća finansijska stabilnost i struktura javne potrošnje uz smanjenje budžetskih prihoda i preusmjeravanje sredstava na ublažavanje posljedica pandemije COVID-19, nedovoljna ulaganja u javne investicije, efikasnost, kvalitet i obim sistema zdravstvene zaštite.

Vanjski faktori koji utiču na razvoj općine Kakanj mogu biti ili pokretač ili prepreka razvoju. Aktivnosti za dobijanje kandidatskog statusa za članstvo u Evropskoj uniji (EU), harmoniziranje domaćih propisa sa EU zakonodavstvom, povećana primjena i usvajanje međunarodnih standarda, interes za stvaranje pozitivnog i stabilnog ambijenta za nova investiciona ulaganja uz pravnu i političku sigurnost svih investicija, potencijali za ulaganja dijaspor, inicijative i projekti za javno- privatna partnerstva te rast interesa za uspostavljanje pune vladavine zakona i dobrog upravljanja, prilike su političke prirode. Pored njih, postoje i značajne ekonomske, društvene, tehnološke, pravne i okolišne prilike. Prijetnje za razvoj Općine Kakanj su unutrašnja kriza i posljedice utjecaja pandemije COVID-19 na ekonomiju EU,

politička nestabilnost u Bosni i Hercegovini koja negativno utječe na jačanje i razvoj tržišta, loš imidž BiH u svijetu, pravna nesigurnost i kriza u vladavini zakona, globalna kriza, ekonomska nestabilnost BiH, siva ekonomija, visoka stopa poreza i doprinosa prema zakonima viših nivoa vlasti, odliv obrazovanih kadrova iz BiH, neadekvatna raspodjela prihoda na svim nivoima vlasti, kompleksna državna struktura i način funkcionisanja sistema.

10. STRATEŠKO FOKUSIRANJE

Na osnovu socio-ekonomske i SWOT analize obezbijedeni su uslovi za definisanje strateških pravaca razvoja općine Kakanj, a koji su bazirani na jedinstvenim snagama s kojima raspolaže općina Kakanj kao i ključnim problemima koje treba riješiti u narednom periodu.

Ključne snage privrede općine Kakanj vezane su za raspoložive prirodne resurse za industriju i rudarstvo, prvenstveno velike rezerve uglja i drugih minerala, vodni resurs, energijski potencijal i povoljne uslove za korištenje obnovljivih izvora energije, industrijsku tradiciju i raspoloživu radnu snagu.

Postoje i značajne slabosti koje utječu na nedovoljnu iskorištenost tih snaga, a koje se vezuju za nisku tehnološku efikasnost i inovativnost, visok stepen uvoza, nedovoljnu promociju domaćih proizvoda, nedostatak dodatne vrijednosti kroz finalizaciju te odlazak kadrova, opterećenost privrede, utjecaj sive ekonomije i slično. Zbog svega nevedenog, konkurentnost privrede općine Kakanj je relativno niska i ograničava rast zasnovan na snagama kao i rast preduzetništva. S druge strane, postoje značajni vanjski potencijali za rast privrede koji se vezuju za aktivnosti na privlačenju novih investicija u BiH, mogućnost korištenja međunarodnih fondova za BiH, rast interesa za međuopćinsku i regionalnu saradnju, aktivnosti vezane za Koridor Vc, programe podrške malim i srednjim preduzećima i preduzetništvu sa viših nivoa vlasti koji mjere za rješavanje problema privrede uz rast preduzetništva postavljaju kao prioritet.

Negativan uticaj na ekonomski rast se vezuje za posljedice pandemije COVID-19, zavisno od vidova krize i perioda utjeaja, a ogledat će se u padu ekonomskih aktivnosti, BDP-a, vanjskotrgovinske razmjene, zaposlenosti i sl.

Snage u oblasti okoliša su evidentne budući da se posljednjih godina kontinuirano radilo na unapređenju okoliša. Snage općine Kakanj su potencijali u oblasti poljoprivrede i turizma koji nisu dovoljno iskorišteni. Poljoprivreda ima značajnu ulogu u ruralnom razvoju, a zahvaljujući prirodnim potencijalima, značajnom udjelu poljoprivrednog zemljišta te raznovrsnosti primarne poljoprivredne proizvodnje, posljednjih godina se bilježi rast u sektoru poljoprivrede.

Međutim, taj rast nije zadovoljavajući zbog utjecaja ograničavajućih slabosti koje se vezuju za usitnjenost poljoprivrednih posjeda, dominantno ekstenzivnu ili poluintenzivnu poljoprivrednu proizvodnju, nedovoljnu primjenu agrotehničkih mjera i standarda u proizvodnji hrane te nedovoljno razvijenu infrastrukturu za podršku poljoprivredi. Zbog toga postoji potreba za rješavanjem problema niskog stepena modernizacije i standardizacije poljoprivredne proizvodnje.

S druge strane, u oblasti turizma, snage općine Kakanj se ogledaju u bogatom kulturno- historijskom naslijeđu i potencijalima za razvoj različitih vidova turizma, uz izgrađenu infrastrukturu za razvoj turizma, sportske i rekreativne aktivnosti.

Kad su u pitanju turistički potencijali a u cilju održivog privrednog razvoja, treba iznalaziti mogućnosti za proširenje i razvoj Ski-centra Ponijeri, ugostiteljstva i sportsko-rekreativne infrastrukture na ovom lokalitetu.

Međutim, razvoj turizma usporavaju slabosti vezane za nedovoljno inoviranje i promociju turističke ponude, nedovoljnu povezanost sa regionalnom ponudom, nedostatak stručnog kadra, kao i prijetnje vezane za narušavanje zdravlja okoliša i neusaglašenost pravnog sistema za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa. Sve to ukazuje na potrebu rješavanja problema nedovoljne turističke valorizacije potencijala općine Kakanj. Pored toga, negativni utjecaj na poljoprivredu i turizam imala je pandemija COVID-19, posebno u pogledu smanjenja izvoza poljoprivrednih proizvoda, smanjenja posjeta turista i slično.

U sektoru obrazovanja, problemi i potrebe razlikuju se u domenu predškolskog obrazovanja, gdje postoje ograničeni kapaciteti za obuhvat sve djece predškolske dobi; u domenu osnovnog i srednjeg obrazovanja, gdje nedostaju sredstva za inoviranje nastavnih planova i programa te kadar (asistenti) za inkluzivnu nastavu.

U zdravstvenom sektoru evidentan problem je obezbjeđivanje efikasnih usluga za sve građane na području općine Kakanj. U oblasti socijalne zaštite u posljednjim godinama stavljen je veći fokus na poboljšanje ciljane raspodjele socijalnih davanja svim ugroženim kategorijama, a naročito porodicama i pojedincima u riziku te hraniteljskim porodicama. Međutim, socijalni fondovi su ograničeni i veliki je izazov obezbijediti adekvatnu, dugoročnu i stabilnu podršku svim skupinama u stanju socijalne potrebe.

U oblasti sporta i kulture, i pored solidno razvijene infrastrukture, institucija i nevladinih organizacija, problem je nedovoljno integriran strateški pristup u kreiranju planova i programa. Da bi se poboljšao kvalitet usluga i života za sve građane, potrebno je strateški pristupiti problemu nedovoljno razvijene društvene infrastrukture i institucionalnih kapaciteta u oblasti obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, sporta i kulture.

Strateško fokusiranje obuhvata tri fokusa:

Iskoristiti prirodne, kulturno-historijske, turističke i druge neiskorištene prostorne potencijale u cilju održivog privrednog razvoja.

Približiti javne usluge građanima uz razvoj društvene infrastrukture i institucionalnih kapaciteta, u nadležnosti JLS za oblasti zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite, kulture i sporta.

Poboljšati zaštitu okoline te stanje komunalne i saobraćajne infrastrukture i djelovati na smanjenje rizika od prirodnih katastrofa.

Definisanje vizije razvoja općine Kakanj odražava stratešku namjeru i strateške promjene koje građani žele u periodu od 2021. do 2027. godine. Povoljan položaj općine Kakanj, raspoloživi resursi i razvijenost privrede omogućava da općina Kakanj postane moderan grad, ugodan za život i rad.

Pri tom se razvoj posmatra kao proces ekonomske, društvene, okolišne, prostorne i institucionalne transformacije s ciljem poboljšanja kvaliteta i standarda života građana, gdje su u razvojne procese uključeni svi akteri razvoja: vladin sektor, privatni sektor, civilno društvo i lokalna zajednica. Svoj razvoj općina Kakanj temelji na privrednim i ljudskim resursima, raspoloživim prirodnim i turističkim potencijalima te bogatom kulturno-historijskom naslijeđu i čistim okolišem. Svaki sektor zadržava svoje osnovne razvojne ciljeve, a zajedno ih ostvaruju u obliku integriranog uravnoteženog razvoja.

Vizija 2027.

Moderna i privredno prosperitetna općina sa efikasnim i održivim korištenjem prirodnih i drugih resursa, ugodna za život i rad, koja pruža jednake mogućnosti za svakoga.

II STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE SA INDIKATIVNIM FINANSIJSKIM OKVIROM

11. STRATEŠKI CILJEVI

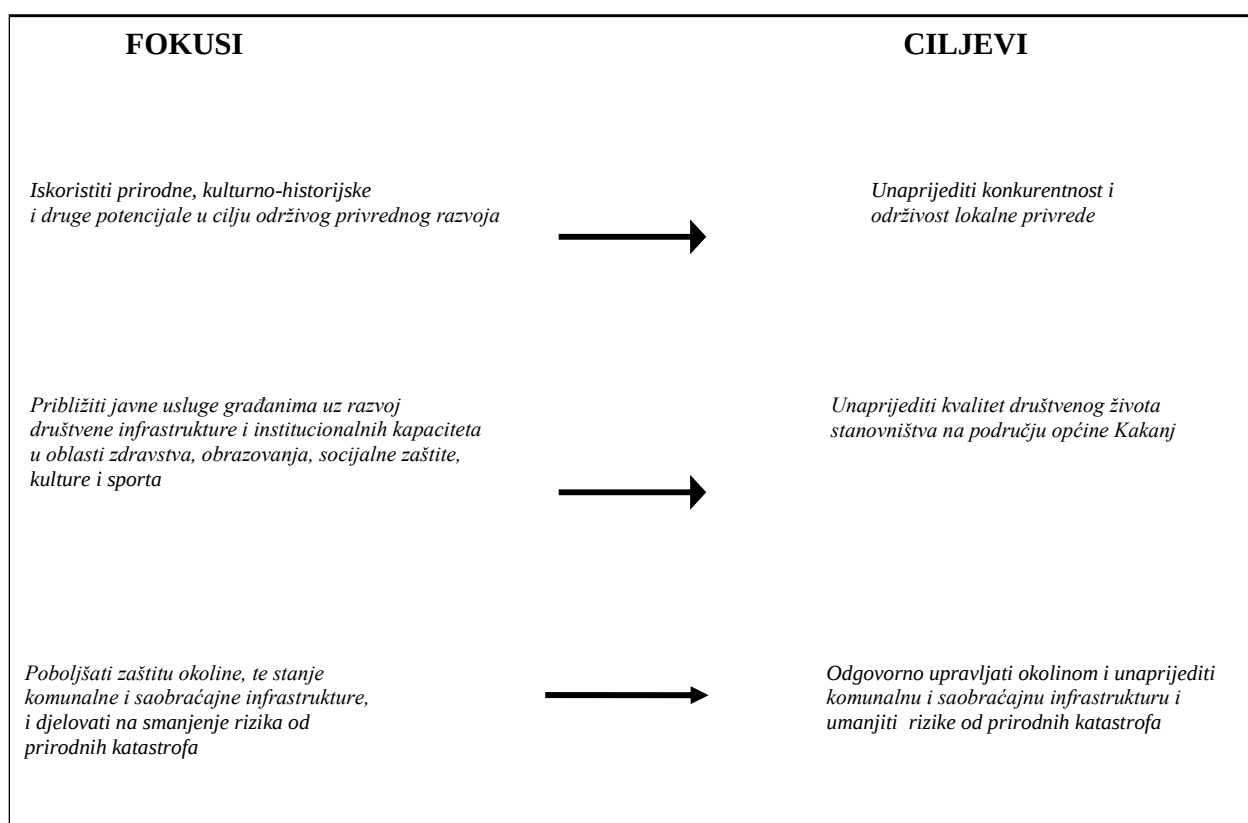
Na temelju strateških fokusa i vizije Općine Kakanj definisana su tri strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Ciljevi imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali su istovremeno integralni i povezujući.

S.C. – 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede

S.C. – 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj

S.C.– 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa

Usklađenost strateških fokusa i strateških ciljeva

11.1. Opisi strateških ciljeva

S.C. 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede

Stabilan rast domaćih preduzeća pokazatelj je kvalitetnog ekonomskog rasta i većih mogućnosti za konkurentnost na inostranom tržištu.

Kontinuitet i održivost razvoja privrede preduslovi su cjelokupnog razvoja općine Kakanj. Općina svoj budući razvoj upravo vidi u daljem jačanju postojećeg industrijskog sektora i razvoju MSP-a i obrta ali i realizaciji novih poslovnih inicijativa i investicija.

U svrhu održivog rasta privrede općine Kakanj, neophodno je obezbijediti podršku strateškim granama privrede, uz naglasak na djelatnosti koje stvaraju dodanu vrijednost, te racionalno korištenje resursa. U razvoju industrijske proizvodnje neophodno je jačati konkurentnost u sektoru industrije, uz jačanja izvozne orijentacije i stvaranja dodane vrijednosti, te podršku stvaranju uslova za domaću proizvodnju uvoznih komponenti, u svim sektorima industrije.

U oblasti ruralnog razvoja, za postizanje većeg dohotka ruralne privrede, od ključne važnosti je osigurati stabilnu politiku poticaja sa programima koji će omogućiti transformaciju i modernizaciju poljoprivredne proizvodnje sa mogućnošću prerade i otkupa te sigurnog plasmana proizvedenih količina. U kontekstu razvoja privrede, a uključujući i ruralnu, posebnu podršku je potrebno usmjeriti na povećanje kvaliteta turističke ponude, uz orijentaciju na one vrste turizma za koji postoje resursi koji mogu obezbijediti veći stepen turističke valorizacije i uključivanja u regionalne turističke proizvode.

Očekivani utjecaj Strategije razvoja Općine Kakanj na privredne aktivnosti potrebno je pratiti kroz razvojne indikatore ostvarenog BDP pc, stope pokrivenosti uvoza izvozom i stope zaposlenosti, dok će se razvoj detaljnije pratiti na nivou indikatora za prioritete i mjere u okviru ovog strateškog cilja. Osim izazova s kojim se ekonomija suočava u vremenu kriza, pandemija i političke nestabilnosti dodatnu pažnju neophodno je posvetiti i principima održivog razvoja. Primarna orijentacija na industriju kao nosioca lokalnog razvoja zahtijeva odgovoran pristup koji će omogućiti ekonomski razvoj koji u potpunosti uzima u obzir djelovanje ekonomske aktivnosti na okoliš i prilagodbu planova i aktivnosti navedenim principima.

Tabela 72. Strateški cilj 1. sa indikatorima

S.C. 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede	Indikator (uticaja)	Izvor	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
	Nivo razvijenosti - rang	FZZPR	24	20
	Broj zaposlenih u odnosu na broj stanovnika (% učešća)	FZZPR	19%	25%
	Broj nezaposlenih u odnosu na broj stanovnika (% učešća)	FZZPR	16%	13%
	Neto plaća - prosječna u KM	FZZPR	1.087	1.240
	Pokrivenost uvoza izvozom (%)	UIO BiH	5,14% **	12%

S.C. 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj

Strateško opredjeljenje Općine Kakanj u narednom periodu bazira se na korištenju postojećih snaga i potencijala u oblasti obrazovanja, sporta, kulture, zdravstva i socijalne zaštite, uz kontinuirano dalje unapređivanje usluga i infrastrukture u svim oblastima društvenog života.

Ovaj strateški cilj će se postići kroz kvalitetan rad javne uprave i daljnje poboljšavanje institucionalnih kapaciteta za planiranje i upravljanje razvojem, kao i kapaciteta za sigurnost građana. Posebna pažnja posvetit će se unapređenju rezilijentnosti institucija, sistema i infrastrukture za djelovanje u uslovima krize, poput pandemije COVID-19, koja je aktualna u momentu izrade Strategije razvoja. Također, uložiti će se naponi za dosljednu primjenu principa rodne ravnopravnosti, inkluzivnih procesa te ostalih elementarnih prava u skladu sa globalnim ciljevima održivog razvoja. Ovaj strateški cilj realizovat će se kroz 6 prioriteta, a njegovo ispunjenje procjenjivat će se praćenjem indikatora u sektoru obrazovanja, zdravstva, sigurnosti i socijalne zaštite.

Tabela 73. Strateški cilj 2. sa indikatorima

S.C. 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj	Indikator (uticaja)	Izvor	Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
	Prihod po stanovniku /PC	FZZPR	177	182
	Broj oboljelih od težih bolesti u odnosu na broj stanovnika	JU Dom zdravlja Kakanj	26%	18%
	Broj korisnika usluga CSR-a u odnosu na broj stanovnika	JU CSR Kakanj	6%	4%
	Zadovoljstvo korisnika usluga Općine Kakanj %	Anketa	66%	80%

S.C. 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu

Ovaj strateški cilj teži provođenju mjera unapređenja kvaliteta okoliša, primarno kroz smanjenje emisija u zrak, pa potom u vode i tlo i to putem poticanja izmjena, adaptacije postojećih i uvođenjem novih i inovativnih tehnologija u industrijama koje djeluju na području Općine Kakanj (energetska tranzicija i optimizacija).

U okviru koncepta GREEN CITY, primjenom određenih modela i praksi za očekivati je sljedeće: veći stepen upravljanje rizicima od prirodnih katastrofa, proširenje obuhvata zaštićenih područja, uštede energije i očuvanje ostalih prirodnih resursa. Program zaštite okoliša također predviđa održiviju upotrebu resursa, uključujući vode, zemljište i bioraznolikosti u gradu, kao i na širem okolnom području. Ovim aktivnostima cilj je stvoriti ugodniju životnu sredinu za svakoga, pomoći izgradnju pozitivnog imidža grada i poboljšati stepen životne sredine.

Unapređenje kvalitete okoliša osigurati će se i povećanjem energijske efikasnosti, unapređenjem i optimizacijom upravljanja javnom infrastrukturom (vodosnabdijevanje i sanitacija, prostorno uređenje), uvođenjem cirkularne ekonomije u integralno upravljanje otpadom i unaprijeđenom kontrolom zagađenja i zagađivača. Ovaj strateški cilj će se ostvariti kroz 4 prioriteta. Promjene na nivou ovog strateškog cilja, mogu se očitovati kroz indikatore investicija na Općine, Federalnog fonda za zaštitu okoliša, Agencije za vodno područje rijeke Save te pokazatelja FHMZ-a.

Tabela 74. Strateški cilj 3. sa indikatorima

S.C. 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa	Indikator (uticaja)	Izvor		Polazna vrijednost (2020.)	Ciljna vrijednost (2027.)
	Imisije zagađujućih materija	FHMZ BiH	SO2 (GV 50 ug/m3)	87 ug/m3[1]	50 ug/m3
		FHMZ BiH	NO2 (GV 40 ug/m3)	20 ug/m3[2]	15 ug/m3
		FHMZ BiH	PM10 (GV 40 ug/m3)	29 ug/m3[3]	25 ug/m3
	Energijska efikasnost objekata	budžet Općine Kakanj, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline (Javni i kolektivni objekti)		0[4]	11.024.792,65 KM
		budžet Općine Kakanj, Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline(		0[5]	350.000,00 KM
	Pokrivenost stanovništva putnom mrežom	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline i Zavod za planiranje i izgradnju Općine Kakanj		494,12 km	550 km
	Pokrivenost stanovništva vodosnabdijevanjem , odvodnjom otpadne vode i zagrijavanje objekata	Javna preduzeća (Vodokom d. o. o. Kakanj i JP Grijanje d. o. o. Kakanj) Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline	Broj priključaka vodovodne mreže	8.923	9.550
			Pokrivenost kanalizacionom mrežom	35%	50%
			Broj priključaka na mrežu centralnog grijanja (pravna i fizička lica)	3.427	5.000
			Broj domaćinstava koji koriste pelet, biomasu i dr. ekološki prihvatljivo gorivo	100	450

11.2. Prioriteti i mjere

STRATEŠKI CILJ 1.

1.1. Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza

Pravce djelovanja je potrebno usmjeriti na jačanje konkurentnosti industrijskog sektora i ostalih visokoakumulativnih djelatnosti s fokusom na tehnološki razvoj i informaciono-tehnološku modernizaciju. Na ovaj način stvaraju se preduslovi za razvoj malih i srednjih preduzeća čije poslovanje prati trend tri velika poslovna subjekta ujedno i nosioca privrednog razvoja na području općine Kakanj.

Tabela 75. Prioritet 1.1. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
1.1. Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza	Prihod privrednih društava po stanovniku	III kategorija (10.000-19.999 KM)	II kategorija (20.000-49.999 KM)
	Broj registrovanih poslovnih subjekata (fizička i pravna lica)	1.088	1.200
	Vrijednost izvoza (mil. KM)	9	20

Efekti ovog prioriteta mjerit će se kroz prihod koji ostvare privredna društava po stanovniku, očekivani rast broja poslovnih subjekata te povećanje izvoza.

Mjere u okviru ovog prioriteta su:

1.1.1. Podrška rastu, razvoju i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva

Ovom mjerom će se dodatno unaprijediti postojeće stanje u oblasti privrede, osigurati povoljniji uslovi i izvori finansiranja postojećim poslovnim subjektima ali i novim poslovnim idejama. Razvojni efekat i doprinos ove mjere ogleda se u jačanju konkurentnosti MSP-a, njihovom razvoju i reinvestiranju, pokretanju novih biznisa i novim zapošljavanjima kroz rast broja novih preduzeća i start up-ova.

1.1.2. Podrška privrednim subjektima u oblasti inovacija, tehnoloških unapređenja i digitalizacije

Cilj ove mjere je pružiti podršku unapređenju kapaciteta prerađivačke industrije radi postizanja veće dodane vrijednosti zasnovane na savremenim tehnološkim rješenjima i inovacijama te edukacije i povezivanje prerađivačke industrije sa certifikacionim i akreditovanim institucijama i obrazovnim ustanovama.

Mjera doprinosi povećanju obima proizvodnje, povećanju kvaliteta proizvoda, smanjenju troškova uvođenjem i primjenom savremenijih tehnoloških rješenja koja će imati pozitivan efekat na stanje okoliša, u cilju implementacije koncepta održive ekonomije.

1.1.3. Podsticaj za izvozno orijentisana preduzeća

Cilj ove mjere je da se povećaju investicije u nove tehnologije i opremu izvozno orijentisanih preduzeća. Implementacijom mjere očekuje se povećanje ukupne vrijednosti izvoza, broja zaposlenih u izvozno orijentisanim preduzećima, dobiti i broja preduzeća s područja općine Kakanj koja su registrovana za vanjsko-trgovinsko poslovanje.

1.2. Unapređenje poslovnog ambijenta i poduzetničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje

Razvijena i dobro uređena i organizovana lokalna zajednica je atraktivna za investiture, mlade obrazovane ljude i porodice, te se očekuje da postignuti rezultati u okviru ovog, ali i drugih strateških ciljeva, doprinesu vidljivim efektima i u drugim oblastima.

Tabela 76. Prioritet 1.2. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
1.2. Unapređenje poslovnog ambijenta i poduzetničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje	Ulaganje u poduzetničku infrastrukturu (mil. KM)	5,60	7,00
	Ulaganja u digitalizaciju, IT sektor i poslovne servise (procjena)	100.000	300.000
	Iznos ulaganja u programe obuke, prekvalifikacije i stručnog osposobljavanja u skladu sa potrebama tržišta	109.847,60	150.000,00

Mjerenjem vrijednosti ulaganja u poduzetničku infrastrukturu, IT sektor i programe obuke i prekvalifikacije pratit će se ishodi navedenog prioriteta te efekti na ostvarenje strateškog cilja. Planirano je da se ovaj prioritet realizuje kroz tri mjere i to:

1.2.1. Poboljšanje poslovnog ambijenta, usluga za podršku privrednicima i primjena JPP-a

Cilj ove mjere je osigurati uslove potrebne za razvoj poduzetništva kroz sistemski pristup razvoju poduzetničke infrastrukture i jačanje javno-privatnog partnerstva. Razvojni efekti koji se očekuju su: unaprijeđena prostorna infrastruktura i lokacije sa kvalitetnim komunalnim rješenjima za poduzetnike i privlačenjem novih investicija. Uspostava partnerstava za privatnim sektorom rezultiraće rastom broja radnih mjesta, unapređenjem infrastrukture, ekonomičnije, djelotvornije i uspješnije poslovanje s ciljem zadovoljenja šireg društvenog interesa.

1.2.2. Institucionalno jačanje kapaciteta općinske administracije u svrhu unapređenja i modernizacije javnih usluga

Ubrzavanje procesa digitalizacije privrede i razvoj sektora informacionih tehnologija je jedan od imperativa privrednog razvoja. Kako bi se ubrzao proces digitalizacije i informatizacije, u okviru ove mjere planirano je jačanje domaćeg sektora informacionih tehnologija, iskorištavanje značajnih potencijala za rast investicija, prihoda i izvoza uz nova zapošljavanja u IT sektoru na području općine Kakanj.

1.2.3. Podrška unapređenju ponude tržišta rada i programima zapošljavanja

Cilj ove mjere je ublažavanje problema nezaposlenosti i povećanje efikasnosti tržišta rada. Programima podrške zapošljavanju koji će obuhvatiti obuku, prekvalifikaciju i stručno osposobljavanje, osigurat će se uslovi za veću konkurentnost na tržištu rada nezaposlenih osoba, širi spektar mogućnosti za zapošljavanje. Saradnja sa nadležnim institucijama (škole, resorna ministarstva, zavodi) je od ključnog značaja za uspješnu implementaciju ove mjere.

1.3. Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam

Jačanje infrastrukturnih kapaciteta u turizmu, posebno u domenu razvijanja novih turističkih usluga, osim što doprinosi ukupnom razvoju privrede, omogućava i širenje poslovnog ambijenta van urbanog područja.

Tabela 77. Prioritet 1.3. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
1.3. Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam	Ulaganje u obnovu turističke infrastrukture (KM)	156.654,20	300.000,00
	Broj dolazaka turista	4.162	6.000
	Broj noćenja turista	2.468	4.000

Ishod realizacije navedenog prioriteta prati ulaganje u obnovu turističke infrastrukture te obim turističkih posjeta na području općine.

1.3.1. Razvoj i promocija turističke ponude zasnovane na lokalnim turističkim resursima

Geografska lokacija, kulturna i historijska bogatstva i postojeći resursi Ski-centra Ponijeri su kvalitetan temelj za razvoj turističkog potencijala koji će prvenstveno privući turiste prosječnih ekonomskih mogućnosti. Kao jedini turistički potencijal rekreativnog i zimskog karaktera ZDK-a, neophodno je raditi na tome da Ski-centar Ponijeri s pratećim sadržajima postane prioritet u zimskoj turističkoj ponudi našeg kantona. Unapređenje i izgradnja turističke infrastrukture, poboljšanje turističke ponude utjecat će na povećanje prihoda i budžeta od prodaje turističkih usluga.

1.3.2. Promocija i privlačenje investicija u ciljne turističke oblasti

Za povećanje prihoda u oblasti turizma, privlačenje novih i povećavanje postojećih ulaganja u ovu privrednu granu potrebno je djelovati na više područja i to: valorizacija turističkih resursa, formiranje turističkog servisa, mapiranje turističkih lokacija na aplikacije i web stranice u cilju promocije turističkih ponuda po preporuci Svjetske turističke organizacije (UNWTO), riješena komunalna infrastruktura, dostupna gastronomska ponuda i dr.

Implementacijom mjere doprinijelo bi se povećanju prihoda u oblasti turizma, povećanju broja zaposlenih i nivoa investicija u turizam te postiglo uvezivanje turističkih sadržaja i ponuda na području općine Kakanj.

1.4. Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje i šumarstva

Intenziviranjem poljoprivredne proizvodnje, unapređenjem sistema upravljanja i korištenja šumskih resursa stvaraju se uslovi za razvoj ruralnih područja i implementaciju demografskih politika na tim područjima.

Najvažnije pretpostavke za dostizanje ovog cilja su izgradnja kvalitetnog poslovnog ambijenta, izgradnja saobraćajne, komunalne i poslovne infrastrukture, uz obavezno jačanje kapaciteta lokalne samouprave kao servisa privrednicima.

Tabela 78. Prioritet 1.4. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
1.4. Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje	Iznos podsticaja za poljoprivrednu proizvodnju	370.000,00	600.000,00
	Prihod od poljoprivrede	16.525.913	17.800.000

Unapređenje kapaciteta poljoprivredne proizvodnje planirano je kroz ulaganja u otkupno-prerađivačke kapacitete i povećanje ukupnog obima proizvodnje i prinosa ostvarenih otkupom poljoprivrednih proizvoda.

Implementacija mjera obuhvata 3 područja:

1.4.1. Jačanje razvoja i konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača

Održavanje prakse ulaganja u poljoprivredne proizvođače kroz podsticajne mjere može znatno doprinijeti jačanju i razvoju poljoprivrednih proizvođača kao i organizovanje praktičnih i teoretskih edukacija, promovisanje postignutih rezultata putem raznih sajmova te povećanje otkupa tržišnih viškova. Podsticaje je potrebno usmjeriti na povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje kroz povećanje kvaliteta i kvantiteta poljoprivrednih proizvoda kao i certifikaciju poljoprivredne proizvodnje.

1.4.2. Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje

Poljoprivredna proizvodnja na području općine Kakanj još uvijek ima visok stepen proizvodnje (samo) za vlastite potrebe, a to je posljedica ograničenih proizvodnih kapaciteta velikog broja malih porodičnih gazdinstava koja ne proizvode iznad vlastitih potreba, ali i odsustva mogućnosti da se prodaju tržišni viškovi proizvoda. Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje planira se kroz povećanje obradivih površina, ekološki ispravne hrane, promovisanje novih investicija kojima će se povećati proizvodni kapaciteti poljoprivrednih gazdinstava, moderniziranje proizvodnje i prerade uvođenjem novih tehnologija, što će u konačnici doprinijeti povećanju kvaliteta i sigurnosti poljoprivrednih proizvoda i povećanju specijalizacije proizvodnje.

1.4.3. Unapređenje ruralne infrastrukture i dostupnosti usluga u cilju održivosti poljoprivredne proizvodnje

Da bismo smanjili trend odlaska stanovništva iz ruralnih područja potrebno je raditi na razvijanju ruralne infrastrukture i poboljšanju dostupnosti određenih javnih usluga u ruralnim područjima. To se može postići kroz ciljana manja ulaganja u infrastrukturu, povezanost i pristup urbanom području u svrhu kvalitetnijeg transporta dobara, dostupnost proizvoda i usluga na tržištu.

STRATEŠKI CILJ 2.

2.1. Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu

U okviru svojih nadležnosti, Općina Kakanj će fokus djelovanja usmjeriti na dalje poboljšavanje institucionalnih kapaciteta u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja, potreba predškolskog obrazovanja te ulaganja u kulturni i sportski aspekt života. Ishod ovih aktivnosti će rezultirati povećanim brojem sadržaja u oblasti sporta i kulture kao i korisnika istih, te boljim, kvalitetnijim i modernijim uslovima za realizaciju nastavnog procesa u školama i vrtićima.

Tabela 79. Prioritet 2.1. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
2.1. Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu	Izdavanja za prevoz školske djece koja putuju do škole	38.811,10	60.000,00
	Izdavanja za predškolski odgoj	720.000,00	850.000,00
	Raspoloživ i funkcionalan prostor u ustanovama kulture m ²	2.549,34	2.800,00
	Broj članova ustanova/korisnika usluga organizacija kulture (broj članova/posjeta)	12.000-17.000	15.000-20.000
	Broj sportskih objekata	8	11
	Broj članova sportskih udruženja/saveza	927	1100

Ishodi ovog prioriteta mjerit će se kroz budžetska izdavanja u oblasti predškolskog odgoja, sporta te infrastrukture za navedene oblasti uključujući i ustanove kulture. Mjere u okviru ovog prioriteta su sljedeće:

2.1.1. Priprema djece predškolskog uzrasta za odgojo-obrazovni proces

Ova mjera ima za cilj unaprijediti i povećati broj edukativnih programa za djecu, odgajatelje i nastavnike u predškolskom odgoju. Tom prilikom će se omogućiti smještaj djece predškolske dobi zaposlenih i nezaposlenih roditelja u jaslice i vrtiće zbog odgoja, obrazovanja i brige o djeci. Provođenje mjere osigurat će se kroz izgradnju i opremanje jaslica i vrtića, posebno u mjestima udaljenim od gradske jezgre.

2.1.2. Jačanje tehnoloških kapaciteta odgojno-obrazovnog sistema

Cilj ove mjere je jačanje tehnoloških kapaciteta u skladu sa savremenim standardima, poboljšanje infrastrukture i opremljenosti škola za izvođenje nastave na daljinu, edukaciju nastavnog osoblja koje će biti osposobljeno za aktivno praćenje trendova na tržištu rada i ponude obrazovnih programa.

2.1.3. Podrška daljem razvoju sporta

Kroz budžetska sredstva će se osigurati podrška sportskim udruženjima, kao i unapređenje sportske infrastrukture. Razvojni efekat mjere ogleda se u otvorenosti i dostupnosti sportskih sadržaja. Unapređenjem i izgradnjom sportske infrastrukture poboljšat će se uslovi za rad sportskih klubova i udruženja odnosno jačanje sporta na području općine Kakanj, a što je preduslov za stalnu promociju bavljenja sportom ukupne populacije općine Kakanj. Uspostavljanjem registra sportskih klubova/udruženja obezbijedit će se kvalitetniji uslovi za razvoj sporta. Implementacijom mjere stvorit će se bolji uslovi za rad sportskih klubova koji kroz kvalitetne programe podrške povećavaju bazu mladih sportista (djeca i omladina).

2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu

Posebna pažnja posvetit će se unapređenju rezilijentnosti institucija, sistema i infrastrukture za djelovanje u uslovima krize, poput pandemije COVID-19, koja je aktuelna u momentu izrade Strateškog dokumenta. Sistem zdravstvene zaštite u lokalnim okvirima ima sužen opseg djelovanja ali analizirajući potrebe stanovništva izdvajaju se područja kao što je potreba za imunizacijom (kako djece tako i odraslih), dostupnost specijalističkih pregleda, edukacija s ciljem prevencije i sl.

Tabela 80. Prioritet 2.2. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu	Broj zdravstveno osiguranih lica u odnosu na ukupan broj stanovnika (%)	94,81	100
	Broj specijalističkih pregleda	25.677	27.000
	Vakcinacija stanovništva (broj datih vakcina)	1.417	5.000
	Broj edukacija u svrhu prevencije težih bolesti	10	18

Ovaj prioritet obuhvata sljedeće mjere:

2.2.1. Poboljšanje medicinske dijagnostike uz upotrebu modernih aparata, opreme i vozila

Uz poboljšanje i nabavku novije i savremenije dijagnostičke opreme i aparata dolazi do poboljšanja cjelokupne zdravstvene zaštite, skraćuju se liste čekanja za pacijente u potrebi, te omogućava osiguranicima zdravstvene zaštite brži i kvalitetniji pristup zdravstvenim uslugama.

U okviru ove mjere planirana je i nabavka CT aparata, digitalna nadogradnja mamografa, nabavka defibrilatora i nabavka kardiomobila.

Poboljšanje dijagnostičkih procedura, skraćivanje listi čekanja, izbjegavanje mogućnosti greške tokom dijagnosticiranja oboljenja, te olakšan pristup osiguranicima do zdravstvenih usluga značajno će doprinijeti unapređenju zdravstvenog stanja stanovništva na području općine Kakanj.

2.2.2. Povećanje stepena vakcinacije djece predškolskog i školskog uzrasta

Jedan od nasigurnijih načina u sprečavanju nastanka i širenja zaraznih bolesti je proces imunizacije koji se treba sprovoditi prema utvrđenom kalendaru imunizacije. Da bi se navedene aktivnosti implementirale potrebna je kontinuirana kampanja JU "Dom zdravlja" Kakanj preko HES-a, Porodične medicine i

Pedijatrijske službe putem medija i neposrednim kontaktima ljekarskog osoblja i pacijenata. Povećanje broja imunizirane djece predškolskog i školskog uzrasta, sa povećanjem broja imuniziranog stanovništva manji je rizik od pojave zaraznih oboljenja.

2.2.3. Promocija i jačanje svijesti o značaju imunizacije

Osim značaja obavezne imunizacije djece, neophodno je javnosti argumentovano i na stručan način prezentovati, značaj iste i za ostalu populaciju i to i drugih dostupnih oblika imunizacije (protiv COVID-19, protiv gripe i sl).

Kada se govori o obaveznoj imunizaciji protiv zaraznih bolesti prvenstveno su tu uključena djeca predškolskog i školskog uzrasta, ali ukoliko postoji bojazan od nekog zaraznog oboljenja, onda se proces imunizacije odnosi na cjelokupno stanovništvo. Takav konkretan primjer je COVID-19. Imunizacijom se provodi najbolji i najsigurniji način sprečavanja obolijevanja od zaraznih bolesti, koje mogu izazvati invalidnost i smrt stanovništva.

2.2.4. Akreditiranje timova porodične medicine

Akreditacija i certifikacija timova porodične medicine se treba sprovoditi u sklopu aktivnosti cjelokupnog Doma zdravlja, kako bi se izbjegao paralelizam i dupli rad. Sam proces akreditacije i certifikacije zdravstvenih ustanova je propisana zakonska forma za sve zdravstvene ustanove i neophodno je čim prije završiti ovaj proces radi sigurnosti i kvaliteta zdravstvenih usluga koje se pružaju pacijentima.

2.3. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u oblasti socijalne zaštite

U oblasti socijalne zaštite potrebno je u okvirima zakonske regulative unaprijediti mehanizme koji su na raspolaganju stanovništvu kroz uvođenje dodatnih programa za djecu i odrasle u svrhu prevencije ovisnosti, maloljetničke delikvencije, integrisanju marginalnih grupa i sl. Aktivnosti imaju za cilj unaprijediti kvalitet života, smanjiti efekte i posljedice društveno negativnog ponašanja te pružiti adekvatnu njegu i pomoć licima u stanju potrebe.

Tabela 81. Prioritet 2.3. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
2.3. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u oblasti socijalne i boračke zaštite	Broj korisnika usluga i programa CSR-djeca	151	221
	Broj korisnika usluga CSR-odrasli	1712	1817
	Broj programa CSR-a	13	16
	Visina novčane pomoći korisnicima boračke populacije /godišnje (KM)	100,00	150,00

Mjerenje efekata u ovoj oblasti podrazumijeva praćenje broja korisnika, broja programa i izdvajanja za novčane pomoći korisnicima u stanju potrebe.

Unapređenje stanja u oblasti socijalne zaštite predviđa sljedeće mjere:

2.3.1. Jačanje vaninstitucionalne brige i zbrinjavanja (savjetovališta, sigurne kuće, projekti socijalne zaštite i NVO)

Mjera će biti usmjerena na lica i porodice u stanju socijalne potrebe kroz programe socijalne zaštite. Kroz planirane aktivnosti se planira raditi na integrisanju ranjivih i marginaliziranih grupa koje svoje potrebe ne mogu zadovoljiti vlastitim prihodima i u okviru standardnih programa javnih institucija. Rezultati provedene mjere znatno će doprinijeti poboljšanju socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe. Poboljšat će se i unaprijediti kvalitet života svih ciljanih kategorija.

2.3.2. Poboljšanje socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe

Aktivnosti u okviru ove mjere imaju za cilj unaprijediti kvalitet života, smanjiti efekte i posljedice društveno negativnog ponašanja te pružiti adekvatnu njegu i pomoć licima u stanju potrebe.

Rezultati provedene mjere će znatno doprinijeti poboljšanju socio-ekonomskog statusa lica koja pripadaju ovim kategorijama.

2.4. Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada

Programi će omogućavati osposobljavanje, sticanje prve kvalifikacije i dalje stručno usavršavanje odraslih. Na taj način će se osigurati programi usklađeni s potrebama tržišta rada za stručnom i kvalifikovanom radnom snagom. U okviru ove mjere planirano je i provođenje aktivnosti koje će imati za cilj stvaranje uslova za individualni razvoj sa naglaskom na učenju kroz rad te osiguranje potrebnih uslova za puni razvoj porodice kroz razvoj programa za rješavanje stambenih potreba mladih.

Tabela 82. Prioritet 2.4. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
2.4. Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada	Broj obrazovnih programa za osobe sa invaliditetom	3	5
	Izdvajanje za modernizaciju i razvoj informacionih tehnologija u svrhu podrške obrazovanju	18.999,45	50.000,00
	Izdvajanja za stimulaciju nataliteta	118.650,00	150.000,00

Doprinos implementaciji demografskih politika pratit će se kroz povećanje obrazovnih programa prilagođenih osobama s poteškoćama, izdvajanja za potrebe unapređenja obrazovanja i izdvajanja za stimulaciju nataliteta.

Mjere za realizaciju ovog prioriteta uključuju:

2.4.1. Razvoj programa stambenog zbrinjavanja mladih parova

Implementacijom ove mjere osigurat će se potrebni uslovi za puni razvoj porodice kroz razvoj programa za rješavanje stambenih potreba mladih.

Razvojni efekat mjere ogleda se u smanjenju intenziteta migracija mladog stanovništva sa područja općine Kakanj, stvaranje kvalitetnijeg socio-ekonomskog ambijenta koji će obezbijediti socijalnu sigurnost za zasnivanje porodice kao osnovne jedinice društva.

2.4.2. Razvoj sistema dualnog obrazovanja

Cilj ove mjere je provođenje aktivnosti koje će imati za cilj povećan interes za stručna zanimanja i stvaranje uslova za razvoj i unapređenje nastavnog procesa sa naglaskom na učenju kroz rad. Razvojni efekat mjere ogleda se u uspostavljenom dualnom sistemu obrazovanja u kojem su učenici od početka školovanja angažovani u kompanijama. Kroz ovaj model učenici bi stekli obrazovanje po zahtjevima i potrebama tržišta rada.

2.4.3. Razvoj cjeloživotnog učenja

Programi će omogućavati osposobljavanje, sticanje prve kvalifikacije i dalje stručno usavršavanje odraslih. Ustanove za obrazovanje odraslih će na taj način osiguravati programe usklađene s potrebama tržišta rada za stručnom i kvalifikovanom radnom snagom. Razvojni efekat mjere ogleda se u povećanju broja ljudi osposobljenih i usavršenih za potrebe tržišta rada kroz cjeloživotno učenje.

2.5. Povećanje stepena javne sigurnosti

Kroz implementaciju ove mjere očekuje se realizacija nekoliko ciljeva koji trenutno u značajnoj mjeri ugrožavaju sigurnost lica i imovine na području općine Kakanj: zatvaranje i sprečavanje nelegalnih

ugljenokopa, nelegalne sječe i transporta te oduzimanje nelegalno eksploatisanih materijala, uspostava, proširenje obuhvata i nesmetano funkcionisanje video nadzora, edukacija učesnika u saobraćaju i povećanje stepena kontrole učesnika u saobraćaju.

Tabela 83. Prioritet 2.5. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
2.5. Povećanje stepena javne sigurnosti	Broj krivičnih djela	263	<220
	% rasvijetljenosti krivičnih djela	84%	90%
	Broj prestupnika	252	<210

Mjerenje ishoda ovog prioriteta vršit će se kroz praćenje broja krivičnih djela, stepena rasvijetljenosti i evidencije prestupnika na području općine Kakanj. Implementaciona područja obuhvataju sljedeće:

2.5.1. Sprečavanje nelegalne eksploatacije prirodnih resursa

Mjera će biti implementirana kroz saradnju sa Policijskom stanicom Kakanj, RMU d. o. o. Kakanj i Federalnom upravom za inspekcijske poslove, s ciljem sprečavanja nastanka novih nelegalnih ugljenokopa. Za problem nelegalne sječe potrebno je sačiniti plan djelovanja i pojačati saradnju sa Kantonalnom upravom za šumarstvo ZDK-a, JP ŠPD Kakanj te Kantonalnom upravom za inspekcijske poslove. Aktivnosti imaju za cilj zatvaranje i sprečavanje rada istih, transporta nelegalno pribavljenih količina uglja i oduzimanje nelegalno eksploatisanih materijala.

2.5.2. Proširenje obuhvata i pokrivenosti sistema video-nadzora

Funkcionisanje video nadzora u punom kapacitetu povećava pokrivenost rizičnih područja u cilju pribavljanja potrebnih podataka i dokaza u vezi izvršenja krivična djela. Na ovaj način se omogućava blagovremeno djelovanje u smislu otkrivanja izvršilaca, identifikacije lica, rasvijetljavanje slijeda događaja, što bi na osnovu dosadašnjih pokazatelja dovelo do smanjenja broja izvršenja krivičnih djela i smanjenja stope kriminaliteta.

2.5.3. Povećanje stepena sigurnosti učesnika u saobraćaju

Ova mjera ima za cilj da na osnovu broja saobraćajnih nezgoda i posljedica koje su nastupile i u skladu sa stručno-analitičkom procjenom stanja, putem Policijske stanice Kakanj obezbijedi intenzivniju kontrolu na svim kategorijama puteva i ostvari potpuniju kontrolu pojedinih kategorija učesnika u saobraćaju. Nastavit će se rad s radarskim sistemima, vezano za brzu vožnju i preticanje na mjestima gdje je to zakonom zabranjeno. Također, u sklopu aktivnosti i kampanja kroz rad na terenu i saradnju s lokalnom zajednicom će se preventivno djelovati u cilju postizanja bolje bezbjedonosne situacije.

2.6. Efikasan i transparentan rad javnih institucija

U okviru ove mjere planirano je povećanje stepena modernizacije i digitalizacije usluga koje realizuje Općina Kakanj te jačanje saradnje javnog i nevladinog sektora kroz različite vidove partnerstava i programa.

Tabela 84. Prioritet 2.6. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
2.6. Efikasan i transparentan rad javnih institucija	Broj polaznika stručnih edukacija	39	130
	Vrijednost nabavke IT opreme	21.711,29	100.000,00

2.6.1. Jačanje kadrovskih kapaciteta kroz edukacije i osposobljavanja

Plansko djelovanje kroz procese edukacije državnih službenika omogućit će sticanje novih znanja i vještina koje su primjenjive u svakodnevnom radu. Razvoj ljudskih resursa, poseban kvalitet i broj edukacijskih programa, unapređenje međuinstitucionalne razmjene, značajno ubrzavaju razvoj i djelovanje javnog sektora te poboljšavaju kvalitet i dostupnost javnih usluga. Povećanje kvaliteta javnih usluga, bolja pripremljenost za procese integracije BiH ka EU u narednom periodu te ubrzan razvoj djelovanja javnog sektora rezultirat će većim stepenom i kvalitetom zadovoljenja potreba građana.

2.6.2. Nabavka IT opreme

Ova mjera će djelovati u više razvojnih pravaca a ima za cilj modernizaciju softvera, kontinuiranu zamjenu i obnovu hardverskih dijelova, nastavak procesa digitalizacije, te razvoj jedinice informacionih tehnologija kao jedan od imperativa za efikasan i transparentan rad javnog sektora.

STRATEŠKI CILJ 3.

3.1. Održivo upravljanje rizicima

U okviru ovih aktivnosti, planirana je uspostava mehanizama prevencije i kontrole potencijalnih rizika od prirodnih katastrofa i ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od istih (klizišta, požari, bujični tokovi, poplave, zemljotresi i sl.)

Veći stepen kontrole i upravljanja zahtjeva i bolju opremljenost struktura Civilne zaštite, ostalih relevantnih institucija te izradu elaborata i studija o navedenoj problematici.

Tabela 85. Prioritet 3.1. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
3.1. Održivo upravljanje rizicima	Broj klizišta na području općine Kakanj	180	92
	Visina uložених sredstava u saniranje posljedica prirodnih nesreća	120.000,00	1.100.000,00
	Broj objekata i površina sa rizikom od ugroženosti prirodnim nesrećama	614	270

Realizacija ishoda na nivou ovog prioriteta mjerit će se brojem saniranih klizišta i smanjenjem broja ugroženih objekata na području općine Kakanj, te uložеним sredstvima u svrhu saniranja posljedica izazvanih prirodnim nesrećama. Navedene aktivnosti realizovat će se kroz sljedeće mjere:

3.1.1. Jačanje struktura i opremljenosti infrastrukture civilne zaštite

Jačanje kapaciteta i resursa Civilne zaštite podrazumijeva obezbijedenje neophodnih uređaja, objekata i sistema za upozoravanje i operativno vođenje akcija zaštite i spašavanja odnosno ključne infrastrukture za efikasno djelovanje tokom i poslije prirodne nesreće. Navedeno podrazumijeva neophodnu osnovnu opremu, sredstva i rezerve, opremljene isturene centre po mjesnim zajednicama, logistički centar i dr.

3.1.2. Sanacija postojećih i prevencija nastanka novih klizišta

Veliki broj klizišta na području općine predstavlja stalnu prijetnju za živote i nastanak šteta na objektima i imovini građana. Obzirom na visoke troškove sanacije klizišta, Općina Kakanj, u okviru svojih mogućnosti vrši sanaciju najprioritetnijih i najuticajnijih klizišta, međutim, isto ne može zadovoljiti stvarne potrebe za projektovanje i izvođenje radova na sanaciji i u tom pravcu nužno raditi na iznalaženju dodatnih sredstava i kontinuirano nastaviti aktivnosti na prevenciji i sanaciji klizišta.

3.1.3. Prevencija požara na području općine Kakanj

Požari su česta pojava na području općine, postoji stalni rizik za njihovu pojavu a osnovni razlog su zapuštena imanja i nepažnja građana prilikom čišćenja tih imanja. Gusto naseljeno područje grada nosi sa sobom stalne rizike od pojave požara i njegovog naglog širenja. Izrazito sušno vrijeme proteklih godina pogodovalo je nastanku šumskih požara, veličini površina zahvaćenim požarima, dužini trajanja požara, te otežavalo gašenje požara. Aktivnosti na organizovanju sistema veza potrebnih za upravljanje, osmatranje i uzbunjivanje te osposobljavanje privrednih društava i pravnih subjekata od značaja za zaštitu i spašavanje značajno će doprinijeti smanjenju stepena ugroženosti ljudi i materijalnih dobara i resursa.

3.2. Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture

Implementacija mjera u okviru ovog prioriteta omogućava: poboljšanje sistema upravljanja komunalnim otpadom i prilagođavanje regionalnom konceptu-saniranje deponije i uspostava reciklažnih procesa. To bi značajno unaprijedilo stanje ekosistema na području općine Kakanj. Uz navedeno, ukupnu ekološku sliku značajno će poboljšati unapređenje sistema vodosnabdijevanja i tretmana otpadnih voda.

Tabela 86. Prioritet 3.2. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
3.2. Poticanje održivog i okolišno prihvatljivog prostornog planiranja kroz unapređenje komunalne infrastrukture	Udio tretiranog komunalnog otpada od ukupno prikupljenog otpada(%)	0	50
	Udio otpadne vode koja se tretira (m ³ /dan)	16.790,94	19.800
	Gustina modernizovanih puteva (km/100km ²)	1,31	1,46

Mjerenje efekata ovog prioriteta moguće je pratiti kroz udio tretiranog komunalnog otpada i otpadnih voda prema zadatim parametrima, te pokrivenošću mrežom moderniziranih puteva i saobraćajnica. Navedeni prioritet obuhvata sljedeće mjere:

3.2.1. Poboljšanje sistema upravljanja komunalnim otpadom i prilagođavanje regionalnom konceptu odlaganja

Na području općine Kakanj ne postoje lokacije na kojima se vrši razdvojeno sakupljanje pojedinih vrsta otpada koji se mogu koristiti za reciklažu. Na deponiji općine Kakanj odlažu se sve vrste opasnog i neopasnog otpada iz domaćinstava, uključujući i kabasti otpad te se radi o „divljoj deponiji“ na kojoj ne postoje osnovni elementi zaštite okoliša i ljudi.

Pomenuta deponija kao takva ne odgovara domaćoj zakonskoj regulativi. Imajući u vidu navedeno stanje ove deponije, kao i zakonske obaveze općina, svakako je neophodno poduzeti mjere kako bi se ono stanje popravilo te dovelo u granice zakonskih okvira.

U dosadašnjem period je izrađena je potrebna dokumentacija za dobijanje urbanističke saglasnosti, odnosno da se kroz izradu investiciono-tehničke i okolinske dokumentacije pristupi sanaciji postojeće deponije komunalnog otpada. Uz navedeno je urađen glavni projekat i pribavljena okolinska dozvola. Cilj je u narednom periodu urediti cijeli prostor deponije na način da ne predstavlja opasnost po okoliš, prilagoditi kapacitete deponije regionalnom konceptu odlaganja, osigurati siguran rad radnicima na odlagalištu bez rizika po zdravlje te obezbijediti primjenu normi i standarda BiH i EU. Aktivnostima koje su planirane postigli bi se znatni efekti na poboljšanju komunalne higijene i smanjenje emisije CO₂, odnosno smanjenju efekata koji u konačnici dovode do klimatskih promjena.

3.2.2. Poboljšanje vodosnabdijevanja

Mjera obuhvata projekte izgradnje vodovodnih sistema i pratećih objekata na urbanom području i području mjesnih zajednica u cilju uspostave komunalne infrastrukture za osiguranje osnovnih potreba stanovnika. Aktivnosti će doprinijeti poboljšanju opskrbe zdravstveno ispravnom pitkom vodom, priključenjem novih naseljenih mjesta na gradski vodovodni sistem, predavanjem na upravljanje mjesnih vodovoda javnom komunalnom preduzeću, kao i kontinuiranom rekonstrukcijom vodovodne mreže u cilju smanjenja gubitaka pitke vode. Na ovaj način ostvaruje se unapređenje stanja životne sredine odnosno poboljšava se kvalitet života stanovništva na području cijele općine.

3.2.3. Poboljšanje zbrinjavanja otpadnih voda

Mjera obuhvata projekte izgradnje kanalizacionih sistema, kanalizacionih mreža i objekata za tretman otpadnih voda na području općine u cilju uspostave komunalne infrastrukture za osiguranje osnovnih potreba stanovnika i smanjenja pritiska na okoliš. Projekat je u skladu sa Strategijom upravljanja vodama FBiH. Postizanje i održavanje dobrog stanja površinskih i podzemnih voda vrši se radi zaštite akvatične flore i faune i potreba korisnika voda, odnosno operativnih ciljeva: smanjenje tereta zagađenja od urbanih/sanitarnih otpadnih voda i izgradnja sistema za prikupljanje, odvodnju i tretman otpadnih voda za naselja ispod 2.000 stanovnika, definisanih kao najznačajniji izvor zagađenja voda. Ista su identifikovana kao naselja koja zbog neizgrađenih kanalizacijskih sustava i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda izravno ugrožavaju kvalitetu površinskih i podzemnih voda. Izgradnjom i rekonstrukcijom kanalizacionih sistema i kanalizacione mreže osiguravaju se osnovne potrebe stanovništva u urbanim i ruralnim područjima općine, stvaraju se pretpostavke za održivi razvoj, smanjuje zagađenje podzemnih i površinskih voda a samim tim dolazi do smanjenja pritiska na okoliš.

3.2.4. Izgradnja i modernizacija cestovne infrastrukture

Da bi se smanjile migracije stanovništva sa područja naše općine, a posebno iz ruralnog u urbano područje na samoj općini radit će se na implementaciji mjera za poboljšanje i modernizaciju cestovne infrastrukture. U tom pravcu će se i u narednom periodu još intenzivnije raditi na modernizaciji cesta, te intenzivirati aktivnosti na kategorizaciji lokalne ceste Kakanj – Tršće - Ponijeri u regionalnu cestu. Na ovaj način bi se otvorile mogućnosti za bolji razvoj turizma na općini Kakanj te regionalno povezivanje, asfaltiranje nerazvrstanih cesta u ruralnim područjima i izgradnja cestovnih objekata (mostovi, potputnjaci, raskrsnice s kružnim tokom i dr.)

3.3. Osigurati održivi sistema upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline

Uspostavom šireg zaštićenog područja otvorit će se mogućnost zaštite kulturno- historijskog i prirodnog naslijeđa. Razvojem turističke ponude ovog područja stvorit će se uslovi očuvanja kulture i ekosistema i povećati broj radnih mjesta. Uz uštede energije, saniranje deponija te uvođenje reciklažnog sistema značajno bi se povećao kvalitet životne sredine. Navedene aktivnosti potrebno je podržati kontinuiranim edukacijama stanovništva na području općine.

Tabela 87. Prioritet 3.3. sa indikatorima

PRIORITET	INDIKATOR (ISHOD NA NIVOU PRIORITETA)	Polazna vrijednost 2020.	Ciljna vrijednost 2027.
3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima i unaprijediti kvalitet okoline	Udio izvora obnovljive energije u odnosu na ukupnu krajnju potrošnju energije (MWh)	330	1.500
	Udio izvora obnovljive energije u odnosu na ukupnu krajnju potrošnju toplotne van sistema daljinskog grijanja (%)	53	85

	Udio generiranja energije iz alternativnih izvora u odnosu na ukupnu generiranu energiju (%)	0,25	1
	Zaštita i valorizacija prirodne baštine (broj zakonom zaštićenih prirodnih cjelina i broj zaštićenih prirodnih cjelina u prostornom planu Općine Kakanj)	1[2]	2

Ishodi na nivou navedenog prioriteta mogu se mjeriti kroz udio obnovljive energije u odnosu na parametre iz tabele. Zaštitu i valorizaciju prirodne baštine moguće je provoditi u okviru zakonskih regulativa a prema prostornom planu Općine Kakanj.

Prioritet obuhvata sljedeće mjere:

3.3.1. Povećanje površina pod zaštićenim područjem

Općina Kakanj je uradila Procjenu ugroženosti flore i vegetacije, u studiji „Valorizacija prirodnog prašumskog područja”. Procjena ugroženosti flore vaskularnih biljaka je vršena na osnovu kriterija i metodologije te se tom prilikom došlo do saznanja o naučnoj osnovi da je prijedlog stepena zaštite pomenutog područja u cilju očuvanja biološke raznolikosti od značaja za BiH i region. Uspostavom šireg zaštićenog područja sliva rijeke Trstionice otvorit će se mogućnost zaštite kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa, te osigurati uslovi očuvanja kulture i ekosistema. Razvojem turističkog potencijala ovog područja bi došlo do uspostave novih radnih mjesta i do aktivnog uključivanja lokalne zajednice. Ovaj način zaštite bi vremenom omogućio samoodrživost ovog prostora.

3.3.2. Jačanje ekološke svijesti građana (smanjenje aerozagađenja, energetska efikasnost, vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda, zaštita prirode i dr.)

Mjera obuhvata aktivnosti koje imaju za cilj informisati građane o značaju zaštite okoliša kako bi se na taj način utjecalo na njihovu svijest (kako i na koji način pojedinci ili grupe mogu doprinijeti smanjenju aerozagađenja, uštedama energije, zaštiti voda i sprečavanje zagađenja istih, zaštiti prirode i dr.).

3.3.3. Utopljavanje javnih i privatnih objekata

Ova mjera realizovat će se kroz nekoliko aktivnosti: provođenje procedura javne nabavke i izvođenje radova na poboljšanju energetske efikasnosti kroz utopljavanje javnih objekata u vlasništvu Općine, raspisivanje javnih poziva za sufinansiranje utopljavanja stambenih objekata individualnog i kolektivnog stanovanja, povećanje energetske efikasnosti objekata, smanjenje gubitaka toplotne energije, s ciljem ušteda u finansijskom smislu što će rezultirati i poboljšanim vizuelnim izgledom objekata.

3.3.4. Poboljšanje energetske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja

Poboljšanje energetske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja ogleda se kroz rekonstrukciju dotrajale cijevne mreže vrelovoda i toplovoda. Sama rekonstrukcija se ogleda u zamjeni postojećih cijevi sa predizolovanim cijevima većeg stepena toplotne zaštite i većeg prečnika čime se stvaraju preduslovi za dalje širenje sistema daljinskog grijanja i postižu se dodatna smanjenja toplotnih gubitaka. Za kompletnu rekonstrukciju i proširenje daljinskog grijanja (vrelovod i toplovod) na sva prigradska naselja potrebna su sredstva u iznosu od 54.763.240,00 KM (SEAP). Poboljšanje energetske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja ogleda se kroz rekonstrukciju dotrajale cijevne mreže vrelovoda i toplovoda. Sama rekonstrukcija se ogleda u zamjeni postojećih cijevi sa predizolovanim cijevima većeg stepena toplotne zaštite i većeg prečnika čime se stvaraju preduslovi za dalje širenje sistema daljinskog grijanja i postižu se dodatna smanjenja toplotnih gubitaka. Za kompletnu rekonstrukciju i proširenje daljinskog grijanja (vrelovod i toplovod) na sva prigradska naselja potrebna su sredstva u iznosu od 54.763.240,00 KM (SEAP).

Poboljšanje energijske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja ogleda se kroz rekonstrukciju dotrajale cijevne mreže vrelovoda i toplovoda. Sama rekonstrukcija se ogleda u zamjeni postojećih cijevi sa predizolovanim cijevima većeg stepena toplotne zaštite i većeg prečnika čime se stvaraju preduslovi za dalje širenje sistema daljinskog grijanja i postižu se dodatna smanjenja toplotnih gubitaka. Za kompletnu rekonstrukciju i proširenje daljinskog grijanja (vrelovod i toplovod) na sva prigradska naselja potrebna su sredstva u iznosu od 54.763.240,00 KM (SEAP).

Poboljšanjem energijske efikasnosti sistema daljinskog grijanja, smanjenjem toplotnih gubitaka biće ostvareni preduslovi za proširenje sistema daljinskog grijanja.

3.3.5.1. Smanjenje aerozagađenja

Ova mjera obuhvata niz aktivnosti koje će se realizovati kroz pet (5) podmjera kako slijedi:

3.3.5.1. Izgradnja infrastrukture u užoj gradskoj jezgri u svrhu rasterećenja aerozagađenja (proširenje biciklističke staze, punionice za električne romobile, uvođenje sistema javnih bicikala)

Implementacijom ove mjere postići će se poboljšanje i rasterećenje aerozagađenja u užoj gradskoj jezgri kroz intenzivnu izgradnju i rekonstrukciju saobraćajnih objekata i ostale pomoćne infrastrukture u užoj gradskoj jezgri i šire (proširenje biciklističke staze, punionice za električne romobile, uvođenje sistema javnih bicikala). U konačnici, mjera će rezultirati poboljšanjem kvaliteta zraka u užoj gradskoj jezgri i šire, rasterećenjem saobraćaja, smanjenjem broja korištenja automobila izgradnjom biciklističkih staza i besplatnih i sigurnih parking mjesta za električna i druga bicikla.

3.3.5.2. Poboljšano održavanje saobraćajnica i drugih javnih površina (korištenje savremenih metilica i sl.) - sprečavanje reemisije prašine

Kakanj je industrijska sredina gdje u procesima proizvodnje velikih operatora dolazi do emitiranja velikih količina prašine koja se vjetrom, transportom i sličnim postupcima raznosi te taloži na tlu. Prilikom odvijanja saobraćaja dolazi do podizanja većih količina emisija prašine što utiče na kvalitet zraka posebno u užem gradskom jezgri gdje je frekvencija saobraćaja veća. Poboljšanjem čišćenja saobraćajnica tokom cijele godine uz korištenje savremenih metilica doprinosi se boljem kvalitetu zraka a time i kvalitetu življenja stanovnika općine Kakanj u užem gradskom dijelu i šire.

3.3.5.3. Poboljšanje kvaliteta zraka kroz sufinansiranje nabavke sadnje i održavanja drveća u svrhu smanjenja koncentracija suspendovanih čestica u zraku

Ovom mjerom, ostvarit će se planirani ishodi kroz intenzivnu i plansku sadnju i održavanje drveća na području općine Kakanj i kroz saniranje i rekultivaciju degradiranih površina u skladu sa Zakonskom procedurom. Sadnjom, održavanjem sadnica i rekultivacijom degradiranih površina osigurava se čišći zrak, što ujedno predstavlja i ogroman potencijal za ublažavanje posljedica klimatskih promjena.

3.3.5.4. Podrška izgradnji solarnih elektrana

Na području općine Kakanj u posljednje vrijeme iskazan je veliki interes za izgradnju malih solarnih elektrana od strane privatnih investitora. Uključivanjem istih u sistem JP Elektroprivrede BiH i na taj način (povećanjem proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora) bi se utjecalo na smanjenje emisije CO₂ u atmosferu.

3.3.5.5. Sufinansiranje nabavke kotlova koji koriste ekološki prihvatljivo gorivo i toplotne pumpe

Poboljšanje kvaliteta zraka ostvarit će se kroz zamjenu postojećih kotlova za centralno grijanje na fosilna goriva (ugalj, lož ulje i sl.) kotlovima na pelet, biomasu i toplotne pumpe u postojećim individualnim stambenim i individualnim stambeno-poslovnim objektima na području općine Kakanj. Mjera se ogleda u principu sufinansiranja i podrške interesnih grupama i pojedincima.

3.3.6. Proširenje sistema daljinskog grijanja

Poboljšanje energetske efikasnosti kroz proširenje sistema daljinskog grijanja podrazumijeva proširenje obuhvata sistema daljinskog grijanja na prigradska naselja: Varda, Povezice, Pope, Plandište, Zgošća i dio MZ Kakanj II. Izrađen je idejni projekat za proširenje sistema i u narednom periodu potrebno je osigurati sredstva za izvođenje radova. Rezultat ove mjere ogledat će se u poboljšanju kvaliteta zraka na području općine Kakanj te smanjenju broja kotlovnica na čvrsto gorivo.

12. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR

Indikativni finansijski okvir predstavlja pregled potrebnih finansijskih sredstava za implementaciju mjera, pri čemu je dat pregled potencijalnih izvora sredstava.

Ukupna vrijednost planiranih sredstava za realizaciju investicijskih odnosno strateških projekata iznosi 111.030.262,46KM. Od ukupnog iznosa planiranih sredstava za implementaciju prvog strateškog cilja opredijeljeno 11,04 %, drugog strateškog cilja 24,84 % i trećeg strateškog cilja 64,13 %. Iz budžeta Općine Kakanj planirana su sredstva u iznosu od 44,74 %, a 55,26 % iz ostalih izvora finansiranja (35 % viši nivoi vlasti i 20,26 % donatorska i sredstva međunarodnih finansijskih institucija i organizacija).

Tabela 88. Izvori finansiranja

Napomene i obrazloženja	
Budžet Općine Kakanj	Budžet Općine Kakanj ima stabilan rast u proteklih godinama, sa izuzetkom perioda pandemije COVID-19, prihodi od poreza na dohodak i indirektnih poreza koji čine najveći dio prihodovne strane budžeta imaju konstantan rast
Ostali vladini izvori	Općina Kakanj kontinuirano aplicira prema višim nivoima vlasti (resornim ministarstvima i fondovima) s ciljem obezbjeđenja sredstava za aktuelne i planirane projekte. Učešće ovakvih prihoda u ukupnom budžetu je u prosjeku 5%. Finansiranje Strategije od strane viših nivoa vlasti planirano je prema dosadašnjem trendu priliva sredstava u proteklom periodu.
Finansijski resursi međunarodnih finansijskih institucija i organizacija, ostali izvori	Finansiranje kroz donatorske izvore biće raspoloživo u zavisnosti od brzine pristupanja BiH evropskim integracijama. U planskom periodu 2021–2027. Bosni i Hercegovini će na raspolaganju biti sredstva iz IPA III. Ostali izvori predviđaju donatorska sredstva kroz projekte međunarodnih organizacija i razvojnih agencija. Projekti od interesa za privatni sektor dominantan je dio finansiranja koji bude obezbijeđen iz privatnih investicija i uslovljen je iskazanim interesom privatnog sektora.
Kreditna sredstva	Obzirom da se Općina Kakanj u skladu sa Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH može zadužiti, postoji mogućnost kreditnog zaduženja za realizaciju strateških projekata.

INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR							
STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE KAKANJ 2021-2027. GODINE							
Oznaka strateškog cilja, prioriteta i mjere		Struktura finansiranja (%)		Ukupno KM		Ostali izvori	
		Budžet Općine (%)	Ostali izvori (%)			KM	Naziv potencijalnog izvora
SC.1.	Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede			12.251.000,00	10.045.900,00	2.205.100,00	
1.1.	Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza			1.751.000,00	1.575.900,00	175.100,00	
1.1.1.	Podrška rastu, razvoju i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva	90	10	551.000,00	495.900,00	55.100,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fondovi, međunarodne i NVO
1.1.2.	Podrška privrednim subjektima u oblasti inovacija, tehnoloških unapređenja i digitalizacije	90	10	500.000,00	450.000,00	50.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fondovi, međunarodne i NVO
1.1.3.	Podsticaj za izvozno orijentisana preduzeća	90	10	700.000,00	630.000,00	70.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fondovi, međunarodne organizacije
1.2.	Unapređenje poslovnog ambijenta i proizvedničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje			4.100.000,00	3.440.000,00	660.000,00	
1.2.1.	Poboljšanje poslovnog ambijenta, usluga za podršku privrednicima i primjena JPP-a	80	20	2.500.000,00	2.000.000,00	500.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, privredni subjekti
1.2.2.	Institucionalno jačanje kapaciteta općinske administracije u svrhu unapređenja i modernizacije javnih usluga	90	10	500.000,00	450.000,00	50.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fondovi, međunarodne i organizacije civilnog društva
1.2.3.	Podrška unapređenju ponude tržišta rada i programima zapošljavanja	90	10	1.100.000,00	990.000,00	110.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fondovi, međunarodne i organizacije civilnog društ.

1.3.	Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam			3.500.000,00	2.450.000,00	1.050.000,00	
1.3.1.	Razvoj i promocija turističke ponude zasnovane na lokalnim turističkim resursima	70	30	2.500.000,00	1.750.000,00	750.000,00	Viši nivoi vlasti; Turistička zajednica, Međunarodne organizacije
1.3.2.	Promocija i privlačenje investicija u ciljane turističke oblasti	70	30	1.000.000,00	700.000,00	300.000,00	Viši nivoi vlasti, Turistička zajednica, Međunarodne organizacije
1.4.	Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje i šumarstva			2.900.000,00	2.580.000,00	320.000,00	
1.4.1.	Jačanje razvoja i konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača	85,71	14,29	700.000,00	600.000,00	100.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fondovi, međunarodne i organizacije civilnog društva
1.4.2.	Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje	90	10	1.100.000,00	990.000,00	110.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fond, međunarodne organizacije civilnog društva
1.4.3.	Unapređenje ruralne infrastrukture i dostupnosti usluga u cilju održivosti poljoprivredne proizvodnje	90	10	1.100.000,00	990.000,00	110.000,00	Resorna ministarstva viših nivoa vlasti, EU fond, međunarodne i organizacije civilnog društva
SC.2.	Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj			27.580.000,00	10.450.000,00	17.130.000,00	
2.1.	Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu			12.400.000,00	6.250.000,00	6.150.000,00	
2.1.1.	Priprema djece predškolskog uzrasta za odgojno-obrazovni proces	100		50.000,00	50.000,00	0	
2.1.2.	Jačanje tehnoloških kapaciteta odgojno-obrazovnog sistema	100		50.000,00	50.000,00	0	

2.1.3.	Podrška daljem razvoju sporta	50	50	12.300.000,00	6.150.000,00	6.150.000,00	Viši nivoi vlasti, donatorska sredstva, kreditna sredstva, EU fondovi
2.2.	Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu			1.100.000,00	250.000,00	850.000,00	
2.2.1.	Poboljšanje medicinske dijagnostike uz upotrebu modernih aparata, opreme i vozila	20	80	1.000.000,00	200.000,00	800.000,00	Budžeti viših nivoa vlasti; ZZO ZDK-a, vlastito učešće JU Dom zdravlja
2.2.2.	Povećanje stepena vakcinacije djece predškolskog i školskog uzrasta	50	50	50.000,00	25.000,00	25.000,00	Budžeti viših nivoa vlasti, ZZO ZDK-a, vlastito učešće JU Dom zdravlja
2.2.3.	Promocija i jačanje svijesti o značaju imunizacije	50	50	30.000,00	15.000,00	15.000,00	Budžeti viših nivoa vlasti, ZZO ZDK-a, vlastito učešće JU Dom zdravlja
2.2.4.	Akreditiranje timova porodične medicine	50	50	20.000,00	10.000,00	10.000,00	Budžeti viših nivoa vlasti, ZZO ZDK-a, vlastito učešće JU Dom zdravlja
2.3.	Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u oblasti socijalne zaštite			12.150.000,00	2.450.000,00	9.700.000,00	
2.3.1.	Jačanje vaninstitucionalne brige i zbrinjavanja (savjetovališta, sigurne kuće, projekti socijalne zaštite i civilno društvo)	33	67	150.000,00	50.000,00	100.000,00	Međunarodne organizacije, JU CSR
2.3.2.	Poboljšanje socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe	20	80	12.000.000,00	2.400.000,00	9.600.000,00	Budžet ZDK-a
2.4.	Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada			1.410.000,00	1.190.000,00	220.000,00	
2.4.1.	Razvoj programa stambenog zbrinjavanja mladih parova	100		350.000,00	350.000,00		
2.4.2.	Razvoj sistema dualnog obrazovanja	80	20	1.000.000,00	800.000,00	200.000,00	MONKS ZDK, privrednici
2.4.3.	Razvoj cjeloživotnog učenja	67	33	60.000,00	40.000,00	20.000,00	MONKS ZDK, privrednici

2.5.	Povećanje stepena javne sigurnosti			270.000,00	110.000,00	160.000,00	
2.5.1.	Sprečavanje nelegalne eksploatacije prirodnih resursa	50	50	50.000,00	25.000,00	25.000,00	Viši nivoi vlasti
2.5.2.	Proširenje obuhvata i pokrivenosti sistema video-nadzora	33	66	150.000,00	50.000,00	100.000,00	Viši nivoi vlasti
2.5.3.	Povećanje stepena sigurnosti učesnika u saobraćaju	50	50	70.000,00	35.000,00	35.000,00	MUP ZDK-a
2.6.	Efikasan i transparentan rad javnih institucija			250.000,00	200.000,00	50.000,00	
2.6.1.	Jačanje kadrovskih kapaciteta kroz edukacije i osposobljavanja	80	20	50.000,00	40.000,00	10.000,00	ADS FBiH
2.6.2.	Nabavka IT opreme	80	20	200.000,00	160.000,00	40.000,00	Međunarodne organizacije, donatori
SC.3.	Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa			71.199.262,46	29.174.817,89	42.024.444,57	
3.1.	Održivo upravljanje rizicima			1.400.000,00	1.050.000,00	350.000,00	
3.1.1.	Jačanje struktura i opremljenosti infrastrukture civilne zaštite	60	40	250.000,00	150.000,00	100.000,00	Viši nivoi vlasti (FBiH i ZDK)
3.1.2.	Sanacija postojećih i prevencija nastanka novih klizišta	80	20	1.000.000,00	800.000,00	200.000,00	Viši nivoi vlasti
3.1.3.	Prevencija požara na području općine Kakanj	67	33	150.000,00	100.000,00	50.000,00	KU CZ
3.2.	Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture			24.612.469,81	8.971.580,09	15.640.889,72	
3.2.1.	Poboljšanje sistema upravljanja komunalnim otpadom i prilagođavanje regionalnom konceptu odlaganja(zatvaranje postojeće deponije i podrška izgradnji reciklažnog dvorišta na novoj lokaciji)	10	90	6.593.200,00	659.320,00	5.933.880,00	Viši nivoi vlasti, fondovi
3.2.2.	Poboljšanje vodosnabdijevanja	6	94	2.389.400,00	143.364,00	2.246.036,00	Budžet FBiH, Budžet ZDK-a, ostali
3.2.3.	Poboljšanje zbrinjavanja otpadnih voda	3	97	5.629.869,81	168.896,09	5.460.973,72	Budžet FBiH, Budžet ZDK, kreditna sredstva i dr.
3.2.4.	Izgradnja i modernizacija cestovne infrastrukture	80	20	10.000.000,00	8.000.000,00	2.000.000,00	Budžet ZDK-a- Ministarstvo za prostorno uređenje, ostali

3.3.	Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline			45.186.792,65	19.153.237,80	26.033.554,85	
3.3.1.	Povećanje površina pod zaštićenim područjem	90	10	50.000,00	45.000,00	5.000,00	Resorna ministarstva FBiH i ZDK-a
3.3.2.	Jačanje ekološke svijesti građana (smanjenje aerozagađenja, energijska efikasnost, vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda, zaštita prirode i dr.)	90	10	385.000,00	346.500,00	38.500,00	Resorna ministarstva FBiH i ZDK-a
3.3.3.	Utopljanje javnih i privatnih objekata	30	70	11.374.792,65	3.412.437,80	7.962.354,85	Viši nivoi vlasti, vlasnici objekata (fizička i pravna lica), EU fondovi)
3.3.4.	Poboljšanje energetske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja	40	60	6.000.000,00	2.400.000,00	3.600.000,00	Viši nivoi vlasti, budžet Općine Kakanj, EU fondovi, JP Grijanje d. o. o. Kakanj
3.3.5.	Smanjenje aerozagađenja						
3.3.5.1.	Izgradnja infrastrukture u užoj gradskoj jezgri u svrhu rasterećenja aerozagađenja (proširenje biciklističke staze, punionice za električne romobile, uvođenje sistema javnih bicikala)	90	10	500.000,00	450.000,00	50.000,00	Viši nivoi vlasti
3.3.5.2.	Poboljšano održavanje saobraćajnica i drugih javnih površina (čišćenje, pranje ulica, korištenje savremenih metilica i sl.) - sprečavanje reemisije prašine.	90	10	3.157.000,00	2.841.300,00	315.700,00	Budžet Općine Kakanj i viši nivoi vlasti
3.3.5.3.	Poboljšanje kvaliteta zraka kroz sufin. nabavke sadnje i održavanja drveća u svrhu smanjenja koncentracija suspendovanih čestica u zraku	90	10	770.000,00	693.000,00	77.000,00	Viši nivoi vlasti
3.3.5.4.	Podrška izgradnji solarnih elektrana	10	90	600.000,00	60.000,00	540.000,00	Privatni investitori
3.3.5.5.	Sufinansiranje nabavke kotlova koji koriste ekološki prihvatljivo gorivo i toplotne pumpe	30	70	350.000,00	105.000,00	245.000,00	Viši nivoi vlasti, EU fondovi, privatna lica,
3.3.6.	Proširenje sistema daljinskog grijanja	40	60	22.000.000,00	8.800.000,00	13.200.000,00	Viši nivoi vlasti, kreditna sredstva, JP Grijanje
UKUPNO (SC 1 + SC 2 + SC 3):				111.030.262,46	49.670.717,89	61.359.544,57	

Prognoza finansiranja razvojne strategije je pripremljena uzimajući u obzir: trend izdvojenih sredstava u prethodnom periodu, budžet Općine Kakanj, projekcije DOB-a te očekivanim sredstvima iz ostalih dostupnih eksternih izvora. Struktura planiranih sredstava predviđa finansiranje od 44.74 % iz budžeta Općine Kakanj i iz eksternih izvora od 55,26 %. Obzirom da su dvije predhodne godine zbog pandemije COVID-19 značajno poremetile trend kretanja budžetskih prihoda i donijele određenu dozu neizvjesnosti u oblasti makroekonomskih planiranja, potrebno je pri planiranju sredstava uzeti u obzir pomenute rizike. Kao poseban oblik finansiranja razvojnih projekata iz eksternih izvora naglašava se JPP model javno-privatnog partnerstva kao jedan od mogućih finansijskih instrumenata koji može značajno poboljšati javnu potrošnju i privući nove investicije a koji se mogu uspostaviti za postizanje širokog raspona ciljeva, kao što su sektor saobraćaja, infrastrukture, poljoprivrede, socijalne zaštite, zdravstva, kulture, sporta i dr.

U ovom trenutku nije moguće dati realnu finansijsku projekciju primjene i efekata pomenutog modela, ali isto upućuje na nužnost intenzivnog javnog komuniciranja mogućnosti primjene ovog modela potencijalnim domaćim i stranim investitorima te efikasnog godišnjeg i trogodišnjeg planiranja JPP-a shodno Zakonu o JPP Zeničko-dobojskog kantona.

13. LISTA STRATEŠKIH PROJEKATA

U skladu sa Uredbom o izradi strateških dokumenata u FBiH, za implementaciju strateških dokumenata identifikuju se strateški projekti kao intervencije najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva. Strateški projekti imaju višestruki efekat na razvoj i njihova implementacija, pored primarne svrhe, može biti osnov za pokretanje drugih projekata.

Rezultati strateških projekata trebaju da doprinesu pozitivnom utjecaju na poboljšanje kvaliteta u više oblasti života, veće grupe građana, a naročito socijalno ugroženih kategorija stanovništva, te da omoguće održivi rast i razvoj.

Strategijom razvoja Općine Kakanj 2021-2027. godine, definisano je ukupno 13 strateških projekata. Implementacija ukupnog Strateškog dokumenta obuhvata: 3 cilja, 13 prioriteta i 38 mjera.

13.1. USPOSTAVA POSLOVNOG INKUBATORA U SVRHU RAZVOJA PODUZETNIČKIH KAPACITETA NA PODRUČJU OPĆINE KAKANJ

Cilj ovog projekta ima višestruki učinak na povećanje broja poduzetnika, obima i vrijednosti izvoza, smanjenje nezaposlenosti, obuke, prekvalifikacije, digitalizacije i sl. Aktivnosti koje se planiraju realizovati u svrhu postizanja navedenih efekata odnose se na unapređenje podsticajnih programa, mentorsku podršku start up-ima, obuke i prekvalifikacije radne snage, koncept dualnog obrazovanja i drugo. Projekat ima multisektorski efekat, implementirat će se u okviru mjera 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3. i 1.2.2.

13.2. RAZVOJ PLANINSKO-TURISTIČKOG KOMPLEKSA PONIJERI I ŠIRE, KAO I IZGRADNJA JEDINSTVENE TURISTIČKE PONUDE OPĆINE KAKANJ

U okviru ovog projekta planirana je izgradnja potrebne infrastrukture: puteva, komunalne mreže, parking prostora, eko kuće, šetnica, trim staza, ski lift, nabavka sistema za vještačko osnježavanje, inicijativa u svrhu izgradnje saobraćajnice koja bi povezala Kakanj i Zavidoviće preko lokaliteta Ponijera, izrada turističke platforme s promocijom turističkih potencijala i ponude, uspostava saradnje s turističkim zajednicama, agencijama, resornim ministarstvima i međunarodnim organizacijama u svrhu uvrštavanja turističke ponude ovog lokaliteta u aktuelne turističke aranžmane (HUB model i sl), iskorištavanje potencijala termalnih voda na području Tičića. Projekat će se implementirati kroz mjere 1.3.1. i 1.3.2.

13.3. AKTIVNA PODRŠKA ROBNIM PROIZVOĐAČIMA I PRERAĐIVAČIMA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA U OPREMANJU I IZGRADNJI OTKUPNO-PRERAĐIVAČKIH KAPACITETA ZA POTREBE RAZVOJA POLJOPRIVREDE

Iznalaženje lokacije, (uređivanje i adaptacija, projektovanje i izgradnja), ciljevi: intenzivirati razvoj poljoprivrede u oblastima ratarstva, stočarstva i voćarstva sa organizovanim otkupom, preradom i plasmanom proizvoda. Projekat će doprinijeti implementaciji mjera 1.4.1, 1.4.2. i 1.4.3.

13.4. REKULTIVACIJA DEGRADIRANIH POVRŠINA ZEMLJIŠTA I PRIVOĐENJE KULTURI I NAMJENI

Identifikacija potencijalnih lokacija, rješavanje imovinsko-pravnog statusa, utvrđivanje namjene, pretvorba (privredna, ekološka, sportsko-rekreativna i sl.). Projekat će se implementirati u okviru mjere 1.2.1.

13.5. USPOSTAVA KONCEPTA KAKANJ- SMART CITY

Energetski okvir: uvođenje sistema LED rasvjete kroz rekonstrukciju postojećeg sistema i zamjenu postojećih svjetiljki, Institucionalni okviri: uvođenje integralne softverske platforme u svrhu implementacije projekata u oblastima od društvenog interesa-infrastruktura, video nadzor. Digitalni okvir: uspostava novih tehnoloških rješenja u oblasti javnih usluga, privrede, kulturne ponude, komunikacija kroz različite vidove platformi, aplikacija, servisa i sl. Projekat ima multisektorski efekat i doprinijet će implementaciji mjera: 1.2.2, 2.6.1. i 2.6.2.

13.6. NASTAVAK REKONSTRUKCIJE POSTOJEĆEG SISTEMA DALJINSKOG GRIJANJA I PROŠIRENJE MREŽE

Projekat obuhvata aktivnosti na izradi studija, projektne dokumentacije i ostalih potrebnih predradnji u svrhu sanacije postojećeg stanja mreže daljinskog grijanja i proširenje obuhvata korisnika iste na području općine Kakanj. Efekti ovog projekta imali bi ekološki, društveni i privredni karakter jer bi se osim smanjenja aerozagađenja poboljšao kvalitet života stanovništva i uslovi za rad poslovnih subjekata na ovim područjima. Projekat će se implementirati kroz mjeru 3.3.6.

13.7. MODERNIZACIJA INFRASTRUKTURE 2027.

13.7.1. MODERNIZACIJA KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

13.7.2. MODERNIZACIJA PUTNE INFRASTRUKTURE

13.7.3. MODERNIZACIJA OSTALIH INFRASTRUKTURNIH OBJEKATA

Ovaj projekat se odnosi na unapređenje stanja postojećih infrastrukturalnih kapaciteta u smislu sanacije, popravki, adaptacije i modernizacije te uspostavu novih rješenja u skladu sa potrebama privrednog razvoja i društvene zajednice. To konkretno uključuje: izgradnju i sanaciju puteva, trotoara, mostova, šetnica, parking prostora, prateće saobraćajne opreme, potputnjaka, hidrotehničkih objekata, vodovodne i kanalizacione mreže, kolektora, poligona, igrališta, sportskih terena, dogradnja i opremanje školskih i bolničkih objekata i sl. Projekti imaju multisektorski efekat i doprinose realizaciji mjera 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4. i 3.3.3.

13.8. IZGRADNJA ZATVORENOG GRADSKOG BAZENA

Aktivnosti uključuju sljedeće: iznalaženje adekvatne lokacije, uređenje i adaptacija iste, osiguranje komunalne infrastrukture, izgradnja sportskog kompleksa, izgradnja poslovnog kompleksa sa pratećim sadržajima. Projekat će se implementirati u okviru mjere 2.1.3.

13.9. IZGRADNJA SPORTSKO- REKREATIVNOG KOMPLEKSA BARE

Blizina gradskog područja i adekvatna putna komunikacija čine ovu lokaciju pogodnom za sportsko-rekreativne programe pojedinaca, sportskih kolektiva i ostalih interesnih grupa. U prvoj fazi planirano je uređenje lokacije, poboljšanje infrastrukture, priprema terena za izgradnju i uređenje šetnice, te postavljanje mobilijara. Projekat će se implementirati u okviru mjere 2.1.3.

13.10. IZGRADNJA MOSTOVA NA RIJECI BOSNI: u naselju MODRINJE i kod AUTOBUSKE STANICE Kakanj

Zbog nefunkcionalnog pješačkog mosta na rijeci Bosni te predstojećih poslovnih aktivnosti na ovom lokalitetu planirana je izgradnja mosta na lokalitetu Modrinje za potrebe uspostave saobraćajnog rješenja za vozila i pješake.

Izgradnjom novog saobraćajnog rješenja na lokalitetu kod Autobuske stanice značano bi se izmijenio tok saobraćaja prema užem dijelu grada, rasteretile postojeće saobraćajnice i uspostavila bolja povezanost Poduzetničke zone Vrtlište sa autocestom A1. Projekat će doprinijeti realizaciji mjere 3.2.4.

13.11. USPOSTAVA KONCEPTA KAKANJ- GREEN CITY

Projekti energetske efikasnosti s ciljem uštede energije i postizanje veće iskoristivosti infrastrukture, regulisanje riječnih tokova kroz izgradnju obaloutvrda, korita, kaskada, upravljanje bujičnim tokovima, izmještanje postojeće deponije i izgradnja reciklažnog sistema, organizovan tretman otpada, uspostava mjera za sprečavanje propadanja ekosistema, očuvanje bioraznolikosti biotopa, povećanje zelenih površina i površina pod zasadima u urbanoj gradskoj jezgri s ciljem smanjenja aerozagađenosti, zaštite od buke i sl. Projekat ima multisektorski efekat i dorinjet će implementaciji mjera 3.3.5.4, 3.3.5.5 i 3.3.5.3.

13.12. PODRŠKA IZGRADNJI I OPREMANJU SAVREMENOG RECIKLAŽNOG DVORIŠTA NA NOVOJ LOKACIJI I ZATVARANJE POSTOJEĆE DEPONIJE OTPADA

Kao dio ukupnih aktivnosti u cilju upravljanja otpadom na području općine Kakanj planirana je uspostava i izgradnja reciklažnog dvorišta kao nadziranog ograđenog prostora koji je namijenjen odvojenom prikupljanju i privremenom skladištenju manjih količina posebnih vrsta otpada.

Krajnja depozicija odvoženja krutog otpada je Gradska deponija Bare, koja se nalazi istočno od Kakanja, na udaljenosti od uže gradske jezgre 1,5 km i zauzima područje cca 23 ha.

Na postojećoj deponiji se smeće deponuje, te se ono svakodnevno razgrće i sabija mehanizacijom s potrebom da se u narednom periodu zbog ograničenosti prostornih kapaciteta iznađe mogućnost rješavanja odlaganja otpada na drugim lokacijama. Projekat će se realizovati u okviru mjere 3.2.1.

13.13. SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA KROZ AKTIVNE PROVODIVE MJERE

Održivo upravljanje rizicima, DRAS model, prostorno planiranje, izrada studija/elaborate, sanacija i preventiva (klizišta, poplave, požari, zemljotresi) kroz poboljšanje lokalnih mehanizama koordinacije u području smanjenja rizika od katastrofa, kao i na afirmaciju procesa strateškog planiranja u koji je integrisan koncept smanjenja rizika od katastrofa. Projekat će doprinijeti implementaciji mjere 3.1.1.

14. USKLADENOST S KLJUČNIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Na osnovu člana 3. stav (1) tačka aa) i članom 16. stav (4) Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH, utvrđena je obaveza vertikalne koordinacije i usklađivanja strateških dokumenata na različitim nivoima vlasti u Federaciji prema zajedničkim razvojnim ciljevima, odnosno da Strategija razvoja Federacije BiH i Strategija razvoja ZDK-a predstavljaju podlogu za usklađivanje i izradu strategija razvoja općina. Uredba o izradi strateških dokumenata u FBiH članom 16. propisuje obavezu međusobne provjere strateških dokumenata, odnosno potreba provjere usklađenosti razvojnih pravaca i strateških ciljeva za jedinice lokalne samouprave vrši kantonalna služba nadležna za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u kantonima. Općina Kakanj je prilikom definisanja pravaca djelovanja kroz lokalni strateški dokument koristila okvir postavljen Strategijom razvoja FBiH za period 2021-2027. godine, koja je usvojena 27.04.2021. godine, na 21. sjednici Predstavničkog doma FBiH.

Tabela 89. Usklađenost sa strateškim ciljevima FBiH

Strateški ciljevi Strategije razvoja FBiH 2021-2027.	Strateški ciljevi Strategije razvoja Općine Kakanj 2021-2027.
UBRZAN EKONOMSKI RAZVOJ	SC 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede
PROSPERITETAN I INKLUZIVAN DRUŠTVENI RAZVOJ	SC 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj
RESURSNO EFIKASAN I ODRŽIV RAZVOJ	SC 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa

U kontekstu odredbi navedenih dokumenata, Općina Kakanj je pri izradi strateških ciljeva, prioriteta i mjera slijedila smjernice postavljene Strategijom razvoja ZDK-a za period 2021-2027. usvojenom 09.02.2021.godine od strane Skupštine ZDK-a te je razvojne projekte i pravce djelovanja opredijelila u skladu s tim.

Tabela 90. Usklađenost sa strateškim ciljevima ZDK-a

Strateški ciljevi Strategije razvoja ZDK-a 2021-2027.	Strateški ciljevi Strategije razvoja Općine Kakanj 2021-2027.
1. Osigurati resursno efikasan i održiv ekonomski razvoj uz jačanje konkurentnosti i razvoj preduzetništva	SC 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede
2. Unaprijediti kvalitet života i osigurati jednake prilike za sve građane kroz stvaranje održivog i pravednog društvenog okruženja	SC 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj
3. Poboljšati trenutno stanje okoliša, povećati energijsku efikasnost i unaprijediti javnu infrastrukturu	SC 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa

Zastupljenost prioriteta i mjera definisanih na nivou FBiH i ZDK-a prisutna je i kroz Strateški dokument Općine Kakanj koji slijedi osnovne pravce razvoja u ekonomskom (podsticanje izvoza, stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta, digitalizacija, pametni rast...), društvenom (unapređenje demografskih politika, obrazovanja, sportske infrastrukture, socijalne i zdravstvene zaštite, veći stepen sigurnosti građana...) i ekološkom smislu (zelena ekonomija, odgovorno upravljanje resursima, podrška korištenju obnovljivih izvora energije...)

Kad su u pitanju ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih naroda, čiji principi se odnose na buduću međunarodni razvoj i trajat će do 2030. godine, isti će obuhvatiti i period implementacije lokalnog strateškog dokumenta. Vizija, definisana strateškim dokumentom Općine Kakanj “ *Moderna i privredno prosperitetna Općina sa efikasnim i održivim korištenjem prirodnih i drugih resursa, ugodna za život i rad, koja pruža jednake mogućnosti za svakoga*” sadrži tri (3) osnovna pravca djelovanja iz okvira za realizaciju SDG ciljeva.

OKVIR ZA CILJEVE ODRŽIVOG RAZVOJA U BIH - Uskladenost s SDG okvirom

Okvir za realizaciju SDG okvira	Strateški ciljevi Strategije razvoja Općine Kakanj 2021-2027. god.	Horizontalni pravci (teme)	
Pametni rast (Osigurati pretvaranje inovativnih i produktivnih ideja u proizvode i usluge koje mogu dovesti do otvaranja visokokvalificiranih i visokoplaćenih radnih mjesta, što bi vodilo ka većoj produktivnosti, ubrzanom rastu, uz očuvanje prirodnog kapitala i smanjenje nejednakosti u društvu. Razvoj poduzetništva, industrijske politike i transformacije u ključnim sektorima, proaktivnu promociju inovativnih kapaciteta i produktivnosti uz poticanje kompanija koje ostvaruju brzi rast)	SC 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede i SC 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa	Ljudski kapital za budućnost	Princip "niko ne smije biti isključen"
Društvo jednakih mogućnosti (Podrazumijeva unapređenje sistema socijalne zaštite na svim nivoima u BiH, kao i unapređenje pristupa obrazovanju, obuci i tržištu rada, kako bi se bolje zaštitili oni koji su suočeni s najvećim rizikom od siromaštva i stanja socijalne potrebe (npr. starije osobe, djeca i odrasli s invaliditetom, stanovnici udaljenih ruralnih područja, etničke manjine i određene grupe žena i djece), te unaprijedila socijalna kohezija. Istovremeno, pristup zdravstvenoj zaštiti zasnovan na pravima podrazumijeva da zdravstvene politike i programi moraju kao prioritet staviti potrebe onih koji su najisključeniji kako bi se osigurao veći stepen jednakosti)	SC 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj i SC 3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom (Odgovoran, transparentan, efikasan i djelotvoran javni sektor, koji može osigurati provedbu vladavine prava. Osiguranje boljih usluga građanima i poslovnoj zajednici, unapređenje upravljanja finansijskim resursima, reforme javnih preduzeća, smanjenje korupcije, te osiguranje funkcionalnog pravosudnog sistema)	SC 1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede i SC 2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		

15. PLAN PROVOĐENJA, PRAĆENJA, EVALUACIJE I IZVJEŠTAVANJA O STRATEŠKOM DOKUMENTU

Osnovne aktivnosti i odgovornosti za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategije razvoja	
Aktivnosti	Nadležnost
Priprema/ažuriranje Kalendara aktivnosti (Programa rada općinskog vijeća s planom aktivnosti Općinskih službi)	Nosilac procesa: Stručna služba Općinskog vijeća; Sekretar Općinskog organa uprave
	Učesnici procesa: Rukovodeći državni službenici shodno nadležnostima
Priprema, izrada i usvajanje trogodišnjih i godišnjih planova rada službi, uključujući projekte iz Strategije razvoja općine Kakanj za period 2021-2027. godine i vezane redovne aktivnosti	Nosilac procesa: Općinski načelnik, Sekretar Općinskog organa uprave
	Učesnici procesa: Rukovodeći i ostali državni službenici shodno nadležnostima, Zavod za planiranje i izgradnju Općine Kakanj
Budžetsko planiranje na godišnjem nivou sa uključivanjem ključnih strateških projekata i aktivnosti	Nosilac procesa: Općinski načelnik / pomoćnik Općinskog načelnika za finansije
	Učesnici procesa: Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline, Zavod za planiranje i izgradnju Općine Kakanj i Služba za finansije
Usklađivanje godišnjih planova rada službi/odsjeka i aktivnosti na implementaciji godišnjih i trogodišnjih planova sa usvojenim budžetom (na godišnjem nivou)	Nosilac procesa: Općinski načelnik, Sekretar Općinskog organa uprave Rukovodeći državni službenici shodno nadležnostima
	Učesnici procesa: Rukovodeći državni službenici shodno nadležnostima
Praćenje i privlačenje eksternih izvora finansiranja projekata	Nosilac procesa: Stručna služba za poslove Općinskog načelnika
	Učesnici procesa: Služba za finansije; Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline
Praćenje provođenja trogodišnjih i godišnjih planova rada službi, uključujući projekte iz strategije razvoja i vezane redovne aktivnosti	Nosilac procesa: Stručna služba za poslove Općinskog načelnika
	Učesnici procesa: Rukovodeći državni službenici shodno nadležnostima
Izvještavanje i evaluacija	Nosilac procesa: Stručna služba za poslove Općinskog načelnika, eksterni evaluator
	Učesnici procesa: Rukovodeći državni službenici shodno nadležnostima

SAŽETAK STRATEŠKOG DOKUMENTA

STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE KAKANJ 2021-2027. GODINE			
Red. br.	Ciljevi	Prioriteti	Mjere
1	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede	1.1. Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza	1.1.1. Podrška rastu, razvoju i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva
			1.1.2. Podrška privrednim subjektima u oblasti inovacija, tehnoloških unapređenja i digitalizacije
			1.1.3. Podsticaj za izvozno orijentisana preduzeća
		1.2. Unapređenje poslovnog ambijenta i produzetničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje	1.2.1. Poboljšanje poslovnog ambijenta, usluga za podršku privrednicima i primjena JPP-a
			1.2.2. Institucionalno jačanje kapaciteta općinske administracije u svrhu unapređenja i modernizacije javnih usluga
			1.2.3. Podrška unapređenju ponude tržišta rada i programima zapošljavanja
		1.3. Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam	1.3.1. Razvoj i promocija turističke ponude zasnovane na lokalnim turističkim resursima
			1.3.2. Promocija i privlačenje investicija u ciljane turističke oblasti
		1.4. Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje i šumarstva	1.4.1. Jačanje razvoja i konkuretnosti poljoprivrednih proizvođača
			1.4.2. Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje
			1.4.3. Unapređenje ruralne infrastrukture i dostupnosti usluga u cilju održivosti poljoprivredne proizvodnje
2	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj	2.1. Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu	2.1.1. Priprema djece predškolskog uzrasta za odgojno-obrazovni proces
			2.1.2. Jačanje tehnoloških kapaciteta odgojno-obrazovnog sistema
			2.1.3. Podrška daljem razvoju sporta
		2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu	2.2.1. Poboljšanje medicinske dijagnostike uz upotrebu modernih aparata, opreme i vozila
			2.2.2. Povećanje stepena vakcinacije djece predškolskog i školskog uzrasta
			2.2.3. Promocija i jačanje svijesti o značaju imunizacije
			2.2.4. Akreditiranje timova porodične medicine
		2.3. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u oblasti socijalne zaštite	2.3.1. Jačanje vaninstitucionalne brige i zbrinjavanja (savjetovališta, sigurne kuće, projekti socijalne zaštite i civilno društvo)
			2.3.2. Poboljšanje socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe
		2.4. Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada	2.4.1. Razvoj programa stambenog zbrinjavanja mladih parova
			2.4.2. Razvoj sistema dualnog obrazovanja
			2.4.3. Razvoj cjeloživotnog učenja

3		2.5. Povećanje stepena javne sigurnosti	2.5.1. Sprječavanje nelegalne eksploatacije prirodnih resursa
			2.5.2. Proširenje obuhvata i pokrivenosti sistema video-nadzora
			2.5.3. Povećanje stepena sigurnosti učesnika u saobraćaju
		2.6. Efikasan i transparentan rad javnih institucija	2.6.1. Jačanje kadrovskih kapaciteta kroz edukacije i osposobljavanja
			2.6.2. Nabavka IT opreme
			3.1.1. Jačanje struktura i opremljenosti infrastrukture civilne zaštite
	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa	3.1. Održivo upravljanje rizicima	3.1.2. Sanacija postojećih i prevencija nastanka novih klizišta
			3.1.3. Prevencija požara na području općine Kakanj
		3.2. Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture	3.2.1. Poboljšanje sistema upravljanja komunalnim otpadom i prilagođavanje regionalnom konceptu odlaganja (zatvaranje postojeće deponije i podrška izgradnji reciklažnog dvorišta na novoj lokaciji)
			3.2.2. Poboljšanje vodosnabdijevanja
			3.2.3. Poboljšanje zbrinjavanja otpadnih voda
			3.2.4. Izgradnja i modernizacija cestovne infrastrukture
		3.3. Osigurati održiv sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline	3.3.1. Povećanje površina pod zaštićenim područjem
			3.3.2. Jačanje ekološke svijesti građana (smanjenje aerozagađenja, energijska efikasnost, vodosnabdijevanje i odvodnja otpadnih voda, zaštita prirode i dr.)
			3.3.3. Utopljanje javnih i privatnih objekata
			3.3.4. Poboljšanje energetske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja
			3.3.5.1. Smanjenje aerozagađenja - Izgradnja infrastrukture u užoj gradskoj jezgri u svrhu rasterećenja aerozagađenja (proširenje biciklističke staze, punionice za električne romobile, uvođenje sistema javnih bicikala)
			3.3.5.2. Smanjenje aerozagađenja - poboljšano održavanje saobraćajnica i drugih javnih površina (čišćenje, pranje ulica, korištenje savremenih metilica i sl.) - sprečavanje reemisije prašine.
			3.3.5.3. Smanjenje aerozagađenja - poboljšanje kvaliteta zraka kroz sufinansiranje nabavke sadnje i održavanja drveća u svrhu smanjenja koncentracija suspendovanih čestica u zraku
			3.3.5.4. Smanjenje aerozagađenja - podrška izgradnji solarnih elektrana
			3.3.5.5. Smanjenje aerozagađenja- sufinansiranje nabavke kotlova koji koriste ekološki prihvatljivo gorivo i toplotne pumpe
			3.3.6. Smanjenje aerozagađenja - proširenje sistema daljinskog grijanja

ANEKS STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE KAKANJ ZA PERIOD 2021 – 2027.GODINA

STRATEŠKI CILJ 1

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.1. Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza		
Naziv mjere	1.1.1. Podrška rastu, razvoju i konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Na području općine Kakanj industrija je dominantna privredna grana te ostale djelatnosti čini nekonkurentnim, niskoproduktivnim i u mnogome ovisnim o vodećim industrijskim subjektima. Ovom mjerom će se dodatno unaprijediti postojeće stanje u oblasti privrede, osigurati povoljniji uslovi i izvori finansiranja postojećim poslovnim subjektima ali i novim poslovnim idejama. Okvirna područja djelovanja će obuhvatiti: • povećanje raspoloživih sredstva namijenjenih za podsticaj razvoju poduzetništva i obrta, te povećanje učinkovitosti postojećih mehanizama podrške; • razvoj programa podrške kroz posebno osmišljene programe, partnerske projekte s organizacijama i fondovima; • kontinuirano analiziranje i uvođenje realno mogućih olakšica i rasterećenja privrede kroz saradnju s poslovnim sektorom; • rad na poboljšanju dostupnosti usluga privrednicima; • promociju i prezentaciju poslovnih subjekata kroz organizaciju poslovnih foruma i sajмова u cilju uspostave poslovne saradnje, proširenja tržišta i unapređenja poslovnih mogućnosti.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Ukupna vrijednost finansijske podrške poslovnim subjektima (izdvajanja iz budžeta na godišnjem nivou za pokretanje biznisa)	60.000,00	180.000,00
	Broj realizovanih projekata domaćeg i međunarodnog partnerstva u svrhu podrške sektoru poduzetništva (godišnje)	1	3
	Broj privrednih foruma/ manifestacija (godišnje)	0	2
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera će doprinijeti jačanju konkurentnosti MSP-a, njihovom razvoju i reinvestiranju, pokretanjem novih biznisa i novim zapošljavanjima kroz rast broja novih preduzeća i start up-a		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 551.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj; Sredstva viših nivoa vlasti (resorna ministarstva kantona i federacije), fondovi međunarodnih organizacija, privredni subjekti		
Period implementacije mjere	2021.-2027.godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPĆINA KAKANJ; SLUŽBA ZA PRIVREDU, URBANIZAM I ZAŠTITU OKOLINE		
Nosioci mjere	Odsjek za lokalni ekonomski razvoj, Udruženje poslodavaca Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Mikro,mala i srednja preduzeća i obrtnici		

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.1. Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza		
Naziv mjere	1.1.2. Podrška privrednim subjektima u oblasti inovacija, tehnoloških unapređenja i digitalizacije		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Zbog ukupnog poslovnog ambijenta, mala i srednja preduzeća na području općine Kakanj u većem dijelu su orijentisana na prerađivačku industriju i uslužne djelatnosti ali je stepen njihove konkurentnosti na tržištu relativno mali. Razlog navedenog je u niskom stepenu primjene savremenijih tehnologija, kao i niskoj stopi inovacija, te je cilj ove mjere (okvirna područja djelovanja): • podrška unapređenju kapaciteta prerađivačke industrije radi postizanja veće dodane vrijednosti zasnovane na savremenim tehnološkim rješenjima i inovacijama; • edukacije i povezivanje prerađivačke industrije sa certifikacionim i akreditovanim institucijama i obrazovnim ustanovama.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Povećanje ukupne dobiti preduzeća-korisnika podsticaja (%)	0	5
	Vrijednost ostvarenih investicija u nova sredstva za modernizaciju i unapređenje poslovanja (godišnji iznos investitora u KM)	5.595.611,00 (građevinski objekti)	7.000.000,00
	Ukupna ulaganja (ili procenat) u tehnološka rješenja kojima se smanjuju emisije stakleničkih plinova (godišnji iznos u KM)	0	80.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi povećanju obima proizvodnje, povećanju kvaliteta proizvoda, smanjenju troškova uvođenjem i primjenom savremenijih tehnoloških rješenja koja će imati pozitivan efekat na stanje okoliša		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 500.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj, investicijska sredstva poslovnih subjekata		
Period implementacije mjere	2021.-2027.godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPĆINA KAKANJ; SLUŽBA ZA PRIVREDU, URBANIZAM I ZAŠTITU OKOLINE		
Nosioci mjere	Odsjek za lokalni ekonomski razvoj, Udruženje poslodavaca Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Preduzeća i obrtnici		

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.1. Povećanje proizvodnje, broja poslovnih subjekata i povećanje izvoza		
Naziv mjere	1.1.3. Podsticaj za izvozno orjentisana preduzeća		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je da se povećaju investicije u nove tehnologije i opremu izvozno orjentisanih preduzeća. Okvirna područja djelovanja su: • uvođenje međunarodnih standarda, • povećanje kvaliteta proizvoda i finalizacije izvoza uz kreiranje dodane vrijednosti. Posebna pažnja će biti usmjerena na preduzeća u sektorima prerađivačke industrije, u cilju povećanja umreženosti privrede i specijalizacije poslovanja, što će dovesti do povećanja proizvodnje proizvoda namijenjenih izvozu, kao i niza pozitivnih efekata na ekonomski rast. S aspekta negativnih uticaja pandemije u sektoru industrije, potrebne hitne mjere za očuvanje likvidnosti i zapošljavanja, planirane su u općim izdvojenim mjerama za podršku poslovanju (poticaji, subvencije, oslobađanja i sl.), a posebne aktivnosti usmjerene na očuvanje obima industrijske proizvodnje i izvoza su integrisane u mjere u okviru ovog prioriteta za povećanje konkurentnosti industrije i izvoza.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj registrovanih preduzeća u oblasti izvoza	66	100
	Povećanje pokrivenosti uvoza izvozom %	10	15
	Povećanje broja zaposlenih u preduzećima registrovanim za vanjsko-trgovinski promet	1.390	1.800
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Implementacijom mjere očekuje se povećanje ukupne vrijednosti izvoza, broja zaposlenih u izvozno orjentisanim preduzećima, dobiti i broja preduzeća s područja općine Kakanj koja su registrovana za vanjsko -trgovinsku razmjenu		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 700.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj, ostale institucije (privredne komore i sl.)		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPĆINA KAKANJ; SLUŽBA ZA PRIVREDU, URBANIZAM I ZAŠTITU OKOLINE		
Nosioci mjere	Odsjek za lokalni ekonomski razvoj, Udruženje poslodavaca Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Preduzeća s područja općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.2. Unapređenje poduzetničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje		
Naziv mjere	1.2.1. Poboljšanje poslovnog ambijenta, usluga za podršku privrednicima i primjena JPP-a		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati uslove potrebne za razvoj poduzetništva kroz sistemski pristup razvoju poduzetničke infrastrukture i jačanje javno-privatnog partnerstva. Okvirna područja djelovanja bi trebala obuhvatiti: • potrebe za proširenjem prostornih kapaciteta • potrebe za adaptacijom pogodnih lokacija za investicije • intenziviranje saradnje sa privrednim sektorom identifikovanje ključnih razvojnih projekata za realizaciju kroz model javnog privatnog partnerstva		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Adaptacija (prenamjena) - rekultivacija pogodnih industrijskih lokacija za nove investicije (broj lokacija)	0	5
	Broj aktivnosti na promociji potencijala općine Kakanj kao atraktivnog poduzetničkog okruženja	1	5
	Broj kandidovanih/realizovanih projekata za Katalog projekata JPP ZDK-a	5/0	5/4
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprijeđena prostorna infrastruktura i lokacije sa kvalitetnim komunalnim rješenjima za poduzetnike; Privlačenjem novih investicija i uspostava partnerstava sa privatnim sektorom rezultiraće rastom broja radnim mjesta		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 2.500.000 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj, sredstva prvatnih investitora, ostali izvori		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPĆINA KAKANJ; SLUŽBA ZA PRIVREDU, URBANIZAM I ZAŠTITU OKOLINE		
Nosioci mjere	Odsjek za lokalni ekonomski razvoj, Udruženje poslodavaca Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Preduzeća s područja općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.2. Unapređenje poduzetničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje		
Naziv mjere	1.2.2. Institucionalno jačanje kapaciteta općinske administracije u svrhu unapređenja i modernizacije javnih usluga		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Ubrzavanje procesa digitalizacije privrede i razvoj sektora informacionih tehnologija je jedan od imperativa privrednog razvoja. Kako bi se ubrzao proces digitalizacije i informatizacije, u okviru ove mjere obezbijedit će se: • adekvatna podrška preduzećima, kroz programe razvoja IT znanja i vještina, • stručnokonsultativna podrška u reorganizaciji za procese informatizacije, te olakšan pristup finansijskim sredstvima. • podrška uvođenju e-trgovine i e -poslovanja, uključujući sektor usluga (špedicije, projektovanja, marketinga, dizajna, računovodstva, administracije i dr.). • Ojačati domaći sektor informacionih tehnologija, te da se, pored doprinosa ukupnom razvoju sektora industrijske proizvodnje u okviru ovog prioriteta, omogući i iskorištavanje značajnih potencijala za rast investicija, prihoda i izvoza uz nova zapošljavanja u IT sektoru na području općine Kakanj.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Uspostava On line poslovnog inkubatora (broj aktivnosti mjesečno)	0	10
	Digitalna platforma: Izlog kakanjskih privrednika (broj posjeta platformi-godišnje)	0	60.000
	Stepen poboljšanja administrativnih procedura za poslovni sektor (%)	30	60
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Ubrzavanje procesa pokretanja poslovnih aktivnosti (skraćivanje procedura), pobošanje kvaliteta usluga općinske administracije, dostupnost usluga elektronskim putem		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 500.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj i ostali izvori		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPĆINA KAKANJ; SLUŽBA ZA PRIVREDU, URBANIZAM I ZAŠTITU OKOLINE		
Nosioci mjere	Odsjek za lokalni ekonomski razvoj, Udruženje poslodavaca Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Preduzeća s područja općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.2. Unapređenje poduzetničke infrastrukture za pametni rast i zapošljavanje		
Naziv mjere	1.2.3. Podrška unapređenju ponude tržišta rada i programima zapošljavanja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je ublažavanje problema nezaposlenosti i povećanje efikasnosti tržišta rada. U okviru ove mjere planirane su aktivnosti: • edukacija i praktična obuka u cilju zapošljavanja nezaposlenih osoba za potrebe tržišta rada; • sticanje neophodnog iskustva osoba sa VSS u cilju proširivanja mogućnosti za zapošljavanja • poboljšanje konkurentnosti ženskog poduzetništva.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Ulaganja u projekte ekonomskog osnaživanja teže zapošljivih kategorija	0	200.00
	Broj osoba koje su stekle zvanje kroz program prekvalifikacije	0	200
	Iznos finansijske podrške programima stručnog osposobljavanja osoba sa završenom VSS-om spremom	133.073,41	180.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Programim podrške zapošljavanju osigurat će se uslovi za veću konkurentnost na tržištu rada nezaposlenih osoba, širi spektar mogućnosti za zapošljavanje		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.100.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj; fondovi; ostali izvori		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	OPĆINA KAKANJ; SLUŽBA ZA PRIVREDU, URBANIZAM I ZAŠTITU OKOLINE		
Nosioci mjere	Odsjek za lokalni ekonomski razvoj, Udruženje poslodavaca Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Preduzeća s područja općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.3. Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam		
Naziv mjere	1.3.1. Razvoj i promocija turističke ponude zasnovane na lokalnim turističkim resursima		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Turizam kao veoma bitna privredna grana zahtjeva znatna ulaganja na području ili teritoriji općine Kakanj u potencijale koji već postoje, ali koje je potrebno obnoviti, unaprijediti i modernizovati. Geografska lokacija, kulturna i historijska bogatstva i resursi ski centra Ponijeri su kvalitetan temelj za razvoj turističkog potencijala koji će prvenstveno privući turiste srednje klase, odnosno, turiste koji dolaze iz Bosne i Hercegovine. Kao jedini turistički potencijal rekreativnog i zimskog karaktera ZDK-a, neophodno je lobirati da ski centar Ponijeri postanu prioritet broj 1, te da se finansijska sredstva planski izdvajaju iz budžeta ZDK-a, Općine Kakanj, koja bi bila samo dio cjelokupnog budžeta neophodnog za unapređenje ponude i infrastrukture, a ostatak obezbijediti preko stranih organizacija ili donator. Što se tiče ponuda kulturnog i historijskog oblika turizma, najbolje rješenje je kreirati pakete uz već postojeće ponude Sarajeva, Visokog, Vareša i Travnika, te privući turiste za još neotkrivenu priču BiH, a koja je vezana za Kakanj i okolinu. Upravo tu treba tražiti rješenje. Shodno tome, kao prioriteti se nameću: <i>izgradnja ili rekonstrukcija ski lifta (zamjena postojećeg mehanizma ski lifta); razvoj komunalne usluge; izgradnja parking kapaciteta; izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje smještajnog kapaciteta; poticaji za razvoj privatnih smještajnih kapaciteta i ostalih pratećih ponuda; poboljšanje gastro ponude i kreiranje ostalog zabavnog, kulturnog i rekreativnog programa.</i>		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj turističkih sadržaja (godišnje)	1	3
	Broj obnovljenih i revitaliziranih objekata atraktivnih za turističku ponudu	3	7
	Broj ležaja/kreveta	96	200 >
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unapređenje i izgradnja turističke infrastrukture. Poboljšanje turističke ponude. Povećanje prihoda i budžeta od prodaje turističkih usluga.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 2.500,000,00 KM Izvor: Budžet općine Kakanj, Budžet ZDK-a, Budžet FBiH, EU i drugi donatori		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada ZDK: Ministarstvo za privredu; Općina Kakanj: Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline; Služba za finansije; Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike		
Nosioci mjere	Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj; JU KSC Kakanj; privatne ugostiteljske kompanije i novoformirani lokalni turoperater		
Ciljne grupe	Pravna i fizička lica registrirana za obavljanje turističke djelatnosti, Udruženja iz oblasti turizma, Općina i turistička zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	1. Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.3. Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam		
Naziv mjere	1.3.2. Promocija i privlačenje investicija u ciljane turističke oblasti		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Za povećanje prihoda u oblasti turizma, privlačenje novih i povećavanje postojećih ulaganja u ovu privrednu granu potrebno je djelovati na više područja kroz neke od sljedećih aktivnosti: • Valorizacija turističkih resursa, • Formiranje turističkog servisa, • Mapiranje turističkih lokacija na aplikacije i web stranice u cilju promocije turističkih ponuda (Tripadvisor, Booking.com, AirBnb) po preporuci svjetske turističke organizacije (UNWTO), • Riješena komunalna infrastruktura i dostupna gastro ponuda, • Uvezivanje turističkih sadržaja i ponuda (turoperateri, planinarski domovi, lovačke sekcije, udruženja građana koja baštine kulturno-historijsko naslijeđe, objekti „slobodnog vremena“), • Opremanje turističkih lokacija i objekata, • Donošenje akata o zaštićenim područjima i područjima od posebnog značaja, Veoma bitno je naglasiti da razvoj ponude i turističke infrastrukture mora biti u skladu sa Strategijom razvoja turizma, a koja je u nadležnosti FBiH i resornog ministarstva, a koja još ne postoji.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Visina investicija u turizam	76.654,21	200.000,00
	Broj zaposlenih turističkih radnika	1	3
	Izdavanje za promciju kulturno - histotrijskih sadržaja	16.386,80	50.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje prihoda u oblasti turizma, povećanje broja zaposlenih i nivoa nvesticija u turizam		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.000.000,00 KM Izvor: Budžet općine Kakanj, Budžet ZDK-a, Budžet FBiH, EU i drugi donatori		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Vlada ZDK: Ministarstvo za privredu; Općina Kakanj: Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline; Služba za finansije; Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike		
Nosioci mjere	Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj; JU KSC Kakanj; privatne ugostiteljske kompanije i novoformirani lokalni turoperater		
Ciljne grupe	Pravna i fizička lica registrirana za obavljanje turističke djelatnosti ,Udruženja iz oblasti turizma , Općina i turistička zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	1.Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.4 Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje		
Naziv mjere	1.4.1. Jačanje razvoja i konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Održavanje prakse ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju kroz podsticajne mjere može znatno doprinijeti jačanju i razvoju poljoprivrednih proizvođača kao i organizovanje praktičnih i teoretskih edukacija, promovisanje postignutih rezultata putem raznih sajmova, povećanje proizvodnje i otkupa tržišnih viškova. Podsticaje usmjeriti na povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje kroz povećanje kvaliteta i kvantiteta poljoprivrednih proizvoda i certifikaciju poljoprivredne proizvodnje.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj subvencioniranih korisnika (registrovanih poljoprivrednih proizvođača)	65	200
	Broj manifestacija (sajmova) koje imaju za cilj promociju i plasman domaćih poljoprivrednih proizvoda	5	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Intenzivnije iskorištavanje potencijala i razvoj poljoprivrede koji će dovesti do povećanja prinosa u poljoprivrednoj proizvodnji		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos : 700.000,00 KM Izvor: Općina Kakanj 600.000,00, KM međunarodne organizacije i ostali vanjski izvori 100.000,00 KM		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj		
Ciljne grupe	Udruženja, poljoprivredni proizvođači i otkupljivači		

Veza sa strateškim ciljem	1.Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.4. Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje		
Naziv mjere	1.4.2. Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Poljoprivredna proizvodnja na području općine Kakanj još uvijek ima visok stepen proizvodnje (samo) za vlastite potrebe, a to je posljedica ograničenih proizvodnih kapaciteta velikog broja malih porodičnih gazdinstava koja uglavnom proizvode za vlastite potrebe, ali i mogućnosti organizovane proizvodnje i plasmana tržišnih viškova poljoprivrednih proizvoda. Korak ka intenziviranju poljoprivredne proizvodnje, povećanje obradivih i sjetvenih površina, povećanje organske proizvodnje, promovisanje novih investicija kojima će se povećati proizvodni kapaciteti poljoprivrednih gazdinstava, modernizirati proizvodnju i preradu uvođenjem novih tehnologija, te povećati kvalitet i sigurnost poljoprivrednih proizvoda i povećati specijalizaciju proizvodnje.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Povećanje površina obradivog poljoprivrednog zemljišta (ha)	11.296,02 ha	12.789.00 ha
	Broj zaposlenih u oblasti poljoprivrede(osnovna djelatnost)	88	200
	Broj certificiranih organskih proizvođača	3	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje održivosti i broja registrovanih gazdinstava, povećanje stope zaposlenosti		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.100.000,00 KM Izvor: Općina Kakanj, vanjski izvori		
Period implementacije mjere	2021.- 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, Savez poljoprivrednih udruženja "KAP" Kakanj sa svojim članicama, Zadruge i ostali poslovni subjekti iz oblasti poljoprivrede,		
Ciljne grupe	Poljoprivredni proizvođači, Otkupljivači, Prerađivači		

Veza sa strateškim ciljem	1.Unaprijediti konkurentnost i održivost lokalne privrede		
Prioritet	1.4 Razvoj ruralnih područja i povećanje obima poljoprivredne proizvodnje		
Naziv mjere	1.4.3. Unapređenje ruralne infrastrukture i dostupnosti usluga u cilju održivosti poljoprivredne proizvodnje		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Da bi smanjili trend odlaska stanovništva iz ruralnih područja potrebno je raditi na razvijanju ruralne infrastrukture, poboljšanju dostupnosti određenih javnih usluga u ruralnim područjima. To se može postići kroz ciljana ulaganja u infrastrukturu koja je potrebna ruralnim zajednicama a koja će unaprijediti njihovu povezanost i pristup urbanom dijelu kroz ulaganja u putnu infrastrukturu, elektrosnadbjevanje, vodnosnadbjevanje, kanalizacija i dr. Ovakvo unapređenje ruralne infrastrukture u velikoj mjeri doprinijelo bi ostanku stanovništva u ruralnim područjima kao i razvoju i unapređenju poljoprivredne proizvodnje.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj objekata za otkup, preradu i plasman poljoprivrednih proizvoda	5	10
	Vrijednost ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju i opremu	20.000,00	150.000,00
	Broj održanih edukacija u oblasti poljoprivrede	4	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Kroz razvoj agroturizma i unapređenje i modernizaciju poljoprivredne proizvodnje omogućiti ostanak stanovništva u ruralnim područjima		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.100.000,00 KM Izvor: Općina Kakanj , vanjski izvori finansiranja.		
Period implementacije mjere	2021.- 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovništvo ruralnih područja, poljoprivredni proizvođači, udruženja i Savez "KAP" Kakanj		

STRATEŠKI CILJ 2

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.1. Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu		
Naziv mjere	2.1.1. Priprema djece predškolskog uzrasta za odgojno-obrazovni proces		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	- Unaprijediti i povećati broj edukativnih programa za djecu, odgajatelje i nastavnike u predškolskom odgoju. - Omogućiti smještaj djece predškolske dobi zaposlenih i nezaposlenih roditelja u jaslice i vrtiće zbog odgoja, obrazovanja i brige o djeci. - Provođenje mjere osigurati će se kroz izgradnju i opremanje jaslica i vrtića, posebno u mjestima udaljenim od gradske sredine.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Procenat djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem (3-6 god.)	40%	80%
	Broj edukativnih programa za djecu	3	6
	Broj edukativnih programa za odgajatelje i nastavnike u predškolskom odgoju	1	4
	Ulaganja u infrastrukturu za potrebe predškolskog odgoja (ukupan nivo ulaganja-iznos KM)	0,00	50.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekat mjere ogleda se u osiguranju preduslova za razvoj porodice, povećanju broja djece obuhvaćene predškolskim odgojem, povećanju kvaliteta usluga i efekata programa koje provode predškolske ustanove, kvalitetnijoj pripremljenosti djece i nastavnog osoblja za savremene trendove u daljem odgojno-obrazovnom procesu		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 50.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj i ostali izvori		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike, Javna ustanova Mladost i ostale ustanove za predškolski odgoj u Kakanju		
Ciljne grupe	Ustanove u predškolskom obrazovanju, djeca predškolskog uzrasta, odgajatelji, nastavnici, stručna lica (logopedi, surdoaudiolozi, edukatori), cjelokupna zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.1. Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu		
Naziv mjere	2.1.2. Jačanje tehnoloških kapaciteta odgojno-obrazovnog sistema		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osigurati kontinuirano jačanje tehnoloških kapaciteta odgojno-obrazovnog sistema u skladu sa savremenim standardima i trendovima i stvaranje uslova za razvoj i unapređenje nastavnog procesa, poboljšanje infrastrukture i opremljenosti škola za izvođenje nastave na daljinu i općenito povećanje interesa za nastavak školovanja, podržati edukaciju nastavnog osoblja koje će biti osposobljeno za aktivno praćenje trendova na tržištu rada i ponude obrazovnih programa. Na taj način će se omogućiti povećanje ponude programa postojećih ustanova usklađenih sa potrebama tržišta rada te na taj način povećati broj obrazovanog stanovništva i njihovu konkurentnost na tržištu rada		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Broj osnovnih i srednjih škola opremljenih za sistem učenja na daljinu	0	9
	Broj edukacija nastavnog osoblja za unapređenje nastavnog procesa	1	3
	Broj računara koje koriste učenici u osnovnim i srednjim školama, na 100 učenika	3	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekat mjere ogleda se u osiguranju uslova za unapređen nastavni proces, tehnološke kapacitete odgojno-obrazovnih ustanova, spremnost za provedbu kvalitetne nastave na daljinu, obrazovan nastavni kadar za prihvatanje savremenih trendova i kreiranje promjena, povećan interes za nastavak školovanja		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 50.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj i ostali izvori		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike, osnovne i srednje škole		
Ciljne grupe	Ustanove za osnovno i srednje obrazovanje, učenici, nastavno osoblje, cjelokupna zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.1.Unaprijediti obrazovanje, sport i kulturu		
Naziv mjere	2.1.3. Podrška daljem razvoju sporta		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je provođenje aktivnosti koje će za cilj imati dalji razvoj sporta. Za promociju bavljenja sportom provodi se osiguranje podrške sportskim udruženjima, kao i unapređenje sportske infrastrukture.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Obnovljeni sportski tereni (broj terena)	1	2
	Broj izgrađenih sportsko-rekreativnih terena na otvorenom	0	2
	Izgrađen sportsko-rekreativni bazen	0	1
	Izrađen registar sportskih klubova/udruženja i sportista	0	1
	Uspostavljen sistem za praćenje pokazatelja sporta	0	1
	Vrijednost programa podrške sportskim klubovima/udruženjima i sportistima (ulaganja u KM)	630.000,00	800.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekat mjere ogleda se u otvorenosti i dostupnosti sportskih sadržaja. Unaprjeđena i izgrađena sportska infrastruktura poboljšat će uslove za rad sportskih klubova i udruženja odnosno jačati sport na području općine Kakanj, a što je preduslov za stalnu promociju bavljenja sportom i rekreacijom cjelokupne populacije općine Kakanj. Uspostavljanjem registra sportskih klubova/udruženja obezbijedit će se kvalitetniji uslovi za razvoj sporta. Implementacijom mjere stvorit će se bolji uslovi za rad sportskih klubova koji kroz kvalitetne programe podrške povećavaju bazu mladih sportista (djeca i omladina).		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 12.300.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj i drugi izvori		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike, sportski radnici		
Ciljne grupe	Sportski klubovi/udruženja, sportisti pojedinci, posjetioci i korisnici sportskih sadržaja		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu		
Naziv mjere	2.2.1. Poboljšanje medicinske dijagnostike uz upotrebu modernih aparata, opreme i vozila		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Uz poboljšanje i nabavku novije i savremenije dijagnostičke opreme i aparata dolazi do poboljšanja cjelokupne zdravstvene zaštite, skraćuju se liste čekanja za pacijente, te omogućava se osiguranicima zdravstvene zaštite brži i kvalitetniji pristup zdravstvenim uslugama. Nema potrebe da osiguranici odlaze u druge zdravstvene ustanove radi dijagnostičkih procedura.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Visina sredstava za nabavku opreme (nivo ukupnog ulaganja u KM)	152.284,30	180.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje dijagnostičkih procedura, skraćivanje listi čekanja, izbjegavanje mogućnosti greške tokom dijagnosticiranja oboljenja, te olakšan pristup osiguranicima do zdravstvenih usluga.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.000.000,00 KM Izvor: Općinski i budžeti drugih nivoa vlasti, dio vlastitih sredstava		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj		
Nosioci mjere	Zavod za javno zdravstvo FBiH/ZDK, Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj, partnerska udruženja, institucije...		
Ciljne grupe	Pacijenti i korisnici usluga JU Dom zdravlja Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu		
Naziv mjere	2.2.2. Povećanje stepena vakcinacije djece predškolskog i školskog uzrasta		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	U posljednjih nekoliko godina stepen obavezne imunizacije predškolske i školske djece na području općine Kakanj je na izuzetno niskom nivou. Da bi se ovo popravilo potrebno je da JU "Dom zdravlja" Kakanj preko HES-a, Porodične medicine i Pedijatrije povede značajniju kampanju putem medija i prilikom posjete ljekarima. Neophodno je javnosti argumentovano i na stručan način prezentovati značaj obavezne imunizacije, ali i svih drugih oblika imunizacije (protiv COVID-19, protiv gripe i sl). Jedan od nasigurnijih načina u sprečavanju nastanka i širenja zaraznih bolesti je proces imunizacije koji se treba sprovoditi prema utvrđenom kalendaru imunizacije.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Procenat vakcinisanih u odnosu na ukupan broj djece	35%	90%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje broja imunizirane djece predškolskog i školskog uzrasta, sa povećanjem broja imuniziranog stanovništva manji je rizik od pojave zaraznih oboljenja, te povećanjem imuniziranih osoba smanjuje se broj težih kliničkih slika kod obolijevanja kao i broj hospitalizacija.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 50.000,00 KM Izvor: Općinski i budžeti drugih nivoa vlasti, dio vlastitih sredstava		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj		
Nosioci mjere	Zavod za javno zdravstvo FBiH/ZDK, Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj, partnerska udruženja, institucije...		
Ciljne grupe	Pacijenti i korisnici usluga JU Dom zdravlja Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu		
Naziv mjere	2.2.3. Promocija i jačanje svijesti o značaju imunizacije		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Kada se govori o obaveznoj imunizaciji protiv zaraznih bolesti prvenstveno su tu uključena djeca predškolskog i školskog uzrasta, ali ukoliko postoji bojazan od nekog zaraznog oboljenja, onda se proces imunizacije odnosi na cjelokupno stanovništvo. Takav konkretan primjer je COVID-19. Imunizacija je najbolji i siguran način sprečavanja obolijevanja od zaraznih bolesti, koje mogu izazvati invalidnost i smrt stanovništva.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Izdvojena sredstva u promociju i oglašavanje (iznos u KM)	9.141,63	20.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Sprečavanje nastanak i širenja zaraznih bolesti, te smanjenje invalidnosti stanovništva zbog utjecaja zaraznih bolesti i preveniranje mortaliteta usljed pojave neke zarazne bolesti.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 30.000,00 KM Izvor: Općinski i budžeti drugih nivoa vlasti, dio vlastitih sredstava		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj		
Nosioci mjere	Zavod za javno zdravstvo FBiH/ZDK, Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj, partnerska udruženja, institucije...		
Ciljne grupe	Pacijenti i korisnici usluga JU Dom zdravlja Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.2. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u zdravstvu		
Naziv mjere	2.2.4. Akreditiranje timova porodične medicine		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Akreditacija i certifikacija timova porodične medicine treba se provoditi u sklopu akreditacije i certifikacije cjelokupnog doma zdravlja, kako bi se izbjegao paralelizam i dupli rad. Sam proces akreditacije i certifikacije zdravstvene ustanove je propisana zakonska forma za sve zdravstvene ustanove i neophodno je čim prije završiti ovaj proces radi sigurnosi i kvaliteta zdravstvenih usluga koje se pružaju pacijentima.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj akreditiranih timova u JU Dom zdravlja sa stacionarom Kakanj	1	20
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Akreditiranjem i certifikacijom poboljšava se kvalitet zdravstvenih usluga, pacijentima se pružaju sigurnije i kvalitetnije zdravstvene usluge, olakšan je rad zdravstvenim radnicima kroz primjenu radnih procedura i sl.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 20.000,00 KM Izvor: Općinski i budžeti drugih nivoa vlasti, dio vlastitih sredstava		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj		
Nosioci mjere	Zavod za javno zdravstvo FBiH/ZDK, Općina Kakanj, JU Dom zdravlja Kakanj, partnerska udruženja, institucije...		
Ciljne grupe	Pacijenti i korisnici usluga JU Dom zdravlja Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.3. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u oblasti socijalne zaštite		
Naziv mjere	2.3.1. Jačanje vaninstitucionalne brige i zbrinjavanja (savjetovališta, sigurne kuće, projekti socijalne zaštite i NVO)		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera će biti usmjerena na lica i porodice u stanju socijalne potrebe kojima je usljed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. Kroz aktivnosti se planira raditi na integrisanju ranjivih i marginaliziranih grupa koje svoje potrebe ne mogu zadovoljiti vlastitim prihodima i u okviru standardnih programa javnih institucija. Pružanjem kvalitetnijih usluga građanima u stanju socijalne potrebe kroz poboljšanje socijalnih, zdravstvenih, obrazovnih i drugih javnih usluga, stvorit će se uvjeti za kvalitetniji život.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj partnerskih projekata iz oblasti socijalne zaštite	4	8
	Broj programa CSR-a	3	5
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Rezultati provedene mjere će znatno doprinijeti poboljšanju socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe. Poboljšat će se kvalitet života ciljane kategorije.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 150.000,00 KM Izvor: Strane NVO , Općina Kakanj, JU CSR		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, JU Centar za socijalni rad Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, JU Centar za socijalni rad Kakanj, partnerska udruženja, institucije...		
Ciljne grupe	Korisnici usluga JU Centar za socijalni rad Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.3. Pružanje stručnih, kvalitetnih i dostupnih usluga u oblasti socijalne zaštite		
Naziv mjere	2.3.2. Poboljšanje socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera se odnosi na slijedeće kategorije korisnika: a) djeca bez roditeljskog staranja; b) odgojno zanemarena djeca; c) odgojno zpuštena djeca; d) djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama; e) lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkim ili psihičkom razvoju; f) materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica; g) stara lica ,bez porodičnog staranja; h) lica sa društveno negativnim ponašanjem; i) lica ovisna o psihoaktivnim supstancama; Aktivnosti imaju za cilj unaprijediti kvalitet života, smanjiti efekte i posljedice društveno negativnog ponašanja te pružiti adekvatnu njegu i pomoć licima u stanju potrebe		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Socijalna karta stanovništva na području općine Kakanj (broj)	0	1 (revidirana)
	Broj korisnika novih programa iz oblasti socijalne zaštite (prema novoj zakonskoj regulativi)	2.500	3.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Rezultati provedene mjere će u znatno će doprinijeti poboljšanju socio-ekonomskog statusa lica u stanju socijalne potrebe. Poboljšat će se kvalitet života ciljane kategorije.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 12.000.000,00 KM Izvor: Budžet ZDK-a i Budžet Općine Kakanj		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, JU Centar za socijalni rad Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, JU Centar za socijalni rad Kakanj, partnerska udruženja, institucije i dr.		
Ciljne grupe	Korisnici usluga JU Centar za socijalni rad Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.4. Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada		
Naziv mjere	2.4.1. Razvoj programa stambenog zbrinjavanja mladih parova		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je osiguranje potrebnih uslova za puni razvoj porodice kroz razvoj programa za rješavanje stambenih potreba mladih		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Iznos subvencije iz općinskog budžeta	50.000,00	80.000,00
	Broj registrovanih odjava prebivališta sa područja općine Kakanj za osobe starosne dobi 20-35 godina	110	<50
	Broj osoba obuhvaćenih subvencijama općine u svrhu podrške mladim porodicama	59	80
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekat mjere je smanjen intenzitet migracija mladog stanovništva sa područja općine Kakanj, stvaranje kvalitetnijeg socio-ekonomskog ambijenta koji će obezbijediti socijalnu sigurnost za zasnivanje porodice kao osnovne jedinice društva		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 350.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj		
Period implementacije mjere	2021. – 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike		
Ciljne grupe	Populacija starosne dobi 20-35 godina		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.4. Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada		
Naziv mjere	2.4.2. Razvoj sistema dualnog obrazovanja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je provođenje aktivnosti koje će imati za cilj povećan interes za stručna zanimanja i stvaranje uslova za razvoj i unapređenje nastavnog procesa sa naglaskom na učenju kroz rad		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020	Ciljne vrijednosti 2027
	Broj polaznika koji se školuju za stručna zanimanja	540	>550
	Broj kompanija koje su zainteresirane za saradnju sa stručnim školama i obuku mentora u kompanijama	/	10
	Broj zainteresiranih za nastavak školovanja	/	150
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekat mjere ogleda se u uspostavljenom dualnom sistemu obrazovanja u kojem su učenici od početka školovanja zaposleni u kompanijama. Na taj način učenici bi stekli obrazovanje po mjeri potreba tržišta rada. Uspostavljanje dualnog sistema obrazovanja trajno bi doprinijelo smanjenju jaza između očekivanja te potreba kompanija i vještina učenika koji završavaju stručne škole.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.000.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj, MOKS ZDK, privrednici		
Period implementacije mjere	2021. – 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, privredni subjekti		
Ciljne grupe	Ustanove za srednje obrazovanje, učenici, nastavno osoblje, cjelokupna zajednica		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.4. Demografske politike kroz unapređenje usluga u sektoru obrazovanja uz usklađivanje sa potrebama tržišta rada		
Naziv mjere	2.4.3. Razvoj cjeloživotnog učenja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je uvećanje znanja i iskustva andragoškog nastavnog osoblja za aktivno praćenje trendova na tržištu rada i razvoj i unapređenje programa za obrazovanje odraslih. Programi će omogućavati osposobljavanje, sticanje prve kvalifikacije i dalje stručno usavršavanje odraslih. Ustanove za obrazovanje odraslih će na taj način osiguravati programe usklađene sa potrebama tržišta rada za stručnom i kvalifikovanom radnom snagom		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj programa obrazovanja odraslih	0	2
	Broj polaznika programa obrazovanja odraslih	0	10
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Razvojni efekat mjere ogleda se u povećanju broja ljudi osposobljenih i usavršenih za potrebe tržišta rada kroz cjeloživotno učenje		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 60.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj, MOKS ZDK		
Period implementacije mjere	2021. – 2027.godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, Služba za društvene djelatnosti, boračka pitanja, raseljena lica, izbjeglice i povratnike, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, obrazovne ustanove za obrazovanje odraslih		
Ciljne grupe	Odrasle osobe uključene u cjeloživotno učenje, stanovnici koji žive na području općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.5. Povećanje stepena javne sigurnosti		
Naziv mjere	2.5.1. Sprječavanje nelegalne eksploatacije prirodnih resursa		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Sagledavanjem problematike kriminaliteta i drugih interesantnih događaja te analizom dokumentacije i djelovanjem na terenu spriječila bi se nelegalna eksploatacija i naložilo zatvaranje 20 nelegalnih ugljenokopa na dva locirana područja: lokalitet Ričice i Brnja. Mjera će biti implementirana kroz saradnju sa PS Kakanj, RMU d.o.o. Kakanj i FU za inspekcijske poslove s ciljem sprječavanja nastanka novih nelegalnih ugljenokopa. Za problem nelegalne sječe potrebno sačiniti plan djelovanja i pojačati saradnju sa KU za šumarstvo ZDK-a, JP ŠPD Kakanj, KU za inspekcijske poslove		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednost 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj nelegalnih ugljenokopa	20	<10
	Broj uspješno realizovanih intervencija po prijavama nelegalne sječe shodno aplikaciji "Čuvajmo šume"	0	>20
	Broj izrečenih prekršajnih naloga	191	<150
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Problem postojanja "privatnih jama" u eksploatacionom području zajedničkim aktivnostima Policijske stanice Kakanj, Federalne uprave za inspekcijske poslove i RMU d.o.o. Kakanj imaju za cilj zatvaranje i sprječavanje rada istih, transporta nelegalno pribavljenih količina uglja i oduzimanje nelegalno eksploatisanih materijala		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 50.000,00 KM Izvor: Općina Kakanj; MUP ZDK-a		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	MUP ZDK, Općina Kakanj, Policijska stanica Kakanj, RMU d.o.o. Kakanj, FU za inspekcijske poslove, JP ŠPD Kakanj, KU za inspekcijske poslove		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, Policijska stanica Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovništvo općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.5. Povećanje stepena javne sigurnosti		
Naziv mjere	2.5.2. Proširenje obuhvata i pokrivenosti sistema video-nadzora		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Funkcionisanje video nadzora u punom kapacitetu, osposobljavanje većeg broja kamera kao i povećanje pokrivenosti rizičnih područja u cilju pribavljanja potrebnih podataka i dokaza u vezi izvršenja krivična djela		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Broj nadzornih kamera	30/7	40
	Stepen pokrivenosti općinskog područja videonadzorom (%)	10%	40%
	Broj kaznenih djela u zoni praćenoj videonadzorom	163	<100
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Uspostava, proširenje obuhvata i nesmetano funkcionisanje video nadzora, omogućava blagovremeno djelovanje u smislu otkrivanja izvršilaca, identifikaciju lica, rasvjetljavanje slijeda događaja i sl što bi na osnovu do sad analiziranih efekata dovelo do smanjenja broja izvršenja krivičnih djela.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 150.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj i viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2021.-2027.godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, Policijska stanica Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, Policijska stanica Kakanj,		
Ciljne grupe	Stanovništvo općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.5. Povećanje stepena javne sigurnosti		
Naziv mjere	2.5.3. Povećanje stepena sigurnosti učesnika u saobraćaju		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera ima za cilj unapređenje stanja sigurnosti građana u oblasti saobraćaja kroz saradnju policije i građana s fokusom na mlađu populaciju, učenike i studente. Aktivnosti u okviru ove mjere odnose se na projekte usmjerene na edukaciju, pojačane kontrole, modernizaciju i razvijanje saobraćajne kulture i druga problematika koja je interesantna za bezbjednost građana i učeničke populacije - učesnika u saobraćaju biće nastavljeni i u narednom periodu.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Visina ulaganja u saobraćajnu signalizaciju, savremene informacione tehnologije i opremu cesta (KM)	36.000,00	45.000,00
	Broj edukacija i obrazovnih aktivnosti učesnika u saobraćaju	2	5
	Broj provedenih saobraćajnih kontrola	6.468	>7.000
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Rezultati ove mjere imaju za cilj jačanje svijesti kod učesnika u saobraćaju o značaju poštivanja saobraćajnih propisate jačanju uspostave mehanizama kontrole nad provođenjem istim čime bi se značajno doprinijelo stvaranju sigurnijih uslova za život građana na području općine Kakanj. Uz aktivnosti Vlade Zeničko-dobojskog kantona i MUP-a Zeničko-dobojskog kantona na popunjavanju nedostajućeg broja policijskih službenika i poboljšanja materijano tehničke opremljenosti Policijske stanice Kakanj te unapređenju sistema video nadzorana gradskom području i prigradskim naseljima u narednom periodu možemo očekivati da se stanje sigurnosti na području Općine Kakanj dodatno poboljša.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 70.000,00 KM Izvor: MUP ZDK; Općina Kakanj; fondovi i međunarodne organizacije		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	MUP ZDK, Općina Kakanj, Policijska stanica Kakanj, škole i druge zainteresovane institucije		
Nosioci mjere	MUP ZDK, Općina Kakanj, Policijska stanica Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovništvo općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.6. Efikasan i transparentan rad javnih institucija		
Naziv mjere	2.6.1. Jačanje kadrovskih kapaciteta kroz edukacije i osposobljavanja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Edukacija državnih službenika je platforma za jačanje javnog sektora. Uposlenike javne uprave potrebno je osposobiti da adekvatno odgovore potrebama građana i posluže kao mjesto adekvatnog razvoja i rada samih zaposlenika. Plansko djelovanje u ovoj oblasti omogućit će sticanje novih znanja i vještina koje su primjenjive u svakodnevnom radu. Razvoj ljudskih resursa, poseban kvalitet i broj edukacijskih programa unapređuje međuinstitucionalne razmjene koja značajno ubrzava razvoj djelovanje javnog sektora.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Ulaganja u stručnu edukaciju iz općinskog budžeta (KM)	4.992,00	10.000,00
	Broj obučenih kadrova (uposlenika općine Kakanj)	20	60
	Broj obuka (procjena općinske službe)	15	40
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje kvaliteta javnih usluga, bolja pripremljenost za procese integracije BiH ka EU u narednom periodu te ubrzan razvoj djelovanja javnog sektora u cilju zadovoljenja potreba građana.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 50.000,00 KM Izvor: Općina Kakanj i ADS		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj,		
Ciljne grupe	Stanovništvo općine Kakanj, zaposlenici i drugi		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijediti kvalitet društvenog života stanovništva na području općine Kakanj		
Prioritet	2.6. Efikasan i transparentan rad javnih institucija		
Naziv mjere	2.6.2. Nabavka IT opreme		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	1. Modernizacija softvera (100 % prelazak na savremeni WIN umjesto postojećeg OS), zbog efektivnijeg i efikasnijeg rada, te kompatibilnosti sa sistemima viših nivoa 2. Kontinuirana zamjena i obnova hardverskih dijelova. 3. Nastaviti sa procesom digitalizacije. 4. Razvoj jedinice informacionih tehnologija je jedan od imperativa za efikasan i transparentan rad javnog sektora.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Vrijednost nabavljene opreme (KM)	21.711,29	60.000,00
	Broj e- aplikacija u funkciji javnih usluga	4	6
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Cilj je ojačati internu jedinicu za IT podršku i da se doprinese razvoju, kvalitetnoj interakciji sa građanima koja će obezbijediti jednostavnije i kraće procedure pružanja javnih usluga, te samim tim i odgovornosti, efikasnosti, efektivnosti i transparentnosti rada javne uprave.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 200.000,00 KM Izvor: Budžet Općine, viši nivoi vlasti i drugi izvori		
Period implementacije mjere	2021.-2027. godine		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovništvo općine Kakanj i drugi		

STRATEŠKI CILJ 3

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.1. Održivo upravljanje rizicima		
Naziv mjere	3.1.1. Jačanje struktura i opremljenosti infrastrukture civilne zaštite;		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Jačanje kapaciteta i resursa Civilne zaštite podrazumijeva obezbjeđenje neophodnih uređaja, objekata i sistema, za upozoravanje i operativno vođenje akcija zaštite i spašavanja odnosno ključne infrastrukture za efikasno djelovanje tokom i poslije prirodne nesreće a podrazumijeva neophodnu osnovnu opremu, sredstva i rezerve, opremljene isturene centre po MZ-a, logistički centar i dr. Značaj ove mjere i dosadašnja iskustva upućuje na kvalitetno i blagovremeno opremanje jedinica Civilne zaštite nedostajućim sredstvima i opremom kao i stalno inoviranje, provjeru i poboljšanje opremljenosti i organizacije. Pored toga Općina Kakanj je putem malih mjera koje će se provoditi kroz platformu DRR u saradnji sa UNDP, predložila ovaj Projekat za dodjelu sredstava. Za kvalitetniju realizaciju navedenog potrebno je u potpunosti osposobiti funkcionalno organizovan, i dobro opremljen operativni centar civilne zaštite sa obučenim ljudstvom, te uvezan sa operativnim centrima susjednih općina, kantona, Federacije i OKC BiH – osposobljeno osoblje za prikupljanje podataka o štetama i gubicima i unošenje u bazu podataka DesInventar Sendai. Formiranje jedinice opće i specijalizovane namjene shodno potrebama i procjenom, osposobljavanje privrednih društava i pravnih subjekata od značaja za zaštitu spašavanje za opremanje svog ljudstva u akcijama zaštite i spašavanja.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj stručno osposobljenih lica za djelovanje u slučaju elementarnih nepogoda (po strukturi CZ)	248	350
	Broj objekata za smještaj struktura od posebnog značaja za zaštitu i spasavanje	0	1
	Vrijednost ulaganja u opremu (u KM)	13.727,70	50.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje sigurnosti građana i njihove imovine, kao kategorije kvaliteta života i ostvarenje svih drugih mjera i prioriteta		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 250.000,00 KM Izvor: 150.000,00 KM (Općina; 50.000,00 KM- ZDK, i 50.000,00 KM- FBiH)		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj/ Služba CZ		
Nosioci mjere	FUCZ FBiH; KUCZ; Služba CZ Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovništvo na području općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.1. Održivo upravljanje rizicima		
Naziv mjere	3.1.2. Sanacija postojećih i prevencija nastanka novih klizišta;		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Klizišta i odroni predstavljaju posebno značajnu opasnost u općini Kakanj. Veliki broj klizišta na području općine predstavlja stalnu prijetnju za živote i nastanak šteta na objektima i imovini građana. Klizišta su često rezultat različitog ljudskog djelovanja a na pojedinim lokalitetima nastaju i usljed promjena izazvanih djelovanjem Rudnika. S obzirom na visoke troškove sanacije klizišta, Općina Kakanj, u okviru svojih mogućnosti vrši sanaciju najprioritetnijih i najuticajnijih klizišta, međutim, isto ne može zadovoljiti stvarne potrebe za projektovanje i izvođenje radova na sanaciji i u tom pravcu nužno raditi na iznalaženju dodatnih sredstava i kontinuirano nastaviti aktivnosti na prevenciji i sanaciji klizišta. U cilju sanacije klizišta i rješavanje nastalih problema Općina Kakanj je u proteklom period izradila Elaborat o geomehaničkim karakteristikama zamljišta u klizištu.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Ulaganja u sanaciju postojećih klizišta (u KM)	0,00	140.000,00
	Ulaganja u prevenciju novih klizišta (u KM)	22.300,00	30.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Unaprjeđenje stanja sigurnosti života i imovine građana, smanjenje rizika i zaštita okoliša, očuvanje tla, infrastrukture i životne sredine.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 1.000.000,00 KM Izvor: Općina Kakanj		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj/ Služba CZ		
Nosioci mjere	FUCZ FBiH; KUCZ; Služba CZ Općine Kakanj, Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj, Direkcija za ceste FBiH; JP ŠPD ZDK-a		
Ciljne grupe	Stanovništvo na području općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.1. Održivo upravljanje rizicima		
Naziv mjere	3.1.3. Prevencija požara na području općine Kakanj		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Požari su česta pojava na području Općine, te postoji stalni rizik za njihovu pojavu a osnovni razlog su zapuštena imanja i nepažnja građana prilikom čišćenja tih imanja. Gusto naseljeno područje grada nosi sa sobom stalne rizike od pojave požara i njegovog naglog širenja. Izrazito sušno vrijeme proteklih godina pogodovalo je nastanku šumskih požara, veličini površina zahvaćenim požarima, dužini trajanja požara, te otežavalo gašenje požara. U sklopu mjera za unaprjeđenje stanja u ovoj oblasti planirano je sljedeće: organizovanje sistema veza potrebnih za upravljanje, osmatranje i uzbunjivanje; osposobljavanje privrednih društava i pravnih subjekata od značaja za zaštitu spašavanje za opremanje svog ljudstva u akcijama zaštite i spašavanja.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Ulaganja u prevenciju i zaštitu od požara (iznos u KM)	24.117,35	50.000,00
	Broj požara na području općine Kakanj (godišnje)	200,00	<50
	Broj provedenih edukacija iz oblasti zaštite na radu i zaštite od požara (u realizaciji DVD)	7 poslovnih subjekata (154 zaposlenika)	10 poslovnih subjekata (200 uposlenika)
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Provođenjem aktivnosti u okviru ove mjere uz obučavanje i osposobljavanje za kvalitetno provođenje mjera zaštite i spašavanja u okolnostima pojave prirodnih nesreća značajno bi smanjila stepen ugroženosti ljudi i materijalnih dobara i resursa.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 150.000,00 KM. Izvor: Općina Kakanj, KU CZ		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj/ Služba CZ		
Nosioci mjere	FUCZ FBiH; KUCZ; Služba CZ Općine Kakanj, DVD, Poslovni subjekti s područja općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovništvo na području općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.2. Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture		
Naziv mjere	3.2.1. Poboljšanje sistema upravljanja komunalnim otpadom i prilagođavanje regionalnom konceptu odlaganja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Na području Općine Kakanj ne postoje lokacije na kojima se vrši razdvojeno sakupljanje pojedinih vrsta otpada koji se mogu koristiti za reciklažu kao što su: staklo, papir, PET, metali, itd. Na deponiji Općine Kakanj odlažu sve vrste opasnog i neopasnog otpada iz domaćinstava, uključujući i kabasti otpad te se radi o „divljoj deponiji“ na kojoj ne postoje osnovni elementi zaštite okolina i ljudi i kao takva ne odgovara, kako domaćoj zakonskoj regulativi (Zakon o zaštiti okoline, Zakon o upravljanju otpadom..), tako i regulativi EU (Direktiva o otpadu, 2006/12/EC, Okvirna direktiva o otpadu, 2008/98/EC, Direktiva o odlagalištima otpada, 1999/31/EC, dopunjena Pravilnikom (EC) 1882/2003...). Izrađena je potrebna dokumentacija za dobijanje urbanističke saglasnosti, odnosno da se kroz izradu Investiciono-tehničke i okolinske dokumentacije, pristupi sanaciji postojeće deponije komunalnog otpada, te takođe je urađen glavnim projekat i dobijena okolinska dozvola. Cilj je sljedeće da se: • uredi cijeli prostor deponije na način da ne predstavlja opasnost po okolinu (požar, eksploziju, širenje zaraznih bolesti itd.), • prilagodi kapacitete deponije regionalnom konceptu odlaganja, • uredi deponija da više ne zagađuje okolinu, • osigura siguran rad radnicima na odlagalištu bez rizika po zdravlje, • osigura norme i standarde BiH i EU.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Količina predatog odvojenog otpada operaterima u odnosu na ukupno prikupljenu količinu komunalnog otpada %	0	100
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Aktivnostima koje su planirane postigli bi se znatni efekti na poboljšanju komunalne higijene općine, postupilo se u skladu sa zakonom i principom regionalnog odlaganja otpada, zatim izdvajanjem korisnih komponenata ili preradom otpada u RGH ili SRF doprinijelo bi se Milenijskim ciljevima dekarbonizacije, smanjenju emisije CO ₂ , odnosno smanjenju efekata koji dovodi do klimatskih promjena.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: UKUPNO 6.593.200,00		Izvor: Budžeti Međunarodnih fondovi (grantovi), FMOIT i 10% Budžet Općine Kakanj
Period implementacije mjere	2021.-2027. godine		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, JP Vodokom d.o.o. Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, JP Vodokom d.o.o. Kakanj		
Ciljne grupe	Svi stanovnici općine Kakanj, ZDK, FBiH i BiH		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.2. Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture		
Naziv mjere	3.2.2. Poboljšanje vodosnabdjevanja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera obuhvata sljedeće: • izgradnju vodovodnih sistema i pratećih objekata na području sjedišta općine (urbanog područja) i mjesnih zajednica u cilju uspostave komunalne infrastrukture za osiguranje osnovnih potreba stanovnika opskrbe zdravstveno ispravnom pitkom vodom, • priključivanje novih naseljenih mjesta na gradski vodovodni sistem, • povjeravanje upravljanja mjesnih vodovoda javnom komunalnom preduzeću, kao i kontinuiranu rekonstrukciju vodovodne mreže u cilju smanjenja gubitaka pitke vode.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Broj priključaka na sistem vodosnabdjevanja	8.923	9.550
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Aktivnostima koje su planirane postiglo bi se : • Obezbeđenje potrebne količine vode za piće za dio stanovništva na području općine, • Ispunjenje uslova za vodosnabdjevanje industrijskih zona, • Unapređenje stanja okoline uz poboljšanje kvaliteta života stanovništva na području općine.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:		Izvor:
	• 140.000,00 KM		Budžet Općine Kakanj
	• 1.899.400,00 KM		Budžet Zeničko-dobojskog kantona
	• 350.000,00 KM		Budžet Federacije Bosne i Hercegovine i drugi izvori
	UKUPNO :2.389.400,00 KM		
Period implementacije mjere	2021-2027.godine		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj/Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline, Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona, JP "Vodokom" d.o.o. Kakanj; Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj, Mjesne Zajednice, stanovništvo		
Ciljne grupe	JP "Vodokom" d.o.o. Kakanj, Mjesne Zajednice, stanovnici u urbanim i ruralnim područjima općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.2. Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture		
Naziv mjere	3.2.3. Poboljšanje zbrinjavanja otpadnih voda		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Mjera obuhvata sljedeće: • izgradnju kanalizacionih sistema, kanalizacionih mreža i objekata za tretman otpadnih voda na području općinskog sjedišta i mjesnih zajednica u cilju uspostave komunalne infrastrukture za osiguranje osnovnih potreba stanovnika i smanjenja pritisaka na okolinu. Projekat je takođe u skladu sa Strategijom upravljanja vodama FBiH, Strateški cilj: (5.1.); • postizanje i održavanje dobrog stanja površinskih i podzemnih voda radi zaštite akvatične flore i faune i potreba korisnika voda, odnosno operativnih ciljeva; • smanjenje tereta zagađenja od urbanih/sanitarnih otpadnih voda i Izgradnja sistema za prikupljanje, odvodnju i tretman otpadnih voda za naselja ispod 2.000 stanovnika, definisanih kao najznačajniji izvor zagađenja voda, naselja koja, zbog neizgrađenih kanalizacijskih sustava i uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, izravno ugrožavaju kvalitetu površinskih i podzemnih voda.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	1. Broj priključaka na kanalizacioni sistem	4.890	5.900
	2. Izgrađena prva faza projekta "Izgradnja primarnih kanalizacioni kolektora na lijevoj i desnoj obali rijeke Bosne u Kakanju"	0	4.538.369.81 KM
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Izgradnjom i rekonstrukcijom kanalizacionih sistema, kanalizacione mreže se osiguravaju osnovne potrebe stanovništva u urbanim i ruralnim područjima općine, stvaraju se pretpostavke za održivi razvoj, smanjuje zagađenje podzemnih i površinskih voda a samim tim dolazi do smanjenja pritisaka na okolinu.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos:		Izvor:
	• 140.000,00 KM		Budžet Općine Kakanj
	• 601.500,00 KM		Budžet ZDK-a
	• 350.000,00 KM		Budžet Federacije BiH
	• 4.538.369,81 KM		Kreditna sredstva i drugi izvori finansiranja
	UKUPNO: 5.629.869,81 KM		
Period implementacije mjere	2021-2027.godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj/Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline, Ministarstvo za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu Zeničko-dobojskog kantona, JP "Vodokom" d.o.o. Kakanj; Zavod za planiranje i izgradnju općine Kakanj, Mjesne Zajednice, stanovništvo općine Kakanj		
Ciljne grupe	JP "Vodokom" d.o.o. Kakanj, Mjesne Zajednice, stanovništvo općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.2. Poboljšanje održivog okolišno prihvatljivog prostornog planiranja i unapređenje komunalne infrastrukture		
Naziv mjere	3.2.4. Izgradnja i modernizacija cestovne infrastrukture		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Da bi se smanjio odlazak stanovništva sa područja naše općine, a posebno iz ruralnog u urbano područje na samoj općini poduzimat će se mjere za poboljšanje i modernizaciju cestovne infrastrukture. Općina Kakanj iz godine u godinu ulaže značajna sredstva za cestovnu infrastrukturu i u tom pravcu će i u narednom periodu još intenzivnije raditi na modernizaciji cesta, a cilju povećanja kvaliteta života stanovnika općine Kakanj kroz aktivnosti kategorizacije lokalne ceste Kakanj-Tršće-Ponijeri u regionalnu cestu.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Gustina modernizovanih cesta (km/100km ²)	1,31	1,46
	Dužina regionalnih cesta (km)	65,6	86,95
	Dužina asfaltiranih nerazvrstanih cesta u ruralnim područjima (km)	239	249
	Broj izgrađenih cestovnih objekata shodno potrebama u analiziranom periodu (mostovi, potputnjaci, raskrsnice s kružnim tokom saobraćaja i dr.)	0	3
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Na ovaj način bi se otvorile mogućnosti za bolji razvoj turizma na općini Kakanj te regionalno povezivanje, asfaltiranje nerazvrstanih cesta u ruralnim područjima i izgradnja cestovnih objekata (mostovi, potputnjaci, raskrsnice s kružnim tokom saobraćaja i dr.)		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 10.000.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj, viši nivoi vlasti i dr. izvori		
Period implementacije mjere	2021-2027. godine		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj i Zavod za planiranje i izgradnju Općine Kakanj		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, Zavod za planiranje i izgradnju Općine Kakanj i Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline ZDK		
Ciljne grupe	Stanovništvo općine Kakanj i drugi		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.1. Povećanje površina pod zaštićenim područjem		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Općina Kakanj je uradila Procjenu ugroženosti flore i vegetacije, u Studiji „Valorizacija prirodnog prašumskog područja Gornja Trstionica-Bukovica (pružalac usluga izrade studije Centar za ekologiju i prirodne resurse, Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, 2013. g.) u skladu sa kriterijima i metodologijom IUCN (1994-2000). Procjena ugroženosti flore vaskularnih biljaka je vršena na osnovu pomenutih kriterija i metodologije oslanjajući se na preliminarnu procjenu datu u prijedlogu biljaka za Crvenu listu (Šilić, 1992-1994). Tom prilikom se došlo do saznanja o naučnoj osnovi da je prijedlog stepena zaštite pomenutog područja u cilju očuvanja biološke raznolikosti od značaja za BiH i region. Znači radi se o veoma značajnom području u kojem je manja površina predložena za zonu I (Nukleus I 56 ha i Nukleus I 24 ha), dio kao pufer zona (2.039 ha) odnosno tranzicijska zona (2.345 ha) za stanovanje i privredne djelatnosti srodne prirodnoj baštini u čijoj su blizini. Močvara Bistrik takođe ima poseban značaj za biodiverzitet općine i države a i šire, s obzirom da se radi o području koje je zaštićeno Ramsarskom Konvencijom koju je BiH potpisala. Takođe, ovo područje je zaštićeno i BIRD Direktiva (EU HABITAT). Studijom je predloženo područje zona I u površini od 31,57 ha (Stroga zaštita bez mogućnosti uticaja na ekosisteme; zona II u površini od 43, 20 ha (puna zaštita ekosistema od značaja za konzervaciju područja sa kontroliranim korištenjem ekosistema značajnih za održivi razvoj) i zona III u površini od 70,60 ha (kontrolirana zaštita ekosistema od značaja za konzervaciju sa većim stupnjem korištenja ekosistema značajnih za održivi razvoj.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020.godina	Ciljne vrijednosti 2027.godina
	Površina pod proglašenim zaštićenim područjem(ha)	910	2.536,21
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	• Uspostavom šireg zaštićenog područja sliva rijeke Trstionice otvorila bi se mogućnost zaštite kulturno historijskog i prirodnog naslijeđa. • Razvojem turističke ponude ovog područja bi se osigurali uslovi očuvanja kulture i ekosistema što bi sa druge strane pružilo i dobar kvalitet prirodne sredine. • Razvojem turističkog potencijala ovog područja došlo bi do uspostave novih radnih mjesta i do aktivnog uključivanja lokalne zajednice. • Ovaj način zaštite bi vremenom omogućio samoodrživost ovog prostora.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 5.000,00 KM, 45.000,00 KM UKUPNO: 50.000,00 KM Izvor: Budžet Općine Kakanj viši nivoi vlasti		
Period implementacije mjere	2021-2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj, ŠPD Kakanjsko		
Nosioci mjere	Općina Kakanj, ŠPD Kakanjsko		
Ciljne grupe	Stanovnici općine Kakanj, ljubitelji prirode , rekreativci, naučno istraživačke organizacije, fakulteti i dr		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.2. Jačanje ekološke svijesti građana (smanjenje aerozagađenja, energetska efikasnost, vodosnabdjevanje i odvodnja otpadnih voda, zaštita prirode i dr.)		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Informisanje građana o značaju zaštite okoline kako bi se na taj način utjecalo na njihovu svijest, putem radionica i edukativnih susreta (kako i na koji način pojedinci ili grupe mogu doprinijeti smanjenju aerozagađenja, uštedama energije, zaštiti voda i sprječavanje zagađenja istih, zaštiti prirode i dr.).		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos ukupno uložених sredstava (KM)	55.000,00	56.650,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje u pogledu stanja okoline utjecajem na svijest građana o značaju istoga.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 385.000,00 KM Izvor: Viši nivoi vlasti, Budžet Općine Kakanj,		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovnici općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.3. Utopljavanje javnih i privatnih objekata		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Provođenje procedura javne nabavke i izvođenje radova na poboljšanju energetske efikasnosti kroz utopljavanje javnih objekata u vlasništvu Općine. Raspisivanje javnih poziva za sufinansiranje utopljanja stambenih objekata individualnog i kolektivnog stanovanja.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos ukupno uloženi sredstava (KM)	32.526,47	11.374.792,65
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje energetske efikasnosti objekata, smanjenje gubitaka toplotne energije, ušteda u finansijskom smislu, poboljšani vizuelni izgled objekata.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 11.374.792,65 KM Izvor: Viši nivoi vlasti, Budžet Općine Kakanj, EU fondovi, vlasnici objekata		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Uposlenici i korisnici usluga javnih ustanova, stanari zgrada individualnog i kolektivnog stanovanja		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.4. Poboljšanje energijske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Poboljšanje energijske efikasnosti postojećeg sistema daljinskog grijanja ogleda se kroz rekonstrukciju dotrajale cijeвне mreže vrelovoda i toplovoda. Sama rekonstrukcija se ogleda u zamjeni postojećih cijevi sa predizolovanim cjevima većeg stepena toplotne zaštite i većeg prečnika čime se stvaraju preduslovi za dalje širenje sistema daljinskog grijanja i postižu se dodatna smanjenja toplotnih gubitaka.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos uložених sredstava (KM)	400.000,00	412.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje energijske efikasnosti sistema daljinskog grijanja, smanjenje toplotnih gubitaka, ostvareni preduslovi za proširenje sistema daljinskog grijanja.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 6.000.000,00 KM Izvor: Viši nivoи vlastи, Budžet Općine Kakanj, EU fondovi, JP Grijanje d.o.o. Kakanj		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovnici uže gradske jezgre i prigradskih naselja		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.5. Smanjenje aerozagađenja 3.3.5.1. Izgradnja infrastrukture u užoj gradskoj jezgri u svrhu rasterećenja aerozagađenja (proširenje biciklističke staze, punionice za električne romobile, uvođenje sistema javnih bicikala)		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Poboljšanje i rasterećenje aerozagađenja u užoj gradskoj jezgri kroz intenzivnu izgradnju i rekonstrukciju infrastrukture u užoj gradskoj jezgri i šire (proširenje biciklističke staze, parking mjesta za bicikle, električne bicikle i dr.).		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos uložених sredstava (KM)	150.000,00	154.500,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje kvaliteta zraka u užoj gradskoj jezgri i šire, rasterećenjem saobraćaja, smanjenjem broja korištenja automobila izgradnjom biciklističkih staza i besplatnih i sigurnih parking mjesta za električna i druga bicikla.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 500.000,00 KM Izvor: Viši nivoi vlasti, Budžet Općine Kakanj		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovnici općine Kakanj i drugi		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.5. Smanjenje aerozagađenja 3.3.5.2. Poboljšano održavanje saobraćajnica i drugih javnih površina (korištenje savremenih metilica i sl.) - sprečavanje reemisije prašine		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Obzirom da je Kakanj industrijska sredina gdje u procesima proizvodnje velikih operatora koji egzistiraju na području općine Kakanj dolazi do emitiranja velikih količina emisija prašine koja se vjetrom, transportom i sl. raznosi te taloži na tlu. Prilikom odvijanja saobraćaja dolazi do podizanja većih količina prašine što utiče na kvalitet zraka posebno u užem gradskom jezgri gdje je frekvencija saobraćaja veća. Poboljšanjem čišćenja saobraćajnica tokom cijele godine uz korištenje savremenih metilica doprinosi se boljem kvalitetu zraka a time i kvalitetu življenja stanovnika općine Kakanj u užem gradskom dijelu i šire.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos ukupno uložених sredstava (KM)	564.739,41	581.681,60
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje kvaliteta zraka smanjivanjem emisija taložne prašine(sprečavanje reemisije prašine) i emisija prašine tokom odvijanja saobraćaja u užem gradskom području i šire, ostvareni preduslovi za nabavku savremenih metilica.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 3.157.000,00 KM Izvor: Viši nivoi vlasti, Budžet Općine Kakanj, JP Vodokom d.o.o. Kakanj		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovnici uže gradske jezgre i prigradskih naselja		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.5. Smanjenje aerozagađenja 3.3.5.3. Poboljšanje kvaliteta zraka kroz sufinansiranje nabavke sadnje i održavanja drveća u svrhu smanjenja koncentracija suspendovanih čestica u zraku		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Poboljšanje kvaliteta zraka ostvarit će se kroz intenzivnu i plansku sadnju i održavanje drveća na području općine Kakanj, također i kroz saniranje i rekultivaciju degradiranih površina u skladu sa zakonskom procedurom. Sadnjom, održavanjem sadnica i rekultivacijom degradiranih površina osigurava se čišći zrak u a ujedno predstavlja i ogroman potencijal za ublažavanje posljedica klimatskih promjena.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos ukupno uložених sredstava (KM)	110.000,00	113.300,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje kvaliteta zraka u svrhu smanjenja koncentracija suspendovanih čestica u zraku.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 770.000,00 KM Izvor: Viši nivoi vlasti, Budžet Općine Kakanj		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovnici općine Kakanj		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.5. Smanjenje aerozagađenja 3.3.5.4. Podrška izgradnji solarnih elektrana		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Na području općine Kakanj u posljednje vrijeme iskazan je veliki interes za izgradnju malih solarnih elektrana od strane privatnih investitora. Sve solarne elektrane bi bile uključene u sistem JP Elektroprivrede BiH i na taj način (povećanjem proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora) bi se utjecalo na smanjenje emisije CO ₂ u atmosferu.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos uložених sredstava (KM)	0,00	85.715,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Povećanje udjela električne energije iz obnovljivih izvora u ukupnom energetsom bilansu, smanjenje emisija CO ₂ .		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 600.000,00 KM Izvor: Privatni investitori		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Privatni investitori, Općina Kakanj		
Ciljne grupe	Privatni investitori		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.5. Smanjenje aerozagađenja 3.3.5.5. Sufinansiranje nabavke kotlova koji koriste ekološki prihvatljivo gorivo i toplotne pumpe		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Poboljšanje kvaliteta zraka ostvarit će se kroz zamjenu postojećih kotlova za centralno grijanje na fosilna goriva (ugalj, lož ulje i sl.) kotlovima na pelet, biomasu i toplotne pumpe u postojećim individualnim stambenim i individualnim stambeno-poslovnim objektima na području općine Kakanj. (princip sufinansiranja)		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos uložених sredstava (KM)	0,00	50.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Smanjen broj individualnih kotlovnica na fosilno gorivo, poboljšан kvalitet zraka na području općine Kakanj.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 350.000,00 KM Izvor: Viši nivoi vlasti, Budžet Općine Kakanj, EU fondovi, Privatna lica		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovnici općine Kakanj koji nemaju mogućnost priključenja na sistem daljinskog grijanja		

Veza sa strateškim ciljem	3. Odgovorno upravljati okolinom i unaprijediti komunalnu i saobraćajnu infrastrukturu i umanjiti rizike od prirodnih katastrofa		
Prioritet	3.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima, unaprijediti kvalitet okoline		
Naziv mjere	3.3.6. Proširenje sistema daljinskog grijanja		
Opis mjere s okvirnim područjima djelovanja	Poboljšanje energetske efikasnosti kroz proširenje sistema daljinskog grijanja ogleda se kroz proširenje sistema daljinskog grijanja na prigradska naselja: Varda, Povezice, Pope, Plandište, Zgošća i dio MZ Kakanj II. Izrađen je idejni projekat za proširenje sistema i u narednom periodu potrebno je osigurati sredstva za izvođenje radova.		
Strateški projekti			
Indikatori za praćenje rezultata mjera	Indikatori	Polazne vrijednosti 2020. godina	Ciljne vrijednosti 2027. godina
	Iznos uložениh sredstava (KM)	400.000,00	412.000,00
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Poboljšanje kvaliteta zraka na području općine Kakanj, smanjen broj kotlovnica na čvrsto gorivo.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	Iznos: 22.000.000,00 KM Izvor: Viši nivoi vlasti, Budžet Općine Kakanj, EU fondovi, kreditna sredstva, JP Grijanje d.o.o. Kakanj		
Period implementacije mjere	2021. - 2027. godina		
Institucija (organizacija) odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Općina Kakanj JP Grijanje Kakanj		
Nosioci mjere	Služba za privredu, urbanizam i zaštitu okoline Općine Kakanj		
Ciljne grupe	Stanovnici uže gradske jezgre i prigradskih naselja		

OPĆINA KAKANJ

QR code

Strategija
razvoja

QR code

Promo video
Općina Kakanj

Ulica branilaca br. 1 | 032 771 800 | kakanj.gov.ba | opcinaka@bih.net.ba